ARTHUR CONAN DOYLE

ÇEVİRMEN: ZEYNEP ADALIGİL

FISILTI

Sherlock Holmes

SHERLOCK
HOLMES

FISILTI

ARTHUR C. DOYLE

Siyah Beyaz

İçindekiler

Fısıltı 7
BÖLÜM 1 9
BÖLÜM 2 25
Şeytanın Ayağı 39
Mavi Yakut 81
Tavşan Dudaklı Adam 111
Üç Öğrenci 153
Peçeli Kiracı 181
Sherlock Holmes Ölüm Döşeğinde 201
Yatalak Hasta 227
Altı Napolyon 257

Fısıltı

BÖLÜM 1

"Tamam, Bayan Warren, huzursuz olmak için özel bir sebebinizin olduğunu sanmıyorum ve benim gibi zamanı çok kıymetli olan birinin bu olaya neden müdahil olması gerektiğini düşündüğünüzü bir türlü anlamıyorum. Gerçekten, ilgilenmem gereken başka işler var..." diyen Sherlock Holmes ve yeni bulduğu eşyalardan bazılarını düzenlediği ve dizinleyerek sıraya koyduğu büyük albümüne geri döndü.

Gelgelelim kadın hemcinslerinin kurnazlığına ve inatçılığına sahipti. Kararlı bir şekilde direndi.

"Geçen yıl benim bir kiracılarımdan birini bulmuştunuz," dedi. "Bay Fairdale Hobbs."

"Ah, evet, basit bir meseleydi."

"Ama o yaşananlardan bahsetmekten asla vazgeçmedi, yani sizin nezaketinizden ve karanlık olayları aydınlatma şeklinizden bayım. Ben de onun sözlerini hatırlayana kadar şüphe ve karanlıktaydım. Yapmak isterseniz yalnızca siz yapabilirsiniz, bunu biliyorum."

Holmes, övgü ve nezakete karşı hassastı. Bu ikisinden etkilenmişti, pes ettiğini belirten bir iç çekişle sandalyesinde geri yaslandı.

"Pekâlâ, Bayan Warren, anlatın o halde. Sizi dinliyorum. Sigaraya karşı değilsiniz umarım? Teşekkürler, Watson, kibrit! Anladığım kadarıyla yeni kiracınızın odasından çıkmamasından ve onu görememekten huzursuzsunuz.. Bana kalırsa aslında şanslısınız Bayan Warren, eğer sizin kiracınız olsaydım beni haftalarca göremezdiniz."

"Kuşkusuz öyle olurdu, bayım; fakat bu durum farklı. Beni korkutuyor, Bay Holmes. Korkudan uyuyamıyorum. Sabahın erken saatlerinden gece geç saatlere kadar hızlı adımlarla oradan oraya yürüdüğünü duymak fakat onu bir an bile görememek -bu, dayanabileceğimden fazla. Kocam da bu konuda en az benim kadar endişeli fakat ben hiç rahat edemezken o bütün gün işte. Neden saklanıyor? Ne yapmış olabilir? Bir kız dışında, evde onunla yapayalnızım ve sinirlerim artık bu durumu kaldırmıyor."

Holmes ileri uzandı ve uzun, ince parmaklarının kadının omzuna koydu. İstediği zaman neredeyse bir hipnoz gücüne sahip olabiliyordu. Korku dolu ifade, yüzünden kayboldu ve heyecanlı yüz hatları her zamanki sakin görüntüsünü aldı. Holmes'un gösterdiği sandalyeye oturdu.

"Eğer bu işi alacaksam her detayı bilmeliyim," dedi. "İsterseniz biraz düşünün. En küçük nokta en gerekli hayati bilgiyi verebilir. Adamın on gün önce geldiğini ve iki haftalık pansiyon ve kalacak yer ücretlerini ödediğini mi söylüyorsunuz?"

"Ücreti ve odanın koşullarını sordu, bayım. Haftalık elli şilin olduğunu söyledim. Evin en üst katında hepsi eksiksiz küçük bir oturma odası ve yatak odası var."

"Sonra?"

"Kendi şartlarımla kalabilirsem size haftalık beş pound veririm," dedi. "Fakir bir kadınım, bayım ve Bay Warren az kazanıyor ve paranın benim için çok fazla bir anlamı yok. On poundluk bir banknot çıkardı ve onu hemen oracıkta bana uzattı. 'Eğer şartlara uymaya devam ederseniz her iki haftada bir aynı parayı alabilirsiniz,' dedi. 'Eğer uymazsanız, sizinle işim olmaz' dedi."

"Şartlar neydi?"

"Evin bir anahtarına sahip olmak istiyordu. Bu sorun değildi. Kiracılar sık sık evin anahtarını alırlardı. Ayrıca, tamamen yalnız kalacak ve hiçbir şekilde rahatsız edilmeyecekti."

"Bu pek hoş bir durum değil, değil mi?"

"Mantıken değil, bayım. Fakat tüm bu olanlar tamamen mantık dışı. On gündür evde kalıyor fakat ne Bay Warren ne ben ne de kızım onu hiç görmedik. Sabah, akşam ve öğle vakti aşağı yukarı hızlı adımlarla yürüdüğünü duyabiliyoruz; fakat geldiği ilk gece dışında bir kez bile evden dışarı çıkmadı."

"Ah, ilk gece dışarı çıktı öyle mi?"

"Evet, bayım. Ve çok geç bir saatte döndü, hepimiz yataklarımıza girdikten sonra. Odasını kiraladıktan sonra dışarı çıkacağını söyledi ve kapıyı sürgülemememi istedi. Gece yarısından sonra merdivenlerden çıkışını duydum."

"Peki ya yemekleri?"

"Yemek zilini çaldığında, yemeğini kapısının önündeki bir sandalyeye bırakmamız için özel bir talimat vermişti. Sonra yemeğini bitirdiğinde tekrar zili çalar ve biz de gelip aynı sandalyeden alırız. Başka bir şey isterse bunu bir kâğıda baskıyla yazar ve oraya bırakır."

"Baskıyla yazar ne demek?"

"Evet, bayım; baskı şeklinde. Sadece istediği şeyi yazar. Birkaç tanesini örnek olarak size getirdim; sabun. Başka bir tane; kibrit. İlk sabah bıraktığı da burada; günlük gazete. O gazeteyi her gün kahvaltısıyla birlikte getiririm."

"Olur şey değil, Watson," dedi Holmes, ev sahibesinin ona uzattığı küçük kâğıtlara büyük bir merakla bakarken. "Bu kesinlikle biraz olağandışı. Yalnız kalmak istemesini anlarım, fakat kâğıtlara istediklerini basıp istemek neden? Kâğıda baskı yapmak zor bir işlem. Neden kalemle yazmıyor? Bir fikrin var mı, Watson?"

"El yazısını saklamak istemiş olabilir."

"Ama neden? Ev sahibesinin onun el yazısını bilmesi onun için nasıl bir tehlike olabilir? Yine de, dediğin gibi olabilir. Peki ama, neden böyle kısa ve öz mesajlar?"

"Aklıma bir şey gelmiyor."

"Zeki bir söylenti için zemin hazırlıyor. Kelimeler geniş uçlu, mor renkli bir mürekkebi olan sıradan bir kalemle yazılmış. Baskı yapıldıktan sonra kâğıdın köşesinin yırtıldığını görebilirsin, bu yüzden 'Sabun'un 's' si kısmen silinmiş. Bir fikir veriyor, değil mi Watson?"

"Uyarıyla ilgili mi?"

"Kesinlikle. Açıkça görülüyor ki kişinin kimliğiyle ilgili bir ipucu verebilecek bir iz, bir parmak izi veya başka bir şeyler var. Şimdi, Bayan Warren, adamın orta boylu, siyah saçlı ve sakallı olduğunu söylemiştiniz. Kaç yaşında olabilir?"

"Genç, otuzun üzerinde olamaz."

"Başka neler söyleyebilirsiniz?"

"İyi İngilizce konuşuyordu bayım ancak aksanından yabancı olduğunu düşündüm."

"Peki ya iyi giyimli miydi?"

"Çok iyi giyimliydi bayım, tam bir beyefendi gibi. Siyah kıyafetler, özel bir şey yoktu."

"İsmini söylemedi mi?"

"Hayır, bayım."

"Hiç mektubu veya arayanı olmadı mı?"

"Hiç olmadı."

"Fakat siz veya kızınız bir sabah odasına girmişsinizdir büyük ihtimalle?"

"Hayır, bayım; her işini tamamen kendisi yapıyor."

"Çok ilginç! Bu kesinlikle dikkate değer. Yanında ne getirdi peki?"

"Büyük, kahverengi bir bavulu vardı, onun dışında hiçbir şeyi yoktu."

"Pekâlâ, elimizde bize yardımcı olacak çok fazla şey yok. Odadan kesinlikle hiçbir şeyin çıkarılmadığı konusunda emin misiniz?"

Ev sahibesi çantasından bir zarf çıkardı; zarfın içinden iki yanmış kibrit ve bir izmarit çıkarıp masaya koydu.

"Bu sabah tepsisinde bunları bulduk. Onları getirdim çünkü duyduğuma göre küçük şeylerden çok büyük ipuçları çıkarabiliyormuşsunuz."

Holmes omuzlarını silkti.

"Burada hiçbir şey yok." dedi. "Kibritler, tabii ki, sigaraları yakmak için kullanılmış. Bu yanmış ucun kısalığından belli. Kibritin yarısı bir pipoyu veya sigarayı yakarken yanmış. Fakat bakın! Bu sigara izmariti gerçekten dikkat çekici. Adam sakallı ve bıyıklı demiştiniz, değil mi?"

"Evet, bayım."

"Anlamıyorum. Yalnızca tıraşlı bir adamın bu şekilde sigara içebileceğini söyleyebilirim. Çünkü Watson, senin ince bıyığın bile yanardı."

"Tutucu?" dedim.

"Hayır, hayır; izmarit keçeleşmiş. Sanırım odanızda iki kişi olamaz, değil mi Bayan Warren?"

"Hayır, bayım. O kadar az yiyor ki sık sık yediklerinin değil iki kişiyi, bir kişiyi bile hayatta tutup tutamayacağını merak ediyorum."

"Pekâlâ, biraz daha ipucu için beklememiz gerektiğini düşünüyorum. Her şeye rağmen, şikâyet edecek bir şeyiniz yok. Kiranızı aldınız ve kesinlikle sıradan biri olmasa da, adam da sorun çıkaran bir kiracı değil. Size yüklü bir miktar para ödüyor ve eğer saklanmak istiyorsa, bunun sizinle direkt olarak bir alakası yok. Arkasında suça sebep olacak bir şey olduğunu

düşünmek için bir nedenimiz olmadığı sürece özel hayatına izinsiz girmek gibi bir lüksümüz yok. Meseleyi devralıyorum ve gözüm üzerinde olacak. Eğer yeni bir şey olursa bana bildirin ve gerekli olduğunda yardımımı isteyin."

"Bu olayda kesinlikle ilgi çekici noktalar var, Watson." dedi Holmes, ev sahibesi evden ayrıldığında. "Tabii ki küçük, kişisel bir mesele olabilir veya dıştan göründüğünden çok daha derine inen bir mesele de olabilir. İlk dikkat çeken nokta şu anda odada bulunan adamın, orayı ilk kiralayan kişiden tamamen farklı biri olma ihtimali."

"Neden böyle düşünüyorsun?"

"Sigara izmariti dışında, adamın sadece odayı kiraladıktan hemen sonra dışarı çıkması bunu göstermiyor mu? Tüm tanıklar orada yokken geri döndü veya başka biri geri döndü. Geri dönen kişinin, ilk başta dışarı çıkan kişi olduğuna dair bir kanıtımız yok. Ayrıca odayı kiralayan adam İngilizceyi iyi konuşuyordu. Ancak 'kibritler' olması gereken yerde sadece 'kibrit' yazıyor. Kelimenin, ismi vermesine rağmen çoğulunu göstermeyen bir sözlükten bakıldığını görebiliyorum. Kısa ve öz yazılar İngilizce bilgisinin kısıtlı olduğunu saklamak için kullanılmış olabilir. Evet, Watson, kiracıların değiştiğinden şüphelenmek için iyi nedenler var."

"Peki ya muhtemel izmarit?"

"Ah! İşte sorun burada. Çok açık bir araştırma çizgisi var." Günü gününe çeşitli Londra gazetelerinin acı dolu köşelerini biriktirdiği büyük kitabı bıraktı. "Olur şey değil!" dedi, sayfaları çevirirken. "Ne büyük inleme, bağırış ve sızlanmalar!

Tuhaf olaylar karmaşası! Fakat kesinlikle olağandışı şeyleri araştıran biri için çok değerli bir avlanma bölgesi! Bu kişi yalnız ve istenilen kesin bir gizlilik sınırı olmadan mektupla ulaşılamaz. Bu gizlilikle bir haber veya mesaj ona nasıl ulaşabilir? Tabii ki bir gazeteye verilen reklamlar aracılığıyla. Başka bir yol yokmuş gibi görünüyor ve şansımıza yalnızca bir gazeteyi incelememiz yeterli. İşte geçen iki haftanın günlük gazetelerden alınmış parçaları. 'Boğa yılanıyla gösteri yapan kadın Prince's Skating Kulübü'nde' -bunu geçebiliriz. 'Jimmy kesinlikle annesinin kalbini kırmayacak' - bu alakasız görünüyor. 'Brixton otobüsünde bayılan kadın' - beni ilgilendirmiyor. 'Kalbim her gün diler ki' -Peh, Watson- aralıksız bir saçmalık! Ah, bu biraz muhtemel görünüyor. Şunu dinle: 'Sabırlı ol. Eminim bir iletişim yolu bulacağız. Bu arada, bu köşe G.' Bu Bayan Warren'in kiracısı geldikten iki gün sonra yayınlanmış. Mantıklı görünüyor, değil mi? Gizemli olanı, düzgün yazamasa bile, İngilizceyi anlayabiliyor. Devamını bulabilecek miyiz bakalım. Evet, işte burada - üç gün sonra. 'Başarılı düzenlemeler yapıyorum. Sabır ve tedbir. Bulutlar dağılacak. G.' Bir hafta kadar hiçbir şey yazılmamış. Sonra daha kesin bir şey yazılmış: 'Yol açılıyor. Eğer fırsat bulabilirsem sinyal mesajı hatırlama kodu kararlaştırıldı. Bir A, iki B ve aynı şekilde devam ediyor. Yakında haber alacaksın. G.' Bu dünün gazetesindeydi ve bugününkünde hiçbir şey yok. Hepsi Bayan Warren'in kiracısına uyuyor. Olayın daha anlaşılabilir hale geleceğine şüphem yok."

Ve öyle de oldu; çünkü sabah arkadaşımın sırtı ateşe dönük bir halde şöminenin önündeki halıda ayakta durdu-

ğunu ve yüzünde memnuniyetin getirdiği bir gülümseme olduğunu gördüm.

"Buna ne diyorsun, Watson?" diye bağırdı, masadan gazeteyi alırken. "Beyaz, taş cepheli yüksek, kırmızı ev. Üçüncü kat. Soldaki ikinci pencere. Gün batımından sonra. G.' Bu yeterince açık. Kahvaltıdan sonra Bayan Warren'in mahallesine küçük bir keşfe gitmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ah, Bayan Warren! Bu sabah bize ne haber getirdiniz?"

Müşterimiz bir anda, yeni ve anlık gelişmelerin habercisi olan telaşlı bir havayla odaya dalmıştı.

"Bu mesele artık polisin alanında olmalı, Bay Holmes!" diye bağırdı. "Buna daha fazla katlanmayacağım! Eşyalarını toplayıp gidecek. Hemen gidip ona söyleyebilirdim fakat önce sizin fikrinizi almanın daha doğru olacağını düşündüm. Fakat sabrım taşıyor, hele ki kocama kötü davranmak..."

"Bay Warren'a kötü davranmak derken?"

"Onu hırpalamışlar."

"İyi ama kim onu hırpaladı?"

"Ah! Biz de bunu bilmek istiyoruz! Her şey bu sabah meydana geldi, bayım. Bay Warren, Tottenham Sarayı Yolu'ndaki Morton ve Waylight'ta kontrol görevlisi olarak çalışıyor. Yediden önce evden çıkması gerekiyor. Bu sabah evden çıktığında on adım gitmemiş ki, iki adam arkasından gelip, başına bir palto fırlatıp onu kaldırımın hemen yanındaki bir arabaya apar topar atmışlar. Bir saat boyunca arabayla dolaşmışlar ve sonra kapıyı açıp onu dışarı atmışlar. Yolda yatarken o kadar sarsılmış ki arabanın nereye gittiğini göre-

memiş. Kendine geldiğinde Hampstead Heath'te olduğunu fark etmiş ve otobüse binip eve gelmiş ve şimdi ben direkt olarak size meydana gelen şeyleri anlatmaya gelirken o, kanepede yatıyordu."

"Çok ilginç!" dedi Holmes. "Bu adamların yüzlerini görmüş veya seslerini duymuş mu?"

"Maalesef; tamamen sersemlemiş. Yalnızca sanki büyülü bir şekilde kaldırıldığını ve bırakıldığını hatırlıyor. İşin içinde en az iki kişi vardı. Üç de olabilir."

"Ve bu saldırıyı kiracınızla mı bağdaştırıyorsunuz?"

"On beş yıldır orada yaşıyoruz ve buna benzer bir şey başımıza gelmedi. Ondan bıktım. Para her şey değil. Bugün evimden çıkmış olacak."

"Biraz bekleyin, Bayan Warren. Acele etmeyin. Bu olayın ilk anda görüldüğünden çok daha önemli olduğunu düşünmeye başlıyorum. Şu anda bir tür tehlikenin kiracınızı tehdit ettiği açık. Evinizin yakınında onu bekleyen düşmanları olduğu ve sabahın sisli havasında kocanızı ona benzettikleri de aynı şekilde açık. Hatalarını fark ettiklerinde onu bırakmışlar. Hata yapmamış olsalar ne yaparlardı, o kısmı sadece tahmin edebiliriz."

"Peki, ne yapmalıyım Bay Holmes?"

"Şu kiracınızı görmeyi gerçekten istiyorum, Bayan Warren."

"Kapıyı kırmadığınız sürece bunu nasıl yapacağınızı bilmiyorum. Tepsiyi her bıraktığımda, aşağı inerken kapıyı açtığını duyuyorum."

"Tepsiyi içeri almak zorunda. Tabii ki kendimizi saklayıp onu görebiliriz."

Ev sahibesi bir an düşündü.

"Pekâlâ, bayım, odasının tam karşısında sandık odası var. Belki oraya bir ayna koyabilirim ve kapının arkasında durursanız..."

"Harika!" dedi Holmes. "Öyle yemeğini ne zaman yiyor?"

"Saat bir gibi, bayım."

"Tamam o halde Dr. Watson ve ben o saatte geleceğiz. Şimdilik, Bayan Warren, iyi günler."

On iki buçukta Bayan Warren'in evinin -İngiltere Müzesi'nin kuzeybatı tarafındaki dar bir cadde olan büyük Orme Caddesi'nde bulunan yüksek, ince, sarı tuğlalı bir binaydı- önündeydik. Caddenin köşesinden gösterişli evleriyle Howe Sokağı'na bakıyordu. Holmes kıkırdayarak, insanın gözüne sokulurcasma yapılmış sıra sıra dizilmiş müstakil evlerden birini gösterdi.

"Bak, Watson!" dedi. "Taş duvarlı yüksek, kırmızı ev. İşaret bölgesi tamam. Yeri ve şifreyi biliyoruz; bu yüzden yapmamız gereken şey basit. Şu pencerede 'kiralık' ilanı var. Suç ortağının girebildiği boş bir daire olduğu açık. Pekâlâ, Bayan Warren, şimdi ne yapıyoruz?"

"Her şeyi sizin için hazırladım. Eğer ikiniz de yukarı gelip ayakkabılarınızı aşağıdaki merdiven sahanlığında bırakırsanız, sizi oraya götüreceğim."

Kadının ayarladığı yer saklanmak için mükemmeldi. Ayna öyle yerleştirilmişti ki, karanlıkta otururken, karşıdaki kapıyı çok net bir şekilde görebiliyorduk. Zar zor içeri girmiştik ve uzaktan gelen bir ses gizemli komşumuzun zili çaldığını belirttiğinde Bayan Warren yanımızdan ayrıldı. Sonra ev sahibesi elinde tepsiyle belirdi, tepsiyi kapalı kapının yanındaki bir sandalyeye bıraktı ve sonra ağır hareketlerle uzaklaştı. Kapının arkasında diz çökmüş halde, gözlerimizi aynaya diktik. Aniden, ev sahibesinin ayak sesleri azalırken, bir anahtarın dönüşünü duyduk, kapının tokmağı döndü ve iki ince el hızlıca tepsiyi sandalyeden aldı. Bir saniye sonra tekrar hızlıca yerine konuldu ve siyah, güzel ve korku dolu bir yüzün sandık odasının dar aralığına doğru baktığını gördüm. Sonra kapı hızlıca kapatıldı, anahtar bir kez daha döndürüldü ve sessizlik. Holmes beni dürttü ve birlikte aşağı indik.

"Akşam tekrar uğrayacağım," dedi umutlu ev sahibesine. "Bence Watson, bu durumu evimizde daha iyi tartışabiliriz."

"Gördüğün gibi tahminim doğru çıktı." dedi, sandalyesine geri yaslanmış konuşurken. "Kiracı değişmiş. Öngöremediğini şey ise, bir kadın olması ve sıradan bir kadın olmaması, Watson."

"Bizi gördü."

"Onu endişelendiren bir şey gördü. Orası kesin. Olayların genel sıralaması oldukça açık, değil mi? Bir çift, çok korkunç ve ani bir tehlikeden kaçmak için Londra'ya geliyor. Tehlikenin ölçüsü, önlemlerinin büyüklüğüne bağlı. Yapması gereken

bazı işleri olan adam, işlerini yaparken kadını güvenli bir yerde tutmak istiyor. Bu kolay bir sorun değil fakat onu yaratıcı bir şekilde çözmüş ve o kadar etkili ki kadının varlığı, ona yemek götüren ev sahibesi tarafından bile bilinmiyor. Şimdi anlaşılıyor ki, basılmış mesajlar cinsiyetinin yazısından anlaşılmaması için. Adam kadının yanına gelemiyor çünkü düşmanlarını ona yönlendirebilir. Onunla direkt olarak iletişim kuramadığından, bir gazetenin köşelerini kullanıyor. Bu kısma kadar her şey açık."

"Peki ya olayın kökü nereye uzanıyor?"

"Ah, evet, Watson, her zamanki gibi, oldukça pratiksin! Olayın kökünde ne mi var? Bayan Warren'in tuhaf sorunu bir şekilde olayı büyütüyor ve ilerledikçe daha kötü bir yöne ilerliyor gibi görünüyor. Şu kadarını söyleyebiliriz ki, bu sıradan bir aşk macerası değil. Tehlike söz konusu olduğunda kadının yüzünün halini gördün. Şüphesiz kiracıya yapılması planlanan ancak ev sahibinin uğradığı saldırıyı biz de duyduk. Bu olaylar ve umutsuz bir gizlilik ihtiyacı meselenin ölüm kalım durumu olduğunu gösteriyor. Bay Warren'e yapılan saldırı, düşmanın, kimin nesiyseler, kadın kiracının erkek kiracının yerine geldiğinden haberi yok. Çok tuhaf ve karışık bir durum Watson."

"Neden daha fazla araştırasın? Bundan kazancın ne?"

"Ne, gerçekten? Sanat için sanat, Watson. Sanırım doktorluk yaparken kendini, ücretini düşünmeden hastalıkları tedavi ederken bulmuşsundur?"

"Eğitimim için, Holmes."

"Eğitim asla bitmez, Watson. En harika olanının en sonda olduğu bir dersler serisidir. Bu, öğretici bir olay. İçinde ne para ne de ün var fakat biri yine de ona başlamak isteyebilir. Akşam kendimizi araştırmamızda bir seviye ilerlemiş olarak bulacağız."

Bayan Warren'in evine yeniden geldiğimizde, bir Londra akşamının karanlığı yalnızca pencerelerin keskin sarılığı ve gaz lambalarının bulanık haleleriyle bozulan ölüm rengine ve gri bir perdeye dolmuştu. Kiralık evin karanlık oturma odasından bakarken loş bir ışığın anlaşılmaz bir şekilde parladığını gördük.

"Biri o odada dolaşıyor." dedi Holmes fısıltıyla. Zayıf ve heyecanlı yüzünü pencerenin camına yaklaştırdı. "Evet, gölgesini görebiliyorum. İşte orada! Elinde bir mum var. Şimdi karşıya bakıyor. Kadının da ayakta olduğundan emin olmak istiyor. Şimdi işaret vermeye başladı. Mesajı da yaz, Watson, ki iki tarafı da kontrol edelim. Tek bir parıltı -bu şüphesiz A. Kaç tane yazdın? Yirmi. Ben de öyle. Bu T. AT oluyor- yeterince anlaşılır. Başka bir T. Şüphesiz bu ikinci kelimenin başlangıcı. Şimdi, sıradaki -TENTA. Bitti. Hepsi bu olamaz, değil mi Watson? ATTENTA'nın bir anlamı yok. T.A. birinin adının baş harfleri olmadığı sürece AT, TEN, TA, bu üç kelimenin de bir anlamı yok. İşte yine başladılar! Bu nedir? Atte-yine aynı mesaj. Tuhaf, Watson, çok tuhaf. Şimdi yine başladı! AT- neden üç defadır tekrar ediyor? ATTENTA'yı üç kez tekrar etti! Daha ne kadar tekrar edecek? Hayır, bitirmiş gibi görünüyor. Pencereden kayboldu. Ne düşünüyorsun, Watson?"

"Şifreli bir mesaj, Holmes."

Holmes aniden olayı kavradığını belirten bir şekilde gülmeye başladı. "Ama çok belirsiz olmayanından, Watson," dedi. "Neden mi? Çünkü İtalyanca! A harfi bir kadına hitap edildiğini gösteriyor. 'Dikkat! Dikkat! Dikkat!' Bu nasıldı, Watson?"

"Tam on ikiden vurduğuna inanıyorum."

"Ona şüphe yok. Çok acil bir mesaj, üç kere tekrar edilmesinden belli. Fakat neye dikkat? Biraz bekle, bir kez daha pencereye geliyor."

Tekrar eğilen bir adamın loş ışıktaki siluetini ve sinyaller yenilendikçe pencerenin karşısındaki ufak ateşin hareketini gördük. Öncekilerden daha hızlıydılar - o kadar ki, onları takip etmek zordu.

"PERICOLO pericolo... ha, bu ne olabilir, Watson? 'Tehlike', değil mi? Evet, gerçekten de bir tehlike işareti. İşte tekrar geliyor! PERL Ha, ne olu..."

Aniden ışıklar söndü, pencerenin kare şeklindeki parlaklığı kayboldu ve üçüncü kat, her katında parlak pencerelerin bulunduğu azametli binanın etrafında karanlık bir şerit oluşturdu. Son uyarı çığlığı aniden yarıda kesilmişti. Nasıl ve kim tarafından? Aynı soru o anda ikimizin de aklında cereyan etmişti. Holmes pencerenin kenarında çömeldiği yerden ayağa fırladı.

"Bu çok tehlikeli, Watson!" diye bağırdı. "Bir şeytanlık dönüyor! Böyle bir mesaj neden bu şekilde kesilsin? Scotland

Yard'ı bu işten haberdar etmeliyim ama yine de buradan ayrılmamıza engel olacak kadar ciddi bir durum var."

"Polise gideyim mi?"

"Olayı biraz daha açık bir şekilde tanımlamak için uğraşmalıyız. Daha masum bir tahmin içeriyor olabilir. Gel, Watson, karşıya bizzat gidelim ve ne yapabileceğimize bakalım."

BÖLÜM 2

Hove Sokağı'nda hızlı hızlı yürürken etrafımdakilere fark ettirmeden arkama dönüp az önce önünden ayrıldığımız binaya baktım. Orada, üst pencerenin hafif aydınlatılmış hatlarında, bir kadına ait olduğu belli, gergin ve sert bir şekilde geceyi izleyen, o kesilmiş mesajın yenilenmesi için nefesini tutmuş bekleyen bir başın gölgesini gördüm. Hove Sokağı'nın girişinde, paltolu ve kravatlı bir adam, parmaklıklara yaslanmış duruyordu. Sokak lambalarının ışığı yüzümüze düşerken sesini duyduk.

"Holmes!" diye bağırdı.

"Ah, Gregson!" dedi arkadaşım, Scotland Yard dedektifiyle el sıkışırken. "Seyahatler birbirini seven iki insanın buluşmasıyla sona erer. Seni buraya getiren nedir?"

"Seninle aynı nedenden olduğunu sanıyorum." dedi Gregson. "Ona nasıl bulaştığını hayal bile edemiyorum."

"Farklı olaylar fakat aynı karmaşayı gösteriyorlar. İşaretleri inceliyordum."

"İşaretler?"

"Evet, o pencereden. Yarıda kesildi. Sebebini öğrenmeye geldik. Fakat olay senin ellerinde güvende olduğundan bu işe devam etmek için bir neden göremiyorum."

"Bekle biraz!" diye bağırdı Gregson meraklı bir şekilde. "Açık konuşacağım, benim tarafımda olduğunda daha güçlü hissetmediğim hiçbir dava olmadı Holmes. Bu binanın tek bir çıkışı var, bu yüzden o elimizden kaçamaz."

"O kim?"

"Ah, sizi bu seferlik geçmişiz Bay Holmes. Bu sefer elinizden gelenin en iyisini yapmalısınız." Bastonunu hızlıca yere vurması üzerine, elinde kamçısıyla bir şoför sokağın uzak köşesinden bir at arabasıyla onlara doğru yaklaştı. "Sizi Sherlock Holmes'le tanıştırayım," dedi şoföre. "Bu Pinkerton Amerikan Birimi'nden Bay Leverton."

"Long Island mağara gizeminin kahramanı," dedi Holmes.

"Bayım, sizinle tanıştığıma memnun oldum."

Ufak yüzlü, temiz tıraşlı, Amerikalı, sessiz ve işadamı görünümlü genç adam aldığı övgü sözleri karşısında kızardı. "Şu anda hayatımın takibindeyim, Bay Holmes," dedi. "Eğer Gorgiano'yu yakalayabilirsem..."

"Ne! Kızıl Halka'dan Gorgiano mu?"

"Ah, Avrupa'da ünlü, değil mi? Amerika'da onun hakkındaki her şeyi öğrendik. Elli cinayetten sorumlu olduğunu biliyoruz ama onu yakalayabilmek için hiç delilimiz yok. Onu New York'tan beri takip ettim ve bir haftadır Londra'da ona yakınım. Yakasına yapışmak için bir hatasını bekliyorum. Bay Gregson'la birlikte ona, o büyük kiralık evde rastladık ve yalnızca bir kapı var, o yüzden bizden kaçamaz. İçeri girdiğinden beri üç kişi dışarı çıktı fakat onlardan biri olmadığına yemin ederim."

"Bay Holmes, işaretlerden bahsediyor," dedi Gregson. "Sanırım, her zamanki gibi, bizim bilmediğimiz birçok şey biliyor."

Birkaç basit kelimeyle Holmes durumu anladığımız kadarıyla anlattı. Amerikalı ellerini sinirli bir şekilde birleştirdi.

"Bir numara çeviriyor!" diye bağırdı.

"Neden böyle düşünüyorsunuz?"

"Böyle olduğu zaten anlaşılmıyor mu? Orada suç ortağına mesajlar gönderiyor... Londra'da çetesinin çok üyesi var. Sonra aniden, açıklamanızda söylediğiniz gibi onlara tehlike olduğunu söylüyor ve yarıda kesiyor. Pencereden bakarken aniden sokakta bizim varlığımızı fark etmesi veya bir şekilde tehlikenin ne kadar yakında olduğunu ve onu önlemek için o anda harekete geçmesi gerektiğini anlaması dışında ne anlama gelebilir? Siz ne öneriyorsunuz, Bay Holmes?"

"Hemen gidip kendimiz görmemiz gerektiğini söylüyorum."

"Fakat yakalamak için bir iznimiz yok."

"O şüpheli durumlar altında olan, yakalanmamış bir suçlu." dedi Gregson. "Şu an için bu yeterli. Onu yakaladığımızda New York'un onu elimizden alıp almayacağını göreceğiz. Onu şu an için yakalamamız konusunda sorumluluğu alıyorum."

Resmi dedektiflerimiz, zekâ söz konusu olduğunda hata yapabilirler fakat iş cesarete gelince onlardan cesuru yoktur. Gregson, Scotland Yard'ın resmi merdivenlerini çıkarken takındığı sessiz ve işbilir tavırla o tehlikeli katili yakalamak için yukarı çıktı. Pinkertonlı genç adam onu geçmeye çalıştı

fakat Gregson onu sert bir şekilde dirseğiyle itti. Londra'daki olaylar Londra polisine bırakılmalıydı.

Üçüncü katta, koridorun solundaki dairenin kapısı aralıktı. Gregson kapıyı iterek açtı. Odanın içine tam bir sessizlik ve karanlık hâkimdi. Bir kibrit çaktım ve dedektifin fenerini yaktım. Tam da bunu yaptığım sırada, kıvılcım aleve dönerken, hepimiz şaşkınlıkla bir an öylece kaldık. Halısız zeminin parkelerinde kan izleri vardı. Kırmızı ayak izleri bize doğru dönüktü ve kapısının kapalı olduğu içerideki bir odadan geliyordu. Gregson kapıyı hızlı bir şekilde açtı ve hepimiz heyecanlı bir şekilde arkasından içeri bakarken fenerinin ışığı odayı tamamen aydınlatıyordu.

Boş odanın zeminin ortasında temiz tıraşlı, tuhaf bir şekilde korkunç ifadeli esmer yüzü ve başının etrafında kızıl bir kan gölünün içinde yatan iriyarı bir adam vardı. Dizleri bağlanmış, elleri acıyla açılmıştı ve geniş, kumral, ters dönmüş boynundan vücuduna giren bir bıçağın beyaz sapı görünüyordu. İriyarı olduğundan o korkunç bıçak darbesinden önce kocaman bir hayvan gibi yere düşmüş olmalıydı. Sağ elinin yanında çok korkunç görünümlü kaim saplı, iki yüzü keskin bir bıçak yerde duruyordu ve yanında siyah bir çocuk eldiveni vardı.

"By George! Bu Kara Gorgiano'nun ta kendisi!" diye bağırdı Amerikalı dedektif. "Biri bu sefer bizden hızlı davranmış."

"İşte penceredeki mum, Bay Holmes," dedi Gregson. "Ne yapacaksınız?"

Holmes, odanın karşı tarafına doğru yürüdü, mumu yaktı ve pencere camları arasında ileri geri götürmeye başladı. Sonra karanlığa gözünü dikti, mumu söndürdü ve yere fırlattı.

"Bunun yardımcı olacağını düşünüyorum." dedi. Cesedin üzerine eğildi. İki profesyonel cesedi incelerken derin sessizliğe bürünmüşlerdi. "Siz aşağıda beklerken daireden üç kişinin çıktığını söylüyorsunuz," dedi en sonunda. "Onların yüzlerini incelediniz mi?"

"Evet, inceledim."

"Otuz yaşlarında, siyah sakallı, siyah saçlı ve orta boylu bir adam gördünüz mü?"

"Evet; en son o çıktı."

"Sanıyorum, aradığınız adam o. Size tasvirini verebilirim ve ayak izlerinin detayları hakkında çok iyi bilgilerimiz var. Bu sizin için yeterli olacaktır."

"Sanmıyorum, Bay Holmes. Londra'da milyonlarca insan var."

"Belki de haklısınız. İşte bu yüzden size yardımcı olması için bu hanımefendiyi çağırmanın en iyisi olduğunu düşündüm."

Bu sözler üzerine hepimiz ona baktık. Orada, kapının girişinde, uzun boylu ve güzel bir kadın duruyordu Bloomsbury'nin gizemli kiracısı. Yavaşça yaklaştı, yüzü solgundu ve korku dolu bir ifade hâkimdi. Gözleri sabit bir noktaya bakıyordu, korku dolu bakışları zemindeki karanlık siluete kilitlenmişti.

"Onu sen öldürdün!" diye mırıldandı. "Ah, Tanrım, onu sen öldürdün!" Sonra aniden hızlı bir şekilde nefes aldığını

duydum ve bir mutluluk çığlığıyla zıplamaya başladı. Odanın etrafında dans ediyor, ellerini çırpıyor ve siyah gözleri mutlu bir şaşkınlıkla parlıyor ve dudaklarından sürekli İtalyanca kelimeler dökülüyordu. Böyle bir kadını, böyle bir manzara karşısında mutluluktan uçuyor görmek korkunç fakat aynı zamanda şaşkınlık vericiydi. Aniden durdu ve hepimize sorgular bir ifadeyle baktı.

"Fakat siz! Siz polissiniz, değil mi? Giuseppe Gorgiano'yu öldürdünüz, değil mi?"

"Biz polisiz, hanımefendi."

Odanın karanlığında etrafı inceledi.

"O halde, Gennaro nerede?" diye sordu. "Kocam, Gennaro Lucca. Ben Emilia Lucca ve ikimiz de New York'tanız. Gennaro nerede? Az önce beni pencereden çağırdı ve tüm gücümle koşarak geldim."

"Sizi çağıran bendim," dedi Holmes.

"Siz! Ama nasıl?"

"Şifreli konuşmalarınızı çözmek zor değildi, hanımefendi. Buradaki varlığınız bizim için önemli. Yalnızca 'Vieni' kelimesini yansıtmam gerektiğini ve kesinlikle geleceğinizi biliyordum."

Güzel İtalyan kadın, arkadaşıma şaşkınlıkla baktı.

"Bunları nasıl bildiğinizi anlayamıyorum," dedi.

"Giuseppe Gorgiano, o nasıl?" Duraksadı ve sonra yüzü aniden gurur ve memnuniyetle aydınlandı. "Şimdi anlıyorum! Gennaro'm! Benim muhteşem, yakışıklı Gennaro'm! Beni tüm tehlikelerden korudu, bunu başardı ve kendi güçlü

elleriyle canavarı öldürdü! Ah, Gennaro, ne kadar harika bir adamsın! Hangi kadın böyle bir adama layık olabilir?"

"Pekâlâ, Bayan Lucca," dedi Gregson, kadın sanki bir Notting Hill holiganıymış gibi mümkün olduğunca az samimiyetle eliyle kadının kolunu tutarken. "Kimin nesi olduğunuz hakkında yeterince bilgim yok; fakat sizi Yard'a götürmemiz gerektiğini açıklayacak kadar konuştunuz."

"Bir saniye, Gregson," dedi Holmes. "Bu bayanın bize bilgi vermek için en az bizim kadar istekli olduğunu düşünüyorum. Kocanızın yakalanacağını ve burada yatan adamın ölümü sebebiyle yargılanacağını anlıyorsunuz değil mi hanımefendi? Söylediğiniz şeyler kanıt olarak kullanılabilir. Fakat suç sebebi sayılmayacak ve bilinmesini istediği amaçlarla hareket ettiğini düşünüyorsanız, bu durumda ona yardımcı olmanız için en iyi yol bize tüm hikâyeyi anlatmanızdır."

"Gorgiano öldüğüne göre hiçbir şeyden korkmuyoruz artık," dedi kadın. "O bir şeytan ve canavardı, bu yüzden dünyada onu öldürdüğü için kocamı cezalandıracak hiçbir yargıç olamaz."

"Bu durumda tavsiyem, kapıyı kapatmamız ve her şeyi bulduğumuz gibi bırakıp bu hanımefendiyle odasına gitmek ve bize söylemesi gereken şeyleri duyduktan sonra karar vermemiz," dedi Holmes.

Yarım saat sonra dördümüz de, Bayan Lucca'nın küçük oturma odasında oturmuş ve sonuna şahitlik edebildiğimiz o uğursuz olayların kayda değer hikâyesini dinliyorduk.

Hızlı ve akıcı fakat daha açık olması için gramer açısından düzelttiğim oldukça sıra dışı bir İngilizce konuşuyordu.

"Posillipo'da doğdum, Naples yakınlarında," dedi. "Ve o bölgenin baş avukatı ve eskiden milletvekili olan Augusto Barelli'nin kızıyım. Gennaro, babamın yanında çalışıyordu ve ona âşık oldum. Ne parası ne de mevkii vardı, yakışıklılığı, gücü ve enerjisi dışında hiçbir şeyi yoktu, bu yüzden babam ilişkimizi engellemeye çalıştı. Birlikte kaçtık ve Bari'de evlendik. Amerika'ya gidebilmek için mücevherlerimi sattım. Bu bahsettiklerim dört yıl önce meydana geldi ve o zamandan beri New York'ta yaşıyoruz.

"İlk zamanlar şans yanımızdaydı. Gennaro bir İtalyan beyefendisine yardımcı olmuştu, onu Bowery denen bir yerde birkaç serseriden kurtarmıştı, bu yüzden güçlü bir arkadaş edinmiş oldu. İsmi Tito Castalotte idi ve New York'un en büyük meyve ithalatçısı olan büyük Castalotte ve Zamba şirketinin baş ortağıydı. Bay Zamba sakattı ve yeni arkadaşımız Castalotte, üç yüzden fazla insana işveren firmanın tüm kontrolünü elinde bulunduruyordu. Kocamı işe aldı, onu bölüm müdürü yaptı ve iyi niyetini her şekilde ona gösterdi. Bay Castalotte bekârdı ve inanıyorum ki Gennaro'yu oğlu gibi görüyordu ve ikimiz de onu babamız gibi seviyorduk. Brooklyn'de küçük bir ev alıp içini döşedik ve tüm geleceğimiz emin ellerde gibi görünüyordu ta ki çok geçmeden ufkumuzu karartacak kara bulutlar belirene kadar.

Bir gece, Gennaro işten döndüğünde, yanında bir hemşerisini getirdi. İsmi Gorgiano'ydu ve o da Posilippo'dan gelmişti. Cesedini gördüğünüzden dolayı sizin de bildiğiniz

gibi iriyarı bir adamdı. Yalnızca vücudu değil, her şeyiyle korkunç, devasa ve çirkindi. Sesi küçük evimizde gök gürültüsü gibi yankılanıyordu. Konuşurken kollarını hareket ettirdikçe odada neredeyse yer kalmıyordu. Düşünceleri, duyguları, hırsları, her şeyi abartılmış ve canavarımsıydı. Öyle bir enerjiyle konuşuyor, daha doğrusu kükrüyordu ki, etrafındakiler ağzından çıkan sözlerin heybetiyle yalnızca oturup dinliyorlardı. Bakışları sizi korkutur ve hâkimiyeti altına alırdı. Korkunç ve ürkütücü bir adamdı. Tanrı'ya şükürler olsun ki öldü!

Evimize çağırmadığımız halde tekrar tekrar gelmeye devam etti. Gennaro'nun da o yanımızdayken benim kadar mutsuz olduğunun farkındaydım. Zavallı kocam soluk ve halsiz bir şekilde oturur, ziyaretçimizin politika ve sosyal meseleler üzerine öfkeli bir şekilde konuşmasını dinlerdi. Gennaro hiçbir şey demezdi fakat onu iyi tanıdığımdan, yüzünde daha önce hiç görmediğim birtakım duyguları okuyabiliyordum. İlk başta hoşnutsuzluk olduğunu düşünmüştüm. Daha sonra, adım adım, hoşnutsuzluktan fazlası olduğunu anladım. Korkuydu -derin, gizli, ürpertici bir korku. O gece -korkusunu yüzünden okuduğum gece- kollarımı boynuna sardım ve bana olan aşkı için ve benden hiçbir şeyi saklamayacağına dair verdiği söz için bu iriyarı adamın onu neden bu kadar korkuttuğunu anlatması için yalvardım.

Ve o da anlattı. İnanın dinlerken içim ürperdi. Zavallı Gennaro'nun, zorlu ve yorucu günlerinde, tüm dünya ona karşıymış gibi görünürken ve zihni hayatın adaletsizlikleriyle yarı delirmiş bir haldeyken, eski Carbonari'nin müttefiği

olan bir Neapolitan topluluğu olan Kızıl Halka'ya katılmıştı. Bu kardeşliğin yeminleri ve sırları korkutucuydu fakat bir kere içine girdiniz mi bir daha kaçmak mümkün değildi. Amerika'ya kaçtığımızda Gennaro sonsuza dek kurtulduğumuzu düşünmüştü. Bir akşam sokakta, onu Naples'ta Kızıl Halka'ya kabul eden adamın ta kendisiyle karşılaşmıştı. Bu adam, işlediği cinayetler yüzünden dirseklerine kadar kana batmış, İtalya'nın güneyinde 'Ölüm' takma adıyla anılan dev Gorgiano'dan başkası değildi! New York'a İtalyan polisini atlatmak için gelmişti ve hali hazırda bu yeni evinde korkunç topluluğunun bir kolunu oluşturmaya başlamıştı. Gennaro tüm bunları bana anlattı ve o gün aldığı mektupları bana gösterdi. Üst tarafta kızıl bir halka vardı ve belli bir tarihte bir yer kiralanacağını ve orada olması gerektiği ve emredildiği yazıyordu.

Öğrendiklerim yeterince kötüydü fakat daha kötüsü olacaktı. Bir süre boyunca Gorgiano, her zaman yaptığı gibi, akşamları bize geldiğinde benimle konuşmaya başlamıştı ve kocamla konuşurken bile o korkunç, dik ve canavarımsı gözleri her zaman bana dönüktü. Bir gece sırrı ortaya çıktı. İçinde 'aşk' diye tanımladığı duyguyu uyandırmıştım -bir canavarın, bir vahşinin aşkı. O geldiğinde Gennaro henüz eve gelmemişti. Zorla içeri girdi, kocaman kollarıyla beni tuttu, sarıldı, öpmeye çalıştı ve onunla gelmem için sımsıkı kucakladı. Gennaro içeri girip ona saldırdığında kurtulmak için mücadele ediyor ve çığlık atıyordum. Gennaro'yu bayılttı ve bir daha asla giremeyeceği o evden kaçtı. O gece korkunç bir düşman edinmiştik.

Birkaç gün sonra toplantı zamanı gelmişti. Gennaro toplantıdan korkunç bir şeyin meydana geldiğini anlatan bir yüz ifadesiyle döndü. Toplantıda olanlar düşündüğümüzden bile daha kötüydü. Topluluğun kaynakları zengin İtalyanlara şantaj yaparak ve onları para vermeyi reddederlerse şiddetle tehdit etmeleri sonucunda zenginleşmişti. Anlaşılan, sevgili arkadaşımız ve yardımcımız Castalotte'ye de ulaşmışlardı. Tehditlere boyun eğmeyi reddetmiş ve polise bildirmişti. Artık böyle bir örneğin, diğer kurbanları isyan etmekten alıkoyacağı kararlaştırılmıştı. Toplantıda onun ve evinin dinamitle havaya uçurulması kararlaştırılmıştı. İşi kimin yapacağıyla ilgili tartışmalar yapılıyordu. Gennaro, düşmanımızın korkunç ifadesiyle elini çantaya daldırırken gülümsediğini görmüştü. Şüphesiz bir şekilde önceden ayarlanmıştı çünkü kocamın avucuna konan şey cinayet emri olan, üzerinde kızıl bir halkanın bulunduğu ölümcül bir halkaydı. En iyi arkadaşını öldürmeliydi ya da kendini ve beni topluluktaki arkadaşlarının intikamının önüne atacaktı. Korktukları veya nefret ettikleri insanları, yalnızca onları değil sevdiklerini de öldürmek iğrenç sistemlerinin bir parçasıydı ve zavallı Gennaro'mun başının belası haline gelen ve onu korkudan neredeyse delirtecek şey bunu bilmeleriydi.

O gece sabaha dek birbirimize sarılarak, önümüzde duran tehlikelere karşı birbirimizi teselli ederek oturduk. Sonraki sabah saldırı için kararlaştırılmıştı. Öğlene doğru kocam ve ben Londra'ya gitmek için yola koyulmuştuk ve bu tehlike hakkında dostumuzu her şekilde uyarmış, gelecekte hayatını kurtaracak bilgileri polise vermesi için ona bırakmıştık.

Gerisini, baylar, kendiniz bulacaksınız. Düşmanlarımızın kendi gölgelerimiz gibi arkamızda olduğundan emindik. Gorgiano'nun intikam için kendi kişisel sebepleri vardı fakat her şekilde düşmanımızın ne kadar acımasız, kurnaz ve yorulmaz olduğunu biliyorduk. Hem İtalya hem Amerika, onun korkunç güçlerinin hikâyeleriyle doluydu. Eğer herhangi bir zamanda kullanılsaydı, o şimdi olurdu. Kocam, muhtemel bir tehlikenin bana ulaşmasının mümkün olmayacağı şekilde, kalabileceğim bir yer ayarlamamıza olanak sağlayan kaçışımızın bize sağladığı birkaç olaysız günü iyi kullandı. O ise, hem Amerikan hem İtalyan polisiyle iletişim kurmak için serbest olmak istiyordu. Nerede ve nasıl yaşadığını şahsen bilmiyorum. Tüm öğrendiklerim bir gazetenin köşeleri sayesindeydi. Fakat bir keresinde pencereden baktığımda, iki İtalyan polisin evi izlediğini gördüm ve Gorgiano'nun bir şekilde saklandığımız yeri bulduğunu anladım. En sonunda Gennaro, gazete aracılığıyla, bir pencereden bana işaret göndereceğini fakat aniden kesilen işaretlerin uyarıdan başka bir şey olmadığını söyledi. Artık Gorgiano'nun ona yakın olduğunu bildiğine şüphem yoktu ve ah, Tanrı'ya şükür! Geldiğinde kocam hazırdı. Ve şimdi, baylar, yasalardan veya dünya üzerindeki herhangi bir yargıcın Gennaro'mu yaptığı şey yüzünden kınayacağından korkmamız için bir sebebimiz olup olmadığını sormak istiyorum."

"Pekâlâ, Bay Gregson," dedi Amerikalı, dedektife doğru bakarak, "İngiliz bakış açınızın ne olduğunu bilmiyorum fakat tahmin ediyorum ki New York'ta bu hanımefendinin kocası herkesin takdirini kazanacaktır."

"Benimle gelip baş komiserle görüşmeli," diye cevap verdi Gregson. "Eğer söylediği şeyler birbiriyle örtüşüyorsa, onun veya kocasının korkmaları gereken bir şey olduğunu düşünmüyorum. Fakat anlayamadığım şey şu, Bay Holmes, siz nasıl oldu da bu olaya karıştınız?"

"Eğitim, Gregson, eğitim. Eski üniversitede hâlâ eğitim görmek. Pekâlâ, Watson, koleksiyonuna eklemek için bir tane daha trajik ve acayip olayın oldu. Bu arada, saat henüz sekiz değil ve Covent Garden'da bir Wagner gecesi! Eğer acele edersek, ikinci bölüm için zamanında yetişebiliriz."

Şeytanın Ayağı

Sherlock Holmes ile uzun yıllara dayanan dostluğuma dair ilginç anılarımı ve deneyimlerimi kâğıda dökerken, dostumun geri planda kalmayı tercih ediyor olması nedeniyle, birçok zorlukla karşılaştım. Depresif ve içe dönük kişiliği nedeniyle toplumdan gelecek bir beğeni ona tiksindirici geliyordu. Bunun yerine genellikle başarıyla sonuçlanan bir dosyanın ilgi odağına sıradan bir polis memurunu koyup alaycı bir tavırla bu memurun kabul ettiği tebrikleri uzaktan izlemek ona çok daha fazla haz veriyordu. Kâğıda döktüğüm bu olayları yakın zamana kadar halka sunmamı engelleyen şey, bu olayların ilginç olmaktan uzak olmaları değil, arkadaşımın bu tutumuydu. İşte bu yüzden ona eşlik ettiğim çoğu macerada bana Holmes'un sırlarını iyi saklama görevi düşüyordu.

Ben bu düşüncelerin içindeyken, geçen salı Holmes'tan gelen bir telgraf itiraf etmeliyim ki beni çok şaşırttı. Kendisi, ihtiyaç duyulduğunda bile telgraf çekmemekle ün salmıştı. Telgrafta yazılanlar şöyleydi:

Araştırdığım en ilginç olaylardan birisi olan Cornish Dehşeti'ni yazmaya ne dersin?

Geçmişe dair anılarını neyin canlandırdığını ya da hafızasını tazelemesine sebep olan şeyin ne olduğunu bil-

miyorum ama sonuç olarak bu dehşetle ilgili yaşananları açıklamamı istemişti benden. Hemen ardından gelecek bir iptal telgrafının korkusuyla, olayı en ince detaylarıyla not ettiğim kâğıtlarımı toparlayıp okurlarıma sunmak için hızlı bir şekilde işime koyuldum.

Sherlock Holmes'un taş bir duvar kadar katı kişiliği 1887'nin ilkbaharında çok çalışma gerektiren bu olay yüzünden çatırdamış fakat kendisi sağlığı pahasına da olsa dinlenmeyi reddettiğinden bu ağır yükün altında ezilmiş ve sonunda yataklara düşecek şekilde rahatsızlanmıştı. Aynı yılın mart ayında, Harley Caddesi'nde ikamet eden ve Holmes'la dramatik bir tanışma hikâyesi olan Doktor Moore Agar, ünlü dedektifi bir yerlerde düşüp bayılmak istemiyorsa, artık olaylardan uzaklaşıp, dinlenmesi gerektiğine dair sert bir şekilde uyarmıştı. Ama elbette kendi sağlık durumu Holmes'un, hiç umurunda değildi; onun tek istediği, kendisini bu işe olabildiğince adamaktı. Ne zaman ki kalıcı bir çöküntüye uğrayıp, artık ortada çalışamayacağına dair ciddi bir tehdit olduğunu algıladı, o zaman gerçekten dinlenmesi gerektiğini anladı. İşte tüm bunlar olurken sözünü edeceğimiz yılbaşında soluğu Poldhu Körfezi yakınlarındaki Cornish Yarımadası'nın ucunda bulunan, küçük bir kulübede aldık.

Burası özel bir yerdi ve hastamızın içinde bulunduğu karamsar ruh haline çok uygundu. Çimenlerin arasında bulunan badanalı küçük kulübenin pencerelerinden, yarım daire şeklindeki Mounts Körfezi tamamen izlenebiliyordu. Dalgaların şiddetiyle aşınmış olan siyah renkli kayalar, gemiler ve nice denizciler için can alıcı bir ölüm tuzağıydı.

Kuzey meltemlerinin estiği sakin ve kuytu gibi görünen bu yer, fırtınadan kaçmak isteyen gemiler için başta bir sığınma noktası gibi görünürdü. Fakat sonrasında aniden rüzgâr tersine esmeye başlar, güneybatıdan bir fırtına gelir, çapalar toplanır, korunaklıymış gibi görünen körfez yerini köpüklü ve azgın dalgalara bırakarak gemileri çaresizce içinde debelendikleri bir mücadeleye iterdi. İşte bu yüzden tecrübeli bir denizci, birçok kazanın yaşandığı bu noktaya asla uğramaması gerektiğini iyi bilirdi.

Kara tarafındaki manzaramız da aslına bakılırsa çok iç açıcı sayılmazdı. Dağınık bir şekilde konumlanmış medeniyetten bihaber köylerin sınırlarını anlamamıza yarayan çan kulelerinin iki tarafında da sarı renkli tepeler seçilebiliyordu. Tepelerin üstünde ise, dikkatli bakıldığında artık dünya üzerinde yalnızca kalıntıları görülebilen birçok taş anıt, şekli bozuk, küçük höyükler ve tarih öncesi savaşların izlerini taşıyan eski kavimlerin izleri görülebiliyordu. Doğaya güzellik katan gizemin, artık isimleri hatırlanmayan kavimlerin o korkunç havasıyla karışmış olması, dostumun hayal gücüne bir katkıda bulunmuş olmalı ki, vaktimizin çoğunu o tepelere doğru uzun yürüyüşler yaparak, yalnız başına düşüncelere dalarak geçiriyordu. Eski dostumun burada kaldığımız süre boyunca ilgisini çeken bir diğer şey de Antik Cornish dili olmuştu. Kendince oluşturduğu sava göre bu dilin, Samî dilleriyle bir ilişkisinin olduğunu ve Fenikeli tacirler tarafından buralara kadar getirildiğini ileriye sürüyordu. Filoloji ile ilgili kitaplar satın almış ve tam da bu tezini daha da geliştirmek için bir hazırlık

aşamasına girişmişti ki, bu rüyalar ülkesinde bile farkında olmadan kendimizi bir olayın içinde bulduk. Londra'dan uzaklaşmamıza neden olan olaylar, aniden karşımıza çıkan bu doğaüstü denebilecek kadar garip ve gizemli durumun yanında adeta bir hiç kalıyordu. Sessiz sakin günlerimiz ve huzur bulmak için geldiğimiz tatilimiz resmen katledilmişti ve tüm bunlar yetmezmiş gibi içine düştüğümüz bu olay yalnızca Cornwall'da değil, tüm İngiltere'de büyük merak ve yankı uyandıran bir olaya dönüşmüştü. Okurlarımın birçoğu, o zamanlar "Cornish Dehşeti" olarak anılan bu olayı belki hatırlıyordur. Londra basını o dönem köşelerinde az da olsa bu olaya yer vermişlerdi. Ve şimdi, bu olaydan tam on üç yıl sonra, bu akıl almaz olayı yaşandığı gibi size aktaracağım sonunda.

Daha önce de söylediğim gibi, Cornwall'un bu kısmındaki tepelerdeki köylerin sınırları her iki taraflarındaki kiliselerin çan kulelerinden anlaşılıyordu. Bu köylerden bize en yakın olanı, duvarları yosunlardan gözükmeyen eski bir kilisenin etrafında toplanmış yaklaşık iki yüz hanenin olduğu Tredannick Wollas'dı. Köyün rahibi Roundhay, boş vakitlerinde arkeolojik kazılarla ilgileniyordu zaten Holmes'la tanışması da bu yüzden olmuştu. Rahip; orta boylu, hafif kilolu, sıcak ve yerel halk tarafından çok sayılan bir insandı. Nazik daveti üzerine evine bir kez çay içmeye gitmiş, bu sayede de rahibin büyük evinde bir oda kiralayarak onun mütevazı gelirine biraz da olsa katkıda bulunan Bay Mortimer Tregennis adlı beyefendi ile tanışmıştık. Bekâr olan rahibin, sıska, esmer ve kambur olan kiracısıyla, aralarında yaptıkları anlaşmaya

rağmen ortak olan pek az yönü vardı. O ziyaretimiz her ne kadar kısa sürmüş olsa da rahibin hoşsohbet birisi ve kiracısının da delici bakışlarla bizi süzen bir yandan da kendi kendine kara kara düşünen, içine kapanık ve üzgün bir adam olduğunu hâlâ dün gibi hatırlıyorum.

16 Mart Salı günü, kahvaltıdan sonra, pipolarımızı tüttürmüş tepelere doğru yürüyüşe çıkmadan önce güzel bir keyif yapıyorduk ki, geçenlerde tanıştığımız bu iki kişi bulunduğumuz odaya daldı.

"Bay Holmes" dedi rahip; heyecandan titreyerek. "Gece tepelerde çok üzücü ve olağandışı bir olay gerçekleşmiş. Daha önce benzeri görülmemiş bir olay bu. Böyle bir şeyin başımıza geldiği sırada sizin de burada bulunmanızın ancak ilahi bir nedeni olabilir, zira İngiltere'de yaşayan tüm insanlar arasında şu anda tek ihtiyaç duyduğumuz kişi sizsiniz."

Davet edilmeden içeri giren bu rahibe pek de dostane bir bakış attığım söylenemez ama Holmes, dudaklarının arasından piposunu çekti ve duyduğu sese karşı tepki vermek için doğrulan bir av köpeği gibi sandalyesinde dikildi. Eliyle koltuğu gösterdi ve heyecanlı ziyaretçilerimiz de karşımıza oturdu. Bay Mortimer Tregennis, rahibe kıyasla kendine daha sakindi fakat ince ellerinin titremesi ve koyu renkli gözlerindeki parlaklık rahiple aynı duygular içinde olduğunu anlamama yardımcı oldu.

"Ben mi konuşayım yoksa sen anlatır mısın?" diye sordu adam rahibe.

"Olayın asıl kahramanı olan kişi siz olduğunuza ve rahip de bu olayı sizden öğrendiğine göre, sizin anlatmanız daha uygun olur," dedi Holmes.

Alelacele giyindiği belli olan rahibe ve yanında duran şık giyimli kiracısına şöyle bir baktım ve Holmes'un basit tümden geliminin karşısındakilerin yüzünde yarattığı şaşkınlığın keyfini çıkarttım.

"Öncesinde ben birkaç kelime etsem daha iyi olacak sanırım," dedi rahip. "Sonrasında Bay Tregennis'i dinlersiniz ve ayrıntıları öğrenmek mi, yoksa olağanüstü olayın gerçekleştiği yere bir an önce gitmek mi gerektiğine siz karar verirsiniz. Öncelikle, buradaki arkadaşımızın erkek kardeşleri Owen ve George ile dün akşam kız kardeşleri Brenda'yı Tredannick Wartha tepesindeki, eski taştan haçın yanında bulunan evde ziyaret etmeye gittiklerini söylemeliyim. Saat on buçuk civarı, kardeşleri kâğıt oynamaya devam ederken, arkadaşımız kalkıp evine gelmiş. Ertesi gün, erken kalkmayı seven birisi olarak, sabah yürüyüşünü yaparken Doktor Richards'ın arabasını görmüş. Doktor kendisine çok acil bir durum nedeniyle Tredannick Wartha'ya çağrıldığını söyleyince, Bay Mortimer Tregennis de onunla beraber gitmiş. Tredannick Wartha'ya ulaştıklarında Bay Tregennis bir de ne görsün! İki erkek kardeşi ve kız kardeşi onları bıraktığı gibi masanın etrafında hâlâ oturmaya devam ediyorlar fakat masanın üzerinde kartlar saçılı ve mumlar dibine kadar yanarak sönmüş bir halde. Kız kardeşinin oturduğu sandalyedeki cansız bedenine karşın koltukta iki erkek kardeş sandalyelerinde adeta deliler gibi kahkahalar atıyor, bağırıyor ve şarkılar söylüyormuş; sanki

tüm duygularının kontrollerini kaybetmiş gibiymişler. Ölü kız kardeş ve iki erkek kardeşinin yüzlerinde öylesine korkmuş bir ifade varmış ki, o yüzlere bakmak cesaret istermiş. Evin hizmetçisi ve aşçısı olan Bayan Porter haricinde o gece evde başka birisinin olduğuna dair hiçbir belirti bulunmamış ve Bayan Porter bizzat gece derin bir uykuya daldığını ve herhangi bir ses duymadığını bildirmiş. Evden çalınan bir eşya yokmuş ve bir kadının hayatını kaybetmesine ve iki erkek kardeşinin de akıllarını kaçırmasına neden olacak kadar korkunç bu olay karşısında hiçbir ipucu bulunamamış. İşte olay böyle Bay Holmes. Eğer bu olayı çözmek için bize yardımcı olabilirseniz size minnettar oluruz."

Dostumu, buraya bünyesini ve zihnini dinlendirip eski sağlığına geri kavuşması için getirmiştim. Şu dakikaya kadar da gayet iyi gidiyorduk bundan sonrası için kendini yormayacağına ve dikkat edeceğine dair içimde bir umut oluşmuştu ama bir an hikâyeyi dinlerken yüzündeki o ilgiyi ve çatık kaşlarını gördüğümde umutlarımın boşa çıkacağını hemen anladım. Holmes, bir süre sessiz kaldı ve huzurumuzun son bulmasına neden olan bu üzücü olayı düşünmeye koyuldu.

"Olayı inceleyeceğim," dedi. "Anlaşıldığı kadarıyla, son derece ilginç bir olay bu. Siz kendiniz mi gittiniz olay yerine Bay Roundhay?"

"Hayır, Bay Holmes. Bay Tregennis eve gelip anlattı bunları bana. Sonrasında görüşlerinizi almak için hemen yanınıza geldik."

"Bu korkunç olayın gerçekleştiği ev buradan ne kadar uzaklıkta?"

"Yaklaşık iki kilometre kadar."

"O halde oraya kadar birlikte yürüyelim. Ama önce size birkaç soru sormak istiyorum Bay Mortimer Tregennis."

Bunlar konuşulurken adam sessizce oturmuştu. Heyecanını rahibe göre daha iyi kontrol etmiş olmasına rağmen, aslında daha gergin olduğu belliydi. Soluk, endişeli bir ifadesi vardı; ellerini kenetlemişti ve gözlerini Holmes'tan ayıramıyordu. Ailesinin başına gelen bu korkunç olayı tekrar tekrar dinlerken dudakları titriyordu. Sürekli gözlerinin önüne gelen bu dehşet sahnesinin etkisi yüzünden okunabiliyordu.

"İstediğinizi sorabilirsiniz Bay Holmes," dedi heyecanlı bir ses tonuyla. "Çok korkunç bir olay ama size bildiğim kadarıyla cevap vereceğim."

"Bana dün geceyi anlatın lütfen."

"Rahibin de dediği gibi akşam yemeğimi orada yedim. Sonrasında ağabeyim George bir el kart oyunu oynamamızı önerdi. Saat dokuz gibi masaya oturduk. Eve dönmek için oyunu sonlandırdığımda saat onu çeyrek geçiyordu. Ben kalktığımda onlar keyif içinde kâğıt oynamaya devam ediyordu."

"Size kapıya kadar kim eşlik etti?"

"Bayan Porter o saatte odasına geçmişti. O yüzden kimse eşlik etmedi. Ben de çıkarken holün kapısını kapattım. Oturdukları odanın da perdeleri açıktı ama penceresi kapalıydı. Bu sabah oraya gittiğimde kapı da pencere de aynen bıraktığım

gibiydi. Eve bir yabancının girdiğini düşünmeme neden olacak bir durum yoktu ortada anlayacağınız. Ama orada oturmuş, yaşadıklarından dolayı akıllarını yitiren kardeşlerim ve başı sandalyenin yanından aşağı sarkmış, Brenda'nın görüntüsü ölene kadar gözümün önünden gitmeyecek."

"Anlattıklarınız, sahiden de çok korkunç," dedi Bay Holmes. "Peki ya kardeşlerinizin başına gelenlerle ilgili olarak ileri sürebileceğiniz bir neden ya da olasılık var mı?"

"Bunu ancak şeytan yapabilir Bay Holmes, şeytan!" diye bağırdı Bay Tregennis. "Bunları yapanlarla aynı havayı soluyor olamayız. O odaya giren şey her neyse akıllarını yitirmelerine neden oldu. İnsandan gelecek olan hiçbir şey böyle bir şeye neden olamaz."

"Ne yazık ki," diye söze girdi Bay Holmes, "İnsanüstü bir şeyle karşı karşıyaysak, benim yapabileceğim hiçbir şey yok. Elbette böyle bir şeyi ileri sürmeden önce doğal nedenlere bir göz atmamız lazım. Bay Tregennis, zannedersem ailenizle bağlarınız çok da kuvvetli değildi; onlar birlikte otururken, siz ayrı bir evde kalıyorsunuz, yanılıyor muyum?"

"Evet, Bay Holmes, haklısınız. Ama bu çok eski bir hikâye. Biz Redruth'da çelik madenciliğiyle uğraşan bir aileydik ve işletmeyi başka bir şirkete devrettik. Sonrasında da hayatımızın geri kalanında bize yetecek kadar parayla madencilik işinden ayrıldık. O dönem paranın pay edilmesi konusunda bazı anlaşmazlıklar yaşadığımızı ve bu sebepten dolayı aramızın açıldığını sizden gizlemeyeceğim ama bunların hepsi geçmişte kaldı şimdilerde artık aramızda bir sorun kalmamıştı."

"Birlikte geçirdiğiniz akşamı düşününce bu üzücü olayı aydınlatabilecek herhangi bir ipucu gelmiyor mu aklınıza?"

"Maalesef efendim."

"Kardeşlerinizin davranışlarında bir gariplik fark ettiniz mi?"

"Onları hiç bu kadar neşeli görmemiştim."

"Normalde gerginler midir? Yaklaşmakta olan korkunç bir şeye dair bir gerginlik belli ediyorlar mıydı?"

"Hayır."

"Bana yardımcı olabilecek bir şey yok mu yani?"

"Hiç yok efendim."

Mortimer Tregennis bir süreliğine sessiz kalarak düşündü...

"Ne yazık ki aklıma hiçbir şey gelmiyor," dedi sonrasında. "Masada otururken benim sırtım pencereye dönüktü; ağabeyim George ise tam karşımda oturuyordu ama oyunda bir ortağım yoktu. Bir ara omzumun üzerinden dışarı baktığını fark ettim. Sanki bir şey görmüş gibiydi. Ben de arkama döndüm ve pencereden dışarı baktım. Dediğim gibi perdeler açıktı ama pencere kapalıydı. O saatte dışarıda tek gördüğüm şey çalılardı. Gerçi bir an çalıların arasında bir şey gördüğümü zannettim ama insan mıydı yoksa hayvan mıydı o konuda bir şey söyleyemem. Georga'a ne gördüğünü sorduğumda, o da benimle aynı hisse kapıldığını söyledi. Size tek anlatabileceğim budur işte."

"Ne olduğunu araştırdınız mı?"

"Hayır, önemsiz bir şey gibi gelmişti."

"Yanlarından ayrıldığınız sırada kötü bir şeyler olacak gibi hissettiniz mi?"

"Hayır, hiçbir şey hissetmedim."

"Peki, olayı sabahın ilk saatlerinde herkesten önce nasıl öğrendiniz?"

"Ben her zaman erken uyanırım ve kahvaltıdan önce yürüyüş yapmayı severim. Bu sabah henüz dışarıya çıkmıştım ki doktorun arabasını gördüm. Yaşlı Bayan Porter, acil bir durum olduğunu bildirmek için bir mesaj yollamış. Arabaya atladığımız gibi yola koyulduk. Oraya vardığımızda ise az önce anlattığım o korkunç sahneyle karşılaştık. Şöminenin alevi ve mumlar, saatler önce sönmüş gibiydi. Güneş doğana kadar orada öylece oturmuşlar. Doktor, Brenda'nın en az altı saat önce ölmüş olduğunu söyledi. Şiddet gördüğüne dair en ufak bir iz bile yoktu. Sandalyeye öylece yığılmıştı. George ve Owen, iki koca maymun gibi şarkılar söyleyip, bağırıyorlardı.

Tanrım, ne kadar da korkunç bir görüntüydü! Dayanamadım. Doktor da bembeyaz olmuştu. Yarı baygın bir şekilde sandalyeye yığıldı; neredeyse o da oracıkta ölecekti."

"İlginç... Çok ilginç!" dedikten sonra Holmes, ayağa kalktı ve şapkasını eline aldı. "Daha fazla vakit kaybetmeden Tredannick Wartha'ya gitmemiz gerektiğini düşünüyorum. Daha başında bu kadar ilgimi çeken başka bir olayla karşılaşmadığımı itiraf etmeliyim."

O sabah yaptığımız incelemeler, soruşturmamızda ileri gitmemize çok yardımcı olmadı. Fakat hislerim bana daha sonra herkesin hayatında derin izler bırakacak olan şeytani bir olaya doğru gittikçe yaklaştığımızı söylüyordu. Bu trajedinin yaşandığı evin kapısına gelinceye kadar dar ve dolambaçlı bir köy yolundan ilerledik. Yolda ilerlemeye devam ederken bize doğru yaklaşmakta olan bir arabanın sesini işittik; yolu kapatmamak adına kenara çekildik. Araba geçerken kapalı duran penceresinin arkasından bize korkunç gözlerle bakan bir çift göz gördüm. Adamın o delilik dolu gözleri ve kenetlenmiş dişleri bir yıldırım gibi gözümüzün önünden geçti.

"Ağabeylerim!" diye bağırdı Mortimer Tregennis; dudaklarına kadar bembeyaz kesilmişti. "Onları Helston'a götürüyorlar!"

Dehşet dolu gözlerle arabanın arkasından bir süre baktık. Sonra, üç insanın korkunç kaderleriyle karşılaştıkları o eve doğru yürümeye devam ettik.

Oturdukları yer daha çok villaya benzeyen, Cornish'in temiz havası sayesinde bahar çiçeklerinin uzun süre önce açtığı büyük ve beyaz bir evdi. Oturma odasının penceresi bu bahçeye bakıyordu ve Mortimer Tregennis'e göre, kardeşlerinin akıllarını kaçırmasına neden olan o kötülük bu pencereden içeri girmiş olmalıydı. Kapıdan içeri girmeden önce Holmes, saksıların arasından eve doğru giden küçük yolda düşünceli bir şekilde yavaş yavaş yürüdü. Kendi düşüncelerine o kadar dalmıştı ki, ayağı bir su kovasına takıldı ve hem ayaklarımız hem de yol ıslandı. Eve girdiğimiz zaman,

bir kızın yardımıyla evin işlerini yürütmekte olan Cornish'li Bayan Porter bizi karşıladı. Kadın, Holmes'un sorularını kendince cevaplamaya çalıştı. Gece hiçbir şey duymadığını söyledi. Hatta ev sahiplerinin keyifleri son günlerde oldukça yerindeymiş. Olay sabahı odaya girdiği zaman karşısına çıkan o korkunç görüntü yüzünden baygınlık geçirmiş. Kendine geldiği zaman, pencereyi sonuna kadar açıp içeriye temiz hava girmesini sağlamış ve çiftlik çalışanlarından birini doktor çağırmak üzere göndermek için evden çıkıp hızla aşağı doğru koşmuş. Yukarıda yatmakta olan evin hanımının cesedini görmek isteyip istemediğimizi sordu. İri yarı dört adam, Bay Mortimer'in ağabeylerini arabaya güçlükle bindirmişti. Bayan Porter, bir gün bile olsa artık bu evde kalamayacağını ve öğleden sonraki ilk vasıtayla St İves'deki ailesinin yanına gitmek üzere yola çıkacağını söyledi.

Cesedi incelemek üzere merdivenlerden yukarı çıktık. Bayan Brenda Tregennis'in gençken çok güzel bir kadın olduğu belliydi. Orta yaşlarda bir hanımefendi olmasına rağmen bu anlaşılabiliyordu. Esmer, düzgün hatlara sahip bir yüzü vardı ve artık yaşamıyor olmasına rağmen güzelliğinden bir şey kaybetmemişti. Tüm bunlara rağmen, yaşadığı dehşetin izleri hâlâ yüzünde görülebiliyordu. Yatak odasından korkunç olayın gerçekleştiği oturma odasına doğru geçtik. Gece yanan ateşin külleri hâlâ şöminedeydi, masanın üzerinde dün geceden kalan oyun kâğıtları ve hepsi de yanıp sönmüş olan dört adet mum vardı. Sandalyeler duvarlara doğru çekilmişti ama geri kalan her şey aynen sabah bulundukları yerde duruyordu. Holmes, hızlıca odanın içinde yürüdü.

Sandalyeleri masanın yanına çekti ve hepsine teker teker oturdu. Her birinin bahçeyi görüş açısına baktı. Yeri, tavanı ve şömineyi inceledi ama bir kez bile olsun dudaklarının kenetlenmesine ve gözlerinin parlamasına neden olacak küçük bir ilerleme bile kaydedilemedi.

"Ateş niye yakıldı?" diye sordu. "Bir bahar gecesi de olsa bu odada ateş hep yakılır mıydı?"

"Mortimer Tregennis, gecenin soğuk ve nemli olduğunu, şömineyi bundan dolayı kendisi eve geldikten sonra yaktıklarını söyledi. Ne yapacaksınız Bay Holmes?" diye sordu.

Dostum gülümseyerek elini belime koydu. "Watson, senin sürekli yerinde bir tespitte bulunduğun 'zararlı' tütün zehirlenmesi konusuna sanırım geri döneceğim," dedi. "İzin verirseniz beyler, biz geri dönüyoruz çünkü burada daha fazla kalarak bir şey öğrenemeyeceğimi anladım. Bildiklerimi gözden geçireceğim Bay Tregennis ve herhangi bir şey bulursam elbette size haber vereceğim. İkinize de iyi günler dilerim."

Poldhu Konağına döndükten sonra, Holmes'un ağzını uzun bir süre bıçak açmadı. Çatık kaşları, kırışık alnı ve uzaklara kilitlenmiş bakışlarıyla ciddi ve düşünceli bir halde olan yüzü, piposundan çıkan sis bulutunun arkasından gözükmüyordu neredeyse; saatlerce öylece koltuğunda oturduktan sonra piposunu masaya attı ve ayağa fırladı.

"Olmuyor Watson!" dedi bir gülümsemeyle. "Ne dersin, tepelere doğru yürüyüp çakmak taşından yapılmış ok uçları arayalım mı? Bu soruna bir ipucu bulmaya kıyasla onları

bulmak daha kolay. Yeteri kadar bilgi olmadan kafayı çalıştırmak, bir motoru mazotsuz zorlamaya benziyor. Hadi biraz deniz havası, güneş ve sabır bize iyi gelebilir Watson..."

"Şimdi içinde bulunduğumuz durumumu sakince bir kez daha ele alalım," dedi Holmes, kayalıkların üzerinden yürürken. "Elimizde bulunan bilgileri iyice şekillendirelim ki, yeni ipuçları geldikçe yerlerine otursun. Öncelikle ikimizin de şeytani güçlerin insani işlere karışmayacağını bildiğimizi varsayarak konuşmaya başlamak istiyorum. O yüzden buna benzer bir ihtimali en başından eliyorum. Geriye, bir insanın bilinçli ya da bilinçsiz olarak üç insanı şoka sokmasına neden olacak bir şey yapması kalıyor. Buraya kadar sağlam adımlarla ilerledik. Şimdi de olayın gerçekleştiği saati düşünelim. Bize anlattıklarının gerçek olduğunu varsayarsak, olayın Bay Mortimer'in çıkışından hemen sonra olduğunu tahmin ediyorum. Bu, çok önemli. Olay, onun evden ayrılmasından birkaç dakika sonra gerçekleşmiş olması çok ilginç. Oyun kâğıtları halen masanın üzerinde. Uyumaları gereken saat çoktan geçmiş ama yine de ne yerleri değişmiş ne de oturdukları yerden kıpırdamışlar. Tekrarlıyorum, olay Bay Mortimer'in evden ayrılmasından çok kısa bir süre sonra ve kesinlikle saat on birden önce gerçekleşmiş.

Şimdi de Bay Mortimer evden çıktıktan sonra yaptıklarını adım adım hatırlayalım. Aslında bu çok da zor bir şey değil ve pek de şüphe uyandırmıyor. Yöntemlerimi bilen birisi olarak, o sulama için kullanılan kovayı sakarlıktan değil, bilerek düşürdüğümü anlamış olması lazım. Onun sayesinde Bay Mortimer'in ayak izinden çok güzel bir örnek

aldım. Islak, kumlu kısa yoldaki izleri dün gece -ki o zaman da hava nemliydi- izlerinden birisiyle kıyaslayıp gittiği yönü anlamak çok da zor olmadı. Görünüşe göre hızlı bir şekilde kiliseye doğru ilerlemiş.

"Peki, Mortimer Tregennis sahneden ayrıldıysa ve iskambil oynayanları korkutan da bir başkasıysa, o kişiyi ve daha da önemlisi, bu insanları nasıl bu kadar korkuttuğunu öğreneceğiz... Gelelim Bayan Porter'a. Kadıncağız kesinlikle zararsız birisi. Birisinin bahçe penceresine kadar sürünüp, kendisini görenlerin akıllarını yitirmesine neden olacak kadar güçlü bir etki yarattığına dair bir ipucu var mı? Bu konudaki tek fikrim, ağabeyinin bahçede bir karaltı gördüğünü söyleyen Bay Mortimer Tregennis sayesinde oluştu. Çok ilginçtir ki, gece hava yağmurlu, kapalı ve karanlıktı. Bu kişileri korkutmak için gelen birisi, yüzünü camın dibinde gösterene kadar kimseyi korkutmayı başaramazdı. Pencerenin dışında, bir metre genişliğinde, çiçeklerin ekili olduğu alan var ama herhangi bir ayak izi göremedim orada. O halde, dışarıdan gelen birisinin bu kişileri bu kadar korkunç bir şekilde etkilemesine neden olan şeyi anlamak kolay değil. Üstelik herhangi birisinin karmaşık ya da ilginç bir işe bulaşmış olmasına neden olacak bir şey bulamadık. Ne kadar da zor şeylerle karşı karşıya olduğumuzu görüyor musun Watson?"

Çok samimi bir şekilde "Kesinlikle!" cevabını verdim.

"Buna rağmen biraz daha ipucuyla çözemeyeceğimiz bir şey olmadığını kanıtlayabiliriz," dedi Holmes. "Geniş arşivinde en az bunun kadar zor başka olaylar da olduğuna

eminim. Her neyse, yeni ipuçlarına ulaşana kadar bu olayı bir kenara bırakıp, sabahımızın geri kalanını neolitik adamları aramakla geçirelim."

Dostumun gerek gördüğünde, olayları aklından tamamıyla silebilme yeteneğine sahip olmasından daha önce belki de bahsetmişimdir ama hiçbir zaman Cornwall'daki o bahar sabahına kadar bu yeteneğine hayranlık duyduğumu fark etmemiştim. Sanki çözülmek için gizemli bir olay onu beklemiyormuş gibi, gayet neşeli bir şekilde, iki saat boyunca, Keltler, ok uçları ve tarihi buluntular hakkında konuştuk.

Öğleden sonra konağa döndüğümüzde bizi bekleyen misafirimiz, unuttuğumuz olayı yeniden hatırlamamıza neden oldu. Ziyaretçimiz, iri bedeni ve delici bakışlarıyla Londra'da olduğu kadar Afrika'da da nam salmış bir aslan avcısı ve araştırmacı Doktor Leon Sterndale'den başkası değildi tabii ki. Ortasında kocaman bir burnun bulunduğu kırışık yüzü, kır saçları ve sakalları ile bu tipi nerede olsa tanırdınız zaten son zamanlarda sakallarının uçları da altın sarısına dönmüştü. Bıyıkları sürekli pipo içmekten dolayı nikotine bandırılmış gibi sapsarı geri kalan kısımlar ise bembeyazdı.

Kendisini uzaktan da olsa tepelerde dolaşırken birkaç kere görmüş ve bir araştırma için buralarda olduğunu düşünmüştük. Fakat kendisi bizim yanımıza gelmek için bir harekette bulunmadığından, yalnız kalmaktan hoşlanan ve bu nedenle yolculukları arasındaki boş zamanlarının çoğunu Beauchamp Arriance'daki uçsuz bucaksız ormanların ortasındaki bir villada geçirmeyi sevdiğini bildiğimizden

onu rahatsız etmeyi düşünmemiştik hiç. O, evinde eşyaları ve haritalarıyla beraber yaşar, temel ihtiyaçlarını giderir, komşularıyla da çok ilgilenmezdi. Bu yüzden, bu gizemli olayla ilgilenip herhangi bir ilerleme kaydedip etmediğini öğrenmek için Holmes'a gelmiş olması garibime gitmişti. "Yerel polis yanlış yapıyor," diye başladı konuşmasına. "Tecrübe sahibi birisi olarak siz elbette daha gerçekçi bir açıklamada bulunmuşsunuzdur. Burada geçen günlerimde Tregennis ailesini yakından tanıma şansına sahip oldum. Gerçeği söylemek gerekirse, Cornishli annemin tarafından kuzenlerim olur kendileri. Bu üzücü olay benim için de büyük bir şok oldu. İnanır mısınız, Afrika'ya doğru yola çıkmış, Plymouth'a kadar gitmiştim, ancak bu sabah bu olayları duyunca araştırmanızda size yardımcı olmak için yanınıza geldim."

Holmes kaşlarını kaldırdı.

"Bunun yüzünden geminizi mi kaçırdınız?"

"Bir sonrakine binerim."

"Akıl alır bir durum değil, işte ben dostluk diye buna derim."

"Akraba olduğumuzu söylemiştim size."

"Elbette, annenizin kuzenleriydi hepsi. Valizlerinizi gemiye yükletmiş miydiniz?"

"Bir kısmını... Gerisini otelde bıraktım."

"Anladım. Ama olayın Plymouth'un sabah gazetelerinde manşet olduğunu zannetmiyorum."

"Hayır, efendim. Bana telgraf yollandı."

"Kimden olduğunu sorabilir miyim?" Kâşifin yüzünde bir anda karanlık çizgiler belirmişti. "Sorularınız çok ileri gitmeye başladı, Bay Holmes."

"Bu benim işim."

Dr. Sterndale büyük bir çabayla sinirlerini kontrol altında tutmaya çalışıyordu.

"Size söylemekte bir sakınca görmüyorum," dedi. "Gönderen Bay Roundhay'di, rahip. Kendisi bana telgrafla bana haber verdi."

"Teşekkür ederim," dedi Holmes. "İlk sorduğunuz soruya cevaben, olay konusunda henüz bir kesinliğe ulaşamadım ama kısa zamanda bir çözüme ulaşacağım konusunda kendime güvendiğimi belirtmek isterim."

"Şüphelerinizin ne yönde ilerlediği konusunda bilgi vermenizi isteyebilir miyim?"

"Henüz bu konuda konuşmak için çok erken."

"O halde burada zamanımı boşa harcıyorum desenize. Bu ziyaretin daha fazla uzamasının bir anlamı yok sanırım."

Ünlü doktor sinirli bir şekilde konağımızı terk ettikten beş dakika sonra Holmes da aynı şekilde dışarı çıktı, akşama kadar da ondan bir haber alamadık. Ta ki asık suratla ve ağır adımlarla geri dönünceye dek, araştırmasında yeni bir yere ulaşıp ulaşamadığını anlayamadım. Kendisini bekleyen bir telgrafa baktıktan sonra şömineye attı.

"Telgraf Plymouth Otel'den gelmiş Watson," dedi. "Otelin ismini rahipten öğrendim ve Dr. Leon Sterndale'in hikâyesini teyit edebilmek için oraya bir telgraf yolladım. Anlaşıldığı

kadarıyla dün geceyi sahiden de orada geçirmiş ve araştırmaya yardım etmek amacıyla buraya dönerken eşyalarının bir kısmını da gerçekten Afrika'ya yollamış. Sence buradan bir şey çıkar mı Watson?"

"Bu olayla çok ilgileniyor gibi."

"Evet, çok ilgileniyor. Hissediyorum, çok yakınımızda belki henüz anlayamadığımız ama bizi çözüme götürecek ipuçları var. Keyiflen artık biraz, henüz ipuçlarını göremedik biliyorum ama sonunda bütün zorlukların üstesinden gelmeyi başaracağımıza inanıyorum."

Holmes'un kısa bir süre içinde bu söylediklerinde haklı çıkacağına dahası, oldukça karmaşık ve garip olmasına rağmen başımıza gelen bu olayın tarihi araştırmamızda yeni bir sayfa açacağına aslına bakarsanız o gün hiç ihtimal vermemiştim.

Ertesi sabah, aynanın önünde tıraş olurken, at nalı sesi duydum dışarıdan. Pencereden baktığımda, bahçe patikamızdan yukarı, son sürat bir at arabasının bize doğru yaklaştığını gördüm. Sonra araba aniden durdu ve kapısı bir anda açıldı, rahip dostumuz hızla eve doğru gelmeye başladı. Holmes, çoktan üstünü giyinmişti. Rahibi karşılamak için hızlı adımlarla aşağı indi.

Ziyaretçimiz çok heyecanlıydı ve zorlukla nefes alıyordu. Güçlükle yutkunurken kötü bir hikâye dökülmeye başladı ağzından.

"Şeytanlar sarmış her yanımızı Bay Holmes!" diye haykırdı. "Köyümüz şeytani güçlerin arasında kayboldu! Ona

kendi ellerimizle verdik köyümüzü!" ne yapacağını bilmez bir halde odanın içinde hızlı hızlı gidip geliyordu. Gerçi yüzü sararmamıştı ve şaşkın bakışları olmasa aslında çok komik bir görüntüydü bu. Sonunda korkunç haberleri bize anlatmaya başladı.

"Bay Mortimer Tregennis, dün gece ailesiyle aynı sebepten ölmüş."

Holmes bir anda ayağa fırladı.

"Arabanıza ikimiz de sığabilir miyiz?"

"Elbette."

"O halde Watson, kahvaltımızı başka bir zaman edeceğiz. Bay Roundhay, hizmetinizdeyiz. Hadi, çabuk çabuk! Hiçbir iz bozulmadan önce yetişelim."

Kiracı, rahibin evinin iki odasını tutmuştu. İki ayrı katta iki ayrı oda; alttakini büyük bir oturma odası, üsttekini ise yatak odası olarak kullanıyordu. Odaların her ikisi de hoş bir bahçeye doğru bakıyordu. Olay yerine polislerden ve doktordan önce ulaşmayı başarmıştık. Neyse ki henüz hiçbir şeye dokunulmamıştı. O sisli mart sabahında bizi karşılayan manzarayı size ayrıntılarıyla aktarayım. Çünkü bu manzara asla aklımdan silinemeyecek bir iz bıraktı bende.

Odanın havası çok ağırdı, neredeyse bizi nefessiz bırakacak kadar ağır. Sabah içeri giren hizmetçi, pencereleri ardına kadar açmış olsa da bu ağırlıktan bir şey eksilmemişti. Bunun nedeni, ortadaki masanın üzerinde yanan ve dumanı hâlâ tüten lambaydı. Onun hemen yanında, sandalyesine yaslanmış bir şekilde yatan adamın cesedi vardı. Kafası arka-

ya düşmüştü, sakalı havaya doğru bakıyordu ve gözlükleri alnına çıkmıştı. Pencereye dönük olan ince, esmer yüzünde, ölen kız kardeşinin yüzünde gördüğümüz korku ifadesi ve dehşetin neden olduğu kasılmayı gördük. Kolları da benzer şekilde kasılmıştı ve parmaklarında bir deformasyon vardı. O büyük korkunun neden olduğu şokla öldüğü belliydi. Üzerindeki kıyafetleri tam olmasına rağmen, ilk bakışta hızla ve özensiz bir şekilde giyinmiş olduğu anlaşılıyordu.

Holmes'un durgun ve duygularını yansıtmayan dış görünüşünün altında, kupır kıpır içi içine sığmayan bir karakteri vardı; bu hali ölünün bulunduğu odaya girdiğinde bir kez daha dikkatimi çekmişti. Aniden parıldayan gözleri, heyecandan titreyen elleri ve bunların dışında bir şey belli etmeyen yüz ifadesiyle araştırmasına başladı. Dışarıdaki çimenlikte süründü, pencereden içeri girdi, odada gezindi, yatak odasına çıktı. Aldığı kokuya kitlenmiş bir avcı köpeği gibiydi. Yatak odasına hızlıca bir göz attıktan sonra pencereyi sonuna kadar açtı. Bu kendisinde yeni bir heyecana neden olmuştu ki, pencereden büyük bir ilgi ve sevinçle eğilerek, yüksek sesle bir süre yorumda bulundu. Sonrasında koşarak merdivenlerden aşağı indi ve açık pencereden dışarı çıktı, yeniden yüzüstü çimenlerin üzerine uzandı ve en sonunda tekrar yukarıdaki odaya koşarak çıktı. Avına yaklaşmakta olan bir avcı edası vardı. Her yerde bulunabilecek cinsten olan lambayı dikkatlice inceledi ve ölçüsünü aldı. Lambanın üst kısmındaki siperi büyüteciyle inceledi ve üzerindeki küllerden bir kısmını alarak bir zarfa koydu ve zarfı da katladıktan sonra bir kitabın arasına yerleştirdi. Sonunda,

tam da doktor ve polis geldiği sırada, rahibi yanına çağırdı ve üçümüz birlikte çimenliğe çıktık.

"Araştırmamızda oldukça hatırı sayılacak bir yol katettiğimizi size memnuniyetle söyleyebilirim," diye belirtti. "Polis arkadaşlarla konuşmak için daha fazla kalmak isterdim ama maalesef hemen çıkmak zorundayım. Bay Roundhay, lütfen müfettişe saygılarımı iletiniz ve kendisinden yatak odasının penceresine ve lambasına bakmasını rica ediniz. Her iki objede bir şeyleri anlamasında kendisine çok yardımcı olabilir. Polis herhangi bir konuda danışmak isterse, onları konağımda ağırlamaktan memnuniyet duyarım. Evet, Watson burada işimiz bittiğine göre artık gitsek iyi olacak."

Polis, bir amatörün işlerine karışmasından pek memnun kalmamış ve araştırmanın yönünü kendilerince bir sonuç alabilmeyi umdukları başka bir tarafa çevirmiş olabilirdi. Bu sebeple Holmes, polisten hiç ses çıkmayan iki gün boyunca sadece pipo içti, uyudu ama çoğunlukla vaktini yalnız başına çıktığı kır gezileriyle geçirdi. Saatler sonra döndüğünde, nereye gitmiş olduğuna dair tek bir şey söylemiyordu. O sırada, yaptığı bir deney, araştırmasının ne temellere oturtulduğunu anlamamda bana yardımcı oldu. Holmes, eve talihsiz olayın gerçekleştiği sabah, Mortimer Tregennis'in odasında bulunan lambanın aynısından satın almıştı. Amacı, büyük bir dikkatle kilisede kullanılan yağla doldurduğu bu lambanın ne kadar süre dayanacağını ölçmekti. İtiraf etmeliyim ki deney süreci pek de hoş olmayan ve detaylarını asla unutamayacağım bir tecrübe oldu benim için.

"Hatırlarsın sen de Watson," diye söze girdi deneyden sonra. "Her iki olaydaki bize sunulan delillerde çok önemli bir ortak özellik var. O da bu odaya giren ilk kişinin, odadaki havadan nasıl etkilendiği. Mortimer Tregennis'in kardeşlerinin evine yaptığı ziyarette, doktorun odaya girdikten sonra nasıl fenalaşıp sandalyeye yığıldığını hatırlarsın. Hatırlamıyor musun? Neyse, öyle olmuştu. O zaman en azından Bayan Porter'in, yani hizmetçinin, odaya girdiğinde bayıldığını, kendine geldiğinde ise ilk iş pencereleri açtığını eminim hatırlıyorsundur. İkinci olaya baktığımızda da -yani Mortimer Tregennis'in ölümünde- odaya girdiğimizde soluduğumuz o korkunç havayı ikimizde kolay kolay unutamayız değil mi? Üstelik biz oraya vardığımızda hizmetçi çoktan pencereleri açmıştı bile. Aldığım bilgilere göre zaten o günün tüm geri kalanı hizmetçi kız yatağında geçirmiş.

Anlattıklarım bir fikir oluşmasını sağlamıştır diye umuyorum. Her iki olayda da zehirli bir havanın bu yaşananlara neden olabileceğini destekleyen kanıtlar var. Aynı zamanda, her iki odada da ateş yanmaktaydı; ilkinde şömine, ikincisinde ise lamba. Şöminenin yakılması soğuk ve nem dolayısıylaydı. Ama lamba yakıldığı zaman, gün çoktan ağarmıştı ve güneş vardı. Yağın yanma süresini göz önüne alırsak, elde edeceğimiz sonucu sen de anlamışsındır. Peki, ama neden? Çünkü üç şeyin arasında -ateş, ağır hava ve bu insanların şanssız bir biçimde ölüşü- kuvvetli bir bağ var da ondan. Bu çok açık, değil mi?"

"Öyle, evet."

"En azından açıklamaya yakın bir kuram olduğunu söyleyebiliriz. Peki, bu durumda, her iki olayda da zehirli bir gaz yayan bir şeyin yakıldığını düşünelim. Mükemmel. İlk olay, yani Tregennis ailesi olayında, bu madde şöminede yanan ateşin içine atıldı. Pencere kapalıydı ama şömine doğal olarak, zehirli dumanın çoğunu bacadan yukarı doğru gönderecekti. Durum böyle olunca, zehrin etkisi ikinci olaya kıyasla daha az olmalı. Sonuçlardan da anlayacağımız üzere, ilk olayda hassas bünyeye sahip olan kadın öldü, diğer iki kişi de geçici ya da kalıcı bir delilik durumunun etkisi altına girdi. İkinci olayda ise ölüm kesindi. Evet, elimizdeki bilgilerden yola çıkarak, yakıldığı zaman zehirli gaz çıkartan bir maddeden şüphelenmeliyiz."

"Aklımdaki bu düşüncelerle, Mortimer Tregennis'in odasında bu zehirli maddenin kalıntılarını aradım durdum. Bakılacak ilk yer, lambanın duman siperiydi hiç şüphesiz. Orada sahiden de garip bir kül kalıntısı ve henüz tam olarak yanmamış kahverengi bir toz parçası buldum. Senin de gördüğün gibi, o tozun yarısını da alarak bir zarfın içine koydum."

"Neden sadece yarısını aldın Holmes?

"Polislerin işine engel olmanın bir anlamı yok Sevgili Watson. Bulduğum tüm ipuçlarından en az benim kadar onların da yararlanma hakkı var. Eğer görmeyi başarabildilerse, halen siperin üzerinde kalıntılar duruyor. Neyse Watson, şimdi lambamızı yakalım. Ama öncelikle ne olur ne olmaz diye pencereleri açmamız lazım. Böylece, topluma faydalı iki bireyin ölümünün önüne geçmiş oluruz. Sen pencerenin

yakınlarındaki bir koltuğa otur ama mantıklı birisi olarak bu deneye dahil olmak istemezsen anlarım. Ya, demek katılacaksın sevgili Watson. Ben de senden bunu beklerdim zaten. Bu sandalyeyi de senin oturduğun yerin karşısına koyacağım ki, zehirli dumana eşit mesafedeyken birbirimizi görebilelim. Kapıyı da aralık bırakalım. Şimdi her ikimiz de birbirimizi görebiliyoruz. Böylece belirtiler baş gösterdiğinde eğer durumumuz ağırlaşırsa bu deneyi sonlandıracak şekilde oturmuş olacağız. Anladın mı hepsini? Peki, o halde, tozdan atıyorum -yani geriye kalanları- ve yanan lambanın üzerine döküyorum. Oldu işte! Evet, Watson, şimdi oturup beklemeye başlayalım."

Etkiler kısa bir sürede gözükmeye başladı. Daha sandalyeme oturmaya çalışırken, anlatılması zor, tiksinti uyandıran yoğun bir koku geldi burnuma. Nefesi içime çekmemle beraber, düşünme gücümü tamamıyla kaybettim. Gözlerimin önünü siyah ve kalın bir perde kapladı. Aklım, bana, her ne kadar henüz görünmüyor olsalar da, bilinen en basit korkunçluktan başlayarak, en korkunç ve en iğrencine kadar bütün korkunç şeyleri bu perdenin üzerinde göstermeye başladı. Bu karanlık perdenin içinde yüzen, yükselip alçalan, belli belirsiz şekiller geliyordu gözümün önüne. Her biri hayatımı tehdit eden, gittikçe yaklaşan anlaşılmaz bir şeye, sadece gölgesiyle bile ruhumu bin bir parçaya ayıracak güçteki bir şeye karşı beni uyaran şekillerdi. Korkumdan kanımın donduğunu hissediyordum. Saçlarımın diken diken olduğunu, gözlerimin yuvalarından çıkacak kadar açıldığını, ağzımın açık kaldığını ve dilimin kuruduğunu hissettim. Beynimin

içindeki çalkantılar o kadar yoğunlaştı ki, delirmenin eşiğine gelmiştim. Bağırmayı denedim ama kendi sesimi, çok uzaktan gelen bir hırıltılar şeklinde duyuyordum sadece. Bir an önce buna son vermek için gösterdiğim çabayla yerimden kalkmaya çalışırken, o korku perdesinin ardında Holmes'un yüzünü gördüm; yüzü bembeyaz, kaskatı ve korku doluydu. Ölenlerin yüzünde gördüğüm ifadenin aynısıydı. İşte o yüzü görünce, bir süreliğine de olsa aklımı ve gücümü toparlayabildim. Sandalyeden fırladığım gibi kollarıma Holmes'u aldım koşarak kapıdan dışarıya çıktık. Kendimizi çimenlerin üzerine zor attık ve etrafımızı saran bu şeytani perdenin içinden geçip aydınlık yolu bularak, öğlen güneşinin altında bir süre öylece yattık. Perde, yavaş yavaş bir sis gibi gözümüzün önünden dağıldı. İç huzuru ve mantığı olan iki insana yavaş yavaş geri döndük. Çimenlikte oturup, terden sırılsıklam olmuş alınlarımızı silerken yaşamış olduğumuz bu korkunç olayın üzerimizde bıraktığı etkilerini görebilmek için birbirimize baktık.

"İnanılır gibi değil Watson!" dedi Holmes, titreyen bir sesle. "Sana hem bir teşekkür hem de özür borçluyum. Kimsenin kendi üzerinde denememesi gereken bir deneydi bu. Üstelik ben bir de dostumu tehlikeye attım. Çok özür dilerim."

"Biliyorsun," diye duygusal bir şekilde cevap verdim, çünkü onu hiç bu kadar duygularını dışavuran bir halde görmemiştim, "Sana yardım etmek bana verilen en büyük ayrıcalık ve mutluluk."

Sonra birden yarı alaycı, yarı kinik havasını geri kazandı Holmes. "Düşünsene, aklımızı tamamıyla kaçırmak çok yersiz bir şey olurdu Watson. Herhangi bir gözlemci, bu kadar çılgın bir deneye kalkışmadan da bizim deli olduğumuzu söyleyebilir zaten. İtiraf etmeliyim ki, etkisinin bu kadar kısa sürede ve bu kadar yoğun bir şekilde ortaya çıkacağını düşünemedim." Bunları söyledikten sonra hızla konağa geri döndü, lambayı alıp mümkün oldukça uzağında tutarak dışarı çıktı ve onu, su birikintisinin içinde yetişmekte olan sazların arasında attı. "Odamızın havalanmasını bekleyelim biraz. Artık bu talihsiz olayların nasıl gerçekleştiğine dair aklımızda bir soru kalmadığını sanıyorum. Haklı mıyım Watson?"

"Kesinlikle evet."

"Fakat cinayetin nedeni halen bir muamma. Hadi şu verandaya çıkıp en baştan tartışalım her şeyi. Bu illet şey hâlâ boğazımda. Bütün delillerin, ilk olaydaki katilin -her ne kadar ikincisinde kendisi kurban yerine geçse de- Mortimer Tregennis olduğu konusunda sanırım hemfikiriz. Sonunda bir anlaşma da olsa, daha önceden gerçekleşen, aile içi bir tartışma olduğunu unutmamalıyız. O kavganın ne kadar korkunç ya da aralarındaki barışmanın ne kadar yüzeysel olduğunu sanırım asla öğrenemeyeceğiz. Kurnaz yüzü ve gözlüklerinin arkasından zekâ fışkıran gözleriyle Mortimer Tregennis'i düşündüğüm zaman, bende pek de sıcak bir izlenim oluşmadığını belirtmeliyim. Hem sonra, ilgimizi kısa bir süreliğine de olsa gerçek nedenlerden uzaklaştıran, bahçede görülen belirsiz şeyle ilgili hikâyeyi de ortaya atan

oydu. Bizi yanlış yerlere yönlendirmek için geçerli nedenleri vardı. Son olarak bir de şu var: Odayı terk ettiğinde maddenin ateşle buluşmasını sağlayan kişi o değilse, kimdi? Olay, evden ayrılmasından hemen sonra gerçekleşmişti. Başka birisi gelmiş olsaydı, ailenin masadan kalkması gerekirdi. Ayrıca, Conrwall gibi küçük bir yerde, kimse saat ondan sonra ziyarete gitmez. Evet, bütün delillerin, suçlu olarak Mortimer Tregennis'i gösterdiğini söyleyebiliriz gönül rahatlığıyla."

"O halde onun ölümü de bir intihar olayıydı."

"Bunun çok da asılsız bir tespit olduğunu söyleyemeyeceğim Watson. Ailesine bu kadar korkunç bir şey yapan bir insanın, çektiği vicdan azabıyla ve suçluluk duygusuyla böyle bir şey yapmış olması mümkündür. Ama buna karşı güçlü deliller de yok değil. En azından İngiltere'de, olayın nasıl gerçekleştiğini bilen bir adam var ve bu öğleden sonra hikâyeyi kendisinden dinleyebilmemiz için gereken planlamalar yapıldı bile. Ne yazık ki kendisi belirlenen zamandan daha önce geldi. Dr. Leon Sterndale, lütfen şöyle buyurun. İçeride az önce yaptığımız bir kimya deneyinden dolayı odamız sizin gibi saygıdeğer bir ziyaretçi için şu anda uygun değil."

Bahçe kapısının kapandığını işittim ve aynı anda patikada yürüyen iri yarı Afrika kâşifinin siluetini gördüm. Şaşkın gözlerle, oturmakta olduğumuz verandaya doğru yürümeye başladı.

"Beni çağırmışsınız Bay Holmes. Notunuzu bir saat önce aldım ve bu çağrınız aslına bakarsanız çok ilgili çekmese de sizi kırmamak için geldim."

"Belki tekrar ayrılmadan önce, bunu da açıklığa kavuşturabiliriz," dedi Holmes. "Bu arada hoşgörünüzden dolayı size minnettarım. Bu gayri resmi buluşmanın açık havada gerçekleştirilmesinin sizce bir sakıncası yoktur umarım. Dostum Watson'la beraber, gazeteler tarafından 'Cornish Dehşeti' olarak adlandırılan bu olaya eklediğimiz bilgileri henüz kesinleştirmiştik ve temiz hava almaya çıktık. Konuşmamız gereken şeyler özellikle de sizi çok yakından ilgilendirdiğinden, belki de bizi kimsenin duyamayacağı bir yere gitmemiz daha iyi olur."

Kâşif, ağzındaki puroyu eline alarak, dostuma sert bir bakış fırlattı.

"Özellikle beni çok yakından ilgilendiren bir konuyla sizin ne gibi bir bağlantınızın olduğunu anladığım pek de söylenemez Bayım," diyebildi sonrasında.

"Mortimer Tregennis'in ölümünden bahsediyorum," dedi Holmes.

O an elimde silahımın olmasını bir anlık da olsa çok istedim. Sterndale'in o sert yüzü bir anda kıpkırmızı oldu ve resmen alnındaki damarlar şişti. Yumruklarını sıkarak dostuma doğru atıldı. Sonra birden durdu ve derin derin nefes alarak soğukkanlılığını korumaya çalıştı ama bana sorarsanız bu hareketi öfkeden kudurmuş halinden çok daha tehlikeliydi.

"O kadar uzun süre yerlilerle birlikte ve kanunlardan uzakta kaldım ki," Dedi. "Kanun olarak, kendimi görmeye başladım sonunda. Bunu unutmasanız iyi edersiniz Bay Holmes, çünkü sizin canınızı yakmayı kesinlikle istemem."

"Ben de sizi incitmeyi istemem Dr. Sterndale. Bütün bu bildiklerime rağmen, polis yerine sizi çağırmam da bunun bir kanıtı değil mi sizce?"

Sterndale, macera dolu yaşamı boyunca belki de ilk kez bu kadar çaresiz hissediyordu kendini. Holmes'un hareketlerinde, görmezlikten gelinemeyecek bir otoriter tavır vardı. İçinde bulunduğu gergin ruh haliyle ellerini bir sıkıp bir gevşeten ziyaretçimiz, kendini sonunda koltuğa bırakıp bir süre öylece oturdu.

En sonunda "Ne demek istiyorsunuz?" dedi. "Eğer bu yaptığınız bir blöfse, bunun için yanlış kişiyi seçtiniz. Lafı çok uzatmayalım. Açık konuşun."

"Anlatacağım." diye karşılık verdi Holmes. "Açık sözlülüğüme, açık sözlülükle karşılık vereceğinizi umut ediyorum. Ondan sonra yapacaklarım, tamamıyla sizin yapacaklarınıza bağlı olacak."

"Savunmam mı?"

"Evet efendim."

"Neye karşı savunacağım?"

"Mortimer Tregennis'i ölümüyle ilgili olarak."

Sterndale, alnındaki teri silmek için mendilini çıkarttı. "Gerçekten de inanılmaz bir insansınız," dedi. "Bütün ba-

şarılarınızı blöf yeteneğinize mi borçlusunuz, çok merak ettim doğrusu."

"Blöf yapan kişi sizsiniz, Dr. Leon Sterndale," dedi Holmes, sert bir şekilde. "Ben değilim! Bunu kanıtlamak için de bu sonuçlara nasıl ulaştığımı sizlere anlatacağım. Eşyalarınızın büyük bir kısmının Afrika'ya gitmesine aldırmadan Plymouth'a dönmenizle ilgili olarak tek söyleyeceğim, bu korkunç olayla bir bağlantınızın olduğudur."

"Dönmemin nedeni..."

"Nedenlerinizi daha önce de dinledim ama bana çok da gerçekçi gelmediler ne yalan söyleyeyim, hatta çok gülünçler bile diyebilirim. Neyse, devam edin lütfen. Buradan ayrıldıktan sonra kiliseye gittiniz, bir süre evin dışında beklediniz, sonra da kendi evinize döndünüz."

"Bunları nereden biliyorsunuz?"

"Sizi takip ettim."

"Ben kimseyi görmedim."

"Takip ettiğiniz bir şey insan sizi görüyorsa buna takip denemez zaten öyle değil mi? Neyse, evinizde geçirdiğiniz huzursuz gece boyunca türlü planlar yaptınız. Ertesi sabah da bunları gerçekleştirmek için hemen harekete geçtiniz. Tam gün ağarırken dışarı çıktınız ve bahçe kapısının yanında bulunan kırmızı çakıl taşından birkaç avuç cebinize attınız."

Sterndale birden irkildi ve duyduklarına inanamadığı için kocaman açılmış gözleriyle Holmes'a baktı.

"Sonrasında, evinizle kilisenin arasındaki bir millik yolu hızla yürüdünüz. Ayaklarınızda şu anda da giymekte oldu-

ğunuz tenis ayakkabılarının bulunduğunu da eklemeden geçemeyeceğim. Kiliseye vardığınızda, korunun yanındaki çitleri geçerek kiracı Tregennis'in penceresinin altına geçtiniz. Hava artık aydınlanmıştı ama evdekilerden henüz uyanan yoktu. Cebinizdeki çakıl taşlarından bir kısmını avcunuza aldınız ve cama doğru fırlattınız."

Sterndale ayağa fırladı ve "Şeytanın ta kendisi olduğunuzdan eminim artık Bay Holmes!" diye bağırdı.

Holmes, bunu bir iltifat sayarak gülümsedi. "İki ya da üç avuç taş attıktan sonra, kiracı pencereye doğru gelmiş olmalı. Onu aşağıya çağırdınız. Adam alelacele giyindikten sonra oturma odasına indi. Siz de pencereden içeri girdiniz. Bir süre konuştunuz, bu kısa süren görüşme boyunca odanın içinde bir ileri bir geri yürüdünüz. Ardından dışarı çıkarak pencereyi kapattınız ve bir puro eşliğinde olanları seyrettiniz. Sonunda, Tregennis'in ölümünden sonra da geldiğiniz gibi gittiniz. Peki, Dr. Sterndale, bu cinayeti işlemekteki maksadınız ve suçunuzu haklı çıkartacak olan sebebiniz nedir? Ola ki beni hafife alıp da kandırmaya çalışırsanız, bundan sonra olacaklardan sorumlu değilim uyarmadı demeyin."

Ziyaretçimizin yüzü Holmes'u dinlerken iyiden iyiye morardı. Ardından yüzünü ellerinin arasına alarak bir süre öylece oturdu. Aniden, içgüdüsel bir şekilde cebinden bir fotoğraf çıkarttı ve önümüzdeki masaya fırlattı.

"İşte, nedeni buydu," dedi.

Önümüzde bulunan resim güzel bir kadına aitti. Holmes, resmi dikkatlice inceledi.

"Brenda Tregennis..." dedi.

"Evet, Brenda Tregennis," diye onayladı ziyaretçimiz. "Uzun yıllardan bu yana ona âşığım. O da bana âşık. Şu insanların hep merak ettiği Cornish'e sürekli olarak tatiller düzenlememin nedeni işte buydu. Dünyada sevdiğim tek şeye yakın olmamı sağlayan yer burasıydı. Onunla evlenemedim. Çünkü beni yıllar önce terk etmiş olmasına rağmen, İngiltere'nin o korkunç kanunları yüzünden boşanamadığım bir karım var. Brenda, yıllarca beni bekledi. Ben de onu... Demek beklediğimiz şey buymuş!" Adam birden ağlamaya başladı. Kocaman cüssesi hıçkırıklarla titrerken, uzun sakallarının altındaki boğazını, duyduğu acının şiddetiyle sıktı. Sonunda da kendisine hâkim olayı başarıp konuşmasına devam etti.

"Rahip biliyordu. Güvenle günah çıkarabildiğim tek din adamı oydu. Brenda'nın yeryüzünde yaşayan bir melek olduğunu kendisi de size anlatacaktır. O yüzden, bana telgraf çekti ve geri döndüm. Sevgilimin başına gelen bu korkunç olayın yanında Afrika'nın ya da oraya giden eşyalarımın ne önemi var ki? İşte açıklayamadığınız şeyi de öğrendiniz."

"Devam edin lütfen," dedi dostum.

Dr. Sterndale, cebinden minik bir kutu çıkartıp masanın üzerine bıraktı. Üstünde "Radix pedis diaboli" yazıyordu. Ve bu yazının altında da kutunun içinde zehir olduğunu bildiren, kırmızı bir işaret vardı. Paketi bana doğru hafifçe itti. "Anladığım kadarıyla siz bir doktorsunuz. Bu karışımı daha önce duydunuz mu?"

"Şeytan ayağı kökü mü? Hayır, hiç duymadım."

"Aslında sizin mesleğinizle pek bir ilgisi olduğunu söyleyemeyiz," dedi Sterndale. "Çünkü doğru biliyorsam, Buda'daki bir laboratuvarda bulunan tek örneği haricinde Avrupa'nın hiçbir yerine bulunamayacak olan bir şey bu. Henüz ne tıp terimlerinde ne de zehir literatüründe yerini almış bir madde değil. Kök, biraz insan ayağı, birazı da keçi toynağına benzer. Bu yüzden, misyonerlerden birisi bu köke böyle bir isim vermeyi uygun görmüş. Güney Afrika'nın bazı bölgelerindeki şamanların, işkence yaparken kullandığı bir zehirdir bu. Bunu da kendi aralarında bir sır olarak saklarlar. Buradaki numuneyi ise, Ubanganghi ülkesinde, çok büyük zorluklardan sonra ele geçirebildim." Konuşurken kâğıdı açtı, kızıl ve kahverengi arası renge sahip bir tozu bize gösterdi.

Holmes sert bir şekilde "Peki, sonra?" diye sordu.

"Size anlatmak üzere olduğum şeyler Bay Holmes, tamamıyla gerçektir. Zaten aleyhimde o kadar çok şey biliyorsunuz bunları da öğrenmeniz şu saatten sonra ancak benim lehime olacaktır. Tregennis ailesiyle olan ilişkimi zaten açıkladım. Kız kardeşlerinin sayesinde ağabeyleriyle de aram iyiydi. Parayla ilgili, bir aile içi tartışma yaşandı ve şu adam yok mu, Mortimer, işte o, aileden dışlandı. Neyse, sonra barıştılar ve diğerlerine davrandığım gibi ona da aynı şekilde davranmaya başladım. Ama o sinsi, içten pazarlıklı, kurnaz bir adamdı ve daha önceden de ondan hoşlanmama sebep olarak sayılabilecek birçok olay yaşanmıştı. Ama yine

de şimdiye kadar onunla sıkı bir tartışmaya girmeme yetecek kadar iyi bir neden çıkmamıştı karşıma.

"Birkaç hafta önce sıradan bir gün, evime geldi ben de o sırada Afrika'dan getirmiş olduğum ilginç şeyleri yerleştiriyordum. Bazılarını ona da gösterdim. Toz da gösterdiğim şeylerin arasındaydı. Garip özelliklerini, beynimizdeki korkuyu kontrol eden yere hasar verdiğini, Şamanın verdiği ceza ile bu tozu çeken kişinin ya delirdiğini ya da öldüğünü ona anlattım. Ayrıca, Avrupalı bilim adamlarının bu zehri tespit etmekte yetersiz kalacaklarını söylemiştim ona. Mortimer, o tozu nasıl ele geçirdi bilmiyorum çünkü onu odada tek bırakmadığıma eminim. Ama ben kutuları dolaplara yerleştirirken tozun bir kısmını çalmış olduğu kesin. Çok iyi hatırlıyorum; etki göstermesi için gereken dozu ve etki süresini de sormuştu. Ama bu soruları sorarken tozu kendi amaçları doğrultusunda kullanmak gibi bir niyetinin olduğu hiç aklıma gelmemişti.

"Neyse, rahip beni Plymouth'dan geri döndürene kadar, o günü hiç aklıma getirmemiştim. Aptal adam, benim yıllar boyunca Afrika'da kalacağımı falan düşünmüş olmalı ki kafasında zehri kullanmak üzere planlar yapmış. Geri dönüp rahipten ayrıntıları dinleyince de zehrimin kullanılmış olduğunu anladım. Başka bir açıklaması olabilir mi acaba diye sizi ziyaret ettim. Ama başka bir şey olamazdı. Katilin Mortimer Tregennis olduğundan emindim artık. Para yüzünden, büyük bir ihtimalle ailesinin delirmesi sonucunda, ortak mirasın hepsinin kendisine kalacağını düşünmüş, şeytan ayağı kökünü kullanarak iki ağabeyinin delirmesine

ve bu dünyada beni seven tek insan olan ve benim de bu hayatta sevdiğim tek kişinin, kendi öz kız kardeşi Brenda'nın da ölümüne neden olmuştu. Suçu buydu işte; peki cezası ne olmalıydı?

Adalete mi başvursaydım? Elimde hiçbir kanıt yoktu. Doğruyu ben biliyordum ama köylülerden oluşan bir jürinin bunun kadar çılgınca bir hikâyeye inanmasını nasıl sağlayabilirdim ki? Belki de yapabilirdim, kim bilir. Ama bir hata yapmayı göze alamazdım. İçim intikam aleviyle yanıyordu. Size daha önce de söyledim. Ömrümü kanunların olmadığı bir yerde geçirdim. İnsan, zamanla kendi adalet anlayışını geliştiriyor. Durum böyle gerektiriyordu. Başkalarına yaşattığı acıları kendisi de çekmeli diye düşündüm. Ya böyle olacaktı ya da onu kendi ellerimle öldürecektim. Tüm İngiltere'de kendi hayatını sevdiği kadın olmadan benim kadar boş gören başka bir adam yoktur sanırım.

"Evet, işte bütün hikâyeyi anlattım size. Gerisini zaten biliyorsunuz. Anlattığınız gibi, uykusuz geçen bir gecenin daha ardından konaktan çıkıp evine doğru yola koyuldum. Onu uyandırmanın zor olacağını tahmin ederek, penceresine atmak için, sizin de dediğiniz gibi, cebimi çakıl taşlarıyla doldurdum. Mortimer sese uyandıktan sonra aşağı inerek beni pencereden içeri aldı. İşlediği suçun farkında olduğumu söyleyip hem hâkim hem de celladı olarak yanına geldiğimi söyledim. Bu pislik insan, silahımı görür görmez korkudan oturduğu sandalyede donakaldı. Lambayı yaktım, tozu üzerine döktüm ve pislik adamın odadan kaçma ihtimaline karşı, onu öldürmeye hazır bir şekilde pencerenin önünde

bekledim. Beş dakika içinde öldü. Tanrım! Nasıl da öldü ama! Kalbim huzura kavuşmuştu resmen. Şerefsiz adam, sevdiğim kadına, kendi kardeşine bunu nasıl yapar aklım almıyor.

İşte hikâyem böyle Bay Holmes. Eğer bir kadını sevdiyseniz, beni anlardınız. Ne olursa olsun ellerinizdeyim. Ne yaparsanız yapın. Zaten anlattığım gibi, ölümden benim kadar az korkan bir adam daha yoktur."

Holmes bir süre sessizce oturdu.

"Peki, planınız neydi?" diye sordu.

"Kendimi Orta Afrika'ya atmayı düşündüm. Orada henüz bitmemiş işlerim var zaten."

"O halde gidip bitirin işlerinizi," dedi Holmes. "Benim sizi durdurmak gibi bir niyetim yok zaten."

Dr. Sterndale iri cüssesiyle şaşkınlık içerisinde ayağa kalktı, Holmes'un söylediği şeyde samimi olup olmadığını anlamaya çalışırken bir yandan da eğilerek selam verdi ve ardına bakmadan verandadan inip gitti. Holmes da bir pipo yaktı ve tütün kesesini bana uzattı.

"Zehirli olmayan bir dumandan biraz tatmak değişiklik olabilir," dedi. "Eminim bu konuda hemfikiriz Watson. Bu bizim müdahale edebileceğimiz türden bir olay değildi. Araştırmamız bağımsız bir şekilde ilerledi ve bundan sonra da bu şekilde gelişecek. Sen olsan ne yapardın bu adamı yargılar mıydın?"

"Kesinlikle hayır!" diye cevap verdim.

"Ben asla sevemedim ama sevmiş olsaydım ve sevdiğim kadın bu şekilde ölseydi, aslan avcısının yaptığının aynısını yapardım belki de, kim bilir? Neyse Watson, zaten aleni olan şeyleri bir daha açıklayarak zekâna hakarette bulunmayacağım. Pencere pervazında bulunan saçma çakıl taşlarını araştırmak attığım ilk adımdı. Çünkü kilise bahçesindekilere benzemiyordu. İlgim Dr. Sterndale ve onun bahçesine kaydığında, benzerlerinin orada olduğunu gördüm. Gündüz vakti yakılan lamba ve siperliğin üzerinde bulunan toz kalıntıları da aklımda kalan boşlukları doldurmamda bana yardımcı olmuştu. İşte böyle Sevgili Watson, artık bu konuyu kapatıp, rahatlamış vicdanımızda Kelt dilinin Cornish dalında daha net görülebilen Sami kökenlerini kaldığımız yerden araştırmaya devam edebiliriz."

Mavi Yakut

Geç kaldığımı bilmeme rağmen yeni yılını kutlamak amacıyla Noel'den iki gün sonra, dostum Sherlock Holmes'u ziyarete gitmiştim. Üzerinde mor bir sabahlıkla kanepeyeuzanmış dinleniyordu. Piposu elinde masanın üstünde yeni gözden geçirdiği belli olan sabah gazeteleri duruyordu. Kanepenin hemen yanındaki tahta sandalyenin arkalığına artık giyilemeyecek kadar eski, pejmürde ve birkaç yeri kırışmış bir şapka asılmıştı. Sandalyenin üzerinde duran büyüteç ise şapkanın oraya incelenmek üzere asıldığını gösteriyordu.

"Umarım rahatsız etmiyorumdur? İşin var galiba..."

"Hayır... Etmiyorsun, sonuçları tartışabileceğim dostumun yanımda olması beni mutlu eder. Aslında oldukça sıradan bir mesele ama..." diye devam etti, parmağıyla sandalyedeki eski şapkayı işaret ederek, "ustalık gerektiren bazı ilginç noktaları da yok değil."

Koltuğa oturarak ellerimi çıtır çıtır yanan şömine ateşine uzattım. Dışarıda sert ayaz devam ediyordu ve pencerelerin önü buz tutmuştu şömine sıcağı bana iyi gelmişti.

"Hikâye oldukça sıradan görünebilir ama altından ölümcül bir şey çıkabilir belki..." diye söze başladım. "Yani bir sırrı

çözmene ve suçluların cezalandırılmasına yarayacak önemli bir ipucuna rastlayabilirsin demek istiyorum."

"Yo, hayır. Ortada suç falan yok," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Birkaç kilometrekarelik alana sıkışmış dört milyon insanın itişip kakışmasından kaynaklanan şu önemsiz, küçük olaylardan biri sadece. Böyle yoğun bir insan sürüsünün içinde etki-tepki sonucu her çeşit olayın meydana gelmesi bence pek tuhaf sayılmaz. Ayrıca olaylardan bazılarının, suç teşkil etmemesine rağmen garip ve çarpıcı olmaları da anlaşılır bir şey. Bu tür hadiselerle daha önce de defalarca karşılaşmıştık, hatırlamıyor musun?"

"Hatırlamaz olur muyum pek çok kez karşılaştık," dedim. "Defterime geçirdiğim son altı maceranın üçünde, kanunen bir suç işlenmemişti."

"Kesinlikle. Sanırım Irene Adler, Bayan Mary Sutherland ve Tavşan Dudaklı Adam olaylarını kastediyorsun. Bu küçük meselenin de aynı masum kategoriye gireceğinden eminim. Odacı Peterson'u tanıyorsun, değil mi?"

"Evet."

"İşte bu küçük hatıra ondan."

"Şapka onun mu?"

"Yo, hayır. Şapkayı o bulmuş. Sahibi bilinmiyor. Rica ederim ona eski püskü bir şapka olarak değil de bir düşünce problemi gözüyle bak. Fakat önce buraya nasıl geldiğini anlatayım. Bu şapka Noel sabahı, şu anda Peterson'un ocağında kızardığına emin olduğum gayet iri bir kazla birlikte geldi. Olay şöyle gerçekleşmiş: Noel sabahı saat dört civarında

bizim çok dürüst dostumuz Peterson, küçük bir eğlenceden çıkmış, Tottenham Court Yolu üzerinden evine dönüyormuş. O esnada sokak ışığında uzun boylu bir adamın hafifçe sendeleyerek önünde yürüdüğünü fark etmiş. Adamın omzunda beyaz bir kaz asılıymış. Tam Goodge Sokağı'ndan köşeyi dönerken bu yabancıyla bir grup serseri arasında bir kavga çıkmış. Serserilerden biri adamın şapkasını düşürmüş. Bunun üzerine adam da kendini savunmak için bastonunu havaya kaldırıp başının etrafından döndürünce arkasındaki mağazanın vitrin camını aşağı indirmiş. Peterson yabancıyı saldırganların elinden kurtarmak için ileri atılmış, ama mağazanın penceresini kırdığını ve üniformalı bir adamın koşarak üstüne doğru geldiğini gören adam, şaşkınlık içinde yere düşürdüğü kaza aldırmadan topuklamış. Ve Tottenham Court Yolu'nun arkasındaki o labirent gibi küçük sokaklarda gözden kaybolmuş. Peterson'u gören serseriler de sıvışmış ve kavga yeri, bu eski şapka ve Noel kazıyla birlikte kavga ganimeti olarak Peterson'a kalmış."

"Herhalde o da bunları götürüp sahibine vermiştir."

"A sevgili dostum, işte sorun da burada. Kazın sol ayağına iliştirilmiş üzerinde 'Bayan Henry Baker'a' yazan küçük bir kart ve şapkanın içine de 'H.B.' harfleri işlenmiş, ama bu koskoca şehirde binlerce Baker ve yüzlerce Henry Baker olduğuna göre, bu kazı ve şapkayı sahibine teslim etmek o kadar kolay bir iş değil."

"Peki, Peterson ne yapmış?"

"Böyle eften püften problemlerle bile ilgilendiğimi bildiği için, Noel sabahı, şapkayla kazı bana getirdi. Havanın epey

soğuk olmasına rağmen, artık daha fazla geciktirilmeden yenmesi gerektiğini düşünerek kazı Peterson'a verdim. Noel ziyafetini kaybeden meçhul adamın şapkası da bende kaldı."

"Peki, adam kayıp kazıyla ilgili ilan vermiş mi?"

"Hayır."

"Peki, sen adamın kim olduğunu nasıl bulacaksın?"

"Ancak akıl yürüterek."

"Şapkasından yola çıkarak mı?"

"Kesinlikle."

"Şaka yapıyor olmalısın. Bu eski püskü şapkadan ne çıkarabilirsin ki?"

"İşte büyütecim. Yöntemlerimi de biliyorsun. Bakalım bu şapkayı giyen adamın kişiliği hakkında sen ne söyleyeceksin?"

Bu eski püskü buluntu şapkayı elime aldım; söylediklerimden dolayı biraz pişmanlık duyarak, incelemeye koyuldum. Pek rahat giyilemeyen, sert, yuvarlık ve gayet sıradan siyah bir şapkaydı. Astarı kırmızı ipektendi, ama rengi hayli solmuştu. İmalatçının ismi yoktu ama Holmes'un de söylediği gibi, bir yanına 'H.B.' harfleri işlenmişti. Baştan düşmesini engelleyecek bir ip takmak için kenarına bir delik açılmıştı. Dikişleri atmıştı, oldukça tozlu ve üzerinde lekeler vardı. Rengi solan yamalar yer yer mürekkeple boyanmıştı.

"Hiçbir şey çıkaramadım," dedim, şapkayı Holmes'a geri verirken.

"Aksine Watson, aslında çok şey çıkarabilirsin. Tek sorunun, gördüklerinle ilgili fikir yürütememen... Çıkarsama yapmakta çok ürkek davranıyorsun."

"Öyleyse sen söyle bakalım, bu şapkada neler görüyorsun?.."

Şapkayı eline alıp kendine özgü araştırmacı gözleriyle incelemeye başladı. "Belki göründüğü kadar çok ipucu vermiyor," diye lafa girdi. "Fakat çok net olarak gözüken birkaç nokta var; bazı özellikleri de en azından güçlü bir ihtimali destekliyor. Sahibinin çok entelektüel bir adam olduğu ve geçen üç yılda mali durumunun gayet iyi olduğu açıkça anlaşılıyor. Ne var ki son zamanlarda zor günler geçirmiş. Vaktiyle tedbirli bir adammış ama şimdi bu özelliği biraz zayıflamış. Bu da ahlaki bir bozulmaya işaret ediyor; malvarlığının azaldığını da hesaba katarsak, kötü bir alışkanlığa, muhtemelen alkole yenildiğini söyleyebiliriz. Bundan yola çıkarak, karısının artık onu sevmediğini kesinkes düşünebiliriz."

"Ama sevgili Holmes!.."

Beni duymazdan gelerek, "Ancak hâlâ kendine biraz saygısı kalmış," diye devam etti. "Mazbut diyebileceğim bir hayat sürüyor, dışarı pek fazla çıkmıyor, ne zamandır spor da yapmıyor, genellikle limon kremi sürdüğü kır saçlarını son birkaç gün içinde kestirmiş orta yaşlı bir adam. Şapkaya bakıp bu gerçekleri açıkça görebiliyoruz. Ha unutmadan, evine havagazı bağlanmamış olma ihtimali de çok yüksek."

"Holmes şaka mı yapıyorsun?"

"Asla. Sana çıkarımları söyledim işte. Yoksa onlara nasıl ulaştığımı hâlâ anlamadın mı?"

"İtiraf etmeliyim ki, seni takip edemiyorum. Örneğin, bu adamın entelektüel biri olduğunu nasıl anladın?"

Cevap vermek yerine şapkayı başına taktı. Şapka burun kemiğiyle alnının buluştuğu hizaya kadar iniyordu.

"Hacim meselesi," dedi, "bu kadar büyük bir kafanın içinde bir şeyler olmalı."

"Peki, adamın maddi durumunun kötüye gittiğini nereden çıkardın?"

"Bu şapka üç yıllık. Çok kaliteli; ipek kuşağa ve astara baksana! Bu adam üç yıl önce böylesine pahalı bir şapka alabilmiş ama o zamandan beri başka şapka almamış; demek ki mali durumu kötüleşmiş."

"Evet, olabilir. Ya tedbirli oluşu ve ahlaki yozlaşması?"

"İşte tedbirli oluşunun işareti," dedi Holmes, parmağıyla, şapkanın kenarındaki deliği göstererek. "Şapkalarda ilk alındığı zaman böyle bir delik olmaz. Adam rüzgârda başından şapka uçmasın diye böyle bir delik açmış. Bu da bir ölçüde tedbiri gösterir. Ama ip kopmuş ve onu yeniden taktırma ihtiyacı duymamış. Bu da, tedbiri elden bıraktığını, yani karakterinde bir zayıflama olduğunu gösterir. Ne var ki şapkanın üzerindeki bazı lekeleri mürekkeple kapatmaya çalışması, kendine olan saygısını büsbütün kaybetmediğini gösteriyor."

"Söylediklerin gayet mantıklı görünüyor."

"Şapkanın içini ya da astarın altını dikkatlice incelediğimizde, orta yaşlı olduğu, saçının kırlaştığı ve son zamanlarda kesildiği ve limon kremi kullandığı gibi başka önemli ipuçlarına ulaşıyoruz. Büyüteçle baktığımızda, berberin kesmiş olduğu birçok saç kılını kolayca görülebiliyoruz. Hepsi şapkanın içine yapışmış. Limon kreminin ayrıksı kokusunu da alabiliyoruz. Şapkanın üzerindeki tozlar sokaktan gelen tozlar değil de, evin içinden gelen kahverengi yumuşak tozlar; bu da bize zamanının çoğunu evde geçirdiğini gösteriyor. Astar üzerindeki nem izleri, adamın çok terlediğini, dolayısıyla epeydir spor yapmadığını gösteriyor."

"Peki ya karısı? Adamı artık sevmediğini söylemiştin."

"Bu şapka haftalardır fırçalanmamış. Sevgili Watson, seni de şapkanda bir haftalık tozla görseydim, karının bu halde dışarı çıkmana izin verdiğini düşünerek, sana karşı sevgisini artık ne yazık ki kaybetmiş olduğunu söylerdim."

"İyi de adam bekâr olabilir."

"Hayır, bence kazı eve aralarını düzeltmek için götürüyordu. Kazın bacağına asılı notu unutma."

"Her şeye bir cevabın var. Fakat evinde havagazı olmadığını nereden çıkarıyorsun, kuzum?"

"Şapkada kazara bir iki mum lekesi olabilir; ama en az beş mum lekesi görünce sürekli mumlarla haşır neşir olduğunu düşündüm. Muhtemelen geceleyin, bir elinde şapkası, diğerinde mumla üst kata çıkıyordu. Ee, havagazı lambasından mum lekesi olmayacağına göre... Açıklayabildim mi, tatmin oldun mu?"

"Dâhiyane," dedim gülerek, "ama senin de az evvel söylediğin gibi, ortada bir suç yoksa ve kazın kaybedilmesinden başka bir zarar olmamışsa, bunlarla uğraşmak zaman kaybı değil mi?"

Sherlock Holmes tam cevap vermek için ağzını açmıştı ki kapı açıldı ve odacı Peterson, yanakları kızarmış, yüzünde şaşkın bir ifadeyle odaya daldı.

"Bay Holmes! Kaz! Kaz!" diye bağırdı nefes nefese.

"Ne? Ne olmuş kaza? Canlanıp mutfak penceresinden uçup gitti mi yoksa?" Holmes, adamın heyecanlı yüzünü görebilmek için kanepeye doğru eğildi.

"Bakın, beyefendi! Bakın, karım içinde ne buldu!" Elini açtı. Avucunun karanlığında yıldız gibi parıldayan, bir fasulye tanesinden küçük, mavi bir taş duruyordu.

Sherlock Holmes ıslık çalarak doğruldu. "Tanrı aşkına Peterson!" dedi. "Bu bir hazine. Eline ne geçtiğinin farkındasındır herhalde?"

"Bir elmas mı acaba, bayım? Değerli bir taş. Camı macun gibi kesebilir."

"Değerli bir taştan fazlası o."

"Kontes Morcar'ın mavi yakutu mu yoksa?" diye atıldım.

"Ta kendisi. Son zamanlarda The Times gazetesinde her gün ilanını gördüğüm için büyüklüğünü ve şeklini biliyorum. Kesinlikle eşsiz ve paha biçilmez bir mücevher. Onun için koyulan 1000 sterlinlik ödül, gerçek bedelinin yirmide biri bile etmez."

"Bin sterlin mi? Aman Tanrım!" Odacı sandalyelerden birine çökerek merakla bir bana bir Holmes'a baktı.

"Ödül bu kadar. Ama eminim Kontes, duygusal nedenlerden ötürü bu mücevheri geri alabilmek için servetinin yarısını feda ederdi."

"Yanlış hatırlamıyorsam, Cosmopolitan Oteli'nde kaybolmuştu," dedim.

"Kesinlikle doğru hatırlıyorsun. Beş gün önce yani 22 Aralık'ta kaybolmuştu. John Horner adında bir tesisatçı, onu kontesin mücevher kutusundan çalmakla suçlanmıştı. Adamın aleyhindeki deliller o kadar kuvvetliydi ki vaka, mahkemeye intikal etmişti. Burada bir yerlerde hikâyenin tamamı olacaktı..." Gazeteleri, tarihlerine bakarak taradı, sonunda birini çıkardı ve sayfayı açıp aşağıdaki paragrafı okumaya başladı:

"Cosmopolitan Oteli'nde Mücevher Hırsızlığı. Bu ayın yirmi ikisinde 26 yaşındaki tesisatçı John Horner, Kontes Morcar'ın mücevher kutusundan Mavi Yakut diye bilinen nadide mücevheri çalmakla suçlanmaktadır. Otelin üst düzey yetkililerinden James Ryder, o gün Horner'ı, ikinci gevşek ızgarayı tamir etmesi için Kontes Morcar'ın giyinme odasına aldığını ifade etmiştir. Ryder kısa bir süre Horner'la beraber kaldıktan sonra, dışarıdan çağırıldığı için gitmiş. Geri döndüğünde, Horner'ın ortadan kaybolduğunu, odalardan birinin kapısının zorlanarak açıldığını ve Kontes'in mücevherlerini saklamak için kullandığı sonradan anlaşılan küçük, maroken bir kutunun, masanın üstünde içi boş halde durduğunu görmüş. Ryder hemen durumu polise anlatmış ve Horner

aynı akşam tutuklanmıştır; ama mücevher, tüm aramalara rağmen Horner'ın üstünden veya kaldığı evden çıkmamıştır. Kontes'in hizmetçisi Catherine Cusack, Ryder'ın imdat çağrısı üzerine odaya koştuğunu ve her şeyin Ryder'ın ifadesinde belirttiği şekilde cereyan ettiğini söylemiştir. B bölgesinden Müfettiş Bradstreet, Horner'ın tutuklanırken polise şiddetle karşı koyduğunu ve masum olduğunu avazı çıktığı kadar haykırıp durduğunu ifade etmiştir. Yetkililer, zanlının daha önce hırsızlıktan sabıkası olduğunu da göz önüne alarak, vakayı doğrudan mahkemeye sevk etmiştir. Mahkeme sırasında çok heyecanlı olduğu gözlenen Horner, karar açıklanırken bayılınca mahkeme salonundan çıkarılmıştır."

"Hım! Bu kadar adliye haberi yeter," dedi Holmes düşünceli bir şekilde. Gazeteyi bir kenara attı. "Şimdi çözmemiz gereken problem, çalınan bir mücevher kutusundan Tottenham Court Yolu'ndaki kaza kadar uzanan olaylar zincirinden ibaret. Gördüğün gibi Watson, deminki küçük çıkarımlarımız birdenbire çok daha ciddi ve çok daha şaibeli bir meseleye bağlandı. Mücevher burada; kazın içinden çıktı ve kaz da, biraz önce özelliklerini tahmin ettiğimiz, eski püskü şapkalı Bay Henry Baker'ın kazı. Öyleyse şu anda bizim için en önemli şey, bu adamı bulup bu küçük hadisede parmağı olup olmadığını öğrenmek. Önce en basit yolları takip edip bütün akşam gazetelerine ilan vermekle işe başlayacağız. Bu da işe yaramazsa başka yöntemler kullanacağım."

"İlanda ne söyleyeceksin?"

"Bana bir kalem ve bir kâğıt ver. Şöyle yazalım: *'Goodge Sokağı'nın köşesinde bir kaz ve siyah bir fötr şapka bulunmuştur.*

Bay Henry Baker'ın bu akşam saat 18.30'da 221 B Baker Sokağı'na başvurması rica olunur.' Bu yeteri kadar kısa ve net oldu."

"Evet. Ama ilanı görecek mi bakalım?"

"Gazetelere sürekli bakıyor olmalı çünkü kaybı, fakir bir adam için ağır bir kayıp. Mağazanın penceresini talihsizce kırdığında ve Peterson'u üzerine doğru koşarken gördüğünde öylesine korkmuştu ki kaçmaktan başka bir şey düşünememişti. Ama şimdi kazı düşürdüğüne çok pişmandır kesin. Hem ilana ismini de yazacağımızdan, o görmese bile onu tanıyanlar haber verirler. İşte bu kâğıdı al Peterson, ilan bürosuna koş ve bunu akşam gazetelerine ver."

"Hangilerine bayım?"

"Globe, Star, Pall Mail, St. James, Evening Nevre, Standard, Echo ve aklına gelen diğerlerine."

"Tamam bayım. Peki ya mücevher?"

"Aa, evet. Mücevheri ben saklayacağım. Teşekkür ediyorum sana. Bu arada Peterson, dönüşte bir kaz alıp buraya bırak ki, onu senin ailenin yediği kazı telafi etmek için bu beyefendiye verelim."

Peterson gittikten sonra, Holmes, mücevheri alarak ışığa tuttu. "Muhteşem bir şey, nasıl da parlıyor..." dedi. "Çalınmak için çok cazip olduğu kesin. Hoş bütün değerli mücevherler böyledir. Tam bir şeytan tuzağıdır aslında. Daha büyük ve daha eski mücevherlerin her yüzünün kanlı bir geçmişi vardır. Bu ise yirmi yıllık bile değil. Güney Çin'de Amoy Nehri'nin kıyılarında bulunmuş. Kırmızı değil de mavi olması dışında bir yakutun bütün özelliklerine sahip.

Fazla eski olmamasına rağmen kötü bir geçmişi var. Dört-beş gram ağırlığındaki bu kristalleşmiş kömür için iki cinayet işlenmiş, sülfürik asitle bir cinayet girişimi, bir intihar ve birkaç soygunda bulunulmuş. Böyle güzel bir oyuncak için iki kişinin darağacına bir kişi de hapse gideceği kimin aklına gelirdi? Şimdi onu sağlam kasamda kilitli tutacağım ve Kontese bir telgraf çekerek, mücevherin elimde olduğunu bildireceğim."

"Sence bu Horner masum mu?"

"Şimdiden bir şey söyleyemem."

"Ya şu Henry Baker'ın olayda parmağı olabilir mi?"

"Bana kalırsa, Henry Baker'ın, elinde saf altından daha değerli bir kuş taşıdığını bilmiyor olma ihtimali çok yüksek. Bunu da çok basit bir yolla, ilana cevap verdiğinde öğreneceğiz."

"O zamana kadar bir şey yapmayacak mısın?"

"Hayır."

"Öyleyse ben işime bakayım. Akşam belirttiğin saatte gelip bu derece karmaşık bir meselenin nasıl çözüldüğünü görmek istiyorum."

"Eğer dönersen sevinirim. Akşam yemeğini yedide yiyeceğim. Sanırım yemekte çulluk var. Unutmadan, bütün bu olanlardan sonra Bayan Hudson'a, çulluğun içine dikkatlice bakmasını söylesem iyi olur."

Baker Sokağı'na geri geldiğimde saat altı buçuğu biraz geçiyordu. Eve yaklaşırken, uzun boylu bir adamın kapının girişinde yarım daire oluşturan aydınlıkta beklediğini gör-

düm. Başında İskoç şapkası vardı ve paltosunun düğmelerini çenesine kadar iliklemişti. Biz yan yana beklerken kapı açıldı ve adamla birlikte Holmes'un odasına çıktık.

"Bay Henry Baker olmalısınız," dedi Holmes, koltuğundan kalkarak. Gerektiği zaman takındığı o rahat tavrıyla adamı selamladı. "Lütfen şöyle şöminenin yanındaki sandalyeye oturun Bay Baker. Gece soğuk ve gördüğüm kadarıyla bünyeniz soğuğa alışkın değil. Watson, sen de tam zamanında geldin. Bu sizin şapkanız mı Bay Baker?"

"Evet bayım, kesinlikle benim şapkam."

Geniş omuzlu oldukça cüsseli bir adamdı. Kocaman bir kafası vardı. Geniş yüzünde sivri, kırlaşmış, kahverengi sakalı hemen dikkat çekiyordu. Gözlerinden zeki biri olduğu okunuyordu. Burnunda ve yanaklarındaki kırmızılık ve uzattığı elindeki hafif titreme, Holmes'un daha önceden adamın özellikleri hakkındaki yaptığı tahminleri hatırlatıyordu. Eskimiş siyah frakının bütün düğmeleri iliklenmiş ve yakası kaldırılmıştı. Ceketin kollarından çıkan zayıf ve çıplak bilekleri, içine gömlek giymediğini gösteriyordu. Kelimeleri dikkatle seçerek ağır ağır konuşuyordu ve kaderin sillesini yemiş kültürlü ve zeki bir adam izlenimi uyandırıyordu.

"Birkaç gündür biz göz kulak oluyoruz bunlara," dedi Holmes, "adresinizi belirten bir ilan vermenizi bekledik. Sahi, neden ilan vermediniz?"

Misafirimiz biraz utangaç bir edayla güldü. "Eskisi kadar paralı biri değilim artık," dedi. "Bana saldıran serserilerin şapkamı ve kazı da aldıklarını düşünmüştüm. Onları bul-

maya yönelik umutsuz bir çabayla daha fazla para harcamak istemedim."

"Anlıyorum. Bu arada, kazı yemek zorunda kaldık."

"Yediniz mi?" Misafirimiz heyecanla sandalyesinden kalktı.

"Evet, aksi takdirde kimsenin işine yaramazdı zaten. Ama bakın, şurada dolapta duran kaz sizin olsun. Sizinkiyle aynı ağırlıkta ve taptaze."

"Ah, elbette," diye cevap verdi Bay Baker rahatlamış bir halde iç geçirerek.

"Fakat kendi kazınızın tüyleri, bacakları ve içi hâlâ duruyor, yani eğer almak isterseniz..."

Bunu duyan adam bir kahkaha patlattı. "Yaşadığım maceranın hatırası olarak onları saklayabilirim," dedi, "ama kalsın bayım, izninizle dolaptaki kazı alıp gideyim."

Sherlock Holmes omuzlarını hafifçe silkerek bana keskin bir bakış fırlattı.

"İşte şapkanız ve kazınız," dedi. "Ha unutmadan, kazı nereden aldığınızı sorabilir miyim? Kaz etini çok severim de, hayatımda böyle semizini görmedim."

"Hay hay bayım," dedi Baker. Aldıklarını koltuğunun altına sıkıştırarak ayağa kalktı. "Sık sık birkaç arkadaşımla birlikte Müze'nin yakınlarında Alpha Meyhanesi diye bir yere gideriz. Gündüzleri çoğu zaman Müze'de oluruz. İşte bu meyhanenin sahibi Windigate bu yıl bir kampanya başlatarak haftada birkaç peni taksitle Noel'de bir kaz almamızı sağladı. Ben taksitleri düzenli ödeyerek kazı aldım. Sonrasında neler

olduğunu siz de biliyorsunuz. Size minnettarım bayım, zira böyle bir İskoç şapkası ne yaşıma, ne de ciddiyetime uyuyordu." Gülünç bir tavırla önümüzde eğildi ve ağırbaşlılıkla her ikimize de selam verip kendi yoluna gitti.

Holmes adamın arkasından kapıyı kapattıktan sonra, "Bay Henry Baker'la işimiz bu kadar," dedi Holmes. "Konuyla ilgili hiçbir şey bilmediğine kalıbımı basarım. Aç mısın Watson?"

"Pek değil."

"Öyleyse akşam yemeğini erteleyerek henüz taze olan bu ipucunun peşinden gitmeyi öneriyorum."

"Anlaştık."

Gece ayaza kesmiş, hava iyice soğumuştu. Paltolarımızı giyip atkılarımızı boynumuza sıkıca sardık. Dışarıda, yıldızlar berrak gökyüzünde parlıyor ve yoldan geçenlerin nefesleri buharlaşarak havaya karışıyordu. Buz tutmuş sert yolda sesli adımlarla yürüyerek Wimpole Sokağı'ndan Harley Sokağı'na, oradan da Wigmore Sokağı'ndan Oxford Sokağı'na saptık. O beş dakikada, Holborn'a giden sokakların birinin köşesinde bulunan küçük Alpha Meyhanesi 'ne varmıştık bile. Holmes meyhanenin kapısını açtı ve bara geçerek kırmızı suratlı, beyaz önlüklü bir adamdan iki bira istedik.

"Biranız da kazlarınız gibi mükemmel olmalı," dedi Holmes.

Adam şaşkınlıkla, "Kazlarım mı?" diye sordu.

"Evet. Daha yarım saat önce Bay Henry Baker'la konuştuk da... Sizin kaz kampanyanıza o da katılmış."

"Evet, tabii. Fakat onlar benim kazlarım değil, bayım."

"Gerçekten mi? Kimin o zaman?"

"Covent Gardeh'daki bir satıcıdan almıştım, iki düzine kadar."

"Öyle mi? Onlardan bazılarını tanırım. Siz hangisinden aldınız?"

"İsmi Breckinridge'di."

"Çıkaramadım bu ismi. Neyse, sağlığınıza içiyorum bayım. İyi geceler."

"Şimdi yolumuz Bay Breckinridge'e çıkıyor," dedi Holmes, dışarı sisli havaya çıktığımızda. Paltosunun önünü ilikleyerek ekledi: "Unutma ki Watson, zincirin bir ucunda bir kaz dururken, diğer ucunda, suçsuzluğunu kanıtlayamazsak kesinkes en az yedi yıl hüküm giyecek bir adam var. Araştırmamızın sonucunda onun suçlu olduğunu da bulabiliriz ama her halükârda polisin es geçtiği bir soruşturma yapmamız gerekecek. Tek şansımız bu. Sonuna kadar gitmeliyiz. Öyleyse güneye dön, koşar adım marş!"

Holborn'dan geçerek Endell Sokağı'na vardık, oradan da zikzak çizerek Covent Garden Pazarı'na gittik. Büyük tezgâhlardan birinin üstünde Breckinridge ismi yazılıydı. Favorileri uzamış, at suratlı tezgâh sahibi bir gencin tezgâhı toplamasına yardım ediyordu.

"İyi akşamlar. Bu gece hava soğuk," dedi Holmes.

Satıcı başıyla onayladı ve meraklı gözlerle dostuma baktı.

"Tezgâha bakılırsa kazınız kalmamış," diye devam etti Holmes, boş mermer tezgâhı göstererek.

"Yarın sabah erkenden gelecek."

"İşime yaramaz."

"Başka bir satıcıya bakın."

"Bana sizi tavsiye ettiler."

"Kim tavsiye etti?"

"Alpha'nın sahibi."

"Aa evet, ona iki düzine göndermiştim."

"Üstelik çok iyiymişler. Peki, siz nereden aldınız?"

Bu soru üzerine satıcının öfkeye kapılmasına şaşırdım doğrusu.

Eli belinde satıcı, kafasını ileri uzatarak meydan okurcasına "Pekâlâ, bayım," dedi, "amacınız ne? Açıkça söyleyin de bilelim."

"Amacım yeteri kadar açık değil mi? Alpha'ya verdiğiniz kazları kimden aldığınızı öğrenmek istiyorum."

"Ben de size söylemeyeceğim. Başka bir derdiniz var mı?"

"Neyse, o kadar da önemli değil; ama önemsiz bir mevzu için neden bu kadar sinirlendiğinizi anlayamadım."

"Sinirlenmek ha? Benim gibi sürekli rahatsız edilseydiniz siz de sinirlenirdiniz bayım. İyi bir mala iyi bir para ödedim mi benim işim biter. Ama birileri çıkıp da, 'Kazlar nerede?', 'Kazları kime sattın?', 'Karşılığında ne aldın?' gibi sorular

sorarsa cinlerim tepeme çıkar. Çıkarılan yaygarayı duyan da dünyada onlardan başka kaz yokmuş sanır."

"Benim, daha önce bunları soran diğer kişilerle bağlantım yok," dedi Holmes, umursamaz bir tavırla. "Hem söylemeseniz de olur. Kazlardan iyi anlarım ve köy kazıdır diye bir beşliğine bahse girdim."

"O zaman beşliği kaybettiniz bayım, çünkü değil. Kasabada yetişmiş kazlar," diye atıldı satıcı.

"Sanmam."

"Öyle olduğunu söylüyorum."

"İnanmıyorum."

"Benden daha mı iyi bileceksiniz? Çocukluğumdan beri bu işi yapıyorum. Bakın, size söylüyorum, Alpha'ya giden kazlar kesinlikle köy kazı değil."

"Beni kandıramazsınız."

"O halde bahse var mısınız?"

"Paranıza yazık olur, haklı olduğumdan eminim çünkü. Ama madem istiyorsunuz, dersinizi vermek için bir altına bahse girerim."

Satıcı sinsi sinsi güldü. "Defterleri getir Bili," dedi.

Küçük çocuk, biri ince, diğeri kalın iki defter getirdi ve yukarıdan sallanan lambanın altına koydu.

"Pekâlâ, Bay Ukala," dedi satıcı, "bakalım gerçeği öğrenince ne yapacaksınız. Bu küçük defteri görüyor musunuz?"

"Evet."

"İşte mallarımı aldığım adamların listesi. Görüyor musunuz? Bu sayfadakiler köylü satıcılar ve isimlerinin yanındaki sayılar ise büyük defterdeki hesaplarını gösteriyor. Kırmızı mürekkeple yazılmış şu sayfayı görüyor musunuz? Bunlar da kasabalılar. Şimdi baştan üçüncü ismi yüksek sesle okuyun."

"Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117249," diye okudu Holmes.

"Doğru. Şimdi de bu sayıya büyük defterden bakın."

Holmes söylenen sayfayı açtı. "İşte burada, 'Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117, yumurta ve kümes hayvanları satıcısı."

"Peki, son giriş ne zaman yapılmış?"

"22 Aralık'ta. 7 şilin 6 peniye yirmi dört kaz.'"

"Doğru. İşte gördünüz. Peki, altında ne yazıyor?"

" 'Alpha'dan Bay Windigate'e 12 şiline satıldı..."

"Ee, ne diyorsunuz buna?"

Sherlock Holmes çok üzgün ve hayal kırıklığına uğramış görünüyordu. Cebinden bir altın çıkararak tezgâhın üzerine attı. Kelimelere dökülemeyecek kadar şiddetli bir öfkeye kapılmış bir adam havasıyla hiçbir şey söylemeden dönüp gitti. Birkaç metre ileride sokak lambasının altında durarak kendine özgü sessiz gülüşüyle için için güldü.

"Sakalları ve favorileri böyle kesilmiş ve cebi dışarı sarkmış birini gördün mü anla ki karşında her zaman bahse girebileceğin bir adam var," dedi. "İtiraf etmeliyim ki, adama 100 sterlin bile verseydim bu kadar iyi bilgi ala-

mazdım. Watson, galiba araştırmamızın sonuna geliyoruz. Şimdi kararlaştırmamız gereken tek bir husus var: Bayan Oakshott'a bu gece mi gidelim, yoksa yarına mı bırakalım? Satıcının söylediklerine bakılırsa, meseleyle ilgilenen başkaları da var. Bence..."

Fazla uzaklaşmadığımız satıcının tezgâhından gelen gürültü Holmes'un sözleri yarıda kesti. Dönüp baktığımızda, ufak tefek, fare suratlı bir adam tezgâhın sallanan lambasının oluşturduğu aydınlık dairenin ortasında durduğunu gördük. Breckinridge ise tezgâhının başında, yumruklarını adama doğru sallayıp öfkeyle konuşuyordu.

"Bıktım sizden de, kazlarınızdan da," diye bağırıyordu. "Cehennemin dibine kadar yolunuz var. Şayet aptalca konuşmalarınızla beni daha fazla rahatsız ederseniz köpeğimi üstünüze salacağım. Bayan Oakshott'ı buraya getirin ona açıklayayım, ama sizi ne ilgilendiriyor ki? Kazları sizden mi aldım sanki?"

"Hayır, ama onlardan biri benimdi," diye sızlandı küçük adam.

"Öyleyse gidin Bayan Oakshott'a sorun."

"Kendisi size sormamı söyledi."

"İsterseniz Prusya Kralı'na sorun, umurumda değil. Yeter artık! Defolup gidin buradan!" Hızla adama doğru atılınca fare suratlı adam kaçarak karanlıkta kayboldu.

"Aha! Brixton Yolu'na gitmemize gerek kalmayabilir," diye fısıldadı Holmes. "Benimle gel, bir bakalım bu adamdan ne öğrenebiliriz." Dostum tezgâhların çevresindeki kalabalığı

yararak, küçük adamı hızla yakalayıp omzuna dokundu. Adam birden geri sıçradı. Lambanın ışığında, adamın betinin benzinin attığını görebiliyordum.

"Kimsiniz? Benden ne istiyorsunuz?" diye sordu titrek bir sesle.

"Affedersiniz," dedi Holmes kibarca. "Demin satıcıyla aranızdaki konuşmaya istemeden kulak misafiri oldum. Size yardımcı olabileceğimi düşünüyorum."

"Siz mi? Siz kimsiniz? Konu hakkında ne biliyorsunuz ki?"

"Adım Sherlock Holmes. Benim işim insanların bilmediklerini bilmek."

"Ama bu meseleyi bilemezsiniz."

"Üzgünüm ama her şeyi biliyorum. Brixton Yolu'ndan Bayan Oakshott'un sattığı kazların izinden giderek, Breckinridge isimli bir satıcıya, ondan Alpha'nın sahibi Bay Windigate'e ve nihayet kulübün bir üyesi olan Bay Henry Baker'a ulaşmak istiyorsunuz."

"Ah beyefendi, tam da aradığım kişiymişsiniz siz!" diye bağırdı küçük adam, titreyen parmaklarını uzatarak. "Bu konunun ne kadar önemli olduğunu tahmin bile edemezsiniz!"

Holmes sokaktan geçen bir faytonu çevirdi. "O halde lütfen gelin, konuyu bu soğuk pazaryerinde değil de sıcak bir odada tartışalım," dedi. "Ama daha önce kiminle tanışma şerefine erdiğimi öğrenmek isterim."

Adam biraz tereddüt etti, sonra yan yan bakarak "İsmim John Robinson," diye cevap verdi.

"Hayır, hayır, gerçek isminizi sordum," dedi Holmes tatlı bir edayla. "Takma isimlerle çalışmak beceriksizlerin işidir."

Yabancının beyaz yanakları birden kızardı. "Pekâlâ," dedi, "Gerçek ismim James Ryder."

"Elbette! Cosmopolitan Oteli'nden. Rica ederim arabaya binin de, size öğrenmek istediğiniz her şeyi hemen anlatayım."

Adam başına gelecekleri kestiremiyormuş gibi yarı korkulu, yarı umutlu gözlerle bir Holmes'a, bir bana baktı. Sonra tereddüdünü yenerek arabaya bindi. Yarım saat sonra Baker Sokağı'ndaki odamıza varmıştık. Yol boyunca kimseden çıt çıkmadı, ama adamın derin derin nefes alıp verişi ve ellerini ovuşturması ne kadar endişeli olduğunu gösteriyordu.

Holmes neşeyle odaya girdikten sonra "İşte geldik!" dedi. "Şömine bu havada çok güzel görünüyor. Üşümüş gibisiniz Bay Ryder. Rica ederim, şuradaki hasır sandalyeye oturun. Bu ufak meselenizi konuşmadan önce terliklerimi giymek istiyorum. Şimdi... O kazlara neler olduğunu bilmek istiyor musunuz?"

"Evet bayım."

"Yoksa o kaza mı demeliydim? Sanırım, tek bir kazla ilgileniyorsunuz: siyah çizgili kuyruğu olan beyaz bir kaz."

Ryder heyecanla titredi. "Ah bayım," diye bağırdı, "o kazın nerede olduğunu söyleyebilir misiniz bana?"

"Burada."

"Burada mı?"

"Evet. Ne kazmış değil mi! Bu kaza böyle büyük ilgi göstermenize şaşırmıyorum. Öldükten sonra küçük bir yumurta çıkardı; mavi renkte şimdiye kadar görülmüş en güzel, en parlak yumurta. Onu burada, kendi müzemde saklıyorum."

Konuğumuz ayağa fırlayarak sağ eliyle güçlükle şömineye tutundu. Holmes kasasını açtı ve yıldız gibi parlak ışıklar yayan mavi yakutu çıkardı. Ryder, onun kendisine ait olduğunu iddia edip etmeme noktasında kararsız kalıp çaresizce bakakaldı.

"Oyun buraya kadardı, Ryder," dedi Holmes sessizce. "Sıkı tutunun bayım, yoksa şömineye düşeceksiniz. Watson, onu kolundan tutup sandalyeye oturtur musun?.. Böyle ağır suçu işleyen biri için pek de cesur sayılmazmış. Ona biraz konyak ver. Hah şöyle! Şimdi biraz insana benzedi işte. Amma korkakmış!"

Adam bir an sendeledi, az kalsın düşüyordu, ama konyak sayesinde yanaklarına biraz renk geldi ve oturduğu yerden bize korkulu gözlerle bakmaya başladı.

"Olayla ilgili neredeyse bütün bağlantıları biliyorum ve ihtiyacım olan bütün kanıtlar da elimde; bu nedenle bana anlatacak fazla bir şeyiniz olmasa gerek. Yine de vakayı tamamlamak için bazı küçük noktaları aydınlatmama yardımcı olabilirsiniz. Kontes Morcar'ın bu mavi taşını daha önceden de duymuş olmalısın Ryder?"

"Catherine Cusack bana ondan çok söz etmişti," dedi çatlak bir sesle.

"Anlıyorum; hanımefendinin hizmetçisi. Birdenbire zengin olmak seni kolayca baştan çıkardı. Bana öyle görünüyor ki Ryder, aslında senin içinde çok sefil bir haydut yatmakta. Şu tesisatçı Horner'ın, daha önceden sabıkalı olduğunu ve bütün şüpheli gözlerin onun üzerine çevrileceğini biliyordun. Sonra ne yaptın? Hanımefendinin odasında ufak bir çalışma yaptınız; sen ve suç ortağın Cusack. Sonra da Horner'ın eve çağırılmasını sağladınız. O gittikten sonra da mücevher kutusunu boşalttınız, alarm verdiniz ve bu talihsiz adamın tutuklanmasına neden oldunuz. Sonra da..."

Ryder birden kendini yere atarak dostumun dizlerine sarıldı.

"Tanrı aşkına, yalvarırım acıyın bana!" diye bağırdı. "Babamı, annemi düşünün! Kalpleri nasıl dayanır buna! Daha önce hiç suç işlememiştim! Bundan sonra da işlemeyeceğim. Yemin ederim. İncil üzerine yemin ederim. N'olur dava açmayın! Tanrı aşkına, yapmayın bunu!"

"Sandalyene otur!" dedi Holmes sertçe. "Şimdi ağlayıp sızlanmanın zamanı değil; şu masum Horner'ı bu işe bulaştırırken düşünseydin"

"Giderim Bay Holmes. Ülkeyi terk ederim efendim. O zaman aleyhindeki bütün suçlamalar kalkar."

"Hım! Bunu sonra konuşuruz. Şimdi bize ikinci perdeyi olduğu gibi anlat. Taş nasıl kazın içine girip pazara düştü? Bize gerçeği söyle, zira tek kurtuluş yolun bu."

Ryder diliyle kurumuş dudaklarını ıslattı. "Size her şeyi olduğu gibi anlatacağım bayım," dedi. "Horner tutuklandıktan sonra benim için en iyisinin mücevherle birlikte ortadan kaybolmak olduğuna karar verdim, çünkü polis er ya da geç gelip beni ve odamı arayacaktı. Otelde taşı emniyet içinde saklayabileceğim bir yer yoktu. Ben de bir iş gezisi bahane ederek kız kardeşimin evine gittim. Oakshott adında bir adamla evli ve Brixton Yolu'nda kümes hayvanları besleyip pazara satarak geçimini sağlıyor. Öylesine korkmuştum ki, yolda gördüğüm her adamı polis ya da dedektif sanıyordum. Soğuk havaya rağmen Brixton Yolu'na vardığımda yüzümden ter akıyordu. Kız kardeşim niye böyle solgun olduğumu sorunca ben de oteldeki mücevher soygununa üzüldüğümü söyledim. Sonra arka bahçeye gittim, bir pipo yakarak ne yapmam gerektiğini düşündüm.

"Pentonville'de hapis yatmış Maudsley adında bir arkadaşım vardı eskiden. Bir gün onunla yolda karşılaştık ve hırsızların işlerini nasıl yaptıklarını ve çaldıkları şeyleri nasıl sakladıklarını konuştuk. Onunla ilgili birkaç şey bildiğimden beni ele vermeyeceğini biliyordum. Böylece dosdoğru yaşadığı yere, Kilburn'e gidip ona sırrımı açmaya karar verdim. O da bana, mücevheri nasıl paraya çevirebileceğimi anlatacaktı. Fakat güvenli bir şekilde ona nasıl ulaşacaktım? Otelden ayrılabilmek için elimden geleni yapmıştım zaten. Yakalanıp aranmam an meselesiydi; o zaman ceketimin cebindeki taşı bulabilirlerdi. O esnada duvara yaslanmış, ortalıkta dolaşan kazları seyrediyordum. Derken birdenbire, en iyi dedektifleri bile alt edecek bir fikir geldi aklıma.

"Birkaç hafta önce kız kardeşim, Noel armağanı olarak kazlardan birini alabileceğimi söylemişti. Her zaman sözü gibi özü de iyidir. Şimdi kazı alıp taşı içine koyacak ve doğruca Kilburn'e gidecektim. Bahçede küçük bir kulübe vardı, onun arkasında kazlardan birini yakaladım. Çizgili kuyruklu, epey iri beyaz bir kazdı. Kazın gagasını açarak taşı içine soktum. Hayvan şöyle bir yutkundu ve taş, boğazından geçerek kursağına indi. Fakat sonra öyle bir çırpınıp bağırmaya başladı ki, çıkan sesler üzerine kız kardeşim gelip neler olduğunu sordu. Tam ona dönüp konuşacağım sırada, hayvan elimden kaçıp diğerlerinin arasına karıştı.

"O kazla ne yapıyordun Jem? " dedi.

"Hani Noel için bir tane vereceğini söylemiştin ya," dedim, "ben de aralarından en semiz olanını seçiyordum."

"Fakat biz senin için bir kaz ayırdık bile," dedi. "Ona Jem'in kazı diyoruz. Bak şurada, kocaman, beyaz olan. Yirmi altı taneler; biri sana, biri bize, geriye kalan iki düzinesi de pazara."

"Teşekkür ederim Maggie," dedim, "ama senin için fark etmezse ben demin seçtiğimi almayı tercih ederim."

"Ama senin için ayırdığımız kaz, birkaç kilo daha ağır" dedi, "özellikle senin için besledik onu."

"Boş ver. Diğerini alayım ben," dedim.

"Nasıl istersen," dedi, biraz hoşnutsuzca. "Hangisini istiyorsun peki?"

"Şurada çizgili kuyruklu, beyaz olanı. Sürünün tam ortasındaki."

"Tamam, o halde. Onu kes, senin olsun."

"Söylediğini yaptım Bay Holmes ve kuşu Kilburn'e kadar götürdüm. Arkadaşıma bütün yaptıklarımı anlattım. Ne de olsa yabancısı olmadığı şeylerdi bunlar. Gülmekten patladı. Sonra bir bıçakla kazın karnını yararak açtık. Taştan eser göremeyince kalbim duracak gibi oldu. Feci bir hata yapmış olduğumu anladım. Kuşu orada bırakıp kız kardeşimin evine fırladım ve arka bahçeye koştum. Fakat ortalıkta hiç kaz görünmüyordu."

"Kazlar nereye gitti Maggie?" diye bağırdım.

"Satıcıya gittiler Jem."

"Hangi satıcıya?"

"Covent Garden'dan Breckinridge'e."

"Peki, içlerinde benim seçtiğime benzer, çizgili kuyruklu bir tane daha var mıydı?" diye sordum.

"Evet Jem. İki taneydiler zaten; onları ben bile birbirinden ayıramıyordum."

"Sonra tabii bütün cesaretimi toplayıp bacaklarımdaki olanca dermanla şu Breckinridge'e koştum, ama adam kazların hepsini satmıştı ve nereye sattığını bir türlü söylemiyordu. Bana nasıl cevap verdiğini siz de duydunuz. Kız kardeşim, delirdiğimi düşünüyor. Bazen ben de haklı olduğunu düşünüyorum. Şimdi ise, uğruna karakterini sattığı bir servete elini bile süremediği damgalı bir hırsız oldum. Tanrım yardım et! Tanrım yardım et!"

Yüzünü ellerinin arasına alarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Uzun bir sessizliği Sherlock Holmes'un ağır ağır nefes alıp parmaklarını masaya vurması bozdu. Sonra dostum ayağa kalkarak kapıyı ardına kadar açtı. "Defol!" dedi.

"Ne? Ah, Tanrı sizi korusun!"

"Kes sesini. Defol!"

Başka söze gerek kalmamıştı. Adam merdivenlerden apar topar indi, dış kapıyı çarpıp çıktı. Sokaktaki ayak seslerini duyduk.

"Sonuç olarak Watson," dedi Holmes, piposunu alarak, "polisle uğraşmama gerek kalmadı. Horner'ın geleceği tehlikede olsaydı hadise başka türlü cereyan ederdi; ama bu sefil adamın bir daha ortaya çıkacağını sanmıyorum. O sebeple dava düşecektir. Korkunç bir suçu örtbas ediyor olabilirim, ama bu sayede belki de bir insan hayatını kurtarıyorum. Adamın ödü patladı, bana kalırsa bir daha suç işlemez. Onu şimdi kodese tıkarsan, ömrü boyunca bir hapishane kuşu olur. Kaderin cilvesi işte, önümüze benzersiz bir vaka çıkardı ve tek ödülü de çözümünü bulmak oldu."

Tavşan Dudaklı Adam

St. George İlahiyat Koleji Müdürü Doktor Elias Whitney'in kardeşi, bir afyon bağımlısıydı. Söylenenlere bakılırsa Thomas de Quincey'nin kitabının etkisi altında kalmış, onun yaşadıklarını deneyimlemeye kalkışmış, içtiği tütünün içine afyon ruhu katarak başlamış en sonunda kendisi de bir afyon bağımlısı olup çıkmıştı. Hep olduğu gibi, bırakmanın başlamaktan daha zor olduğunu anladığında ise iş işten çoktan geçmişti. Hayatını bir afyon bağımlısı olarak devam ettiriyordu artık. Bu bağımlılığı yüzünden çevresindeki herkes onu dışlıyor ve ailesinin yüz karası olarak görülüyordu. Onun için üzülenler de elbet vardı. Beti benzi atmış bir şekilde oturmaktan çok, zorla iliştirilmiş gibi öylece kalakaldığı sandalyenin üzerindeki görüntüsü bugün bile gözlerimin önünden gitmez. Sapsarı ve kanı iyice çekilmiş bir surat, kontrolsüz bir şekilde sarkmış dudaklar ve iyice küçülmüş gözleriyle bu asil adam, şimdi bir enkazı andırıyordu.

1889 yılının Haziran ayında bir gece yarısına doğru üzerimize uyku mahmurluğu çöktüğü sırada kapımızın deli gibi çalınmasıyla karımla göz göze geldik. Oturduğum yerde doğrularak kapıyı çalanın kim olabileceğini düşünürken

karım işlemekte olduğu örgüye ara vererek, biraz da üzgün bir ses tonuyla:

"Galiba bir hastan var. Dışarı çıkmak zorunda kalabilirsin," dedi.

Ben hoşnutsuzlukla kafamı sallarken, bir yandan da yoğun geçen bir günün üstüne işte bu hiç olmadı gibisinden düşünmeye başlamıştım. Çok yorucu bir gün geçirmiştim ve bu zamansız gelen konuğa içten içe söylenmeye başlamıştım.

Az sonra bahçe kapısının açıldığını duyduk. Kapı önünde telaşlı konuşmalar yapıldığını bulunduğumuz odadan bile anlayabiliyorduk. Konuşmalar kesildikten sonra yanımıza doğru gelen kişinin önce hızlı ayak seslerini duyduk ardından da bulunduğumuz odanın kapısının açıldığını gördük. Üzerindeki koyu renk elbisesine uygun, yüzünü gizleyen ve siyah bir tül taşıyan bayan konuğumuz içeri girerek aynı telaşla konuşmaya başladı:

"Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim. Saatin çok geç olduğunu biliyorum," dedikten sonra birden ne olduğunu anlamamıza bile fırsat vermeden karımın boynuna sarılarak ağlamaya başladı. "Bayan Watson! Yardım edin! Başım da büyük bir dert var..."

Karım ne olduğunu anlamaya çalışırken bir yandan da şaşkın gözlerle bana bakıyordu. Kadının ağlamasından o da etkilenmiş olmalıydı.

"Aman Tanrım!" dedikten sonra konuşmaya başlamadan önce kadını tanımak için yüzündeki siyah tülü kaldırarak

kadının kim olduğundan emin olmak ister gibiydi. "Kate! Kate Whitney! Ah, Tanrım! Bizi ne kadar ürküttün. Yüzünü görünceye kadar kim olduğunu çıkaramadım inan."

"Bayan Watson, çok çaresiz bir durumdayım! Başıma gelenlerden sonra bana ancak sizin yardımcı olabileceğinizi düşündüm... " dedi.

Daima böyle olurdu zaten... Kim derdi olduğunu düşünse soluğu eşimin yanında alırdı.

"Ah Kate! Bize gelmene çok sevindim. Biraz su iç. Rahatla lütfen... Daha sonra şuraya otur da olan biten her şeyi bana anlat istersen. James de uyumaya gidecekti zaten."

"Lütfen biraz daha kalın Bay Watson! Mutlaka anlatacağım şeyleri sizin de dinlemenizi istiyorum. Tavsiyelerinize çok ihtiyacım var. Hem bakarsınız yardım da edersiniz... dedikten sonra bir koltuğun kenarına ilişerek anlatmaya başladı.

"Eşim ile ilgili bir sorun nedeniyle buradayım. Siz de sanırım tahmin etmişsinizdir. Eşim tam iki gündür eve hiç uğramadı. Onun için iyiden iyiye endişeleniyorum artık... Ne olur yardım edin?"

Bayan Whitney, karımın eski okul arkadaşıydı. Aile içi sorunlar nedeniyle zaman zaman onunla sohbet ettiklerini biliyordum. Ailesinde sağlık sorunları olduğu zaman bazen bana da akıl danıştığı olurdu. Bu nedenle öncelikle olan biteni anlamak için onu sakinleştirmeye çalıştık. Kocasının nerede olduğu veya onu bulabileceğimiz bir yer bilip bilmediğine ilişkin sorular sorduk.

Nerede olabileceğini az çok tahmin edebiliyormuş ama yine de emin değilmiş. Şehrin doğu tarafında bir yerlerdeki afyon satılan yerlerin birine dadanmış olma ihtimalinin yüksek olduğunu da biliyormuş. Aslında bugüne kadar kriz zamanlarında bu gitmeler en fazla *24* saat sürüyormuş. Her şart altında akşam biraz bitkin ve harap halde evin kapısını mutlaka çalarmış. Bu kez bir farklılık olduğunu hissediyormuş. Aklına kötü şeyler geliyormuş, haklı olarak. Çünkü *48* saattir ondan haber alamıyormuş. Bir ihtimal kocasını rıhtımın yakınında bir yerlerde çöplükte sızmış olarak bulabilirmişiz. Yukarı Swandam Sokağı'nda bulunan Altın Bar'da olma ihtimali de varmış. Ama bir kadın olarak bütün bunların üstesinden gelemeyeceğini de eklemeden edemedi pek tabii. Böyle bir saatte barlarda sokaklarda kocasını araması pek de yakışık almazdı, insanların kötü kötü bakacaklarından çekiniyordu.

Kısaca bu ve benzeri şeyler anlattı Bayan Whitney. Esas mesele şuydu ki, bu işi halletmek için oraya kadar kendisine eşlik etmemizi istiyordu. Bayan Watson'ın gelmesine gerek olmadığını da hesaplamış ve kocasının doktoru olarak, hatta tek başıma bu işi üstlenmemin mümkün olup olmadığını öğrenmek istiyordu.

Yardım isteyen birinin karşısında elden ne gelir... Böyle bir durumda yardım etmekten kaçınmak mümkün değildi. İş başa düşmüştü bir kere. Kocasını vermiş olduğu adreslerde bulmam durumunda en geç iki saate kadar arabayla eve göndereceğime söz verdim. Çok değil, en fazla 10 dakika

içinde sıcak evimi ve rahat koltuğumu bırakıp hazırlandıktan sonra yola çıkmış bulunuyordum. Arabayla şehrin doğusuna, bilmediğim bir maceraya doğru yola koyuldum. Tuhaf bir hikâyenin beni beklediğini nasıl bilebilirdim ki?

Bayan Whitney'in sözünü ettiği Yukarı Swandan Sokağı, nehrin kuzey yakasını Londra Köprüsü sayesinde doğu yakasına bağlayan bir merkez bölgedeydi. İlk hedefim afyon satılan yerlerdi doğal olarak. İşin bu aşamasında fazla bir güçlükle karşılaştığım söylenemez. Üstelik rıhtımın arka taraflarında ve alabildiğine pis bir sokak olduğunu da hatırlatmak isterim. Afyonkeşlerin bu mekânının bir mezbeleliğe benzediğine ilişkin peşin bir yargım vardı en baştan. Nihayet aradığım adrese gelmiştik. Arabacıya beklemesini söylediğimde iki bina arasında sıkışıp kalmış ve merdivenlerle inilen bir mahzeni andıran karanlık ve kuytu bir yerin önündeydik. Sarhoşların, ayyaşların ve keşlerin ayakları altında ezilip çürümüş merdivenlerden aşağı indiğim yer pek de iç açıcı değildi.

Gaz lambasının ışığı altında zar zor seçebildiğim bir kapı kolu gideceğim yönü işaret eder gibi duruyordu. İçerisinin de dışarıdan kalır bir yanı yoktu. Kendinizi sürgün gemilerindeki göçmen koğuşlarında zannedebilirdiniz. Alçak tavanlı bir odada yerlerde boylu boyunca uzayan yatakların arasında kesif bir afyon kokusu ve dumanlı hava sizi karşılıyordu. Burada nefes almak bile zordu. Yatakların üzerine tuhaf bir biçimde sanki üst üste yığılmış gibi duran insanlar, karanlıkta sanki istiflenmiş gibiydiler. Pek çoğunun omuzları çökmüş, dizle-

rinde eklemleri yokmuşçasına kıvrık, zayıf ve halsiz, kafalar kontrolsüz bir şekilde yana yatmış olarak uyuşmuş vaziyette yatıyorlardı. Feri sönmüş gözlerle sabit bir noktaya bakan gözler hayata tutunmaktan çoktan vazgeçtiklerini gösteriyor gibiydi. Sağda solda tesadüfen gücü kalmış bir ya da iki çift göz, içeri giren bu yabancıya sabitlenmiş gibi bakıyordu. Bu kesif dumanlı havanın içerisinde arada bir parlayıp sönen ateş topları, metal pipolardaki afyonun ciğerlerine dolarken çıkardığı bir imdat çığlığı gibiydi. Herkesin kafası kıyaktı. Bu yarı uyanıklık arasında gidip gelen yığın içerisinde kendi kendine konuşanları da anlamsız tartışmaların içerisinde bocalayıp duranları da görmek mümkündü. Kısa aralıklarla ortaya çıkan ölüm sessizliği bu ortama daha denk düşüyor gibiydi. Neticede daha çok kendi kendileriyle konuşuyor olmaları, aslında onların sayıkladıklarını gösteriyordu. Odanın diğer ucuna doğru bir göz atınca, kömür mangalının yanı başında, çenesini iki elinin arasına alarak derin düşüncelere dalmış gibi görünen, aslında önünde yanmakta olan ateşle meşgul olduğu anlaşılan, zayıf, uzunca boylu, ihtiyar adam gözüme ilişti hemen.

Bu sırada yanıma yaklaşan Malayalı olduğundan şüphe duymadığım biri, elinde tuttuğu pipoyu ve bir miktar afyonu bana vererek oturmam için yer gösterdi.

"Hayır, teşekkür ederim, dedim. "Burada bir arkadaşımı, Bay Whitney'i arıyorum. Kendisiyle konuşmam gerekiyor."

İsmi söylediğim sırada odanın sağ tarafında bir kıpırdanma olduğunu fark ettim. Daha dikkatli bakınca bitkin ve perişan haldeki Whitney hemen gözüme ilişiverdi.

"Tanrım! Dr. Watson, burada ne işiniz var?" derken aslında alabildiğine zavallı görünüyordu. Gergin görünüyordu... "Saat kaç Watson?" diye sordu bana.

"11'e geliyor." dedim.

"Hangi gündeyiz?"

"19 Haziran Cuma."

"Ooo... Ben çarşamba zannediyordum. Yoksa beni korkutmaya mı çalışıyorsun Watson? Çarşamba günündeyiz, değil mi?"

Bu sırada yüzünü elleriyle gizlemeye çalışarak hüngür hüngür ağlıyordu.

"Emin ol cuma günündeyiz. Eşin iki gündür seni arıyor."

"Utanıyorum ama, bu neyi değiştirir ki? Zaten yeteri kadar utanıyorum. Bu arada iki gün nereden çıktı? Ben yalnızca birkaç saattir buradayım. Sayısını karıştırmış olabilirim ama en fazla üç-dört pipo içmiş olmalıyım. Hepsi o kadar. Peki, seninle eve geleceğim. Kate'i korkutmak ister miyim hiç? O benim küçük Kate'im... Hadi, bana yardım et dostum! Arabayla geldin değil mi?"

"Geldiğim araba dışarıda beni bekliyor."

"Tamam, peki o zaman... Gidebiliriz... Borcumu da ödemem gerekiyor. Benim için ne kadar borcum olduğunu

öğrenir misin Watson, rica etsem? Perişan halde olduğumu görüyorsun değil mi? Çaresizim..."

Eee o zaman bana kolay gelsin... Bu kesif afyon dumanının içinde şimdi bir de para işiyle uğraşacaktım. Nerden bulaşmıştım ki bu işe? Hayıflanarak ve alabildiğine nefesimi tutarak uzanmış bir halde yatan bu insanların arasından geçerek mekânda ödeme yapacak birini aramaya başladım. Mangalın başında kor ateşle uğraşan adamın yanından geçerken belli belirsiz bir şekilde ceketimin birisi tarafından çekildiğini fark ettim. Fısıltıyla konuşan biri, bana hitaben,

"Bana bakma hemen. Gider gibi yapıp sonra dönüp bana bakarsın," dedi.

Sesi tanıyor gibiydim. Şu hemen yanı başımda oturan yaşlı adamdan geliyordu. Fakat o bundan habersizmiş gibi istifini hiç bozmadan oturmaya devam ediyordu. İyice zayıflamış suratını fark etmemek olmazdı bu yaşlı adamın. Afyon tüten piposu dizlerinin arasına düşmüş gibi eğreti duruyordu. Fısıltılı sesin söylediği gibi iki adım daha atıp geriye döndüm. O an gördüğüm şey karşısında az daha küçük dilimi yutmak üzereydim. Çok şaşırmıştım. Adam ustalıklı bir manevrayla öyle güzel bir pozisyon almıştı ki, onu benden başka kimsenin fark etmesinin olanağı yoktu. Gerçekten ustalık işi bir hamleydi. Daha bir dikkatli bakınca beni bu kadar şaşırtan adamın sırtındaki kamburun düzelir gibi olduğunu ve yüzündeki kırışıklıkların da kaybolduğunu, üstelik gözlerinin de parladığını görmüştüm. Mangalın başında oturan bu yaşlı adam, şimdi bana kıs kıs gülen

Sherlock Holmes'tan başkası değildi aslında. Bana yine belli belirsiz bir hareketle yanına yaklaşmamı işaret etti, tebdili kıyafetle dolaştığından farklı bir görünümdeydi.

"Holmes," dedim "ne olduğunu anlamak ister gibi, ne işin var burada senin? Bu halin ne?"

"Yüksek sesle konuşma benimle," dedi, "seni duyabiliyorum. Şu keş arkadaşından kurtul da konuşalım istersen."

"Dışarıda bekleyen bir araba var."

"Öyleyse, arkadaşını o arabayla eve göndermen daha doğru olur. Onun olan biteni anlaması pek mümkün görünmüyor zaten. Eşine de benim yanımda olduğuna ilişkin bir not gönder de meraklanmasın. Sen dışarıda beş dakika kadar oyalanırsan yanına gelmiş olurum."

Holmes'un bu tip oldubittilerine alışık olduğumdan, bu davranışını yadırgamadım haklı olarak. Onu bu tip durumlarda reddetmek mümkün değildi. Öngördüğümüz şekilde kafası dumanlı Whitney'i fazla soru sormasına fırsat vermeden arabayla uğurlarken, Holmes'un yanında olduğumu anlatan küçük bir notu da karıma iletmesi için arabacının eline tutuşturmuştum. Arabacıya hizmetlerinin karşılığını ödedikten sonra sokakta sevgili dostum Holmes'un maceralarından birine daha katılmak için hazır sayılırdım.

Kısa bir süre beklemenin ardından o pejmürde kıyafetler içerisinde bir silueti andıran Holmes, yanıma gelmiş ve birlikte yürümeye başlamıştık. Ben olan biteni anlayamamanın şaşkınlığıyla arada bir ona bakmaktan kendimi alamıyordum. Yanımda bir süre kambur bedeniyle topallayarak yürüyen

Holmes, yeteri kadar uzaklaştığımıza kanaat getirdikten sonra etrafta kimsenin olmamasından emin olarak birden kamburunu düzeltti ve ağız dolusu bir kahkaha attı.

"Ah Watson, sevgili dostum... Bakışlarından anladığım kadarıyla kokaine olan zaafımın ardından bu kez afyona merak sardığımı düşünmüyorsundur umarım?"

"Böyle bir yerde, beklenmedik şekilde ve bu kılıkla görünce aklıma başka ne gelebilirdi ki?"

"Ya peki, sen orada ne arıyordun?"

"Az önce arabaya bindirdiğim arkadaşımı aramak için oradaydım."

"Ben de senin dediğinin tam tersi bir şeyi, yani düşmanımı aramak için oradaydım."

"Düşman mı? O da kim?"

"Ben mi, kadim düşmanlarımdan birini arıyordum. Buna ava çıktım demek daha doğru. Bu oldukça anlaşılmaz bir durum gibi görünüyor, biliyorum... Farkı da zaten burada... Watson, sevgili dostum, buraya aynı nedenle araştırma yapmak için geldim zaten. Biraz duman altı olmadan her zaman av izi sürmek pek mümkün olmayabiliyor. Bu keşlerin dillerinin altında bakla ıslanıp ıslanmadığını anlamak ve avıma ilişkin bilgi toplamak için onlarla muhabbet etmek yararlı olur diye düşündüm. Tanınmamak için de iyice kamufle olmam gerekiyordu. Hayatımı riske atmış olduğumun farkındayım. Bir ipucu bulmam gerekiyordu dostum. Üstelik buralara daha önce gelmişliğim de var. Bu gördüğün tekkenin sahibi olan

densiz Lascar benden intikam almak için yemin etmiş tescilli bir düşmanım. Arka tarafta Paul Rıhtımı'na çıkan gizli bir kapı var... Kapı dile gelseydi de sana karanlık gecelerde yaşanan gizli kapaklı hikâyeleri anlatsaydı..."

"Cinayetlerden mi söz ediyorsun yoksa?"

"Ne sandın ya? O karanlık dehlizde canı alınan zavallıların her biri için 1000 Sterlin almış olsaydık, şimdiye kadar çoktan köşeyi dönmüş olurduk. Öyle ki rıhtımda yer alan en korkunç cinayetlerin tamamı burada işleniyor. Oraya infazı onaylanarak giren hiç kimse kurtulamaz. Neville St. Clair'de sanırım böyle bir kumpasa düşmüş olmalı. Bir dakika bekler misin, buralarda bir yerlerde bizim de sesimizi duyan birileri olabilir," dedikten sonra Holmes, belli belirsiz duyulabilecek bir ıslık çaldı. Uzaktan aynı şekilde cevaplanan ıslık sesinden hemen sonra bize doğru bir arabanın hareket ettiğini ve taşları döven tekerlek sesinin giderek yaklaştığını anlamamız fazla uzun sürmedi.

"Ne dersin Watson, benimle gelmek istiyor musun?" dedi atlı arabanın karanlıkta gittikçe bize yaklaşan ışıklarını izlerken.

"Olabilir... Bir yardımım dokunacaksa neden olmasın?"

"Bir dost her zaman işe yarar, üstelik eli kalem tutan biri olmasına da hayır demem hiçbir zaman. The Cedars'ta senin için fazladan bir yatak her zaman vardır."

"The Cedars mı dedin?"

"Evet... Söz konusu ev, Bay St. Clair'in. Soruşturma süresince orada kalmanın daha yararlı olacağını düşünüyorum."

"Tam olarak nereden söz ediyorsun, Tanrı aşkına?"

"Hımm, Lee kırsalında bir yerlerden elbette. Buraya olsa olsa yedi mil kadar bir uzaklıktan söz ediyorum."

"İyi ama ben konuya tam anlamıyla yabancı kaldım."

"Sorun etme... Arabaya binecek olursan, birazdan her şeyi anlatacağım sana. Hadi ama," dedikten sonra araba sürücüsüne dönerek:

"John, senin görevin buraya kadar. Her şey için teşekkür ederiz. İşte bu da yarım altının... Yarın 11 gibi gelirsen görüşebiliriz," dedi.

Holmes ardından sürücünün yerine oturarak atları hafifçe kırbaçladı ve arabayı hareket ettirdi. Yol giderek genişlerken, kirli bir nehrin üzerine kurulu biraz geniş bir köprüye doğru uzanıyordu. Kiremitlerin tekdüze yığını altında sessizce ilerlerken, bazen bir polisin belirgin şekilde kaldırımları ezerken çıkardığı topuk sesi ya da sağda solda mütemadiyen duyulan sarhoş melodileri gecenin sessizliğini bozuyordu. Bir bulutun peşine takılmış gibi adeta sürüklenerek akan gökyüzü, sanki hemen arkalarından bize gülümsemek isteyen yıldızların neşesini örtmek ister gibi telaşlıydı. Bu sırada kafasının karmakarışık olduğu her halinden belli olan Holmes, sesini çıkarmadan başıyla yalnızca gideceğimiz yere odaklanmış gibi derin düşüncelere dalmıştı. Ben de meraklı bir bekleyişin esiri de olsam, sessiz ve sakin bir şekilde bana

açıklama yapmasını bekleyen uslu bir öğrenciye benziyordum. Sıramın geleceğini biliyordum.

Uzun bir süre yolumuza devam ettik... Birkaç mil sonra artık şehrin arka mahallelerinin sınırına kadar gelmiş bulunuyorduk. Bu sırada Holmes, sanki bu anı bekliyormuş gibi şöyle bir kendine gelmek için oturduğu yerde omuzlarını düzeltirken, bir yandan da piposunu yakmayı ihmal etmedi.

"Sıranın sana gelmesini beklerken takındığın şu sessiz tavır çok etkileyici, Watson! Seni bu nedenle daha çok seviyorum. İyi bir arkadaşsın. Birileriyle konuşma ihtiyacı duyduğumun sen de en az benim kadar farkındasın. İçinde bulunduğum karmaşık durumdan çıkmak için bunu birilerine aktarmam gerektiğini biliyorum. Bu nedenle yanımda olman beni sevindirdi dostum. Şimdi ne düşündüğümü soracak olursan, kapıda bizi karşılayacak bayana ne diyeceğimi hesaplıyorum..."

"Ama konu hakkında henüz bilgi vermedin bana."

"Haklısın... Ama Lee'ye gidinceye kadar anlatırım. Basit bir konu olmasına karşın pek bir ilerleme sağlayamadığımı söyleyerek başlayalım istersen. Bazı bilgi kırıntıları var ama bunlar arasındaki bağlantıyı kurmak o kadar kolay görünmüyor. Senin tam da bu noktada bana yardımın dokunacağını düşünüyorum, sevgili Watson! Bildiklerimi sana aktarmaya başlayabilirim artık... Olur da aklına bir şeyler gelirse ya da farkına varamadığım bir şeyler hissedersen lütfen paylaş benimle."

"Peki..."

"*1884* yılı Mayıs ayına yani birkaç ay öncesine gidiyoruz. Lee'ye bir beyefendi gelmiş bu bahsi geçen günlerde. Adı, Neville St. Clair. Burada güzel ve büyük bir villa alıp kendi zevkine göre döşemiş. Her şey hazır olunca da villasında refah içerisinde yaşamaya başlamış. Derken, her zaman olduğu gibi, çevresi giderek genişlemeye başlamış. İnsanları tanıdıkça farklı kişilerle dost olmaya başlamış. 1887 yılına geldiğimizde ise yerel bir bira üreticisinin kızıyla tanışarak evlenmişler. Bu evlilikten de iki çocukları olmuş. Bu adamın her ne kadar her zaman başında olması gereken bir işi bulunmuyor da olsa ticari bağlantılarını takip etmek, onlarla bağını koparmamak için kent merkezine düzenli olarak her sabah gittiğini ve aynı şekilde her akşam saat 17.14'te de döndüğünü biliyoruz. Kendisi 37 yaşında...

İyi bir eş ve aile babası. Sakin bir kişiliği ve sevgi dolu bir yüreği var. Üstelik herkes tarafından sevilen biri Bay St. Clair. Yaptığımız araştırmaların sonuçlarına bakacak olursak, Capital&Counties Bankası'nda 220 Sterlin kredisi ve bunun karşılığında da *88* Sterlin borcu bulunuyormuş. Bu rakamlara bakınca ekonomik anlamda hali vakti yerinde olduğunu söyleyebiliriz. Parasal sorunlar onun için kolayca üstesinden gelebileceği bir şey.

Şimde geçen hafta pazartesi gününe geliyorum... O gün Bay Neville St. Clair, her gün yaptığından farklı olarak kente biraz daha erken gitmiş. Üstelik giderken önemli iki işi olduğu bilgisini de vererek çıkmış evden. Akşam gelirken oğlu

için bir kutu oyuncak kiremit getireceği sözünü vermekten de geri kalmamış.

Yalnızca bu da değil. Kocası evden çıktıktan kısa bir süre sonra karısının eline, Aberdeen Taşımacılık Şirketi'nde kendileri adına bir paketin bulunduğunu gösteren bir telgraf ulaşmış. Buraları biraz tanıyorsan, söz konusu nakliyat şirketinin Yukarı Swandam Sokağı'nın hemen kuzeyinde, Fresno Sokağı'nda olduğunu biliyorsundur. Geçerken bu bilgiyi de verdikten sonra yeniden olayın gelişimine dönüyorum. Bayan St. Clair, bu haberi de aldıktan sonra günlük işlerini hallederek öğle yemeğinin hemen ardından, şehre inmiş. Küçük bir alışverişin ardından nakliye şirketine giderek söz konusu paketi almış ve *16*.35 sularında yeniden Swandam Sokağı'nı takip ederek istasyona doğru yola çıkmış. Buraya kadar sanırım anlaşılmayan bir şey yok."

"Haklısın... Anlaşılmayan bir şey yok..."

"Pekâlâ... Pazartesi günü havanın aşırı sıcak olduğunu hatırlıyorsundur umarım. İşte böyle bir günde Bayan St. Clair ağır ağır sokakta ilerlerken sanıyorum sokaktan ürkmüş, arabaya binmesinin daha uygun olacağını düşünmüş. Çevrede bir araba bulurum umuduyla Swandam Sokağı'nda ilerlerken birtakım sesler ve gürültüler duymuş. Ne olup bittiğini daha iyi görmek için başını kaldırdığında ise gördükleri karşısında iyice şaşkına dönmüş. Çünkü kocası bir binanın ikinci katından ona işaretlerle bir şeyler anlatmaya çalışıyormuş. Kadın, o an pencereden gördüğü kadarıyla kocasının yüzündeki ifadeden sıkıntıda olduğunu anlamış.

Adamın karısına eliyle işaret ettiğini gören birileri onu hızla pencereden uzaklaştırmış ve kadın kocasını artık göremez olmuş. Kadının dikkati takdire şayan: O kısacık zaman diliminde kocasının üzerinde sabah evden çıkarken üzerine giydiğine benzeyen koyu renk bir ceket olmasına karşın, ne yakalığı ne de kravatı bulunuyormuş boynunda.

Kadın, o an kocasının başının dertte olduğunu düşünerek hemen dış merdivenlerden aşağı doğru koşmaya başlamış; evin bu gece seninle karşılaştığımız afyon tekkesi olduğunu da ekleyelim. Kadın, ilk girdiği odayı geçip hızla merdivenlere koşmuş. Daha doğrusu koşmaya çalışmış. Çünkü Lascar, merdivenlere ulaşamadan kadının önünü kesivermiş. Daha sonra da Danimarkalı bir adamla birlikte kadını sokağa atmışlar. Kadın o panik ve telaşla sokaktan aşağı koşarak yardım isteyebileceği birilerini aramış. Neyse ki şansından o sırada devriyeye çıkmış olan birkaç polisle karşılaşmış yolda.

Bir müfettiş ve iki polisi yanına alan kadın, ev sahibinin itirazlarına aldırış etmeden Bay St. Clair'in göründüğü kattaki odaya çıkmışlar. Adamın orada olmadığını tahmin edersin, öyle de olmuş. Çıktıkları katın kendi mekânı olduğunu iddia eden çirkin suratlı bir dilenciden başka kimsecikleri ortalıkta görememişler. Bay Tavşan Dudak ve Lascar denilen soysuz, odada böyle bir olayın yaşanmadığına yemin ederek, polisleri inandırmaya çalışmış. Müfettiş, çaresiz bir şekilde tam bu adamların söylediklerine inanıp, yanıldığını söylemeye kalkışacağı sırada kadın, küçük bir çığlık atarak birden ma-

sanın altına uzanıvermiş. Orada bulduğu küçük kutunun kapağını açınca Bay Clair'in akşam çocuklara getireceğini söylediği kiremit oyuncaklar yere saçılmış.

Bu gelişme üzerine pek de güven vermeyen bu iki adamın söylediği tutarsız açıklamaları yan yana getiren müfettiş olaya daha fazla önem verilmesi gerektiğini anlamış haklı olarak. Bunun üzerine o kattaki odaları daha bir ayrıntılı incelemeye başlamışlar. Elde ettikleri bilgileri yan yana getirince burada korkunç bir cinayet işlendiğine kanaat getirmişler.

Sokağa bakan ve daha çok oturma odasını andıran oda, buranın tersine rıhtıma bakan daha küçük bir yatak odasına açılıyormuş. Evin yatak odasındaki pencere ile rıhtım arasında kalan kesiminde gelgit sırasında sular yükselince içi suyla dolan biraz dar bir bölge varmış. Bu yöne bakan pencerenin epey geniş olduğunu ve alttan da açılabildiğini anımsatmak isterim. Polisin yaptığı ayrıntılı inceleme sırasında bu pencerenin denizliğinde ve odanın ahşap zemininde kan izi bulunmuş. Bu arada başka ayrıntılar da var elbette... Bay Neville St. Clair'in elbiselerinin tamamı oturma odasında, bir perdenin arka tarafından çıkmış. Yalnızca bu da değil... Çizmeleri, çorapları, şapkası ve hatta saati bile oradaymış ama ceketi yokmuş. Elbiseleri de zorla çıkartılmış gibi görünmüyormuş. Buna karşın Bay Neville St. Clair sırra kadem basmış. Olasılıklar içinde akla en yatkın olanı, pencerenin oradan yüzerek kaçmış olabileceği şeklinde.

Şimdi bu hikâyenin diğer figüranlarına bakalım biraz da... Onlar da bu olayın içindeler ne de olsa... Lascar'ı ele

alalım öncelikle... Bayan St. Clair, Lascar'ın kötü sabıkasını, soysuzluğunu bilmiyor ama yine de kocasını pencereden görmesinden hemen sonra koşarak geldiğinde kendisini merdivenlerin başında engellemiş olmasına bakarak bu adamın olsa olsa yataklık yapmış olabileceğini söylüyor.

Bu kötülük abidesinin ifadesi de zaten oldukça acemiymiş. Güya, ne kiracısı Hugh Boone'un ne işle meşgul olduğundan haberdarmış ne de Bay St. Clair'in elbiselerinin oraya neden ve nasıl geldiğinden falan. Kendisine inanacak olursak ilk kez görüyormuş üstelik...

Biraz da şu çirkin surattan söz edelim... Afyon tekkesinin ikinci katını kendine mekân edinen ve Bay Neville St. Clair'i son gören kişi olması en muhtemel figür olarak karşımıza çıkan dilencinin adı Hugh Boone. Bu bay çirkin suratı şehirde neredeyse herkes tanır. Dilenciliği meslek olarak edinmiş olmasına karşın biraz da polisten kaçmak için kendisini kibrit satıcısı olarak gösterir. Bu Bay Tavşan Dudak'a her zaman aynı yerde rastlamak mümkündür. Buradan fazla uzak olmayan Threadneedle Sokağı'nın sol tarafında, sen de fark etmiş olmalısın, girintili bir bölüm onun 'işyeri'dir. Her gün burada bağdaş kurmuş vaziyette oturarak kibrit sattığını görebilirsin. Oysa acınacak haldeki fiziksel özelliği sayesinde insanlar onu görünce merhamete gelip daima önünde duran şapkasının içine sadaka bırakmaktan geri kalmazlar.

Dikkat çekici bulduğumdan onu gözlediğimi itiraf edebilirim. O küçük yardımlar sayesinde kısa sürede elde ettiği

kazancı söylesem hayret edersin. Fiziksel kusuru nedeniyle yoldan geçenlerin onu görmemesi neredeyse imkânsızdır. Onu sokaklarda gördüğümüz diğer dilencilerden ayıran en belirgin fiziksel özellikleri arasında; hastalıklı bir surat, tavşan dudağına kadar inen ürkütücü bir yara izi, buldog yapılı bir çene ve portakal rengi saçlarıyla tam bir zıtlık oluşturan koyu renk bir çift göz sayılabilir. Bu dilencinin artık, arama yapılan katın güya kiracısı ve hatta Bay St. Clair'i gören son kişi olduğunu söyleyebiliriz."

"Ama adam özürlü."

"Yürürken biraz aksadığını söyleyebiliriz. Ama bunun dışında oldukça güçlü ve sağlıklı olduğunu düşünüyorum. Bir doktor olarak sen de takdir edersin ki, bazen bir organdaki zayıflık diğer organların daha güçlü olmasına neden olabiliyor."

"Rica etsem, hikâyeye devam eder misin?"

"Polis incelemesi sırasında ortaya çıkan penceredeki kanı görünce Bayan St. Clair bayılmış. Polisler kadının bu durumda burada kalmasının yararsız olduğunu düşünerek evine götürmüşler. Bu sırada evdeki incelemelerine devam eden Müfettiş Barton, işe yarar bir şeyler bulamamış maalesef. İşin bu aşamasında belki Boone'un hemen tutuklanmamış oluşu soruşturma açısından bir fırsatın elden kaçmasına neden olmuş olabilir. Çünkü bu dilencinin o kısacık zaman diliminde 5-10 dakikalığına da olsa Lascar'la konuşmuş olması kuvvetle muhtemel görünüyor. Hatalarını anlayıp üzerini aradıklarında ise bir şey bulamamışlar doğal olarak.

Gömleğinin sağ kolunda dikkatlerden kaçmayan kan lekesini ise sağ parmağındaki yara izini göstererek açıklamaya kalkışmış. Yine aynı sakin duruşla pencerede bulunan kan lekelerini kastederek, daha önce burada olmadığına ilişkin yemin etmiş. Ona göre bütün lekeler farklı bir yerlerden bulaşmış olabilirmiş falan... Yalnızca bu da değil... Bay St. Clair'in elbiselerinin bu odada ne aradığına kendisi de en az polisler kadar şaşırmış güya. Bayan St. Clair'in kocasını bu odanın penceresinde görmüş olmasına ise, kadının halüsinasyon gördüğünü öne sürerek cevap vermiş. İnandırıcı gelmeyen tutum ve davranışları nedeniyle tüm karşı çıkmalarına karşın zorla karakola götürülmekten kurtulamamış yine de. Müfettiş Barton ise suyun çekilmesini beklemeye karar vererek, belki daha başka kanıtlar bulabilirim ümidiyle orada kalmış.

Deniz bir süre sonra çekilmiş elbette. Ama çamurların içerisinde yapılan incelemede Bay St. Clair değil de kayıp olan ceketi bulunmuş. Ceketin cebinde bulunan şeyi tahmin edebilir misin?"

"Nasıl tahmin edebilirim ki?"

"Bence de öyle... Ceket cepleri bozuk para doluymuş. 421 peni ve 270 yarım Peni. Ceketin çamura saplanmasının nedeni de bu olmalı diye düşünüyorum. Bedeni nerede o zaman? Onun da nehre sürüklendiği tahmin ediliyor."

"Bu işte bir terslik olmalı bana göre. Adamın bütün elbiselerini odada bulduğunuzu söylediniz. Bu durumda yalnızca ceketinin üzerinde olması biraz tuhaf değil mi?"

"Pek değil... Ama yine de kuşkuyu elden bırakmamakta yarar var. Diyelim ki Boone denilen çirkin surat, Bay Neville St. Clair'i pencereden itti. Bu durumda sanırım kimse onu görmedi. Yapılması gereken bir şey daha vardı: Adamın elbiselerinin de yok edilmesi gerekiyordu. Ceketi dışarı atacağı sırada, suyun üzerinde yüzeceği aklına gelmiş olmalı. Onu dibe batıracak bir şeyler bulması gerektiğinin farkına varıyor ama zaman sıkışık. Çünkü bu sırada aşağıda kadının Lascar'la olan tartışmasını ve ardından polislerin geldiğini duymuş olmalı. Telaşla aklına gelen ilk çareye başvuruyor ve dilencilikten kazandığı metal paraları ceketin ceplerine doldurarak pencereden dışarı atıyor. Bu anda yaklaşan ayak seslerine yakalanmamak için kalan elbiselere bir şey yapamayacağını anlayınca pencereyi kapatarak kendisine uygun bir köşe bulup beklemeye başlıyor."

"Mümkün..."

"Daha iyi bir tahminde bulununcaya kadar şimdilik bununla yetinebiliriz. Az önce de söylediğim gibi Boone denilen adam şimdi karakolda. Oradan bir şey çıkacağını pek sanmıyorum aslında. Dilencilik yaptığı her ne kadar tescilli de olsa başka bir suça bulaştığına ilişkin bir bilgi yok."

"Bunlar makul ve mantıklı... Oysa asıl yanıtlanmayı bekleyen başka sorular var... Öncelikle Bay Neville St. Clair'in bu afyonkeşlerin tekkesinde ne işi vardı? Orada neler yaşadı? Hugh Boone'un bu işteki rolü nedir? Sana şunu itiraf etmeliyim ki sevgili dostum, basit bir olayın bu kadar karmaşık olduğu başka bir olay daha önce başıma hiç gelmedi."

Holmes'un anlatımı sona gelirken, arabamız da şehrin dışına doğru kırsal bölgelere yönelmişti. Sohbetimiz sona erdiğinde ise pencerelerinden tek tük ışıkların sızdığı bir köyün içerisinden geçiyorduk.

"Lee'nin dış mahallelerine geldik sayılır." dedi Holmes. "Middlesex'ten başlayan yolculuğumuz Surrey'in hemen ardından Kent'e ulaştırdı bizi. Şuradaki ağaçların arasından sızan ışıkları görebiliyor musun Watson? İşte orası da The Cedars... Lambanın yanında oturan kadın da atların ayak seslerini duymuş olmalı sanırım..."

"Fakat senin araştırmayı asıl Baker Sokağı'nda yürütmen gerekmez miydi?"

"Haklısın, fakat orada araştırılması gereken daha çok iş var. Bayan St. Clair kullanmam için bana iki oda verdi burada. Eminim senin hem meslektaşım hem de arkadaşım olduğunu öğrenince yanımda olmana sevinecektir. Kocasına ilişkin iyi bir bilgi veremediğim sürece onunla karşılaşmak beni üzüyor sevgili dostum. Her neyse, işte geldik..."

Bu sırada büyük bir köşkün önünde durmuştuk. Kâhya arabamızı götürmek için hemen yanımızda bitivermişti. Ben de bu sırada Holmes'un peşi sıra çakıl yolu takip ederek eve doğru yürümeye başlamıştım. Köşkün kapısı biz yanına vardığımızda usulca açılıverdi. Karşımızda şimdi boyun ve bilek kısımları pembe şifonlarla bezenmiş muslin elbiseli, sarışın ve biraz kısa boylu bir kadın duruyordu.

Vücudu biraz öne doğru eğilmiş vaziyette, bir elini kapıda tutarken diğerini kararsız bir şekilde havada tutuyordu. Bu

sırada merakı gözlerinden okunabiliyordu. Hemen konuya girdi:

"Bir gelişme var mı?" diye söze soruyla başlarken iki kişi olduğumuzu görünce nezaketen sevindiğini belli ederek, derin bir iç çekti.

"İyi bir haber getirmiş olabilir misiniz?"

"Hayır."

"O zaman kötü bir haber getirdiniz?"

"Hayır."

"En azından buna sevinebiliriz. Lütfen içeri girin, kapıda kaldınız. Uzun ve yorucu bir günün ardından dinlenmeniz gerekiyor."

"Dostum Watson'ı sizinle tanıştırmama izin verin. Birçok olayda beraberdik ve kendisinin bana çok yardımı dokunmuştur. Tesadüfen onunla karşılaşınca bize yardımı dokunacağını düşünerek, kendisini buraya davet ettim."

"Çok memnun oldum Bay Watson," dedi içtenlikle elimi sıkarken. "Bu ani ziyaretinizde bir eksiğimiz olursa lütfen bizi bağışlayın."

"Lütfen Bayan Clair, eski bir asker olduğum için böylesi durumlara alışkın olduğumu ifade etmek isterim. Burada size ve dostum Holmes'a yardımcı olabilirsem, ne mutlu bana."

"Bay Holmes," dedi kadın yemek odasına girdiğimizde, "size bazı şeyler soracağım. Ama rica ederim bana doğruyu söyleyin."

"Bundan kuşkunuz olmasın hanımefendi."

"Duygusal olarak nasıl tepki vereceğimi düşünmeyin lütfen. Hiçbir koşul altında krize de girmeyeceğim, bayılacak da değilim. Her şeyi bana olduğu gibi söyleyin."

"Bundan emin olabilirsiniz."

"Bay Neville'in yaşadığına inanıyor musunuz?"

Fazlasıyla net bir soruydu. Holmes biraz sıkılır gibi olmuştu.

Kadın bir kez daha hatırlatma ihtiyacı hissederek,

"Sizden dürüst bir cevap bekliyorum" dedi merakla beklerken.

"Peki... Size karşı açık konuşacağım: İnanmıyorum!"

"Ölmüş olduğunu düşünüyorsunuz öyleyse?"

"Evet."

"Öldürülmüş olma ihtimali var mı?"

"Bunu kastetmedim. Bilemiyorum... Olabilir de olmayabilir de..."

"Hangi gün ölmüş olabilir sizce?"

"Pazartesi."

"Bay Holmes, ondan bugün bir mektup aldım!"

Bu beklenmedik bir gelişmeydi. Holmes, ani bir hareketle yerinden sıçradı.

"Bu nasıl olabilir!" diye sert bir tepki verdi.

"Bugün geldi." dedi kadın elinde tuttuğu mektubu gülümseyerek sallarken.

"Bakmama izin verir misiniz?"

"Tabii."

Henüz kadının cevabını beklemeden zaten mektubu eline almıştı bile. Daha sonra masada lambadan gelen ışığa iyice sokularak mektubu dikkatli bir şekilde inceledi. Ben de heyecanlanmıştım doğal olarak. Ayağa kalkmış ve omzunun üzerinden mektuba bakmaya başlamıştım. Mektup kalın bir zarfla gönderilmişti. Üzerinde de bugünün tarihini gösteren mühürlü bir Gravesend pulu vardı.

"Hoyratça yazılmış." dedi Holmes, belli belirsiz bir sesle ve zarfı göstererek, "bu eşinizin el yazısı olmasa gerek."

"Haklısınız fakat mektuptaki yazı ona ait."

"Bana göre bu mektubu postaya veren kişinin adresi araması gerekmiş."

"Nasıl, anlamadım?"

"İsmi yazarken, dikkatli bakarsanız yazının kendiliğinden kurumaya bırakıldığını hemen anlayabilirsiniz. Yazının diğer yerleri daha gri gibi. Bu, bize bu bölümlerde kurutma kâğıdı kullanıldığını gösteriyor. Zarfın üzerindeki yazıların tamamı aynı anda kurutulmuş olsaydı, bu durumda ismin de gri bir renk alması gerekirdi. Bu sayede, zarfın üzerini yazan kişinin ismi önceden yazdığını ve adresi yazmak için de bir süre beklediğini öğrenmiş oluyoruz. Demek ki adresi bilmiyordu. Küçük bir ayrıntı gibi görünebilir ama deneyimlerimiz, bize detayların önemli olduğunu göstermiştir.

Şimdi biraz da mektuba bakalım. Zarfın içinde başka bir şey daha vardı sanırım?"

"Haklısınız, bir yüzük, bir mühür yüzüğü vardı."

"Bu yazının eşinize ait olduğundan emin misiniz?"

"Onun el yazı çeşitlerinden bir tanesi."

"El yazılarından mı dediniz?"

"Daha çok acele edeceği zaman bu yazıyı kullanır. Genelde kullandığı el yazısına pek benzemez ama bunu da kullandığını biliyorum."

"'Sevgilim, korkma sakın. Her şey düzelecek, göreceksin. Büyük bir hata var ve bunun düzeltilmesi gerekiyor. Biraz zaman alabilir. Sabırlı ol! NEVİLLE.' Kurşunkalemle bir kitabın boş sayfasına yazılmış. Islak değil. Temizliğe pek de önem vermeyen biri tarafından Gravesend'den gönderildiği anlaşılıyor. Zarf, anladığım kadarıyla tütün çiğneyen biri tarafından yapıştırılmış görünüyor. Bu mektubun eşiniz tarafından yazıldığından kesinlikle eminsiniz, değil mi?"

"Eminim, evet. Neville yazmış."

"Bugün Gravesend'den postaya verildiği anlaşılıyor. Siz yine de fazla iyimser olmayın Bayan St. Clair. Tehlike tam olarak geçmiş sayılmaz."

"Bu mektup bize yaşadığını kanıtlar, değil mi Bay Holmes?"

"Böyle olmaması için hiçbir neden yok. Yeter ki biri bize oyun oynuyor olmasın. Bu arada yüzük pek bir şey kanıtlamıyor; çünkü ondan alınmış da olabilir."

"Bu yazının onun el yazısı olduğundan eminim, Bay Holmes."

"Şunun olması da mümkün: Mektup pazartesi günü yazılmıştır ama bugün postaya verilmiştir."

"Haklısınız."

"Eğer böyleyse, arada geçen zamanda çok şey yaşanmış olabilir."

"Oh, Bay Holmes! Lütfen beni daha fazla karamsarlığa sürüklemeyin her şey yolunda. Aramızda güçlü bir duygusal bağ vardır bizim. Eğer başına kötü bir şey gelmiş olsaydı bunu mutlaka hissederdim. Öyle ki, bakın size küçük bir şey anlatayım. Geçenlerde yatak odasında elini kestiğini ben yemek odasındayken hissedip hemen yanına koşmuştum. Bu, küçük ve sıradan bir olay. Başına daha önemli bir şey gelmiş olsa hissetmez miyim sanıyorsunuz?.."

"Olur mu öyle şey! Ben, birçok kez buna ilk elden tanık olan biriyim. Bir kadının sezgilerinin ne kadar güçlü olduğunu bildiğim için, çözümleyici aklın çıkardığı sonuçlardan daha çok onların sezgilerine güvenirim. Bu nedenle sanırım mektupla birlikte hissiyatınızın artmış olmasını anlayışla karşılayabiliyorum. İyi ama bu durumda kocanız neden eve dönmüyor?"

"Kim bilir? İnanılmaz bir durum. Neden böyle davrandığını anlayamıyorum..."

"Size küçük bir haber bile vermeden, pazartesi günü ansızın ortadan kaybolması pek mantıklı değil üstelik."

"Öyle denilebilir."

"Swandam Sokağı'nda gördüğünüz ana dönecek olursak yeniden, o an çok şaşırdınız herhalde?"

"Hem de nasıl."

"Pencerenin açık olduğunu söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet."

"Bu esnada size seslenmiş olabilir mi?"

"Belki de..."

"Fakat siz yalnızca çığlık sesini duydunuz."

"Haklısınız."

"İmdat, diye seslenmiş olabilir mi?"

"Olabilir pek tabii. El de salladı."

"Birden aşağı doğru çekildiğini mi gördünüz?"

"Öyle bir şey, evet. Birden yok oldu."

"Kendisinin geriye doğru sıçramış olması da mümkün. Odada başka birini gördünüz mü?"

"Hayır, görmedim. Fakat o korkunç suratlı adam zaten odada olduğunu söylüyor. Lascar da içeri girdiğimde merdivenin dibinde bitivermişti aniden."

"Evet... Kocanız size el kol işareti yaparken üzerinde kendi giysileri vardı, değil mi?"

"Öyle ama üzerinde her zamanki yakalığını ve kravatını görmediğime eminim. Çıplak boynunu gördüğümü net bir şekilde hatırlıyorum."

"Peki, Swandam Sokağı'ndan size daha önce söz ettiğini hiç hatırlıyor musunuz?"

"Hayır."

"Afyon kullandığına ilişkin bir şeye hiç tanık oldunuz mu?"

"Kesinlikle hayır."

"Bu bilgiler için teşekkür ederim, Bayan St. Clair. Bazı şeylerden emin olmak için her şeyin üzerinden bir kez daha gitmek yararlı olabiliyor. Bunları size onun için sordum. Artık yemeğimizi yiyebiliriz sanırım. Daha sonra da odalarımıza çekilmeyi planlıyoruz. Yarın, hepimiz için yorucu bir gün olacak sanıyorum."

Günün yorgunluğunu atmak için çift yataklı, geniş ve ferah odamıza çıktık yemekten sonra... Hemen yatağa girdim, bütün bir gece süren macera beni fazlasıyla yormuştu. Buna karşın Sherlock Holmes, aklına takılan bir konu veya olay olduğunda günlerce, hatta haftalarca dinlenmeden çalışabilirdi. Konuya ilişkin sonuç alabileceği bir noktaya gelmeden veya konunun henüz sonuç alınabilecek kadar olgunlaştığına hükmetmeden öncelikle bildiklerini yeniden bir araya getirir, farklı şeyler kurgulayarak olabilecekler hakkında bir sonuca ulaşmak isterdi. Bu süreç onun açısından yorucu olmasına karşın sonuna kadar dayanacak iradeyi gösterdiğine çoğu kez tanık olmuşluğum vardır. Bu nedenle kendimi yatağa attığım sırada o, paltosunu ve ceketini çıkardıktan sonra, mavi renkli geniş bir sabahlık giymişti. Odanın içinde gezinerek yataktaki yastıkları ve kanepe ile

koltuğun minderlerini kullanarak kendisine bir tür şark köşesi hazırladı. Ağzında piposuyla mavi dumanlar eşliğinde gözlerini tavana dikerek, lambanın kısık ışığı altında sessiz ve sakin bir şekilde buraya kurularak derin düşüncelere daldı. Gözkapaklarım kapanmaya başladığında onu kımıldamadan otururken gördüğümü hatırlıyorum. Güneşin çoktan doğmuş olduğunu fark ederek yataktan fırladığım sırada bile aynı şekilde oturmakta olduğunu görünce şaşırdım. Aynı yerde, piposu ağzında ve tüten dumanlar eşliğinde... Odanın içi bundan dolayı tütün kokuyordu. Bütün bir gece içtiğinden olsa gerek tütün yığını sona gelmişti. Kalktığımı görünce seslendi.

"Günaydın, Watson?"

"Günaydın..."

"Uyandığına göre benimle sabah sabah küçük bir geziye çıkmaya hazırsındır umarım?"

"Bundan hiç kuşkun olmasın."

"Öyleyse hemen hazırlanmalısın dostum. Anladığım kadarıyla köşkte henüz uyanan kimse yok. Kâhyanın kaldığı yeri biliyorum nasıl olsa. Ondan arabamızı hazırlamasını isteyebiliriz."

Daha sonra kendi kendine gülümsediğini fark ettim. Gece yatarken gördüğüm ciddiyetinden en küçük bir iz yoktu.

Hemen giyinmeye koyulmuştum bile. Bu sırada göz ucuyla saatime bakmayı da ihmal etmedim. Henüz saatin *04.25* olması nedeniyle kimsenin kalkmamış olmasını normal

karşılamak gerekiyordu. Holmes, bu sırada arabayı hazırlaması için kâhyayı uyandırmış ve geri dönmüştü. Ben de bu sırada hazırlıklarımı tamamlamış sayılırdım.

"Bulduğumu sandığım şeyi test etmek istiyorum Watson," dedi çizmelerini giyerken. "Kendimi Avrupa'nın en aptal adamı sayacağım neredeyse. Hani beni Charing Cross'tan atsalar hak etmiş sayılırım. Ama sana şu kadarını söylemeliyim ki, meselenin kilidini çözdüğümü düşünüyorum."

"Nasıl oldu bu peki?" diye sordum esprili bir şekilde.

"Banyoda" dedi. "Çok ciddiyim," diye ekledi şaşırdığımı görünce. "Az önce orada buldum ve şu an çantamda. Hadi hemen gidip kontrol edelim, bakalım olayın kilidini doğru bulmuş muyuz?"

Elimizden geldiği kadarıyla sessiz olmaya çalışarak aşağı kata indik ve sabah güneşine çıktık birlikte. Arabayı hazırlamış olan kâhya yarı giyinik bir şekilde bizi bekliyordu. Az sonra arabanın içinde Londra'ya doğru yol almaya başlamıştık bile. Arka kısımlarındaki sebzeleri şehre ulaştırmaya çalışan birkaç yük arabasını saymazsak, yolun her iki tarafında dizilmiş köşkler derin bir sessizlik içinde henüz uyanmamış görünüyordu.

"Sonuçları açısından bakılınca bu kadar ilginç olabileceği hiç aklıma gelmemişti," dedi Holmes bir yandan arabayı sürerek. "Şu kadarını bilmeni isterim ki bazen insanın gözü hiçbir şey görmüyor, adeta kör oluyor. Yine de en kısa yoldan çözebildiğimize inanıyorum."

Surrey'e vardığımızda ise erken kalkanları görmeye başlamıştık artık. Uykulu gözlerle pencerelerden bakan insanlarla tek tük karşılaşıyorduk burada. Waterloo Köprü Yolu'nu geçerek nehrin karşı yakasında önce Wellington Sokağı'na daha sonra da Bow Sokağı'ndaki karakola ulaştık. Sherlock Holmes, polisler arasında tanınmış biriydi. Bu nedenle kapıda nöbet tutan iki polis memuru onu görünce selam verdiler. Bunlardan biri atları tutarken, diğeri de içeriye kadar bize eşlik etti.

"Bugün kim nöbetçi?" diye sordu Holmes.

"Müfettiş Bradstreet."

"Oh, Bradstreet, nasılsın?"

Bu sırada başında tepeli şapka ve klasik düğmeli ceketiyle biraz uzun boylu, iri yapılı bir polis memuru yanımıza gelivermişti.

"Özel bir şey konuşmak istiyorum sizinle, uygun musunuz?"

"Ne demek Bay Holmes? Lütfen odama geçelim."

"Size nasıl yardımcı olabilirim, Bay Holmes?"

"Bir soruşturmada suçlanan şu dilenci Boone için geldim müfettiş. Kendisi Lee'li Bay Neville St. Clair'in kaybolmasıyla ilgili yürütülen soruşturma için burada tutuluyor."

"Haklısınız... Soruşturma devam ederken elde edeceğimiz bilgiler işe yarayabilir diye gözaltında tutuyoruz kendisini."

"Bu durumda kendisi şu an burada."

"Hücrede tutuluyor."

"Şu ana kadar onu soran kimse oldu mu?"

"Onun gibi pis bir herifi kimsenin soracağını sanmam."

"Pis mi dediniz?"

"Evet, öyle... Hiç olmazsa ellerini yıkasın diye ne kadar üstelersek üsteleyelim yıkamıyor pis herif. Şu davası görülsün de onu bir içeri atalım. O zaman görür gününü. Onu hapiste iyice yıkarlar umarım. Onu görseniz, eminim siz de bana hak vereceksiniz."

"Bunu bizim için yapar mısınız gerçekten? Onu görmeyi ben de çok isterim."

"Bu kadar istiyorsanız, neden olmasın. Hadi, sizi götüreyim. Çantanızı burada bıraksanız da olur."

"Yanımda kalsa daha iyi..."

"Nasıl isterseniz. Bu taraftan..."

Bizi koridorda biraz yürüttükten sonra açtığı demir parmaklıklı bir odaya aldı. Buradan bir merdiven sarkıtarak aşağı indirdi.. Daha sonra da her iki yanında sıra sıra kapılar dizilmiş olan başka bir koridora soktu.

"Sağdan üçüncü kapı, işte burası onu tuttuğumuz yer." dedi müfettiş.

Sessizce kapının üzerindeki gözetleme kapağını açarak içeriye baktı.

"Uyuyor... Bakın, burada."

İkimiz de müfettişin işaret ettiği yerden içeri baktık. Dilenci yüzü bize dönük bir şekilde ağır ağır nefes alarak uyuyordu. Orta boyluydu. Üzerindeki eski püskü paltosunu çıkarmadan öylece yatmıştı. Müfettişin dediği gibi kirli ve bakımsızdı. Suratındaki kir, onun çirkin ve ürkütücü görünümünü gizleyemiyordu. Gözünün hemen alt tarafından inen yara tavşan dudağına kadar uzanıyordu... Bu, ön taraftaki birkaç dişini açıkta bırakmıştı. Parlak kızıl saçları ise dağınık bir şekilde alnına ve gözlerinin üzerine düşmüştü.

"Şu güzelliğe bakar mısınız?" dedi müfettiş.

"Haklısınız, bu adam kesinlikle yıkanmalı." dedi Holmes. "Bunu tahmin ederek hazırlıklı gelmiştim" dedikten sonra çantasından büyükçe bir banyo süngeri çıkarmıştı. Bu sırada ben olay karşısında şaşkınlıktan neredeyse küçük dilimi yutacaktım.

"Ne kadar şakacısınız." Bay Holmes, dedi müfettiş.

"Şu kapıyı bana sessizce açarsanız, bu kirli suratı adam edebiliriz gibime geliyor."

"Olabilir." dedi müfettiş. "Bow Sokağı'nın hücreleri bu kadar pisliği kaldırmaz. Biraz temizlik iyi gelir." diyerek anahtarıyla kapı kilidini hemen açıverdi. Bu sırada biz de sessizce içeriye süzüldük. Adam bizim geldiğimizi fark etmeden hafifçe yerinde gerindikten sonra ağır uykusuna devam etti. Bu sırada Holmes, kovanın içerisinde ıslattığı süngeri ani bir hareketle dilencinin suratına sürüverdi. Bana ve müfettişe hitaben,

"Sizi tanıştırayım... Bay Neville St. Clair."

Bu, inanılmaz değişiklik büyük bir şaşkınlık yaratmıştı hepimizde. Dilencinin çirkin suratı süngerin değmesiyle birlikte aniden değişmeye başlamıştı. Tıpkı kabuğundan soyulan bir ağaç gibi... O çirkin surattaki değişim görülmeye değerdi. Kirden pis bir kahverengiye dönüşmüş suratın rengi değişirken, korkunç yara izi ve tavşan dudak da düzelmişti. Kızıl saçların da değiştiğini görünce merakla ortaya çıkan yeni surata bakmaya başlamıştık. Ortaya bu kez biraz soluk benizli, siyah saçlı, ürkek ve tedirgin bakışlarıyla yeni bir yüz çıkmıştı. Gözlerini ovuşturan adam olan biteni anlayamamanın verdiği telaşla uyku mahmurluğunu üzerinden atmaya çalışıyordu. Bütün bunları anlaması ve uyku mahmurluğundan kurtulması o kadar uzun sürmedi. Bu anda suçüstü yakalanmış gibi attığı küçük bir çığlığın ardından, yüzünü yeniden uyandığı yastığa gömmüştü. Sanki yüzünü kimseye göstermek istemiyor gibiydi.

"Vay canına... Şuna bak! Bu aramakta olduğumuz kayıp adam değil mi!" diye bağırdı müfettiş.

Az önce dilenci, şimdi ise Bay Neville olan adam, kendini olayların akışına bırakmaya karar vermiş bir ruh haliyle müfettişe dönerek,

"Haklısınız... Peki, beni ne ile suçlamayı düşünüyorsunuz, öğrenebilir miyim?" dedi.

"Bay Neville St. Clair diyeceğim ama şu anda bunu da diyemiyorum." dedi şaşkın bir gülümsemeyle müfettiş. "Yok, hayır! Şaşırtıcı bir durum gerçekten... Yirmi yedi yıldır polislik yaparım, ilk kez karşılaşıyorum böyle bir olayla."

"Ben Neville St. Clair olduğuma göre, demek ki ölmüş olamam. Bu durumda böyle bir suçun olmadığını da anlamış oluruz. Kaldı ki, bu ortaya çıktığına göre beni burada tutmanızı gerektirecek suçun maddi koşulları da ortadan kalkmış oluyor."

"Belki ortada bir suç olmayabilir..." dedi Holmes konuya müdahale etme gereği duyarak. "Keşke karınıza güvenmiş olsaydınız."

"Burada söz konusu olan karım değil ki? Çocuklarım... Onların benden utanmalarını hiçbir zaman istemedim. Ah, Tanrım! Bu utanca nasıl katlanırım? Ne yapacağım şimdi ben?"

Sherlock Holmes, bu durumda Bay Neville'e babacan bir tavırla yaklaşmak gerektiğini düşündü.

"Yasal yollara başvurmaya kalkarsan bu seni daha çözümsüz bir noktaya getirecektir. Böyle bir şey yapman halinde olay herkes tarafından duyulacaktır. Buna karşın başka bir çözüm yöntemi daha var. Eğer polisi hakkında bir dava olmadığına ve suç işlemediğin konusunda ikna edebilirsen bu durumda olay belki de kayıtlara bile geçmeyebilir. Müfettiş Bradstreet bu konuda size yardımcı olabilir ve alacağı notları daha üst makamlara ileterek olayın mahkemeye kadar uzamasının önünü kesebilir."

"Tanrı sizi korusun." diyen adam heyecanını açık etti bu öneri karşısında. "Bu sırrı çocuklarımın öğrenmesi hayatta en son isteyeceğim şey. Onlar öğreneceğine hapiste yatmaya,

hatta idam bile olmaya razıyım. İsterseniz başımdan geçenleri ilk duyan siz olun.

Babam okul müdürüydü, Chesterfield'da. Eğitimimi orada aldım. Genç yaşımdan itibaren çok yer gezdim, sahne tozu yuttum ve en sonunda Londra'da yayınlanan bir akşam gazetesinde muhabir olarak çalışırken buldum kendimi. Bir gün editörüm benden şehirdeki dilencilerle ilgili bir yazı dizisi hazırlamamı istedi. Bu ilginç görevi doğal olarak sevinçle karşıladım. Bugün sizin de farkına vardığınız olaylar zinciri o zaman başladı. Dilencilerin neler yaşadıklarını, onların dünyalarını anlatmak için onlardan biri gibi davranmanın yararlı olacağını düşündüm. Sahneyle olan yakınlığım bana makyaj hilelerinin nasıl yapıldığı konusunda epey deneyim sağlamıştı. Hatta şu kadarını söyleyeyim, o zamanlar bu konuda kimse benimle yarışamazdı bile. Yüzüme koyu bir makyaj yaparak başladım işe. Ama yeterli değildi. Kendimi biraz da acındırmak için az önce sildiğiniz yara izini yaptım.

Daha sonra bunu bir adım daha ileri götürerek dudağımın yukarı doğru kalkık durmasını sağladım, ten rengi bir bant kullanarak. Bu makyajı kızıl bir peruk ve paçavra giysilerle tamamlayarak işe koyuldum. Şehrin iş merkezlerinin bulunduğu sokakta, daha çok kibrit satıcısı kılığında dilenmeye başladım. İlk günün sonunda akşam eve döndüğümde gördüğüm manzara beni oldukça şaşırtmıştı. Yedi saat dilenmiş olmama karşın 26 Şilin 4 Peni toplamayı başarmıştım.

Bunu dikkate almadan makaleyi yazmaya koyuldum hemen. Aksilik işte. Bir gün kefil olduğum arkadaşım

senedini ödeyemeyince tamı tamına 25 Sterlin bir borcun altına girmiş oldum. Bu, beklenmedik bir durumdu. Ne yapıp edip bu borcu ödemem gerekiyordu, ama nasıl? Bu sırada aklıma parlak bir fikir geldi. Hemen de uygulamaya koyuldum. Önce gidip alacaklılardan iki hafta kadar bana zaman tanımalarını istedim ve izni koparmayı başardım. Hemen sonra da müdürümden izin aldım. Bu süre içerisinde her gün düzenli olarak kılık değiştirerek dilencilik yapmaya devam ettim. Çok değil, en fazla on gün içerisinde parayı toplamış ve borcumu ödemiştim.

Oldukça basit sayılabilecek bir makyaj sayesinde dilencilikten oldukça iyi para kazanılacağını bir kez keşfetmiş bulunuyordum. Basit bir makyaj sonucunda büründüğüm dilencilik sayesinde şapkamı önüme koyarak bir günde kazandığım parayı, ancak bir hafta köpek gibi çalışarak kazanabiliyordum.

Gururum mu para mı, savaşı ne yazık ki para kazandı. Muhabirliği bırakarak dilenciliğe başladım. Bu küçük sırrımı sadece bir tek kişi biliyordu. Tahmin edebileceğiniz gibi, Swandam Sokağı'nda her sabah beyefendi kılığında yukarı çıktığım dilenci kılığında aşağı indiğim, akşamları da tam tersini yaptığım dairenin sahibi Lascar... Bu adama da iyi para vererek susturmayı başarıyordum.

Kısa sürede önemli bir para kazanabileceğimi fark ettim. Bu sokaklarda yılda 700 Sterlin kazanmak öyle her dilencinin harcı değildir. Bu miktar üstelik benim yıllık ortalama kazancımdan bile aşağıdadır. Makyajımın çok iyi olması ve

oyunculuk deneyimlerim sayesinde bir zaman sonra şehirde tanınan bir dilenci olmayı başarmıştım. Her gün bu zavallı görünümüm sayesinde yüzlerce Peni şapkamda toplanıyordu. Öyle ki kazancımın günde iki Sterlin'den aşağı düşmesi durumunda işlerin iyi olmadığını düşünmeye başlıyordum.

Para kazandıkça giderek daha da hırslı olmaya başlamıştım. Kazandıklarımı bir yatırıma dönüştürmem gerektiğine karar vererek, şehir dışında bir ev aldım ve ardından da evlendim. Burada kurduğum diğer hayatımda kimse benim gerçekte ne iş yaptığımı bilmiyordu. Sevgili karım bile şehirde bazı işleri takip ettiğimi biliyor ama gerçekte ne iş yaptığımdan en küçük bir haberi olmuyordu.

Olayın olduğu güne geliyorum. Geçen pazartesi dilenmeyi tamamlamış, afyon tekkesinin üstündeki mekânda kıyafetimi değiştiriyordum. Bu sırada pencereden dışarı doğru öylesine bir bakış atınca, birden karımın sokağın orta yerinde durmuş bana baktığı gözüme ilişti. O kadar şaşırdım ki ne yapacağımı bilmemenin getirdiği telaşla çığlık atarken bir yandan da elimle yüzümü gizlemek istedim. Karımın buraya gelebileceğini düşünerek hemen sır ortağım Lascar'ın yanına giderek yukarı gelmek isteyen olursa engellemeye çalışmasını söyledim. Biraz sonra karımın sesini aşağıda duydum.

Lascar'ın onu yukarı çıkarmayacağını biliyordum. Bu sırada ben de telaşla yeniden dilenci kıyafetlerimi giyerek makyajımı yaptıktan sonra peruğumu kafama geçirdim. Beni bu makyajla karımın bile tanıyamayacağından emindim. Zamanın aleyhime işlediği bir sırada evin aranabileceğini

düşünerek yeni elbiselerimi de gizlemem gerektiği aklıma geldi. Aksilikler peşi sıra geldi. Pencereyi açmak isterken sabah evde küçük bir kaza sonucu kanayan parmağım yeniden kanamaya başladı. Penceredeki kan izi bu sırada oluştu. Ceketimin ceplerine elime o sırada geçen madeni paraları doldurarak dışarı attım. Diğer elbiseleri de pencereden dışarı atacaktım ama polislerin merdivenlerden yukarı çıktığını fark ettiğim için bunu başaramadım. Daha sonra olanları zaten biliyorsunuz. Polisler beni Neville St. Clair olarak değil, onun katili olarak gözaltına aldılar ve karakola getirdiler.

Benim anlatabileceklerim bunlar. Bu arada tanınmamak için de yıkanmayı şu ana kadar reddettim. Bu sayede belki kurtulabilirim diye düşünüyordum. Tekkenin üst katındaki araştırma sırasında bir ara fırsatını bulup Lascar'a yüzüğümü vererek ne yapması gerektiğini aceleyle anlattım."

"Göndermesini istediğiniz o not karınızın eline daha dün ulaştı." dedi Holmes.

"Bu, çok kötü olmuş gerçekten. Karım için kim bilir ne kadar zor bir hafta olmuştur."

"Lascar, sürekli olarak polis gözetiminde olan biri," dedi müfettiş Bradstreet, "bu nedenle mektubu göndermek onun açısından öyle kolay bir şey değil. Bunu oraya takılan denizcilere vermiş olabilir göndermeleri için. Bu durumda onların da göndermeyi unutmuş olmaları mümkün."

"Bu mantıklı." dedi Holmes kafasını sallayarak. "Bunun olması gayet mümkün. Peki, ama Bay St. Clair, bugüne kadar dilencilik yaparken başınız polisle hiç belaya girmedi mi?"

"Girmez olur mu? Birçok kez polisle sorun yaşadım. Buna karşın ödenen cezalar can yakmıyor."

"Bu kadar yeterli bana göre," dedi Bradstreet. "Eğer bu olayı bir şekilde görünmez yapacaksak, bu Hugh Boone hikâyesini burada neticelendirmek en iyisi."

"Bunun için en büyük yemini ediyorum huzurunuzda, Tanrı şahidimdir, kesinlikle istediğiniz gibi olacak."

"Böylece olayı burada neticelendirmiş oluyoruz o zaman. Yeniden yakalanmanız durumunda bütün hikâyenin herkes tarafından bilineceğinden emin olabilirsiniz Bay St. Clair. Bu sırada Bay Holmes, size de bir minnet borcumuz var. Siz olmasaydınız olayı bu şekilde sonuçlandırmak belki hiçbir zaman mümkün olmayacaktı. Fakat bunu nasıl anladığınızı öğrenmek isterim, Bay Holmes."

"Çok çalıştım," diye söze başladı Holmes, "beş yastık üstünde sabaha kadar çalışıp art arda yaktığım pipolar sayesinde ulaştım sonuca. Watson, hadi biz elimizi çabuk tutalım biraz. Belki Baker Sokağı'ndaki kahvaltıya yetişebiliriz."

Üç Öğrenci

1895 yılında birbirini izleyen olaylar zinciri, Sherlock Holmes'la benim birkaç haftamızı büyük üniversitelerden birinin kampüsünde geçirmemize sebep olmuştu ve bu süre içinde anlatmak üzere olduğum maceramız gerçekleşti. Okuyucuların üniversiteyi veya suçluyu tanımasına yol açacak herhangi bir detayın yersiz ve rahatsız edici olacağı açık. Bu nedenle böyle acı bir skandalın gizlenmesine izin verilebilir. Ama olaylar tedbirli bir şekilde anlatılabilir çünkü arkadaşımın kayda değer işler yaptığı bazı noktaları göstermesi açısından işe yarar bir yazı olabilir. Anlatımımda belirli bir yer veya olayın içinde bulunan insanlar hakkında ipucu olarak değerlendirilebilecek detay ve bilgileri gizli tutmaya çalışacağım.

O sıralarda, Sherlock Holmes'un eski İngiliz sözleşmeleriyle ilgili yorucu araştırmalar -o kadar çarpıcı sonuçlara ulaşmıştı ki, gelecekteki yazılarımdan birinin konusu sadece bunlar olabilir- yaptığı kütüphaneye yakın bir pansiyonda kalıyorduk. Orada bir akşam Bay Hilton Soames tarafından ziyaret edildik. St. Luke Üniversitesi'nde okutmanlık yapan Hilton Soames, gergin ve telaşlı bir mizacı olan, uzun boylu, zayıf bir adamdı. Davranışlarında daima bir huzursuzluk

sezerdim fakat bu sefer, oldukça olağandışı bir şey olduğunu kanıtlarcasına kontrol edilemez derecede endişeli görünüyordu.

"Bay Holmes, değerli zamanınızdan benim için birkaç saati ayırabileceğinize inanıyorum. Üniversitede bana çok acı veren bir olay meydana geldi ve gerçekten, kasabada olmanız bizim için büyük bir şans çünkü ne yapmam gerektiğini bir türlü bilemedim."

"İnanın şu an çok meşgulüm ve dikkatimin dağıtılmasını istemiyorum," diye cevap verdi arkadaşım. "Polisten yardım isteseydiniz çok daha iyi olurdu."

"Hayır, hayır, bayım; böyle bir şey kesinlikle olanaksız. Polise bir kere başvuruldu mu geri dönüş yoktur ve bu olay, üniversitenin saygınlığı için bir skandal patlak vermeden halledilmelidir. Ketumluğunuz en az yetenekleriniz kadar meşhur ve dünyada bana yardım edebilecek tek insan sizsiniz. Yalvarıyorum, Bay Holmes, lütfen bana yardım edin."

Dostumun ruh hali Baker Sokağı'ndaki rahat evinden mahrum kaldığından beri epeyce değişmişti. Gazete kupürlerinden yaptığı albümü, kimyasal eriyikleri ve kendine özgü dağınıklığı olmayınca, huzursuz, aksi bir adam olup çıkmıştı. Misafirimiz aceleyle konuşurken ve heyecanlı el hareketleriyle hikâyesini anlatırken, nezaketsiz bir çaresizlikle omuzlarını silkti.

"Bay Holmes, yarın Fortescue bursu sınavlarının ilk günü. Sınav gözetmenlerinden biri de benim. Öğrettiğim ders Yunanca ve ilk sayfada adayın henüz görmediği büyük bir

Yunanca çeviri metni var. Bu metin, sınav kâğıdına basıldı ve aday metne önceden hazırlanırsa doğal olarak çok büyük bir avantajı olur. Bu sebeple, sınav kâğıdının gizli tutulması için büyük çaba harcanıyor.

"Bugün, saat üç civarında sınav kâğıtları matbaadan geldi. Soru, Thuchydides'in bir bölümünün yarısından oluşuyor. Onu dikkatlice okumam gerekiyor çünkü metnin kesinlikle doğru olduğundan emin olmalıydım. Saat dört buçukta işim hâlâ bitmemişti. Ancak bir arkadaşıma odasında çay içmek üzere söz vermiştim bu yüzden kâğıtları masama bıraktım. Bir saatten fazla bir süre odama dönmedim. Üniversitemizdeki kapıların çift kapı olduğunu belki biliyorsunuz, Bay Holmes, iç tarafta yeşil çuha ve dışta kalın bir meşe. Dış kapıya yaklaşırken, kapının kilidinde bir anahtar görünce şaşırdım. Bir an anahtarımı orada unuttuğumu sandım ancak cebimi yokladığımda anahtarımın cebimde olduğunu fark ettim. Bildiğim kadarıyla tek yedek anahtar uşağım Bannister'da vardı, on yıldır odamı temizleyen ve dürüstlüğünden asla şüphe edilmeyecek bir adam. Anahtarın gerçekten de onun olduğunu gördüm. Çay isteyip istemediğimi sormak için odama girmiş ve dışarı çıktığında fark etmeden anahtarı kapıda bırakmıştı. Odama, ben ayrıldıktan birkaç dakikalık bir gecikmeyle gelmiş olmalıydı. Anahtarı unutmasının başka herhangi bir olay üzerinde çok az etkisi olabilirdi fakat o gün en üzücü sonuçları ortaya çıkardı. Masama baktığım an, birinin kâğıtlarımı karıştırdığını fark etmiştim. Kanıt üç uzun kâğıttı. Üçünü bir arada bırakmıştım. Şimdi biri

yerde, diğeri pencerenin yanındaki masada ve üçüncüsü bıraktığım yerdeydi."

Adam nihayet Holmes'un dikkatini çekmişti.

"İlk sayfa yerde, ikincisi pencerenin yanındaki masada, üçüncüsü bıraktığınız yerde..."

"Aynen öyle, Bay Holmes. Beni şaşırtıyorsunuz. Bunu nasıl bilebilirsiniz?"

"Lütfen bu oldukça ilginç açıklamanıza devam edin."

"Bir an, Bannister'ın kâğıtlarımı incelemek gibi affedilemez bir hata yapmış olabileceğini düşündüm. Ancak bunu yapmadığını söyledi ve doğruyu söylediğine ikna oldum. Diğer bir olasılık ise oradan geçen birinin kapıdaki anahtarı fark etmesi, dışarıda olduğumu anlaması ve kâğıtlara bakmak için içeri girmesiydi. Büyük miktarda bir para tehlikede çünkü bu burs oldukça yüksek ve ahlaksız bir adam sınavda bir avantaj elde etmek için böyle bir riske çok rahat girebilir. Bannister olaydan dolayı çok üzülmüştü. Kâğıtların şüphe götürmez bir şekilde karıştırıldığını fark ettiğimizde neredeyse bayılacaktı. Ona biraz viski verdim ve bir sandalyeye oturttum, bu arada odayı dikkatli bir şekilde inceliyordum. Çok geçmeden hırsızın, dağılmış kâğıtlar dışında başka izler bıraktığını gördüm. Pencerenin yanındaki masada sivriltilmiş bir kalemin parçaları vardı. Kırık bir uç da orada duruyordu. Açıkça görülüyordu ki, hırsız büyük bir aceleyle soruyu başka bir kâğıda geçirmiş ve kâğıda yeni bir nokta koymak zorunda kalmış."

"Harika!" dedi dikkatini olaya daha fazla verdikçe espri anlayışını geri kazanan Holmes. "Şans yanımızdaymış."

"Hepsi bu değildi. Kırmızı deri bir yüzeyi olan yeni bir çalışma masam var. Yüzeyinin pürüzsüz ve lekesiz olduğuna ben de Bannister'da yemin etmeye hazırız. Şimdi üstünde yedi santim uzunluğunda bir kesik var, öylesine bir sıyrık değil, kasıtlı bir kesik. Yalnızca bu da değil, masanın üstünde içinde talaş olduğunu düşündüğüm benekli siyah bir hamur veya kilden yapılmış top buldum. Bu işaretlerin, kâğıtları çalan adam tarafından bırakıldığına eminim. Kimliğini belirten ayak izi veya başka bir kanıt yoktu. Ne yapacağımı bilmiyordum ki aniden kasabada olduğunuz aklıma geldi ve direkt olarak olayı sizin ellerinize bırakmak için geldim. Lütfen bana yardım edin, Bay Holmes. İçinde bulunduğum durumu görüyorsunuz. Ya adamı bulacağım ya da sınav, yeni kâğıtlar hazırlanana kadar ertelenecek ve bu bir açıklama olmadan yapılamayacağından yalnızca üniversitenin değil fakültenin de saygınlığına leke sürecek bir skandala sebep olacak. Her şeyden önce, olayı sessizce ve tedbirli bir şekilde halletmek istiyorum."

"Olayı çözmekten ve elimden geldiğince size yardım etmekten memnuniyet duyarım." dedi Holmes, ayağa kalkıp paltosunu giyerken. "Bu, oldukça ilgi çekici bir olay. Kâğıtlar size ulaştıktan sonra sizi odanızda ziyaret eden oldu mu?"

"Evet, aynı katta oturan genç Hint öğrencim Daulat Ras sınav hakkında bir şeyler sormak için yanıma geldi."

"Girdiği sınavla ilgili mi?"

"Evet."

"O geldiğinde kâğıtlar masanızın üzerindeydi, öyle mi?"

"Hatırladığım kadarıyla, katlanmışlardı."

"Fakat o sınavın kâğıtları olduğu belli oluyor muydu?"

"Muhtemelen."

"Odanızda başka kimse yoktu, değil mi?"

"Hayır."

"O kâğıtların orada olacağını bilen başka biri var mıydı?"

"Matbaacı dışında hiç kimse bilmiyordu."

"Uşağınız Bannister biliyor muydu?"

"Hayır, kesinlikle hayır... Kimse bilmiyordu."

"Bannister şimdi nerede?"

"Zavallı adam çok hasta.. Onu sandalyede bırakmıştım. Yanınıza gelmek için acele ediyordum."

"Kapıyı açık mı bıraktınız?"

"Önce kâğıtları kilitledim."

"O zaman bu, şu anlama geliyor, Bay Soames: eğer Hintli öğrenci katlanmış kâğıtların sınav kâğıtları olduğunu anladıysa, kâğıtları karıştıran adam onların orada olduğunu bilmeden kazayla denk gelmiş."

"Bana da öyle geliyor."

Holmes'un yüzünde gizemli bir gülümseme belirdi.

"Pekâlâ..." dedi, "Gidip bakalım. Sana uygun bir olay değil, Watson, zihinsel ve fiziksel olarak değil. Yine de, gelmek istiyorsan gelebilirsin. Şimdi, Bay Soames, emrinizdeyiz!"

Bay Soames'in kaldığı oda, uzun, alçak, kafesli bir pencereden eski fakültenin meydanına bakıyordu. Gotik tarzı kemerli kapı, eski bir taş merdivene açılıyordu. Zemin katta okutmanın odası vardı. Üstte üç öğrenci vardı, her biri kendi odasında kalıyordu. Olay mahalline geldiğimizde hava kararmak üzereydi. Holmes durdu ve ciddi bir şekilde pencereye baktı. Sonra ona yaklaştı ve parmaklarının ucunda boynunu uzatmış bir şekilde durup odayı gözden geçirdi.

"Kapıdan girmiş olmalı. Bir levha cam dışında hiç boşluk yok," dedi bilgili rehberimiz.

"Olur şey değil!" dedi Holmes ve arkadaşımın bana bakarken tuhaf bir şekilde gülümsedi.

"Pekâlâ, buradan öğreneceğimiz bir şey kalmadıysa, en iyisi içeriye girelim."

Okutman dış kapıyı açtı ve bizi odasına soktu. Holmes halıyı incelerken girişte durduk.

"Korkarım burada hiçbir iz yok..." dedi. "Biri bu kadar sıcak bir günde çok da şey bekleyemez. Uşağınız iyice kendine gelmiş gibi görünüyor. Onu sandalyede bıraktığınızı söylemiştiniz. Hangi sandalye?"

"Şurada, pencerenin yanındaki..."

"Anlıyorum. Şu küçük masanın yanında... Şimdi içeri girebilirsiniz. Halıyı incelemeyi bitirdim. Önce şu küçük masaya bakalım. Tabii ki olanlar oldukça açık. Adam içeri

girip kâğıtları teker teker ortadaki masadan aldı. Onları pencerenin yanındaki masaya taşıdı, çünkü oradan iç bahçeden gelip gelmediğinizi görebilecek ve kaçmak için zaman bulabilecekti."

"Aslına bakarsanız, bulamazdı..." dedi Soames, "Çünkü yan kapıdan girmiştim."

"Ah, bu daha iyi... Yine de, aklında olan buydu. Şu üç kâğıdı görmeme izin verin. Hiç parmak izi yok, hayır! Önce bunu taşımış ve kopyalamış. Mümkün olan her yolu kullanarak bunu yapması ne kadar sürer? On beş dakika, daha az olamaz. Sonra onu yere atmış ve diğerine başlamış. Geri dönmeniz aceleyle -çok acele bir şekilde çünkü orada olduğunu anlamanıza sebep olacak kâğıtları değiştirmeye zamanı olmamış- odadan çıkmasına sebep olduğunda ikinci kâğıdı kopyalamak üzereymiş. Dış kapıdan girerken merdivenlerde ayak sesleri duymadınız mı?"

"Hayır, duyduğumu söyleyemem."

"Pekâlâ. O kadar hızlı yazmış ki kalemini kırmış ve gördüğünüz gibi onu tekrar sivriltmiş. Bu ilginç, Watson!.. Kalem sıradan bir kalem değilmiş. Normal bir kalemden daha büyük, yumuşak uçlu ve rengi koyu mavi, markası gümüş harflerle yazılmış ve kırılan parçası yalnızca üç santimetre. Buna benzeyen bir kalem arayın, Bay Soames ve adamınızı bulacaksınız. Büyük ve oldukça kör bir bıçağı olduğunu da eklersem, ekstra bir bilginiz olmuş olur."

Bay Soames bu bilgi akışından biraz da olsa şaşkına dönmüştü. "Diğer noktaları takip edebilirim," dedi, "Fakat gerçekten, bu uzunluk meselesinde..."

Holmes elinde, üzerinde NN harfleri ve ardından boş ve temiz bir tahta bulunan küçük bir parça tutuyordu.

"Görüyor musunuz?"

"Hayır, şimdi bile korkarım ki..."

"Watson, sana her zaman haksızlık etmişimdir. Başkaları da var. Bu NN harflerinin açılımı ne olabilir? Bir kelimenin sonunda olduğu açık... Johann Faber'in en yaygın kalem markası olduğunu biliyorsun. Kalemin kalan kısmında Johann ismini tamamlayacak harflerin olacağı açık değil mi?" Lambayı küçük masaya yanlamasına tuttu.

"Üzerine yazdığı kâğıdın ince olmasını umuyorum. Yazının bir kısmı bu cilalı yüzeye geçmiş olabilir. Hayır, hiçbir şey görmüyorum. Burada öğrenilecek başka bir şey kaldığını sanmıyorum. Şimdi ortadaki masaya bakalım. Küçük topun, bahsettiğiniz siyah, hamur öbek olduğunu farz ediyorum. Gördüğüm kadarıyla, şekil olarak kabaca piramit şeklinde ve içi oyulmuş. Söylediğiniz gibi, içinde talaş var. Olur şey değil, bu çok ilginç. Ve kesik, belirgin bir yırtık, anlıyorum. Hafif bir sıyrıkla başlıyor ve sivri bir delik şeklinde bitiyor. Dikkatimi bu olaya yönlendirdiğiniz için size borçluyum, Bay Soames. Bu kapı nereye açılıyor?"

"Yatak odama."

"Olaydan sonra hiç girdiniz mi?"

"Hayır, hemen sizin yanınıza geldim."

"Etrafa bir bakmak isterim. Ne kadar etkileyici, eski tarz döşenmiş bir oda! Muhtemelen zemini inceleyene kadar bir dakika beklersiniz. Hayır, hiçbir şey göremiyorum. Peki ya bu perde? Arkasına elbiselerinizi asıyorsunuz. Eğer biri kendini bu odada gizlemek istese burada gizlenmek zorunda çünkü yatak çok alçak ve gardırop çok dar. Orada kimse yok, sanıyorum?"

Holmes perdeyi çekerken, davranışlarının sertliğinden ve dikkatliliğinden, acil bir duruma hazırlandığının farkındaydım. Aslına bakılırsa, çekilmiş perde birkaç askıda duran takım elbiselerden başka hiçbir şeyi saklamıyordu. Holmes, arkasını döndü ve aniden ayaklarını yere vurdu.

"Hey! Bu da ne?" dedi.

Çalışma masasının üzerinde bulunan macuna benzer bir şeyden yapılmış küçük, siyah piramit şeklinde bir şeydi. Holmes, onu açık avucunda tutarak lambanın ışığında inceledi.

"Ziyaretçiniz oturma odanız dışında yatak odanızda da izler bırakmış, Bay Soames."

"Burada ne arıyor olabilir?"

"Sanırım bu yeterince açık. Beklenmedik bir yoldan geri döndünüz ve bu yüzden siz kapıya gelene kadar bunu fark edemedi. Ne yapabilirdi? Onu ele verecek her şeyi aldı ve kendini gizlemek için yatak odanıza girdi."

"Yüce Tanrım! Bay Holmes, bana odada Bannister'la konuştuğum tüm süre boyunca farkında olsaydık adamı yakalamış olacağımızı mı söylüyorsunuz?"

"Gördüğüm kadarıyla, evet."

"Kesinlikle başka bir alternatif olmalı, Bay Holmes. Yatak odamın penceresini incelediniz mi bilmiyorum."

"Örgülü panel, kurşun çerçeveli, üç ayrı pencere, biri menteşeli ve birinin girebileceği kadar geniş."

"Aynen öyle. Ve iç bahçeye öyle bir açıdan bakıyor ki dışarıdan, pencerenin bir bölümü görünmüyor. Adam buradan girip, yatak odasından geçerken izler bırakmış olabilir ve son olarak, kapının açık olduğunu görmüş ve buradan kaçmış olabilir."

Holmes sabırsız bir şekilde kafasını salladı.

"Pratik olalım," dedi. "Bu katta yaşayan üç öğrenciniz olduğunu ve kapınızın önünden geçtiklerini söylediniz değil mi?"

"Evet, öyle."

"Ve hepsi bu sınava girecekti değil mi?"

"Evet."

"Üç öğrenciden birinden daha fazla şüphelenmeniz için bir nedeniniz var mı?"

Soames tereddüt etti.

"Bu çok hassas bir soru," dedi. "Birinin ortada kanıt yokken başka birinden şüphelenmesi zor."

"Şüpheleri duyalım o halde. Kanıtları bana bırakın."

"O halde o odalarda kalan üç adamın karakterlerini birkaç kelimeyle anlatacağım. Üçünden en alt katta kalanı Gilchrist. İyi bir öğrenci, burslu ve sporcu. Üniversitenin

kriket ve ragbi takımlarında oynuyor ve engelli koşu ve uzun atlamada ödülleri var. İyi ve mert bir çocuk. Babası kendini hipodromda mahvetmiş Sör Jabez Gilchrist. Çok fakir fakat çalışkan ve gayretli. İyi bir geleceği var."

"İkinci katta Hintli öğrenci Daulat Ras kalıyor. Çoğu Hintli gibi sessiz ve gizemli bir çocuk. Yunancası zayıf olsa da dersleri genel olarak iyi. İstikrarlı ve düzenli."

"En üst kat Miles McLaren'a ait. Çalışmak istediği zaman çok zeki bir genç, üniversitenin en zekilerinden biri; fakat düzensiz, dağınık ve kuralsız. İlk yılında bir kart skandalı yüzünden okuldan atılacaktı. Bu dönem boyunca tembellik yapıyordu ve sınavı korkuyla bekliyor olmalı."

"O halde şüphelendiğiniz kişi o olmalı?"

"Bu kadar ileri gitmeye cesaret edemem. Fakat üçü arasından muhtemelen en az şaşıracağım kişi o olur."

"Aynen öyle. Şimdi, Bay Soames, uşağınız Bannister'a bakalım."

Ellili yaşlarda ufak tefek, beyaz yüzlü, temiz tıraşlı, kır saçlı bir adamdı. Hâlâ hayatının sessiz rutininin aniden rahatsız edilmesinden dolayı şaşkındı. Yuvarlak yüzü endişeyle seğiriyor ve parmakları titriyordu.

"Bu şanssız olayı araştırıyoruz, Bannister," dedi efendisi.

"Evet, efendim."

"Anladığım kadarıyla," dedi Holmes, "Anahtarınızı kapıda bırakmışsınız."

"Evet, efendim."

"Bunu tam da kâğıtların içeride olduğu gün yapmış olmanız çok sıra dışı değil mi?"

"Çok şanssız bir durum, efendim. Fakat aynı şeyi ara sıra başka zamanlarda da yaptım."

"Odaya ne zaman girdiniz?"

"Dördü çeyrek geçiyordu. Bu Bay Soames'in çay saatidir."

"Ne kadar süre kaldınız?"

"Odada olmadığını görünce hemen çıktım."

"Masadaki kâğıtlara baktınız mı?"

"Hayır, efendim, kesinlikle hayır."

"Anahtarı kapıda bırakmanız nasıl oldu?"

"Elimde çay tepsisi vardı. Anahtarı almak için geri dönerim diye düşündüm. Sonra unutmuşum."

"Dış kapının yaylı bir kilidi var mı?"

"Hayır, efendim."

"O halde hep açık."

"Evet, efendim."

"Odada bulunan biri dışarı çıkabilir mi?"

"Evet, efendim."

"Bay Soames geri dönüp seni çağırdığında, rahatsız oldun mu?"

"Evet, efendim. Böyle bir şey burada bulunduğum uzun yıllar boyunca hiç başıma gelmemişti. Neredeyse bayılacaktım, efendim."

"Anlıyorum. Kendinizi kötü hissetmeye başladığınızda neredeydiniz?"

"Nerede miydim, efendim? Kapının yanında."

"Bu tuhaf çünkü köşede bulunan şu sandalyeye oturmuşsunuz. Neden diğer sandalyeleri pas geçtiniz?"

"Bilemiyorum, efendim. Nereye oturduğum önemli değildi."

"Olayla ilgili pek bir şey bildiğini sanmıyorum, Bay Holmes. Çok kötü görünüyordu, oldukça solgun."

"Efendiniz gittiğinde burada mı kaldınız?"

"Bir dakika veya biraz fazla bir süre. Sonra kapıyı kilitledim ve odama döndüm."

"Kimden şüpheleniyorsunuz?"

"Ah, söylemeye cesaret edemem, efendim. Bu üniversitede böyle bir işe kalkışabilecek bir adamın olduğuna inanmıyorum. Hayır, efendim, inanmıyorum."

"Sağ olun, bu yeterli," dedi Holmes. "Ah, bir şey daha. Bir şeylerin kayıp olduğundan, bu üç gence bahsetmediniz değil mi?"

"Hayır, efendim. Tek bir kelime dahi etmedim."

"Onlardan birini gördünüz mü?"

"Hayır, efendim."

"Çok iyi. Şimdi, Bay Soames, isterseniz bahçede biraz yürüyelim."

Karanlıkta üç ışık yanıyordu.

"Üç kuşunuz da yuvalarındalar..." dedi Holmes, yukarı bakarak. "Hey! Bu da ne? Birisi biraz huzursuz görünüyor."

Karanlık silueti aniden karanlıkta beliren Hintliydi bu. Odasında aşağı ve yukarı hızlı bir şekilde yürüyordu.

"Hepsine teker teker bakmak isterim." dedi Holmes. "Bu mümkün mü?"

"Ah tabii ki bunu yapmak zor değil," diye cevap verdi Soames. "Bu odalar fakültedeki en eski odalardır ve ziyaretçilerin onlara göz atmaları çok olağandışı bir şey değildir. Beni izleyin, size bizzat rehberlik edeceğim."

"İsim yok, lütfen!" dedi Holmes, Gilchrist'in kapısını çalarken. Uzun, sarışın, zayıf genç adam kapıyı açtı ve amacımızı anlayınca bizi güzel bir şekilde karşıladı. İçeride ortaçağ mimarisinin baskın olduğu gerçekten tuhaf parçalar vardı. Holmes onlardan birinden o kadar etkilendi ki, defterine çizmek için ısrar etti ve kalemini kırdığından ev sahibimizden bir kalem ve kendi kalemini sivriltmek için bir bıçak ödünç aldı. Aynı tuhaf kaza, bizi kuşkuyla izleyen ve Holmes'un mimari incelemelerinin bitmesine gerçekten sevinen sessiz, ufak tefek, kanca burunlu genç Hintlinin odasında da başına geldi. İki olayda da Holmes'un aradığı ipucunu bulduğunu düşünmemiştim. Yalnızca üçüncü ziyaretimiz başarısız olmuştu. Dış kapıyı çalmamıza rağmen açılmadı ve içeride kaba sözler dışında hiçbir şey duyulmadı. "Kim olduğunuz umurumda değil. Cehenneme gidin!" diye kükremişti kızgın bir ses. "Yarın sınav var ve kimse tarafından rahatsız edilmek istemiyorum."

"Kaba bir genç..." dedi rehberimiz, merdivenden aşağı inerken sinirden kıpkırmızı olmuş bir halde. "Tabii ki kapıyı çalanın ben olduğumun farkında değildi fakat yine de davranışı çok nezaketsizdi ve gerçekten de bu durumlar altında oldukça şüpheliydi."

Holmes'un verdiği karşılık tuhaftı.

"Boyunun tam olarak kaç olduğunu söyleyebilir misiniz?" diye sordu.

"Gerçekten, Bay Holmes, bunu tam olarak bilemem. Hintliden daha uzun fakat Gilchrist'ten kısa. Sanırım 1.70 boylarında."

"Bu çok önemli," dedi Holmes. "Ve şimdilik, Bay Soames, iyi geceler."

Rehberimiz şaşkınlık ve umutsuzlukla bağırdı. "Yüce Tanrım! Bay Holmes beni böyle ani bir şekilde bırakıp gitmeyeceksiniz, değil mi? Durumun farkında değilsiniz galiba. Sınav yarın. Bu gece bu işi bitirmelisiniz. Sınav soruları çalınmış halde sınavın gerçekleşmesine izin veremem. Durum düzeltilmeli."

"Olayı olduğu gibi bırakmalısınız. Yarın sabah erkenden burada olacağım ve olayı tekrardan gözden geçireceğim. O zaman bir şeyler yapabilecek bir durumda olacak olmam muhtemel. Bu arada, hiçbir şeyi değiştirmeyin. Kesinlikle hiçbir şeyi..."

"Peki, tamam, Bay Holmes."

"İçiniz tamamen rahat olsun. Bundan kurtulmanız için bir yol bulacağımıza emin olabilirsiniz. Siyah kili ve kalem kıymıklarını yanımda götürüyorum. Hoşça kalın."

Bahçeye çıktığımızda, tekrar pencerelere baktık. Hintli hâlâ odada yürüyordu. Diğerleri görünmüyordu.

"Pekâlâ, Watson, ne düşünüyorsun?" diye sordu Holmes, ana caddeye çıktığımızda. "Kesinlikle küçük bir oda oyunu, bir tür üçlü kart hilesi gibi, değil mi? Elimizde üç adam var. Onlardan biri olmalı. Seç. Sence hangisi?"

"En üst kattaki ağzı bozuk adam. En kötü geçmişi olan o. Fakat Hintli de sinsi birine benziyor. Neden sürekli odasında bir ileri bir geri yürüyor?"

"Bunda bir şey yok. Çoğu insan bir şeyi ezberlemeye çalışırken böyle yapar,"

"Bize tuhaf bir şekilde baktı."

"Yabancı bir topluluk bir sonraki gün yapılacak bir sınava hazırlanırken ve her an değerli olsa sen de öyle yapardın. Hayır, bunda şüpheli bir şey görmüyorum. Kalemler ve bıçaklarda da öyle, hepsi tatmin ediciydi. Fakat o adam kafamı karıştırıyor."

"Kim?"

"Uşak, Bannister, tabii ki. Olayda onun rolü ne?"

"Beni oldukça dürüst bir adam olduğuna inandırdı."

"Beni de öyle. Kafamı karıştıran kısım bu zaten. Bu kadar dürüst bir adam neden?.. Hey, işte büyük bir kırtasiye. Araştırmaya buradan başlayabiliriz."

Kasabada yalnızca dört kırtasiye vardı ve her birinde Holmes kendi kalem çöplerini gösterdi ve bu kalem için büyük bir fiyat verdi. Hepsi sipariş edilebileceğini fakat normal boyutta bir kalem olmadığını ve asla stokta tutulmadığını söylediler. Arkadaşımın başarısızlığından dolayı morali bozulmadı fakat omuzlarını yarı mizahi bir teslimiyetle silkti.

"Bu hiç iyi değil, sevgili Watson. Bu en iyi ve son ipucumuzdu ve işe yaramadı. Fakat gerçekten, bu ipucu olmadan olayı çözeceğimize dair çok az bir şüphem var. Vay canına! Sevgili arkadaşım, saat neredeyse dokuz ve ev sahibesi yedi buçukta yapılacak bezelye çorbasından bahsetmişti. Sonsuz tütünün ve yemeklerdeki düzensizliğinden, Watson, feragat edeceksin ve ben de sana katılacağım, ancak endişeli okutman, umursamaz uşak ve üç açıkgöz öğrenciyle alakalı problemi çözmeden olmaz."

Holmes o gün, gecikmiş akşam yemeğimizden sonra uzun bir süre düşüncelere dalmış olmasına rağmen, olaydan neredeyse hiç bahsetmedi. Sabah sekizde, sabah rutinimi tamamladıktan hemen sonra odama girdi.

"Pekâlâ, Watson..." dedi, "St. Luke'e gitmemizin vakti geldi. Kahvaltısız idare edebilir misin?"

"Kesinlikle."

"Ona olumlu bir şey söyleyene kadar Soames korkunç bir huzursuzluk içinde olacaktır."

"Ona söyleyecek rahatlatıcı bir şeyin var mı?"

"Sanırım, evet."

"Bir sonuca vardın mı?"

"Evet, sevgili Watson. Sırrı çözdüm."

"Fakat elinde olan yeni bir kanıt var mı?"

"Aha! Boşuna kendimi saat altı gibi uygunsuz bir zamanda yataktan çıkarmadım. İki saat boyunca sıkı bir şekilde çalıştım ve en az sekiz kilometre yol kat ettim ve sonunda işe yarar bir şeyler bulabildim. Şuna bak!"

Elini uzattı. Avucunda siyah, hamur gibi kilden yapılmış üç küçük piramit vardı.

"Holmes, dün sadece iki tane vardı."

"Ve bu sabah bir tane daha. Üç numara nereden geldiyse orası, bir ve iki numaranın da geldiği yer. Ha, Watson? Hadi, gidip Soames'i acı çekmekten kurtaralım."

Zavallı okutman kesinlikle onu odasında bulduğumuzda korkunç bir ruh hali içindeydi. Birkaç saat içinde sınav başlayacaktı ve o hâlâ gerçekleri halka açıklamak ve değerli burs için yapılacak yarışmaya suçlunun girmesine izin vermekle ilgili bir ikilemdeydi. O kadar endişeliydi ki zar zor ayakta duruyordu ve bizi gördüğünde kollarını açıp Holmes'a doğru koştu. "Tanrı'ya şükürler olsun ki geldiniz! Umutsuzluk içinde pes ettiğinizden korkmuştum. Ne yapmam gerekiyor? Sınavı başlatayım mı?"

"Evet, başlasın."

"Fakat hırsız?"

"Sınava giremeyecek."

"Kim olduğunu biliyor musunuz?"

"Sanırım biliyorum. Eğer olayın duyulmaması gerekiyorsa, harekete geçmeli ve küçük mahkememizi kurmalıyız. Siz şuraya geçin lütfen, Bay Soames! Watson, sen şuraya geç! Koltuğu ortaya koyacağım. Sanırım şu an suçluya yeterince tehdit oluşturur bir havamız var. Lütfen zili çalın!"

Bannister içeri girdi ve şaşkınlıkla irkildi. Mahkeme görüntüsü onu korkutmuştu.

"Lütfen kapıyı kapatın," dedi Holmes. "Şimdi, Bannister, dün meydana gelen olay hakkındaki gerçeği anlatır mısın?"

Adam saç diplerine kadar bembeyaz kesilmişti. "Size her şeyi anlattım, efendim."

"Ekleyecek hiçbir şeyiniz yok mu?"

"Hayır, hiçbir şeyim yok efendim."

"Pekâlâ, o halde size birkaç soru soracağım. Dün o sandalyeye oturduğunuzda, bunun sebebi, kimin odada bulunduğu hakkında ipucu verecek bir nesneyi gizlemek için miydi?"

Bannister'ın yüzünü korku dolu bir ifade kapladı.

"Hayır, efendim, kesinlikle hayır."

"Bu sadece bir soru," dedi Holmes, sakin bir şekilde. "Bunu kanıtlayamadığımı açıkça ifade etmeliyim. Fakat Bay Soames arkasını döndüğü andan itibaren o yatak odasında saklanan kişiyi dışarı çıkardığınızdan yeterince muhtemel görünüyor."

Bannister kurumuş dudaklarını ısırıyordu.

"Odada kimse yoktu, efendim."

"Ah, çok yazık, Bannister. Şimdiye dek doğru söylemiş olabilirsin fakat artık yalan söylediğini biliyorum."

Adamın yüzünde bunu inkâr edercesine huzursuz bir ifade belirdi.

"Odada kimse yoktu, efendim."

"Hadi oradan, Bannister!"

"Hayır, efendim, kimse yoktu."

"Bu durumda bize daha fazla bilgi veremezsin. Lütfen odada kalır mısın? Yatak odasının kapısının yanında dur. Şimdi, Bay Soames, senden genç Gilchrist'in odasına gitmeni ve ondan odana gelmesini istemeni rica ediyorum."

Bir dakika sonra okutman öğrencisiyle beraber döndü. İyi bir fiziği olan, uzun, esnek vücutlu ve çevikti. Atletik bir yapısı ve temiz bir yüzü vardı. Tedirgin mavi gözleri sırayla hepimize baktı ve en sonunda uzak köşedeki Bannister'ın üzerinde boş bir ifadeyle sabitlendi.

"Kapıyı kapatın!" dedi Holmes. "Şimdi, Bay Gilchrist, burada sadece biz varız ve kimse aramızda geçenleri bilmeyecek. Birbirimize karşı tamamen dürüst olabiliriz. Bay Gilchrist, sizin gibi onurlu bir adamın nasıl olur da dün meydana gelen olayı gerçekleştirdiğini bilmek istiyoruz."

Zavallı genç adam sendeledi ve Bannister'a korku ve kınama dolu bir bakış attı.

"Hayır, hayır, Bay Gilchrist, efendim, asla tek kelime etmedim, tek kelime dahi etmedim!" diye bağırdı uşak.

"Hayır, fakat şimdi söylüyorsunuz," dedi Holmes. "Şimdi, bayım, Bannister'ın söylediklerinden sonra durumunuzun umutsuz olduğunu ve tek şansınızın her şeyi açıkça itiraf etmek olduğunu anlamalısınız."

Bir an için, Gilchrist elini havaya kaldırıp kıvranan yüz hatlarını kontrol etmeye çalıştı. Ardından masanın yanında dizlerinin üstüne çöküp elleriyle yüzünü kapatarak şiddetli bir şekilde hıçkırarak ağlamaya başladı.

"Hadi, hadi." dedi Holmes nazik bir tavırla, "Her insan hata yapabilir, en azından kimse sizi duygusuz bir suçlu olmakla suçlayamaz. Bay Soames'a, meydana gelen olayları ben anlatırsam sizin için daha kolay olur ve yanlış bir şey söylediğimde beni düzeltebilirsiniz. Anlaştık mı? Pekâlâ, cevap vermenize gerek yok. Dinleyin ve size haksızlık yapmadığımı göreceksiniz."

"Bana kimsenin, Bannister'ın bile, kâğıtların odanızda olduğunu söylemediğini söylediğiniz andan itibaren olay zihnimde belirli bir şekil almaya başladı. Tabii ki biri matbaacıyı kovmuş da olabilirdi. Kâğıtları kendi ofisinde inceleyebilirdi. Hintliden de hiç şüphelenmedim. Eğer kanıtlar rulo yapılmış halde olsalardı, muhtemelen ne olduklarını bilemezdi. Diğer taraftan, bir adamın odaya girme cesaretini göstermesi ve şans eseri o gün kâğıtların masada olması akla gelmez bir tesadüf gibi görünüyordu. Bu olasılığı da eledim. Odaya giren adam, kâğıtların orada olduğunu biliyordu. Peki, bunu nerden biliyordu? Odanıza yaklaşırken, pencereyi inceledim. Birinin gün ışığında, karşıdaki tüm o odalardan görünür bir şekilde içeriye girme ihtimalini dikkate aldığımı sana-

rak bana güldünüz. Bu saçma bir fikir olurdu. Bir adamın pencerenin önünden geçerken kâğıtların ortadaki masada olduğunu görebilmesi için ne kadar uzun olması gerektiğini ölçüyordum. Ben 1.82 boyundayım ve biraz uğraşarak içeriyi görebiliyordum. Benden kısa olmayan birinin bir şansı olabilir. Görüyorsunuz, eğer üç öğrencinizden biri normalden biraz uzunsa, üçü arasından odayı izlemenin en çok onun için kolay olacağını düşünmek için hali hazırda bir nedenim vardı. İçeri girdim ve yan taraftaki masayla ilgili fikirlerimi size açıkladım. Ortadaki masayla ilgili hiçbir fikrim yoktu, ta ki siz Gilchrist'i tanımlarken uzun atlamayla ilgilenen bir sporcu olduğunu belirtene kadar. Ardından her şey bir anda açıklığa kavuştu ve tek ihtiyacım olan şey hızlıca elde ettiğim kesin, doğrulayıcı kanıtlardı.

"Her şey aynen şu şekilde meydana geldi: Bu genç adam öğle vakti, uzun atlama antrenmanı yaptığı spor alanındaydı. Atlayış ayakkabılarıyla birlikte geri döndü. Ve bildiğiniz gibi bu ayakkabıların tabanları çivilidir. Pencerenizin yanından geçerken uzun boyu sayesinde kâğıtların masanızda olduğunu gördü ve ne olduklarını anladı. Eğer kapınızın önünden geçerken uşağınızın unutkanlığıyla kapıda bıraktığı anahtarı fark etmemiş olsaydı bu olayların hiçbiri yaşanmazdı. Ani bir istek içeri girmesine ve masadakilerin gerçekten sınav kâğıtları olup olmadığına bakmasına sebep oldu. Her zaman bir soru sormak için içeri girmiş gibi davranabileceğinden tehlikeli bir şey yaptığını düşünmüyordu. Masadakilerin gerçekten sınav kâğıtları olduğunu gördüğünde, işte o zaman kendini tutamadı ve isteklerine yenik düştü. Ayakkabılarını

masaya koydu. Pencerenin yanındaki o sandalyeye koyduğunuz şey neydi?"

"Eldiven." dedi genç adam.

Holmes bir zafer kazanmışçasına Bannister'a baktı. "Eldivenlerini sandalyeye koydu, sınav kâğıtlarını kopyalamak için sayfa sayfa aldı. Okutmanın ana kapıdan döneceğini ve onu göreceğini düşündü. Bildiğimiz gibi, Bay Soames yan kapıdan geldi. Aniden kapıda olduğunu fark etti. Kaçmasının imkânı yoktu. Eldivenlerini unuttu fakat ayakkabılarını alıp yatak odasına girdi. Masadaki sıyrığın bir tarafta hafif fakat yatak odasına doğru olan tarafta derinleştiğini görüyorsunuz. Bu başlı başına ayakkabının o tarafa doğru götürüldüğünü ve suçlunun orada saklandığını göstermeye yeter. Çivinin etrafındaki toprak masada kalmış ve ikinci örnek yumuşamış ve yatak odasında düşmüş. Bu sabah spor alanına gittiğimde, atlama noktasında kullanılan yapışkan siyah kili gördüğümü ve atletlerin kayıp düşmesini önlemek için üzerine atılan talaşla birlikte bir örnek aldığımı ekleyebilirim. Anlattıklarım doğru mu, Bay Gilchrist?"

Genç adam ayağa kalktı.

"Evet, bayım, doğru," dedi.

"Yüce Tanrım! Ekleyecek hiçbir şeyiniz yok mu?" diye bağırdı Soames.

"Evet, bayım, var fakat utanç verici bir şekilde ifşa olmam beni sersemletti. Huzursuz bir gece yarısı yazdığım ve sabah size vermeyi planladığım bir mektubum vardı, Bay Soames. İşlediğim suçun ortaya çıkacağını bilmeden önce yazmıştım.

İşte burada, efendim. Sınava girmemeye karar verdiğimi ve Rodezya Polis Merkezi'nde bir göreve atandığımı ve derhal Güney Afrika'ya gideceğimi söylediğimi göreceksiniz."

"Haksız avantajınızdan kazanç elde etmeye niyetli olmadığınızı duymak beni gerçekten sevindirdi." dedi Soames. "Fakat neden fikrinizi değiştirdiniz?"

Gilchrist, Bannister'ı işaret etti.

"Doğru bir karar vermemi sağlayan adam işte bu," dedi.

"Hadi Bannister!" dedi Holmes. "Söylediklerimden, bu genç adamı dışarı çıkartanın sen olduğu açık, çünkü odada kalan tek kişi sendin ve dışarı çıkarken kapıyı kilitlemiş olmalısın. O pencereden kaçışına gelirsek, bu inanılmazdı. Bu gizemdeki son bölümü de aydınlatıp bize yaptığın şeylerin sebeplerini anlatamaz mısın?"

"Zekânızla, bilmenizin imkânsız olduğunun farkında olsaydınız efendim, bu oldukça basit bir durumdu. Bir zamanlar, efendim, bu genç adamın babası olan Sör Jabez Gilchrist'in uşağıydım. Başına gelenlerden sonra fakülteye hizmetli olarak girdim fakat kötü bir duruma düştü diye eski patronumu asla unutamazdım. Elimden geldiğince eski günlerin hatırına, oğlunu izledim. Dün bu odaya girdiğimde, olay patlak verdiğinde ilk gördüğüm şey Bay Gilchrist'in eldivenlerinin o sandalyede durduğuydu. Eğer Bay Soames onları görseydi, her şey biterdi. O sandalyeye oturdum ve Bay Soames sizin yanınıza gelene kadar hiçbir şey beni oradan kaldıramadı. Ardından zavallı genç efendim ortaya

çıktı ve dizlerinin üstüne çöküp her şeyi bana itiraf etti. Onu kurtarmam ve onunla merhum babasının konuştuğu gibi konuşmaya çalışmam ve ona böyle bir şeyden kazanç sağlayamayacağını anlatmam doğal bir şey değil midir? Beni suçlayabilir misiniz, efendim?"

"Hayır, tabii ki... dedi Holmes rahatlamış bir şekilde ayağa kalkarak. "Pekâlâ, Soames, sanırım küçük sorununu açıklığa kavuşturduk ve kahvaltımız bizi evde bekliyor. Hadi, Watson! Size gelince, bayım, Sizi Rodezya'da parlak bir geleceğin beklediğine inanıyorum. Bir kez alçaldınız. Bakalım, gelecekte ne kadar yükseleceksiniz?"

Peçeli Kiracı

Sherlock Holmes'un şu anda dedektiflik kariyerinin 23. yılında olduğunu ve bu 23 yılın on beş yıldan fazla bir süresinde birlikte hareket ettiğimizi düşünürsek kâğıda döküp yazmama izin verdiği hikâyelerden, şu ana kadar ne kadar çok malzeme çıkartmış olduğumu tahmin ediyorsunuzdur. Bu geçirdiğimiz süre boyunca asla anlatacak hikâye bulmak konusunda bir sorunum olmadı, aksine anlatacak hikâyeler arasından seçme konusunda zaman zaman kararsız kaldığım anlar çok oldu. Yalnızca günlük notlarımın doldurduğu koca bir rafım ve belgelerle dolu sayısız evrak çantam var. Bunlar, Viktorya döneminin sonlarında ortaya çıkan suç ve suçluların yanında toplumsal ve resmi skandalları araştıran öğrenciler için de bulunmaz bir arşiv. Skandallarla ilgili sorunlara bakacak olursak, ailelerinin şereflerini ve itibarlarını düşünen mektup sahipleri korkmasınlar lütfen, çünkü dostum Holmes'u başkalarından ayıran sağduyusu ve mesleki onur duygusu, bu olayların yazıya dökülmesi konusunda da görevlerini yerine getirmektedir. Bize anlatılan hiçbir sır kötüye kullanılmadı ve bundan sonra da kullanılmayacak. Ancak son zamanlarda benden kâğıtları alarak yok etmek isteyenlerin bu yönde yaptıkları kötü niyetli girişimleri kınıyorum.

Bu zorbalıkları yapanlar biliniyor. Devam ederse üzülerek söylemeliyim ki bir politikacı, bir deniz feneri ve eğitimli karabatak hakkındaki hikâyemi halka açıklamak için Bay Holmes'tan gerekli yetkiyi almış bulunmaktayım. Ne demek istediğimi anlayan en azından birkaç okur vardır diye düşünüyorum.

Her olayın, Holmes için sadece içgüdülerini ve gözlem yeteneğini ortaya koyabilmesi için bir olanak verdiğini söylemek haksızlık olur. Bazen çözmeye çalıştığı vakadan bir sonuç alabilmek için gerçekten çok çaba sarf ediyor, bazen de bu sonuçlar kendiliğinden onun karşısına çıkıyor. Ama bazen o kadar üzücü olaylarla karşı karşıya geliniyor ki, ona insani davranması için en küçük fırsat bile verilmiyor. İşte bu anlatacağım olaylardan birisi de böyle bir vaka. Bu olayda geçen isimler ve yerler konusunda ufak değişiklikler yaptım. Geriye kalan her şey, olduğu gibi aktarılmıştır.

1986 yılının sonlarına doğru bir sabah, Holmes, acilen yanına gitmem için bir not göndermişti. Bürosuna vardığımda onu duman altında kalmış odasının içinde, yaşlıca ve hafif tombul bir hanımefendinin yanında otururken buldum.

"Ziyaretimize gelen bu hanımefendi Güney Brixton'dan Bayan Merillow," diye tanıştırdı beni hanımefendiyle. "Bayan Merillow yanında tütün içilmesinden rahatsız olmuyor Watson. İstersen sen de içebilirsin. Kendisinin bizimle paylaşmak istediği ilginç bir hikâyesi var. Senin burada olmanın bu olayın çözüme kavuşmasında yardımcı olacağına inanıyorum."

"Elimden gelenin en iyisi..."

"Siz de takdir edersiniz ki Bayan Merillow, Bayan Ronder'in yanına gideceksem eğer, yanımda bir tanık olmasını tercih ederim. Biz oraya gitmeden, bunu ona söylerseniz sevinirim."

"Tanrı sizi korusun, Bay Holmes. Sizi görmek için o kadar heyecanlı ki, isterseniz bütün mahalleyi peşinize takıp getirebilirsiniz."

"O zaman, yarın öğle saatlerinde orada oluruz. Araştırmaya başlamadan önce elimizde doğru delillerin bulunduğundan emin olmak istiyorum. Kısa bir tekrar yapacak olursak Dr. Watson'ın her şeyi anlamasına da yardımcı olabiliriz. Yedi yıldır kiracınız olan Bayan Ronder'in yüzünü yalnızca bir kez gördüğünüzü söylemiştiniz değil mi?"

"Tanrı şahidimdir, yalnızca bir kez görebildim!" dedi Bayan Merillow.

"Acaba yüzünde gizlemek istediği bir yarası mı var?"

"Bay Holmes, açık konuşmak gerekirse onun bir yüze sahip olduğundan bile şüpheliyim. Sütçümüz onu bir kez pencerenin arkasından dışarıya bakarken bulmuş. Kadını görmesiyle beraber elindeki süt güğümünü de yere düşürüp, bütün sütü bahçeye dökmesi bir olmuş. Öyle bir yüz o kadınınki. Onu gördüğümde -onun farkında olmadığı bir zamanda- kendisine baktığımı fark edince kapıyı hemen kapattı ve 'Şimdi neden yüzümü göstermek istemediğimi anlayıp rahatlamışsınızdır Bayan Merillow' diye bağırdı."

"Geçmişi hakkında bir bilginiz var mı?"

"Maalesef yok."

"İlk görüşmenizde size kefil sundu mu?"

"Hayır, ama çok iyi miktarda para verdi. Yıllık kirasının birçoğunu hemen ödedi ve şartları sormadı bile. Anlayacağınız benim gibi kıt kanaat geçinen bir kadının reddedemeyeceği bir teklifti bu."

"Neden sizin evinizde oturmak istediğine dair bir şey söyledi mi?"

"Benim evim anayoldan uzakta ve diğer birçok eve göre daha sakin bir noktada. Ailem yok, bence nedenleri bunlar. Başkalarını da denemiştir illaki ama benim evimi en uygun yer olarak gördüğünü düşünüyorum. Kadının aradığı şey mahremiyetti ve bunun için gereken parayı ödemeye de hazırdı."

"Bu tesadüfen gerçekleşen olay dışında kadının yüzünü hiç görmediğinizi söylüyorsunuz. Gerçekten de ilginç bir olay ve bunu araştırmamız için bize gelmeniz gayet anlaşılır bir durum."

"Hayır, Bay Holmes. Kiramı aldığım sürece, bence hiçbir sıkıntı yok. Şu anki kiracımdan daha sessiz ve sorunsuz bir kiracı görmedim."

"O halde sizi endişelendiren şey nedir?"

"Sağlığı Bay Holmes. Kendisini helak ediyor. Aklında korkunç bir şey var. 'Cinayet!' diye çığlık attığını duydum bir kez. Bir keresinde de 'Seni acımasız yaratık! Canavar!' diye bağırdı. Gecenin bir körüydü, sesi evin duvarlarında yankılanıyordu ve tüylerim diken diken olmuştu. Sabah olunca yanına indim. 'Bayan Ronder, eğer içinizde sizi ra-

hatsız eden bir şey varsa bir rahibe ya da polise gidebiliriz. Yardım etmelerini isteriz,' dedim."

'Size yalvarırım, polise haber vermeyin. Rahibe gelince, o bile geçmişte yaşananları değiştiremez Bayan Merillow. Ama keşke gerçekten ben ölmeden önce birilerine gerçeği anlatma şansım olsaydı. İçim o zaman belki biraz huzur dolardı,' dedi."

'Madem sıradan olanları istemiyorsunuz, haberlerini okuduğumuz o dedektif var,' dedim affınıza sığınarak Bay Holmes.

Bunu duyunca birden irkildi. İşte o adam. Neden bu daha önce aklıma gelmedi. Lütfen buraya getirin onu. Eğer gelmek istemezse benim, vahşi hayvan gösterisi yapan Ronder'in karısı olduğumu söyleyin. Böyle söyleyin ve Abbas Parva ismini verin ona.' Sonra da kâğıda bu ismi yazdı. 'Eğer düşündüğüm kişiyse buraya gelecektir,' dedi."

"Evet, gideceğim," dedi Holmes. "Peki, Bayan Merillow. Dr. Watson'la biraz yalnız konuşmak istiyorum. Öğle yemeğine kadar sürer. Öğleden sonra saat üç civarı Brixton'daki evinizde sizi ziyaret etmeye geliriz."

Ziyaretçimiz ördek gibi paytak adımlarıyla yürüyerek dışarı çıktı. Bayan Merillow'un yürüyüş biçimini tanımlayacak başka bir sözcük bulamadım ne yazık ki! Holmes, bütün enerjisiyle, bir köşede duran kitapların üzerine atlamakta gecikmedi. Birkaç dakika boyunca yalnızca çevirdiği sayfaların sesi duyuldu. Yüzünde bir gülümseme belirince aradığı şeyi bulduğunu anladım. O kadar heyecanlanmıştı

ki, ayağa kalkmadan, bir Budist gibi bacaklarını bağdaştırmış bir şekilde yerde oturuyordu; dizlerinden birisinin üzerinde de açık duran bir kitap vardı.

"O zamanlar bu olay beni çok heyecanlandırmıştı Watson. Baksana ta o zamanlar aldığım karışık notlarım da bunu kanıtlıyor. İtiraf etmeliyim ki, o zamanlar bir sonuca ulaşamamıştım. Ama olayı ele alan yargıcın da yanlış karara vardığına emindim. Abbas Parva trajedisiyle ilgili olarak bir şeyler geliyor mu hiç aklına?"

"Hiçbir şey hatırlamıyorum Holmes."

"Aslında o zamanlar birlikteydik. Gerçi benim davayla ilgili izlenimlerim çok yüzeyseldi. Aslında üstüne gidilecek bir durum da yoktu ve taraflardan hiçbirisi benim yardımımı talep etmemişti. Belki dönemin gazetelerine bir göz gezdirmek işe yarayabilir."

"Belki de sen bana ana hatlarını anlatsan daha iyi olur."

"Elbette, o da olur. Anlattıkça belki de hatırlamaya başlarsın. Ronder, o zamanlar çok bilinen bir isimdi. Wombwell ve o günlerin en ünlü şovmeni olan Sanger'ın rakibiydi. Çok içtiğine dair kanıtlar var. Başına gelen üzücü olay sonrasında o ve gösterisi popülaritesini kaybetmişlerdi. Olay günü arabayla Wimbledon'a giderlerken, Berkshire'da küçük bir köy olan Abbas Parva'da konaklamak üzere mola vermişlerdi. Bulundukları yer küçük bir yerdi ve bir gösteri yapmaları gereksizdi; bu yüzden sadece konaklıyorlardı.

Yanlarında, gösterilerde kullanılan çok güzel bir Kuzey Afrika aslanı vardı. Adı Sahra Kralıydı. Ronder ve eşinin gösterileri genellikle bir kafesin içinde oluyordu. Bak, gösterilerinin birisine ait bir fotoğrafı göstereyim sana; Ronder'in ne kadar da iri yarı bir adam olduğunu görüyorsun buna karşılık karısı da bir o kadar büyüleyici bir kadın. Sorgu sırasında aslanın tehlikeli olduğuna dair bazı bulgular elde edilmişti aslında ama her zamanki gibi, alışıldık durumlar oldu sonuç olarak kimse bunları kayda almadı.

Ronder ve karısı geceleri aslanı düzenli bir şekilde beslerlerdi. Bazen yalnızca birisi giderdi, bazen de ikisi birden ama asla başkasının bu işi yapmalarına izin vermezlerdi çünkü hayvanların kendilerine yemek veren insanlara zarar vermeyeceklerine inanıyorlardı. Yedi yıl önce, üzücü olayın yaşandığı o gece, ikisi birlikte hayvanı beslemeye gittiler ama ayrıntılar asla gün yüzüne çıkmadı.

Anlaşılan o ki, gece yarısı bütün kamp kadının çığlıklarına ve aslanın kükremelerine uyanmış. Bakıcılar ve çalışanlar, ellerine fenerlerini alarak koşmuşlar ve ellerindeki fenerler korkunç bir şeyin aydınlanmasına neden olmuş.

Ronder, kapısı açık olan kafesin beş metre ilerisinde, kafasının arkası ezilmiş ve sırtında derin pençe izleriyle yatıyormuş. Kafesin kapısına yakın bir yerde de Bayan Ronder sırt üstü yatmış dehşet içerisinde üzerinde duran vahşi hayvanın ağzından akıttığı salyalara bakıyormuş. Kadının yüzü o kadar kötü bir derecede yaralanmış ki, kimse yaşayabileceğine ihtimal vermemiş. Güç gösterisini düzenleyen Leonardo ve Palyaço Griggs'in başını çektiği

sirk çalışanlarından bazıları, ellerine aldıkları büyük sopalarla zar zor hayvanı kafesine soktukları gibi kapısını kilitlemeleri bir olmuş. Hayvanın kafesten nasıl kurtulduğu ise hâlâ bir muamma. O zamanlar, çiftin kafese girmek için kapısını açtıklarında, aslanın da üzerlerine atladıkları fikri ileri sürülmüş. Yaralı kadını karavana taşıyanlar neden kadının sürekli "Korkak! Korkak!" diye fısıldadığına bir anlam verememiş. Kadından sağlıklı bilgi alınabilmesi için altı ay geçmesi gerekmiş. Usulen bir soruşturma açılmış ama ölüm nedeni kaza olarak belirtilerek kapatılmış."

"Peki, sence başka ne olmuş olabilir?" diye sordum.

"Ben de bilmiyorum ama Berkshire Polis Merkezi'nden genç Edmunds'un ilgisini çeken birkaç nokta var. Oldukça zeki bir delikanlı! Sonradan Allahabad'a gönderildi. Benim olaya dâhil olmam da onun sayesinde gerçekleşti. Günlerden birinde bu konudan bahsetmek için bana uğradı, bir iki pipo tüttürdü."

"Şu zayıf, sarı saçlı adam mı?"

"Evet, ta kendisi... Bakıyorum da hatırlamaya başladın bile."

"Kafasına takılan şey neymiş?"

"Aslında, ikimiz de endişeliydik. Olayın gidişatını kurgulamak çok zordu. Olayı bir de aslanın açısından ele almalıydık. Serbest kalıyor ama o ne yapıyor? Büyük bir sıçrayıştan sonra Ronder'in üstüne atlayıp ona saldırıyor. Garip olan aslanın onu sırt üstü yatırıp saldırmasına rağmen, pençe izlerinin adamın başının arkasında olmasıydı. Sonra

aslan kaçmak yerine bu sefer de kadına saldırıyor ve pençe darbelerini ona indiriyor. Kadının attığı çığlıklar, kocasının onu bir şekilde kurtaramadığı için hayal kırıklığına uğratmış olabileceğini ima ediyor. Zavallı şeytan ona yardım etmek için ne yapmış olabilir? Zor olan kısmı anladın mı?"

"Oldukça iyi anladım."

"Düşündükçe zihnimde yeni yeni canlanmaya başlayan başka bir konu daha var. Aslanın kükreyip de kadının çığlık atmaya başladığı anda, bir adamın da ölümüne bağırdığına dair deliller vardı."

"Hiç şüphesiz ki bu adam Ronder'di."

"Adamın kafasının ezildiğini göz önüne alırsak, çığlık atması pek de muhtemel değil zaten. Kadının sesine başka bir adamın bağırışlarının karıştığına şahitlik eden elimizde en az iki kişi var."

"Muhtemelen sonrasında bütün kamp birden bağırmaya başladı. Diğer noktalara gelince, onların hakkında da birkaç çözüm önerisi sunabilirim."

"Dinlemekten memnuniyet duyarım."

"İkisi beraber, aslan kafesten kaçtığında, kafesin yaklaşık 5 metre yakınındaydılar. Adam kaçmaya çalıştı ama avlandı. Kadın da kafesin içine kaçarak içeriden kendisini kilitlemeyi denedi. Orası kendisini güvenli bir şekilde koruyabileceği tek yerdi. Aslan, koşarak uzaklaşmaya çalışan adamı, yakalayarak yere düşürdü. Kadın o sırada aslanla yüzleşmesi gerekirken kaçmaya çalışan kocasına sinirlenmişti. Aslanla

yüzleşseydi belki onu korkutabilirdi. Kadının 'Korkak!' diye bağırmasının nedeni bu olabilir."

"Mükemmel, Watson! Yalnızca tek bir açık nokta var."

"Neymiş o, Holmes?"

"Eğer ikisi de kafesten 5 metre uzaktaysa, aslan nasıl serbest kaldı?"

"Belki de bir düşmanları vardı ve onlardan önce gelip kafesin kapısını açtı."

"Peki ya aslan her gün kafesin içinde oyunlar oynayıp türlü numaralar yaparken o gün neden onlara saldırsın?"

"Belki de onlara düşman olan birisi aslanı kızdırmak için önceden bir şeyler yapmıştır."

Holmes düşünceli bir şekilde birkaç dakika sessizce oturdu.

"Tamam, Watson. Teorini özetleyecek olursak şunları söyleyebiliriz. Ronder'in bir sürü düşmanı vardı. Edmund'un belirttiğine göre, kendisi korkunç bir adammış zaten. Önüne gelen herkesle kavgaya tutuşurmuş. Ziyaretçimizin kiracısının evinden geldiğini söylediği bağırışlar ise o geceden zar zor sağ kurtulan kadıncağızın olaya dair aklında kalan hatıraları. Ama tüm gerçekleri öğrenene kadar yorum yapmamızın ve teori üretmemizin bir anlamı yok. Mutfakta soğuk keklik ve bir şişe Montrachet var. Onları ziyaret etmeden önce biraz enerji toparlayalım derim ben."

At arabası bizi Bayan Merillow'un evinin önüne bıraktığında, tombul hanımefendi kapısının önünde bizi bekliyordu. Kadının öncelikli derdinin, kiracısını kaybetmemek olduğu

belliydi. Bayan Merillow bizi kadınla tanıştırmadan önce, istenmedik bir şey söylemememiz ya da yapmamamız konusunda binlerce kez yalvarırcasına uyardı. Ancak kadını ikna ettikten sonra, eskimiş halıların serili olduğu bir koridordan geçerek gizemli kiracının odasına girdik.

Kadın neredeyse hiç dışarı çıkmadığı ve odayı yeterince havalandırmadığı için oda küf kokuyordu. Zamanında hayvanları kafese tıkan kadın, kaderin bir cilvesiymiş gibi bir odaya tıkılmış bir şekilde yaşıyordu artık. Odanın bir köşesindeki kırık bir sandalyenin üzerine oturmuştu. Hareketsiz geçen yıllar, vücudunun kıvrımlarını yok etmiş olmasına rağmen gençliğinde güzel bir kadın olduğu hâlâ belli oluyordu. Bedeninde alımlı bir kadının genel izleri hâlâ mevcuttu. Koyu renkli, kaim bir peçe ile yüzünü kapatmıştı ama bu peçe üst dudağının başladığı yerde bitiyordu ve bu karanlık tüm dikkatleri görünümü muhteşem olan dudaklarıyla, yapısı düzgün çenesine çekiyordu. Sesi de insanın kulağını okşayan bir tondaydı.

"Sanırım ismimi bilmiyorsunuz Bay Holmes," dedi. "Buraya gelince hatırlarsınız diye umut etmiştim aslında."

"Evet hanımefendi, bilmiyorum. Ama bundan önce asıl merak ettiğim başınıza gelen olayın ilgimi çekeceğine nasıl karar verdiğiniz?"

"İyileştikten sora, o şehirde görevli olan Bay Edmunds'a ifade vermeye gittiğimde öğrendim. Maalesef o zaman ona yalan söyledim. Daha sonra bundan çok pişmanlık duysam da o saatten sonra yapılabilecek bir şey yoktu."

"Genellikle doğruyu söylemek en doğru seçimdir. Peki, neden ona yalan söylediniz?"

"Çünkü bir başkasının kaderi buna bağlıydı. Bana kalsa çok değersiz bir varlıktı ama vicdanım buna el vermedi işte. Çok yaklaşmıştık, çok!"

"Peki, bu kötü durum şu anda geçti mi?"

"Evet efendim. Bahsi geçen kişi vefat etti."

"Öyleyse, bildiklerinizi neden artık polise anlatmıyorsunuz?"

"Çünkü bu sefer de düşünmem gereken başka birisi var. O da kendimim. Polisin yapacağı soruşturma eminim ki bir skandalla sonuçlanacak. Bu saatten sonra insanların yeni şeyler öğrenmesine ve sürekli bir şekilde beni rahatsız etmelerine dayanamam. Ömrümden geriye çok bir şey kalmadı bari en azından huzur içinde öleyim. İşte bu yüzden ben öldükten sonra her şeyin anlaşılmasını sağlayacak yeteneğe sahip birisine, başıma gelen üzücü hikâyeyi anlatmak istiyorum."

"Beni mahcup ediyorsunuz hanımefendi. Ama benim sorumlu olduğum bazı birimler var. Siz bana olayları anlattıktan sonra, bunlardan polisin haberdar olmayacağına dair size söz veremem."

"Bence iletmeyeceksiniz Bay Holmes. Karakterinizi ve çalışma şeklinizi iyi biliyorum. Uzun yıllar yaptıklarınızı takip ettim. Okumak, kaderimin bana izin verdiği son şey ve dünyada olup biten çoğu şeyden bu sayede haberdar

olabiliyorum. Her neyse, sonucu ne olursa olsun size olanları anlatacağım. İçimi böylece rahatlatabilirim."

"Arkadaşım ve ben, sizi dinlemekten memnuniyet duyacağız efendim."

Kadın ayağa kalktı ve çekmeceden bir adamın resmini çıkarttı. Resimdeki adam profesyonel bir akrobat gibi görünüyordu. Mükemmel fiziğiyle, geniş kol kaslarını şişkin duran göğsünün üzerinde kavuşturmuştu. Fotoğraf çekilirken kalın bıyığının altındaki gülümsemesiyle birçok zafer elde etmiş, kendine güvenen bir adam ifadesi takınmıştı yüzüne.

"Bu Leonardo," dedi kadın.

"Leonardo, güçlü adam gösterisini düzenleyen kişi mi? Tanıklık eden şahıs?"

"Ta kendisi. Ve bu da benim kocam."

Çok korkunç bir yüzü vardı, insanla domuz karışımı bir yaratıktı sanki hatta daha çok yaban domuzuna benziyordu. İçindeki vahşi hayvan yüzüne yansımıştı sanki. O çirkin ağzından saçılan salyaları ve öfkeyi hayal etmek çok da zor değildi. Gözlerinin şekli her ne kadar küçük de olsa bakışlarındaki o sinsilik dünyaya karşı yoğun bir kötülük beslediği fikrini canlandırıyordu insanın zihninde. Kaba, zorba, vahşi... O yüze bakılınca ilk akla gelenler bunlardı doğrusu.

"Bu fotoğraflar sayesinde neler olduğunu aşağı yukarı anlayabilirsiniz efendim. Ben talaşların üzerinde büyüyen zavallı bir sirk kızıyım. On yaşıma girmeden çember atlamaya başlamıştım. Bir kadın olduğumda ise bu adam bana âşık

oldu, tabii onun şehvetine aşk denebilirse. Talihin ters gittiği bir gün, onun karısı oldum. Cehennem ıstırabı benim için o gün başladı diyebiliriz. O da, bana işkence eden şeytanın kendisiydi. Sirkte bana nasıl davrandığını bilmeyen yoktu. Önce beni herkesten uzaklaştırdı, bağladı, şikâyet edince de kırbaçladı. Sirktekiler benim için üzülüyor ve ondan nefret ediyorlardı ama ellerinden ne gelirdi? Öyle korkunç birisiydi ki herkes ondan korkuyordu. Hele bir de alkollüyken daha da zalim bir adam olup çıkıyordu.

Hayvanlara eziyet ettiği için birçok kez ceza almasına rağmen parası çok olduğu için bu cezaların hiçbirini umursamıyordu. En güvendiği adamları, onu bir bir terk etti. Doğal olarak da gösterisinin popülaritesi de gittikçe düştü. Geriye Palyaço Jimmy Griggs, Leonardo ve ben kalmıştık. Zavallı şeytan, eğlenceli birisi değildi ama bizi bir arada tutmak için elinden geleni yapmıştı.

Sonra hayatıma Leonardo girdi. Nasıl biri olduğunu görüyorsunuz. Görkemli bedeninin içinde zayıf bir ruhu olan bir adamdı Leonardo. Ama kocama kıyasla melek gibi bir insandı. Bana acıdı ve yardım etti. Yakınlığımız zamanla tutkulu ve derin bir aşka dönüştü. Öyle bir aşktı ki bu, hayatımın sonuna kadar hayalini kuracak fakat asla elde edemeyecektim. Kocam zamanla şüphelenmeye başlamıştı fakat kaba bir insan olduğu kadar da korkak da olduğundan Leonardo'ya bulaşmaktan çekindi. Kendince intikamını bana her zamankinden daha çok işkence ederek aldı. Bir gece, çığlıklarımı duyan Leonardo karavanımızın önüne kadar geldi. O gece, çok daha kötü bir durumla karşılaşabilirdik.

Aslına bakılırsa sevgilim ve ben benzer bir olayın er ya da geç gerçekleşeceğini biliyorduk. Kocam olacak o adam zaten yaşamayı hak etmiyordu. Biz de en yakın zamanda ölmesi gerektiğine kadar verdik.

Leonardo akıllı bir adamdı, iyi plan yapardı. O geceyi planlayan da oydu. Onu suçlamak için söylemiyorum bunları, sonucu ne olursa olsun onun yanında olacaktım. Ama bunun gibi bir planı kurmaya benim aklım yetmezdi. Bir sopa yaptık, daha doğrusu Leonardo yaptı. Kurşundan yapılan baş kısmına beş adet çivi taktı, uçları dışa dönüktü aynı aslanpençesini andırıyordu. Böylece kocama öldürücü darbeyi vurduktan sonra aslanın kafesini açıp suçu hayvana atacak ve arkamızda delil bırakmadan kaçabilecektik.

Kocamla beraber, her zaman yaptığımız gibi hayvanı beslemeye gittik. Çinkodan yapılma bir kovada eti taşıyorduk. Leonardo ise, kafesin üzerinde duran bir karavanın arkasında pusu kurmuş bizi bekliyordu. Çok temkinli hareket ediyordu. Saldırmadan önce geçmemizi bekledi. Parmak uçlarında yürüyerek bizi takip etti ve kocamın arkasından gelerek kafasına sopayı indirdi. O sesi duyunca içimi bir sevinç kapladı. Hemen koştum ve aslanın kafesinin kilidini açtım.

Sonra o korkunç olay başımıza geldi. Bu yaratıkların insan kanının kokusunu nasıl kuvvetli bir şekilde aldıklarını ve heyecanlandıklarını biliyorsunuzdur. Tuhaf bir içgüdü, ona bir insanın öldürüldüğünü söylemişti sanki. Parmaklıkları aralamaya kalmadan üzerime atladı. Saniyeden daha kısa bir sürede üstüme çıktı. Leonardo beni kurtarabilirdi, yani

hayvanı elindeki sopayla üzerimden kaçırabilirdi ama o da bilincini kaybetmişti. Korku içinde bağırarak kaçtığını gördüm. O sırada aslanın dişleri benim yüzümdeydi, sıcak ve iğrenç nefesi beni zehirlemişti ve bilincimi kaybetmeme çok az kalmıştı. Ellerimle kan içinde kalan o çeneyi yüzümden uzaklaştırmaya çalıştım, yardım istemek için çığlıklar atıyordum. Kamptaki herkesin harekete geçtiğini görebilecek kadar bilincim vardı henüz. Hayal meyal bir grup insanın bana doğru koştuğunu hatırlıyorum. Leonardo, Grigss ve diğerleri beni hayvanın altından kurtardı. Aradan uzun aylar geçmesine rağmen hatırladıklarım bu kadardı. Kendime gelip de yüzümü aynada gördüğümde aslana lanetler yağdırdım. Nasıl lanetler tahmin bile edemezsiniz! Yüzümü parçaladığı için değil, beni öldürmediği için. Tek bir dileğim vardı Bay Holmes. O da bu acınası halimi gizleyecek bir şekilde yüzümü örtmek ve kimsenin beni tanıyamayacağı bir yere yerleşmekti. Kendim için yapabileceğim son şey buydu, ben de öyle yaptım. İnine saklanan yaralı bir hayvan olarak buraya yerleştim. Eugenia Ronder'in sonu böyle işte."

Mutsuz kadının anlattığı hikâyeyi bitirince kimse hiçbir şey demeden sessizlik içinde birkaç dakika oturdu öylece. Sonra Holmes kollarını uzatarak, daha önce kendisine hiç görmediğim bir şefkatle kadının ellerini sıvazladı.

"Zavallı kız!" dedi. "Zavallı kız! Kaderin ağlarını nasıl ördüğünü anlamak çok güç. Hele bir de telafisi yoksa... Dünya yalnızca bir zalimlikten ibaret. Peki, bu Leonardo denen adama sonra ne oldu?"

"Onu ne gördüm ne de bir daha haber aldım. Belki de ona bu kadar sert davranmamalıydım. Sonradan kamptaki birisine âşık olmuştur belki. Ancak bir kadın, aşkını öyle kolay kolay satmaz. O, ben aslanın pençesi altında boğuşurken, ona en çok ihtiyacım olduğu anda terk etti beni ama ben onu darağacına göndermeyi vicdanıma yediremedim. İnanın kendime olacakları hiç düşünmedim. Benim başıma gelenlerden daha korkunç bir şey olamazdı zaten? Ama Leonardo ve kaderinin arasında durdum."

"Öldü mü?"

"Geçen ay, Margate yakınlarında yüzerken boğulmuş. Gazetelerde haberini gördüm."

"Beş çivili sopayı ne yaptı peki? Hikâyenizdeki en önemli ve yaratıcı kısım orasıydı."

"Bilmiyorum Bay Holmes. Kampın yanında bir kireç ocağı, o ocağın dibinde de yeşil renkli, derin bir su birikintisi vardı. Belki de oradadır."

"Neyse, artık çok da önemli değil. Olay kapanmış zaten."

"Evet," dedi kadın. "Olay kapandı."

Yola koyulmak için ayağa kalkmıştık ki, kadının ses tonu Holmes'un geri dönmesine neden oldu. Kadına hızla döndükten sonra "Hayatınız size ait değil," dedi. "Sakın yanlış bir şey yapmayın."

"Benim kime yararım var artık?"

"Nereden biliyorsunuz? Acı çeken bir hasta, sabırsızlıklarla dolu bir dünya için iyi bir derstir."

Kadınsa kötü bir cevap verdi. Peçesini kaldırıp ışığın altına yaklaştı.

"Buna dayanıp dayanamayacağınızı çok merak ettim."

Manzara korkunçtu. Yüzün kendisi olmadığı zaman, onu tarif edecek kelimeleri de bulmak imkânsızdır. İki canlı kahverengi göz, bir enkazın arasından hüzünlü bir şekilde bize bakıyordu adeta. Bu da görüntüyü daha da korkunç bir hale getiriyordu. Holmes, karşı çıkmak istediğini bildirirmiş gibi elini havaya kaldırdı ve acıdığını göstermek için bir harekette bulundu ve sonra beraber odadan çıktık.

İki gün sonra, arkadaşım beni yanına çağırdığında, bana şöminenin yanında duran küçük bir kutuyu gururla gösterdi. Kutuyu aldım. Üzerinde zehirli olduğunu belli eden bir etiket vardı. Kapağını açtığım zaman burnuma bademi andıran hoş bir koku geldi.

"Prüsik asit mi?" diye sordum.

"Evet, postayla geldi. Yanındaki mektupta 'Size, benim aklımı çelen şeyi gönderiyorum. Tavsiyenize uyacağım,' yazıyordu. Sanırım bu cesur hanımefendinin kim olduğunu tahmin etmek çok da zor değil Watson."

Sherlock Holmes Ölüm Döşeğinde

Sherlock Holmes'un ev sahibesi Bayan Hudson bana göre bir kadından beklenmeyecek derecede sabırlı biridir. Her Tanrı'nın günü evini farklı tabaka ve kesimden insanların doldurması yetmiyormuş gibi, bir de ilginç kiracısının tuhaf alışkanlıklarına ve düzensiz hayatına katlanmak zorunda kalıyordu. Holmes'un inanılmaz dağınıklığı, en olmayacak saatlerde keman çalma tutkusu, evin içerisini berbat kokulara boğan deneyleri ve hayatından eksik olmayan şiddet ve tehlikeler belki de onu Londra'nın en çekilmez kiracısı konumuna sokmuştu. Ne var ki kira ödemede cömertti. Yıllarca kiracı olarak oturduğu evin tadilatına harcadığı parayla başka bir koca evi rahatlıkla satın alabilirdi.

Ev sahibesi hem ondan çok çekinir hem deonu sayar , kiracısının işlerine karışmaya pek cesaret edemezdi; çünkü onun nasıl bir karşılık vereceğini iyi bilirdi. Öte yandan ondan hoşlanırdı da; çünkü dostum kadınlara oldum olası çok nazik davranırdı. Aslında Holmes kadınları pek sevmez, onlara asla güvenmezdi ama bir beyefendi gibi davranmaktan da geri durmazdı. Yaşlı kadının, kiracısını ne denli önemsediğini bildiğimden, ben evlendikten sonra ikinci kez evime gelip, zavallı dostumun kötü giden sağlık durumundan bahsedince, can kulağıyla dinledim onu.

"Ah Dr. Watson, söylemesi bile kulağa tuhaf geliyor ama sanırım o ölmek üzere," dedi ağlamaklı bir sesle. "Son üç gündür iyice çöktü; bugünü sağ çıkarır mı bilmiyorum. Ne söyledimse bir türlü dinletemedim, doktor çağırmama da izin vermiyor. Ama bu sabah avurtlarının nasıl çöktüğünü ve çaresizce bakan kocaman gözlerini görünce daha fazla dayanamayıp, 'İzin verseniz de vermeseniz de, Bay Holmes, hemen gidip bir doktor çağıracağım,' dedim. 'O zaman Dr. Watson'ı çağır' dedi. Sizin yerinizde olsam acele ederdim efendim, yoksa onu bir daha sağ göremeyebilirsiniz."

Dostumun hastalığından haberim olmadığı için dehşet içinde kalmıştım. Nasıl alelacele şapkamla paltomu kapıp yola koyulduğumu tahmin edemezsiniz. Yolda Bayan Hudson'a diğer ayrıntıları da sordum.

"Bildiğim fazla bir şey yok, efendim," dedi. "Nehir kenarındaki Rotherhithe Caddesi'nde bir vaka üzerinde çalışıyordu; bu hastalığı da orada kaptı galiba. Perşembe günü öğle üzeri yatağa düştü ve o günden beri de hiç ayağa kalkmadı. Üç gündür boğazından ne bir lokma yemek ne de bir yudum su geçiyor."

"Aman Tanrım! Neden daha önce bir doktor çağırmadınız?"

"Denedim ama izin vermedi, efendim. Ne kadar inatçı olduğunu bilirsiniz. Söylediklerine karşı gelmeye cesaret edemedim doğrusu. Ama artık son saatlerini yaşıyor, siz de göreceksiniz ya!"

Dostum gerçekten de acınacak durumdaydı. O sisli kasım gününün solgun ışığında, odası kasvete bürünmüştü. Ama yüreğimi derinden sızlatan husus, yatağından bana bakan o zayıf solgun yüzdü. Gözleri yüksek ateşten parlamış, yanaklarında kızıl humma lekesi çıkmış, dudakları çatlamıştı.

Durmadan yorganı çekiştiren ince elleri titreyip duruyordu. Sesi boğuk, nefes alması düzensizdi. Odaya girdiğimde yerinden kıpırdamadı ama gözlerindeki ifadeden beni tanıdığını anlamıştım.

"Görüyorsun ya Watson, bu kez nalları dikiyoruz galiba," dedi cılız bir sesle. Ama bu sesin altında her zamanki kayıtsızlığı yatıyordu.

"Sevgili dostum böyle konuşma!" diye bağırdım.

"Dur orda! Sakın yaklaşma!" dedi. Sesi keskin bir bıçağı andırıyordu. Ne zaman önemli bir kararın eşiğinde olsa, sesi böyle tizleşirdi. "Watson bana yaklaşırsan seni evden çıkartmak zorunda kalırım."

"Tanrı aşkına, neden?"

"Çünkü ben böyle istiyorum. Yetmez mi?"

Evet, Bayan Hudson haklıydı. Onu hiç böyle inatlaşırken görmemiştim. Ama göz göre göre eriyip gittiğine tanık olmak insana acı veriyordu.

"Sadece yardım etmek istedim," dedim.

"Tamam. Yardım etmek istiyorsan, sana söyleneni yap."

"Tabii, Holmes."

Sesindeki sertlik kaybolmuştu şimdi.

"Gücenmedin, değil mi?" diye sordu. Güçlükle nefes alıyordu. Zavallı dostum, onu bu halde görürken nasıl gücenebilirdim ki?

"Sadece senin sağlığını düşünüyorum, Watson," dedi boğuk bir sesle.

"Benim sağlığımı mı?"

"Ben derdimin ne olduğunu biliyorum. Bu hastalığı Sumatra'da kaptım. Hollandalılar bu konuda bizden daha bilgililer ama onlar da şimdiye kadar bu konuda hiçbir tedbir almamışlar. Fakat kesin olan bir şey var ki; o da çaresi olmayan ölümcül bir hastalık bu ve çok da bulaşıcı."

Ateşin etkisiyle sayıklıyordu, titreyen zayıf uzun elleriyle dışarı çıkmamı işaret etti.

"Allah aşkına Holmes! Bu umurumda mı sanıyorsun? Hiç tanımadığım biri bile önümde böyle yatsa, çekinmem. Bunun, beni eski bir dostuma yardım etmekten alıkoyabileceğini mi düşünüyorsun yoksa?"

Onun söylediklerini ciddiye almayıp yatağa yaklaştım ama öfkeli bakışıyla durdurdu beni.

"Orada durursan seninle konuşurum, yoksa odadan çıkman gerekecek."

Şimdiye kadar Holmes'un olağanüstü yeteneklerine o kadar saygı duymuşumdur ki, isteklerini daima yerine getirmişimdir, hatta bazen nedenini bilmeden... Ama şimdi içimdeki mesleki içgüdüler ayaklanmıştı. Başka zaman başka

yerde bana emir verebilirdi ama burada, hasta yatağında yatarken rollerimiz değişmişti, o hastaydı, ben ise doktor.

"Holmes," dedim, "sen kendinde değilsin. Hasta bir adam çocuk gibi davranır, onun için ben de sana çocuk muamelesi yapacağım. Hoşuna gitsin ya da gitmesin seni muayene edeceğim ve gerekli tedaviyi uygulayacağım."

Bana öyle kötü kötü baktı ki içim ürperdi.

"Mutlaka doktor ve ilaç gerekiyorsa, bırak beni de, hiç değilse tecrübeli birini seçeyim," dedi.

"Demek bana güvenmiyorsun?"

"Dostluğuna güvenim tam ama gerçek şu ki Watson, sen ne de olsa pratisyen hekimsin, tecrübelerin ve yeteneklerin sınırlı. Böyle şeyleri söylemek zoruma gidiyor ama başka çare bırakmadın."

Kalbim derinden incinmişti.

"Normal zamanda böyle sözler çıkmaz ağzından Holmes. Bu da sinirlerinin ne derece bozulduğunu gösteriyor. Mademki bana güvenmiyorsun, daha fazla üstelemeyeceğim. İstersen Londra'dan Sir Jasper Meek'i, Penrose Fisher'i ya da başka birini getireyim. Kimi istiyorsan söyle. Buraya doktor gelmesi şart, son sözüm bu. Benim burada eli kolu bağlı senin ölmeni seyredeceğimi sanıyorsan, çok yanılıyorsun."

"Nasıl istersen," dedi hasta dostum, hıçkırıkla inleme arası bir sesle. "Sana bilmediklerini ben mi anlatayım? Söylesene, Tapanuli humması hakkında ne biliyorsun? Kara Formosa kangreni hakkında ne biliyorsun?"

"Hiçbirini duymadım."

"Uzak Doğu'da yüzlerce hastalık, bir yığın hastalık faktörü vardır, Watson..." Her cümlenin sonunda durup soluklanarak gücünü toparlamaya çalışıyordu. "Son zamanlarda adli tıp araştırmalarından birkaçına ben de katılmıştım; bu konuda bir hayli bilgi edindim. Bu arada da hastalığa yakalandım. Çaresi yok bu illetin!"

"Belki de vardır. Tesadüfen öğrendim, tropik hastalıklar konusunda uzman olan Dr. Ainstree şu anda Londra'daymış. İtiraz istemiyorum Holmes; hemen şimdi gidip onu getireceğim." Bunu söyledikten sonra kararlı adımlarla kapıya yöneldim.

Hayatımda hiç böyle bir şok yaşamamıştım. Aynı anda ölüm döşeğindeki adam aniden bir kaplan gibi yataktan sıçradı ve beni kapıdan çevirdi. Kilitte dönen anahtarın çıkardığı sesi duydum. Ama göz açıp kapayıncaya dek yatağına dönmüştü. Harcadığı olağanüstü enerji yüzünden nefes nefese kalmıştı.

"Anahtarı benden zorla alamazsın Watson. Şimdi sen benim elimdesin. Ben izin vermedikçe hiçbir yere kıpırdayamazsın, dostum. Ama ben seni eğlendiririm merak etme." Bütün bunları kesik kesik söylüyor ara ara nefes almaya çalışıyordu. "Sadece benim iyiliğimi düşündüğünü biliyorum. Doğru bildiğini yapacaksın ama bana biraz zaman tanı, gücümü toplamam için. Şimdi değil, Watson, şimdi değil. Şu anda saat dört, saat altıda gidebilirsin."

"Bu yaptığın delilik, Holmes."

"Yalnızca iki saat, Watson. Sana söz veriyorum, saat altıda gideceksin. Bu kadarcık bekleyemez misin?"

"Başka çarem yok."

"Hem de hiç yok. Teşekkür ederim, ben kendi yatağımı düzeltirim. Lütfen, aramızda mesafe kalsın. Şimdi Watson, bir şartım var. Yardım getirebilirsin ama o ismini andığın adamı istemiyorum, benim seçeceğim doktoru getireceksin."

"Kabul."

"Odaya girdiğinden beri ettiğin tek akıllıca laf bu oldu, Watson. Şurada birkaç kitap duruyor. Ben biraz yorgunum. Enerjisi bitmiş bir pile benziyorum. Saat altıda sanırım konuşmamıza devam edebiliriz."

Holmes'un durumu şimdi beni daha da endişelendirmişti. Aslında bu işi daha önce yapmamız gerekirdi. Birkaç dakika öylece durup bekledim, yataktaki hareketsiz bedene baktım. Yorganı yüzüne kadar çekmiş, uykuya dalmış gibiydi. Orada oturup sakin sakin kitap okuyamayacağımı anlayınca, odanın içinde yavaş yavaş dolaşmaya, duvarları süsleyen meşhur suçluların resimlerine bakmaya başladım. Sonunda şöminenin önüne gelip durdum. Pipolar, tütün paketleri, şırıngalar, kalemtıraşlar, kurşunlar ve daha bir sürü ıvır zıvır şöminenin korkuluğu üzerine serpiştirilmişti. Aralarında bir de sürgülü kapaklı, siyah-beyaz, küçük, fildişi bir tabaka vardı. Çok hoş bir şeye benziyordu. Tam yakından incelemek için elimi uzatmıştım ki...

Korkunç bir çığlık, acı bir feryatla yerimden sıçradım; aşağıdan, sokaktan geliyor sandım ama yataktan geliyordu.

Vücudumu soğuk terler bastı, tüylerim diken diken oldu. Yatağa bakınca; sara nöbeti geçirircesine titreyen bir yüz ve kocaman iki göz gördüm! Elimde küçük tabaka ile öylece kalakalmıştım.

"Dokunmu onlara! Çabuk bırak onu oraya, Watson! Hemen diyorum!" Tabakayı şöminenin kenarına koyduğumu görünce başını yastığa attı ve rahat bir nefes aldı. "Eşyalarıma dokunulmasından nefret ederim, Watson. Bunu sen de biliyorsun. Tahammül sınırlarımı zorluyorsun. Sen... Bir doktor olarak hastanı tımarhanelik edersin. Otur oturduğun yerde be adam, bırak da biraz dinleneyim!"

Bu duyduklarımdan çok içerlemiştim. Sebepsiz yere ortaya çıkan galeyan ve haykırış, alıştığım o nezaketten eser olmayan terbiyesiz laflar, zihninin ne kadar sarsılmış olduğunu gösteriyordu. Özellikle asil bir ruhun çöküşünü görmek insana cidden acı veriyordu. Sessizce oturup zamanın geçmesini bekledim; kendimi çaresiz hissediyordum. Herhalde o da benim gibi saate bakmış olmalıydı ki saat tam altıya yaklaşırken yine ateşler içinde yerinden doğrularak konuşmaya başladı:

"Pekâlâ Watson, yanında hiç bozuk para var mı?"

"Var."

"Çok mu?"

"Yeterince."

"Kaç tane yarım kron var?"

"Beş tane."

"Ah çok az! Çok az. Ne şanssızlık Watson! Neyse, şimdi onları saat cebine koyuver. Kalan paraları da pantolonunun sol cebine. Teşekkür ederim. Böylece dengeni sağlayabilirsin."

Bunlar tam bir deli saçmasıydı. Önce bütün vücudu titredi, sonra yine hıçkırıkla öksürük arası bir ses çıkardı.

"Şimdi artık gaz lambasını yakabilirsin, Watson. Ama lütfen dikkat et, filtreyi yarım aç. Rica ederim dikkatli ol, Watson. Teşekkür ederim, mükemmel oldu. Hayır, perdeleri çekmene gerek yok. Şimdi sana zahmet olmazsa, masanın üzerinde elimin yetişebileceği yere birkaç mektup kâğıdı koy. Teşekkür ederim. Şöminenin üzerindekilerden de birkaçını getir. Harika, Watson. Şurada bir şeker maşası var, gördün mü? Şimdi o ufak fildişi tabakayı maşayla kaldır. Buraya, şu kâğıtların arasına koy. Güzel, şimdi gidip Bay Culverton Smith'i buraya getirebilirsin; kendisi Lower Burke Sokağı 13 numarada oturur."

Doğruyu söylemek gerekirse, doktor getirme isteğim kalmamıştı. Zavallı Holmes öylesine hezeyanlar geçiriyordu ki, onu yalnız bırakmam tehlikeli olabilirdi. Az önce her türlü yardımı nasıl şiddetle reddetmişse, şimdi de sözünü ettiği kişiyi getirmem için can atıyordu.

"Daha önce bu ismi hiç duymadım," dedim.

"Buna hiç şaşırmadım, sevgili Watson. Bu hastalıkta dünyanın en ünlü uzmanının bir doktor değil de bir ziraatçı olduğunu nereden bileceksin. Bay Culverton Smith, Sumatra'nın tanınmış kişilerinden biridir ama şu sıralar Londra'da. Çiftliklerinin birinde bu hastalık baş göstermiş;

doktor yardımı mümkün olmadığı için kendini bu işe vermiş ve sonunda oldukça etkili yöntemler geliştirmiş. O düzenli ve dakik bir adamdır; o yüzden oraya saat altıdan önce gitmeni istemedim; çünkü gitsen yerinde bulamazdın onu. Eğer onu gelmeye ikna edebilirsen, zamanla en büyük merakı haline gelmiş bu hastalıkla ilgili eşsiz tecrübelerinden faydalanma şansına erişiriz. Bana yardım edebileceğinden hiç kuşkum yok."

Holmes'un sözlerini olduğu gibi aktarmakla birlikte, aralarda nasıl güçlükle nefes almaya çalıştığını, elleriyle kaç kez havayı dövdüğünü -ki bunlar, onun ne kadar acı çektiğini gösteriyordu- özellikle belirtmeme gerek yok. Yanında bulunduğum son bir iki saat içinde durumu daha da kötüleşmişti. Yüzündeki kırmızı lekeler iyice koyulaşmış, yuvalarına kaçmış gözleri daha da hummalı ve deli gibi bakmaya başlamış ve alnı terden sırılsıklam olmuştu. Ama konuşması hâlâ eskisi gibi canlıydı, cesaretini kaybetmemişti. Ömrünün son saniyesine kadar sadece karşısındakine değil, kendi nefsiyle mücadele de edecekti.

"Beni ne durumda bıraktığını ona olduğu gibi anlat," dedi. "Üzerinde bıraktığım izlenimi aynen anlat; ölmek üzere olan, sayıklama ve hezeyan içinde bir adam. Ama anlamıyorum, neden denizin dibi istiridyelerle kaplı değil? Bu yaratıklar müthiş olmalı. Ah, saçmalıyorum. İlginç doğrusu, beyin kendi kendini kontrol ediyor... Ne diyordum Watson?"

"Bay Culverton Smith'e gördüğüm her şeyi anlatmam gerektiğini söylüyordun."

"Ha, tamam, hatırladım şimdi. Hayatım buna bağlı. Elinden geleni yap, Watson. Çünkü bu adamla aram pek iyi değil. Yeğenini kumarda hile yapıyor diye bir ara gözaltına almıştım. Genç adam fena can verdi. Herif bana karşı kin besliyor. Onu ikna etmelisin, Watson. Rica et, yalvar, ne yapıp edip onu buraya getir. Beni bir tek o kurtarabilir."

"Gerekirse arabaya atar getiririm; istersen buraya kadar da kucağımda taşırım dostum."

"Hayır, öyle yapma. Sadece ikna etmeye bak ve ondan önce buraya gelmeye çalış. Birlikte gelmemek için bir bahane uydur işte. Unutma bunu, Watson. Beni yüzüstü bırakma sakın. Sen beni şimdiye kadar hiç hayal kırıklığına uğratmadın. Elbette hayvanların çiftleşmesini önleyen düşmanları vardır doğada. Watson, biz elimizden geleni yaptık. Sence istiridyeler bütün dünyayı kaplayabilir mi? Hayır, hayır! Bunu düşünmek bile korkunç. Sen ona bildiğin her şeyi anlatırsın."

Holmes'tan ayrıldım; böylesine muhteşem bir zekâya sahip birinin aptal bir çocuk gibi saçmalaması beni derinden yaralamıştı. Kapının anahtarını bana verdi; seve seve aldım onu. Holmes bundan böyle odasını içeriden kilitleyemezdi. Bayan Hudson koridorda yaşlı gözlerle bekliyordu. Evden çıkarken Holmes'un sesini duydum; bağıra bağıra söylenmeye devam ediyordu. Aşağıya indiğimde, tam bir arabaya ıslık çalıyordum ki, sislerin arasından bir adam çıkageldi.

"Bay Holmes nasıllar, efendim?" diye sordu. Eski bir tanıdığımızdı. Bu kez sivil kıyafetler içinde de olsa Scotland Yard'dan Müfettiş Morton'ı tanımakta zorluk çekmedim.

"Çok hasta," diye cevap verdim. Bana tuhaf tuhaf baktı. Emin olmasam da, koridor penceresinden sızan ışığın vurduğu yüzünde bir sevinç ifadesi sezer gibi oldum.

"Bazı dedikodular işittim de..."

Onu orada bırakıp, önümde duran arabaya atladım alelacele. Lower Burke Sokağı, Notting Hill ile Kensington arasında bulunan, güzel sıra evlerin süslediği bir sokaktır. Faytonun önünde durduğu ev ise, eski moda demir parmaklıkların çevrelediği, iki kanatlı devasa kapısıyla biraz kendini beğenmişliği, biraz da tevazuyu yansıtıyordu. İçeriden gelen gül rengi ışığın altında, kapıyı somurtkan bir uşak açtı:

"Evet, Bay Culverton Smith evdeler, Dr. Watson! Hay hay, efendim, geldiğinizi haber vereyim."

Naçizane ismim ve unvanım Bay Culverton Smith'i pek etkilemişe benzemiyordu. Yarı açık kapıdan yüksek tonda öfkeli bir ses işitildi:

"Kimmiş bu adam? Ne istiyormuş? Allah aşkına Staples, sana kaç kez söyledim, çalışma saatlerinde rahatsız edilmek istemiyorum diye!"

Uşak yumuşak ses tonuyla bir açıklamaya girişti.

"Yeter, onu görmek istemiyorum, Staples. İşimi şu anda yarıda kesemem. Ben evde yokum. Ona öyle söyle. O kadar önemliyse söyle ona, yarın gelsin."

Yine yumuşak tonda mırıldanmalar...

"Söyleyeceklerim bu kadar. Söyle ona, ya yarın sabah gelsin, ya da hiç gelmesin. Çalışırken rahatsız edilmek istemiyorum."

Can dostum Holmes'u hasta yatağında kıvranırken, yardım getirmem için dakikaları sayarken hayal ettim. Nezaketin sırası değildi artık. Dostumun hayatı pamuk ipliğine bağlıydı. Ezik uşak özürler dileyerek yanıma yaklaşırken, ben onu şöyle bir kenara iterek odaya daldım. Şöminenin yanındaki koltuğuna kurulmuş adam cırtlak ve öfkeli bir sesle yerinden fırladı. Kocaman bir kafası, sapsarı bir yüzü, yağlı bir teni vardı; çenesi şişmanlıktan ikiye katlanmıştı. Gür, kırçıl ve kızıl kaşları altındaki gri renkli gözleriyle bana öfkeyle bakıyordu. Yüksek alnının tepesinde, gösterişli bir şekilde yana sarkıtılmış küçük kadife bir kep duruyordu. Böylece başı, olduğundan daha büyük görünüyordu; ama daha dikkatli baktığımda vücudunun ne kadar küçük ve narin olduğunu hayretle gördüm. Omuzları ve sırtı, kemik hastalığı geçiren çocuklar gibi kamburlaşmıştı.

"Bu da ne demek oluyor?" diye avazı çıktığı kadar bağırdı. "Evime nasıl böyle zorla girebiliyorsunuz? Size yarın gelmenizi söylemediler mi?"

"Özür dilerim," dedim. "Fakat durum gerçekten çok acil! Bay Sherlock Holmes..."

Dostumun ismini duyan bu ufak tefek adamda tuhaf değişimler olmaya başladı. Bir saniye içinde yüzündeki o kızgın ifade kayboldu ama yüz hatları gerildi, tetikte bekliyor gibiydi.

"Sizi Holmes mu gönderdi?"

"Az önce yanındaydım."

"Başına bir şey mi geldi? Sağlığı nasıl?"

"Ağır hasta. Buraya gelmemin nedeni de bu."

Adam oturmam için bir iskemle gösterdi ve geri dönerek koltuğuna yaslandı. Bu arada şöminenin üzerindeki aynadan onun yüzüne bir göz attım. Sinsi ve hain bir gülümseme gördüğüme yemin edebilirdim. Ama hemen sonra bunun, sinirsel bir adale kasılması olduğuna karar verdim, çünkü başını tekrar çevirdiğinde yüzündeki ciddi ifadenin samimi olduğunu anladım.

"Bunu duyduğuma çok üzüldüm," dedi. "Bay Holmes'la sadece birkaç kez ortak işimiz olmuştur; onu şahsen pek tanımam ama yeteneğini ve kişiliğini her zaman takdir etmişimdir. Ben hastalıklara ne kadar meraklıysam o da suçlara o kadar meraklıdır. Onun için bir katil, benim için bir mikrop demektir. İşte benim hapishanelerim bunlar!" diyerek yan taraftaki bir masanın üzerinde sıralanmış şişeleri ve deney tüplerini gösterdi. "Bu hayvan kültürlerinden bazıları insanlığın en büyük düşmanıdır; ama cezalarını burada dolduruyorlar."

"İşte Bay Holmes sizi bu alandaki olağanüstü bilginiz nedeniyle görmek istiyor. Sizi çok takdir ediyor ve Londra'da hayatını kurtaracak tek kişinin siz olduğuna inanıyor."

Adam bir anda irkilince kafasındaki kep yere düştü.

"Neden?" diye sordu. "Neden Bay Holmes kendisine sadece benim yardım edebileceğimi düşünüyor ki?"

"Sizin Doğu hastalıklarıyla ilgili çok tecrübeniz varmış..."

"Ama yakalandığı hastalığın Doğu'dan geldiğini nereden biliyor?"

"Çünkü kendisi bu sıralar meslek icabı, rıhtımda çalışan Çinli gemicilerle haşır neşir olmak zorunda kalmış."

Bay Culverton Smith hoş bir şekilde gülümseyip eğilerek kepini yerden aldı.

"Demek öyle ha?" dedi. "Umarım durumu söylediğiniz kadar ağır değildir. Ne kadar zamandır hasta?"

"Üç gündür."

"Sayıklama var mı?"

"Ara sıra."

"Hay Allah! Endişe verici. Bu yardım feryadına cevap vermemek insanlığa sığmaz. Her ne şekilde olursa olsun işimin yarıda kesilmesinden nefret ederim ama Dr. Watson, bu sefer çok ilginç bir vakayla karşı karşıyayız. Hemen sizinle geliyorum."

O anda, Holmes'un bana tembih ettiği şeyi hatırlayıp cevap verdim:

"O! Benim başka bir randevum var."

"Öyle olsun, o zaman ben yalnız giderim. Bay Holmes'un adresi bende olacaktı. Merak etmeyin, kesinlikle geleceğim. Size söz veriyorum, en geç yarım saat içinde orada olacağım."

Holmes'un odasına geri döndüğümde içeri girmeye cesaret edemedim. Ben yokken korktuğum başıma gelmiş olabilirdi. Ama içeri girdiğimde, genel durumunun düzeldiğini görünce öylesine rahatladım ki... Kendisi oldukça süzülmüştü ama ateşi düşmüştü; konuşurken sesi cılız çıksa da cümleleri apaçık ve mantıklıydı.

"Ee, onunla görüşebildin mi Watson?"

"Evet, geliyor."

"Yaşa Watson! Yaşa! Sen elçilerin şahısın."

"Benimle birlikte gelmek istedi."

"Bu hayatta olmaz Watson. Olmaması gerekiyordu. Peki, nesi var diye sordu mu?"

"Kendisine Çinli denizcilerden bahsettim."

"Aferin, Watson; sen iyi bir dost olarak elinden geleni yaptın. Ama şimdi toz ol bakalım."

"Affedersin ama Holmes, onu bekleyip hastalık hakkındaki teşhisini duymak istiyorum."

"Tabii ki istersin ama beyefendi odada başka kimsenin olmadığını düşünürse teşhisi de daha gerçekçi ve dürüst olur. Sen şöyle yatağın başucuna geç de orada saklan, Watson."

"Ama Holmes..."

"Ne yazık ki başka çaremiz yok dostum. Bu odada doğru dürüst saklanacak bir yer yok; en iyisi şüphe uyandırmamak. Sanırım Watson, bu işi başaracağız." Sonra birden oturduğu yerden doğrularak kulak kabarttı. "Şişt... Araba tekerleklerinin tıkırtısını duyuyor musun Watson? Beni seviyorsan elini çabuk tut dostum! Ve ne olursa olsun yerinden kıpırdama, anladın mı? Tek kelime etme, kımıldama! Sadece can kulağıyla dinle."

Bunları söyledikten sonra birden takati tükendi; kendinden emin konuşmaları yerini anlaşılmaz bir mırıldanışa bıraktı; yarı komaya girmiş birinin kekelemesini duyuyordum.

Hemen gidip saklandım, merdivendeki yaklaşan ayak seslerini, derken kapının açılıp kapanışını duyabiliyordum.

Önce beni şaşırtan uzun bir sessizlik oldu; bu sessizliği hasta adamın ara sıra zorla aldığı nefesler ve hırıltılar bozmaktaydı. Ziyaretçimizin, yatağın kenarında durup, ıstırap çekene dikkatle baktığını gözümde canlandırabiliyordum. Ve nihayet bu garip sessizlik sona erdi.

"Holmes!" diye seslendi adam. Uyuyan bir insanı zorla uyandırmak isteyen tonda bir sesti bu. "Beni duyabiliyor musun Holmes?" Sonra hastayı omuzlarından tutup sarsmaya başladı.

"Siz misiniz Bay Smith?" diye fısıldadı Holmes. "Gelme nezaketinde bulunacağınızı hiç ummuyordum."

Adam güldü.

"İnanırım. Ama gördüğün gibi buradayım. Demir tavında dövülür."

"Çok nazik birisiniz, gerçekten çok asilsiniz. Olağanüstü yeteneklerinizi hep takdir etmişimdir."

Konuğumuz kıs kıs gülüyordu.

"Çok şükür ki Londra'da bu yeteneklerimi takdir eden tek kişi sizsiniz. Hastalığınızın ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Evet, Victor'unkinin aynı."

"Ah! Demek belirtileri teşhis ettiniz."

"Elimden geldiğince."

"Buna hiç şaşırmadım Holmes. Öyleyse işin çok zor. Zavallı Victor dördüncü günü ölmüştü. Oysa nasıl da güçlü kuvvetli, sapasağlam bir adamdı. Londra'nın göbeğinde

böylesine ender görülen bir Asya hastalığına yakalanışı çok garip. Hem de benim özel uzmanlık alanım olan bir hastalık. Tuhaf bir rastlantı Holmes. Başınıza ne gelecek, biraz sonra göreceğiz. Öte yandan bunun nedeni ile etkilerini bilmeniz hiç de hoş olmayacak."

"Biliyorum, bu sizin başınızın altından çıktı."

"Oo, demek biliyorsunuz? Ama ispat edemezsiniz ki! Ya şuna ne demeli? Önce hakkımda asılsız söylentiler yayıyorsunuz, sonra da başınız sıkışınca benden yardım istiyorsunuz. Bu nasıl bir iş, ha?"

Hastanın güçlükle çıkan hırıltılı nefesini duyabiliyordum.

"Bana su verin!" diye inledi.

"Sonunuz yaklaştı dostum; ama nalları dikmeden önce sizinle konuşmalıyım. Sırf bu yüzden size şimdi su vereceğim. Alın bakalım, dikkat edin, bardağı düşürmeyin. Beni duyuyor musunuz?"

Holmes inledi. "Geçmişi unuttum, yardım edin bana," diye fısıldadı. "Aklımdaki her şeyi unutup gideceğim, yemin ederim size. Yeter ki beni tedavi edin. Her şeyi unutacağım."

"Neyi unutacaksınız?"

"Victor Savage'ın ölümü hakkında her şeyi. Onu sizin öldürdüğünüzü demin itiraf ettiniz. Ama hepsini unutacağım."

"Canınız ne isterse onu yapın. Nasılsa sizi tanık sandalyesinde görecek değilim. Onun yerine sizi başka bir odacığın

içinde göreceğim; o odacığı bilirsiniz, dar mı dardır Holmes. Hiç şüpheniz olmasın. Yeğenimin nasıl öldüğünü bilmeniz umurumda değil. Şu anda konuştuğumuz mesele o değil, sizsiniz."

"Evet, evet."

"Bana haber saldığınız adam, ismi neydi unuttum, hastalığı Doğu Yakası'ndaki gemicilerden kaptığınızı söylemişti."

"Başka nereden olabilir ki?"

"Bir de zekânızla gurur duyarsınız Holmes, değil mi? Kendinizi çok kurnaz sanırsınız. Ama bu kez sizden daha zeki birine çattınız. Hafızanızı zorlayın bakalım Holmes. İyi düşünün. Bu hastalığı başka bir yerden kapmış olamaz mısınız?"

"Düşünemiyorum. Zihnim dağıldı. Allah aşkına, bana yardım edin, n'olur!"

"Tabii ki yardım edeceğim. İçine düştüğünüz durumu ve bu noktaya nasıl geldiğinizi anlayabilmeniz için size yardım edeceğim. Ölmeden önce gerçeği öğrenmenizi istiyorum."

"N'olur, bana ağrılarımı dindirecek bir şey verin!"

"Acı veriyor değil mi? Asyalılar da ölüm yaklaştığında uluyup dururlardı. Her tarafınıza kramp girmiş gibi oluyor, değil mi?"

"Evet, evet her yanım kasılıyor."

"Ama dediklerimi duyabiliyorsunuz. Şimdi iyi dinleyin. Hastalığın belirtileri başlamadan önce hayatınızda başınızdan sıra dışı bir şey geçti mi?"

"Yo, geçmedi."

"İyi düşünün."

"Çok hastayım, düşünemiyorum."

"Peki öyleyse, ben size yardım edeyim. Size postayla bir paket göndermişler miydi?"

"Postayla mı?"

"Evet, postayla. Şöyle ufak bir tabaka."

"Ba... Bayılmak üzereyim... Ölüyorum!"

"Dinleyin Holmes!" Biri ölüm döşeğindeki adamı omuzlarından tutup sarsıyormuş gibi bir ses geliyordu; bense saklandığım yerde kımıldamadan bekliyordum. "Beni dinlemek zorundasınız. Şimdi beni iyi dinleyin! O tabakayı hatırlamıyor musunuz? Fildişinden yapılmış tabakayı? Perşembe günü elinize geçmişti. Ve siz de onu açmıştınız... Hatırlıyor musunuz?"

"Evet, evet açmıştım. İçi deri kaplıydı. Mücevher kutusu gibi bir şeydi..."

"Mücevher kutusu falan değildi sersem herif! Bunu sen istedin! Yoluma çıkmanı söyleyen oldu mu sana? Beni rahat bıraksaydın başına bunlar gelmezdi."

"Ah şimdi hatırladım," diye inledi Holmes. "Kapağını açınca içinden bir yay fırlamıştı! Parmağımı kanatmıştı. Şurada, masanın üzerindeki tabaka..."

"Evet ta kendisi sersem! Buradan giderken yanımda onu da götüreceğim. Böylece son delil umudun da suya düşmüş olacak. Şimdi gerçeği öğrendin, Holmes; seni benim öldür-

düğümü bilerek gebereceksin. Victor Savage hakkında çok şey bildiğin için bu tabakayı sana yolladım; aynı akıbet seni de bekliyor. Artık sonun geldi Holmes. Şimdi yanı başında oturacağım ve nasıl can çekiştiğini seyredeceğim."

Holmes anlamsız bir şeyler mırıldandı ama sesi öyle derinden geliyordu ki...

"Anlamadım," dedi Smith. "Işığı daha mı açayım? Aa, gözlerine perde inmeye başladı demek? Peki açayım, böylece suratını daha iyi görürüm."

Ayağa kalktı, odanın öteki ucuna gidip gaz lambasının filtresini iyice yükseltti. Ortalık bir hayli aydınlandı.

"Senin için yapabileceğim başka bir şey var mı dostum?"

"Bir sigara, bir de kibrit verir misin?"

Sevinçten bağırmamak için kendimi zor tuttum. Holmes her zamanki güçlü sesiyle konuşmaya başlamıştı; belki biraz kısıktı ama bu sesi iyi tanıyordum. Uzun bir sessizlik olmuştu. Culverton Smith şaşkınlık içinde Holmes'a bakıyor olmalıydı.

"Bu da ne demek oluyor?" diye sordu adam tuhaf bir sesle.

"Bir rolü en iyi şekilde oynamanın yolu," diye cevap verdi Holmes, "o rolün içine girmek, o rolü yaşamaktır. İnanın, şu son üç gün içinde ne yedim ne de içtim. Ta ki siz zahmet edip o suyu verene kadar. En zoru da sigarayı bırakmak oldu. Neyse ki artık içebilirim. Aa, şurada bir iki sigara kalmış!"

Kibriti çaktığını duydum. "Ooh, dünya varmış! O da nesi. Dostumun ayak sesleri değil mi bunlar?"

Dışarıdan ayak sesleri geliyordu, kapı açıldı ve içeri Müfettiş Morton girdi.

"Her şey açığa çıktı; işte aradığınız adam," dedi Holmes. Müfettiş her suçluya söylenen, yani o andan itibaren söyleyeceği her şeyin aleyhte delil olarak kullanılabileceği yolundaki sözünü tekrarladı ve "Sizi Victor Savage'ı bilerek ve isteyerek öldürmekten dolayı tutukluyorum," dedi.

"Ayrıca Sherlock Holmes'u öldürmeye teşebbüsten diye de ekleyebilirsiniz," diye araya girdi dostum gülerek. "Neyse ki ölmek üzere olan bir hastaya zahmet vermemek için Bay Smith gaz lambasının ışığını açma nezaketini gösterdi. Böylece önceden kararlaştırdığımız tehlike sinyalini kendi elleriyle vermiş oldu. Unutmadan söyleyeyim, tutuklunun paltosunun sağ cebinde bir tabaka bulacaksınız. Kendisini bu yükten kurtarmanızı öneririm. Çok teşekkürler. Elinizle tutarken çok dikkat edin. En iyisi onu şuraya bırakıverin. Mahkemede önemli bir delil olarak kullanılacak."

Kısa süren itiş kakıştan sonra madeni bir şakırtı duyuldu, birisi acılı bir çığlık attı.

"Sonunda siz zararlı çıkarsınız," dedi müfettiş. "Rahat durun şimdi!" Kilitlenen kelepçenin sesini işittim.

"Ne güzel bir tuzak!" diye atıldı Smith, tiz çığırtkan bir sesle. "Ama sonunda topun ucunda siz olacaksınız Holmes, ben değil. Buraya gelip kendisini tedavi etmemi istedi. Ben de ona acıdım ve geldim. Şüphesiz şimdi de tutup o deli saç-

ması iddialarını destekleyen şeyler söylediğimi uyduracaktır. İstediğin kadar yalan söyle Holmes. Senin söylediklerine ne kadar inanılırsa benimkiler de o kadar inanılır olacaktır."

"Hay Allah!" diye bağırıp birden yerinden sıçradı Holmes. "Tamamen unutmuşum. Sevgili Watson senden bin kez özür dilerim. Nasıl da unutmuşum! Seni Bay Culverton Smith ile tanıştırmama gerek yok herhalde, bu akşam görüşmüştünüz. Araba hâlâ aşağıda mı? Giyinir giyinmez ben de peşinizden geleceğim, Morton. Karakolda bana ihtiyacınız olabilir."

Holmes bir yandan giyinirken diğer yandan da bir bardak kırmızı şarapla biraz bisküvi atıştırdı. "Amma acıkmışım!" dedi. "Sen de iyi bilirsin ya, öyle düzensiz bir hayatım var ki, birkaç gün aç kalmak beni başkaları kadar etkilemiyor. Önemli olan, içine düştüğüm sefil duruma Bayan Hudson'u inandırmaktı; o her şeyi sana anlatacaktı, sen de Culverton Smith'e... Bana gücendin mi yoksa Watson? Ama itiraf etmelisin ki, birçok alanda olağanüstü yeteneklere sahip olmana rağmen yalan söylemekte çuvallıyorsun. Gerçeği bilmiş olsaydın, hiçbir zaman Smith'i durumun ciddiyeti konusunda ikna edemezdin. Oysa bütün planın en can alıcı kısmı buydu... Adamın ne kadar kindar olduğunu bildiğim için, gelip şaheserini görmek isteyeceğinden emindim."

"Peki ya o suratın Holmes, o hayalet gibi görünüşün..."

"Üç gün ağzına bir lokma koymazsan sen de benden farklı görünmezsin Watson. Geri kalanı yetenek... Bir süngerin temizleyemeyeceği şey yok. Alnına biraz vazelin, gözlere güzelavratotu, yanaklara birazcık allık, dudakların etrafına

da balmumu sürdün mü, herkesi kandırabilirsin. Hasta numarası yapmaya gelince... Oldum olası bu konu hakkında bir kitap yazmayı düşünmüşümdür. Tabii ara sıra istiridyelerden, paralardan ya da başka tuhaf şeylerden bahsederek delirmiş olduğum izlenimi vermek de zor olmadı."

"Peki, beni niye yanına yaklaştırmadın? Aslında hastalık falan yoktu."

"Yapma dostum, bunu nasıl sorarsın? Senin doktorluğuna saygım ve inancım yok mu sanıyorsun? Ölüm döşeğindeki bir adamın ateşinin olmaması, tansiyonunun yükselmemesi senin o keskin teşhis yeteneğinden ve gözünden kaçar mıydı? Seni ancak üç metre mesafeden kandırabilirdim. Bunu yapmasaydım kim benim için Culverton Smith'i getirebilirdi? Unutmadan söyleyeyim Watson, senin yerinde olsam şimdi bile o tabakaya dokunmam. Yandan şöyle bir bak, kapağını açar açmaz içinden yılandili gibi bir yay fırlayacak. Bana kalırsa büyük bir servete konmuş olan zavallı Savage da buna benzer bir aletle öldürüldü. Biliyorsun, bana postadan bazen tuhaf paketler gelir, bu nedenle onları açarken hep dikkat ederim. Planının başarıyla sonuçlandığı izlenimini kendisine verdiğimde, işlediği suçu apaçık itiraf edeceğini tahmin etmiştim. Ve bunun için de bir sanatçının eserine verdiği özeni ben de kendime vererek yüzümü değiştirdim ve hasta numarası yaptım. Şu paltomu giymeme yardım eder misin, Watson? Teşekkür ederim. Karakolda işimiz biter bitmez Simpson'ın lokantasında bir ziyafet çekmeye ne dersin?"

Yatalak Hasta

Sherlock Holmes'un tuhaf alışkanlıklarından birkaçını anlatmak için uğraştığım birbirinden bağımsız anılara bakarken, amacıma hizmet edecek örnekleri seçerken, karşılaştığım zorluklar nedeniyle tıkanıp kalmıştım. Çünkü Holmes'un kafasının nasıl çalıştığını, mantık yürütme biçimini sergilediği ve sıra dışı araştırma yöntemlerinin değerini gösterdiği o olaylardaki gerçekler o kadar küçük ve belirgindi ki, onları yazmak için haklı bir sebebim yokmuş gibi duyumsamıştım. Diğer yandan, kanıtların oldukça kayda değer ve dramatik olduğu fakat sebepleri anlamaktaki oynadığı rol, yaşamöyküsünü yazan benim umduğumdan daha az telaffuz edildiği bazı araştırmalarda rol aldığı da çok sık olmuştu. "Scarlet'te Bir Çalışma" başlığı altında kaydettiğim küçük bir olay ve Gloria Scott'un kaybolmasıyla bağlantılı olan başka bir yazı, tarihçileri sürekli tehdit eden Scylla ve Charybdis'e örnek olarak gösterilebilir. Arkadaşımın oynadığı rolün yeterince vurgulanmadığı bir bölümü yazmak üzere olmam, bunu kanıtlar niteliktedir; fakat yine de olaylar zinciri o kadar dikkat çekici ki, onu seriden tamamen çıkarmaya kendimi ikna edemiyorum.

Kasvetli ve yağmurlu ekim ayının sıradan bir günüydü. Perdelerimiz yarıya kadar kapalıydı ve Holmes kanepede

uzanmış, gazetelerin sabah postalarıyla aynı anda gelen bir mektubu tekrar tekrar okuyordu. Ben ise, Hindistan'daki görevim bana sıcağa soğuktan daha çok dayanma becerisi sağladığından, termometrenin 32 dereceyi göstermesi sorun teşkil etmiyordu. Fakat bana göre gazetede ilgi çekici hiçbir şey yoktu. Parlamento toplanmıştı. Herkes şehir dışındaydı ve Southsea'nin çatıları ve New Forest'ın açık alanlarının özlemini çekiyordum. Boş bir banka hesabı tatil planlarımı uzunca bir süre ertelememe sebep olmuştu. Arkadaşımın ise ne ülkenin durumu ne de deniz ilgisini çekiyordu. Beş milyon insanın yaşadığı şehrin göbeğinde, onları izleyerek, en küçük çözülmemiş cinayet söylentisine müdahale etmeyi seviyordu. Doğayı takdir etmek, yetenekleri arasında yer bulamamıştı ve tek ilgisi, şehrin öteki ucuna kadar kardeşini takip etmekti.

Holmes'un konuşmak için fazla keyifsiz olduğunu düşündüğümden, boş kâğıdı kenara attım ve sandalyeme yaslanarak düşüncelere daldım. Ta ki arkadaşımın sesi düşüncelerimi dağıtana dek...

"Haklısın, Watson," dedi. "Bir tartışmayı sonlandırmak için oldukça mantıksız bir yol gibi görünüyor."

"Çok saçma!" diye haykırdım ve sonra, aniden ruhumun en derin düşüncelerinin yankılandığını fark ederek sandalyemde doğruldum ve anlam veremediğim bir hayranlıkla ona baktım.

"Nedir bu, Holmes?" diye bağırdım. "Bu hayal edebileceğim her şeyin ötesinde bir durum."

Bir kahkaha attı. Kafamın karıştığını görünce neşelenmişti.

"Hatırlıyor musun?" dedi, "Kısa bir süre önce, mantıklı düşünen birinin arkadaşının dile getirmediği düşüncesini takip ettiği Poe'nun oyunlarından birinin bir paragrafını okuduğumda, meseleye yalnızca yazarın bir güç gösterisi olarak bakmaya meyilliydin. Bence senin şüphecilik olarak açıkladığın şeyi sürekli olarak yapma eğiliminde olduğumu düşünüyordun."

"Ah, hayır!"

"Sözlerinle değil, sevgili Watson, fakat kesinlikle ifadelerinle. Bu yüzden gazeteni yere attığını ve düşüncelere daldığını gördüğümde, onu sesli okuma fırsatına sahip olduğum ve sonunda seninle samimi olduğumuzun bir kanıtı olarak onu okumaya başladığım için çok mutluydum."

Fakat yine de tatmin olmamıştım. "Bana okuduğun örnekte" dedim, "Mantıklı biri yargılarını, gözlemlediğim adamın hareketlerine göre veriyordu. Eğer doğru hatırlıyorsam, bir taş yığınına takılmış, merdivenlerin yukarısına doğru bakmış ve devam etmişti. Fakat ben sessizce sandalyemde oturuyorum ve sana nasıl bir ipucu vermiş oluyorum?"

"Kendine sürekli haksızlık ediyorsun. Adama atfedilen özellikler, duygularını dışa vurmasına olanak sağlamasına yardımcı olması için. Sen ise kendininkileri kontrol edebiliyorsun."

"Düşüncelerimi yüz mimiklerimden mi okuduğunu söylemek istiyorsun?"

"Evet mimiklerin, özellikle de gözlerin. Büyük olasılıkla düşüncelere daldığında yüzünün aldığı hali hatırlayamıyorsun?"

"Hayır, hatırlayamıyorum."

"O zaman sana söyleyeyim. Gazeteyi yere attıktan sonraki dikkatimin sana yönelmesini sağlayan hareket oydu, boş bir ifadeyle yarım dakika kadar oturdun. Sonra gözlerini General Gordon'un yeni çekilmiş resmine diktin ve değişen yüz ifadenden düşüncelere daldığını anladım. Fakat bu çok fazla sürmedi. Bakışların, kitaplarının üzerinde duran Henry Ward Beecher'in çerçevesiz resmine takıldı. Sonra duvara baktın ve tabii ki düşüncen apaçık belliydi. Resim, çerçeveli olsaydı yalnızca o boş alanı kaplayacak ve orada bulunan Gordon'un resmiyle karşı karşıya geleceğini düşünüyordun."

"Beni çok dikkatli bir şekilde takip etmişsin!" diye haykırdım.

"Şu ana kadar şaşırmış olmam çok zor. Ama şimdi düşüncelerin Beecher'e geri döndü ve karakteri hatlarıyla incelermişçesine sert bir şekilde karşıya baktın. Sonra gözlerini kısmayı kestin fakat karşıya bakmaya devam ettin ve yüzünde düşünceli bir ifade vardı. Beecher'in kariyerindeki kazaları hatırlıyordun. Bunu, Sivil Savaş zamanında Kuzey adına gerçekleştirdiği görevleri düşünmeden yapamayacağını biliyordum çünkü seni, onun insanlarımızdan aldığı sert tepkilere kızarken hatırlıyorum. Bu konudaki hislerin o kadar güçlüydü ki, Beecher'i bunu düşünmeden düşüneceğini biliyordum. Bir an sonra gözlerinin resimden uzaklaştığını

gördüm ve zihninin şimdi Sivil Savaş'a döndüğünden şüphelendim ve dudaklarının birleştiğini, gözlerinin parladığını ve ellerinin birleştiğini gözlemlediğimde, umutsuz savaşta iki tarafın da gösterdiği cesareti düşündüğün konusunda karar kıldım. Fakat sonra, tekrar, yüzünde bir hüzün belirdi; kafanı salladın. Hayatın boş yere harcanışı, korkusu ve üzüntüsü içinde dolanıyordun. Elini farkında olmadan eski yarana doğru götürdün ve dudaklarında, o anda uluslararası meselelerin çözülme yolunun saçma tarafını düşündüğünü gösteren bir gülümseme belirdi. Bu noktada, onun saçma olduğu konusunda sizinle hemfikir oldum ve tüm çıkarımlarımın doğru olduğunu gördüğümde memnun oldum."

"Kesinlikle!" dedim. "Ve şu anda bu açıklamalarınla birlikte, önceki kadar etkilendiğimi itiraf etmeliyim."

"Sevgili Watson, çıkarımlarımı oldukça yüzeysel yapmıştım, bu konuda seni temin ederim. Geçen gün şüphecilik göstermemiş olsaydın, bu çıkarımlarımı dikkatini çekecek şekilde dile getirmezdim. Fakat akşam vakti bir esintiyle beraber geldi. Şehirde küçük bir gezintiye ne dersin?"

Küçük odada oturmaktan sıkılmıştım ve bu yüzden teklifini memnuniyetle kabul ettim. Üç saat boyunca dolaştık, Fleet Sokağı ve Strand boyunca gidip gelen hayatın sürekli değişen manzarasını izledik. Dikkatli gözlem ve ustaca çıkarım gücüyle dolu kendine has konuşması beni eğlendiriyor ve büyülüyordu. Baker Sokağı'na geri döndüğümüzde saat on olmuştu. Kapımızda bir araba bekliyordu.

"Hmm! Anladığım kadarıyla bir doktorun, ya da pratisyen bir hekimin arabası..." dedi Holmes. "Uzun zamandır

kullanılmıyor, fakat hâlâ sağlam görünüyor. Bize bir şey danışmaya geldiğini düşünüyorum. İyi ki eve dönmüşüz!"

Holmes'un yöntemlerine akıl yürütme metodunu takip edebilecek kadar aşinaydım ve arabanın içinde asılı duran lambanın ışığı sayesinde hasır bir sepetin içindeki çeşitli tıbbi aletlerin durumu ve yapısını görmek hızlı bir çıkarım için ona gerekli bilgiyi vermişti. Penceremizdeki ışık, bu geç saatteki ziyaretin gerçekten de bizim dairemize yapıldığını gösteriyordu. Böyle bir saatte bir doktoru dairemize gönderen şeyin ne olduğunu merak ederek, Holmes'un peşinden odaya girdim.

Şöminenin yanında oturmuş sarı bıyıklı, solgun ve ince yüzlü bir adam, içeri girdiğimizde sandalyesinden kalktı. Yaşı 35'ten fazla olamazdı, fakat bezgin yüz ifadesi ve yüzünün hastalıklı rengi, gücünü tüketen ve gençliğini ondan çalan bir hayatın belirtileriydi. Davranışları, hassas bir adamınki gibi endişeli ve utangaçtı ve ayağa kalkarken şömine rafına dayadığı beyaz, soluk eli bir cerrahtan çok bir sanatçının eli gibiydi. Kıyafetleri gösterişsiz ve koyu renkliydi -siyah frak, siyah pantolon ve etrafında siyah bir kravat.

"İyi akşamlar, doktor," dedi Holmes, keyifli bir tavırla. "Yalnızca birkaç dakika beklemiş olmanıza sevindim."

"Arabacıyla konuştunuz sanırım?"

"Hayır, yan sehpada duran mumdan anladım. Lütfen oturun ve size nasıl yardımcı olabileceğimi anlatın."

"Adım Doktor Percy Trevelyan," dedi ziyaretçimiz, "403 Brook Sokağı'nda yaşıyorum."

"Pek bilinmeyen sinir hastalıkları üzerine yazılmış bir makalenin yazarı değil misiniz?" diye sordum.

Solgun yanakları, çalışmalarının tarafımdan bilinmesini duymanın memnuniyetiyle kızardı.

"Neredeyse tamamen unutulduğunu düşündüğüm çalışmaları çok nadir de olsa birilerinden duyuyorum," dedi. "Yayıncılarım satış kayıtlarıyla ilgili oldukça cesaret kırıcı bir rapor verdiler. Siz, sanıyorum ki, tıpla ilgilenen birisiniz?"

"Emekli askeri doktorum."

"İlgi alanım her zaman sinir hastalıkları olmuştur. Uzmanlık alanım olmasını isterdim fakat tabii ki bir adam her zaman eline ilk gelen fırsatı değerlendirmelidir. Ancak konumuz bu değil Bay Sherlock Holmes ve zamanınızın ne kadar değerli olduğunun farkındayım. Sorun şu ki, son zamanlarda Brook Sokağı'ndaki evimde çok tuhaf bir olaylar zinciri gerçekleşti ve bu gece öyle bir noktaya ulaştı ki, benim için sizin tavsiyenizi ve yardımınızı istemeden bir saat dahi beklemek imkânsız hale geldi."

Holmes rahat bir tavırla oturdu ve piposunu yaktı. "İki şekilde de sorun yok," dedi. "Lütfen sizi rahatsız eden olaylar hakkında detaylı bir açıklama yapın."

"Birkaç tanesi oldukça küçük ve önemsiz şeyler..." dedi Dr. Trevelyan, "O kadar ki, onlardan bahsetmek konusunda neredeyse utanıyorum. Fakat olay oldukça anlaşılmaz ve aldığı son hal o kadar karışık ki, hepsini anlatacağım ve neyin gerekli neyin gereksiz olduğuna siz karar vereceksiniz," diyerek anlatmaya başladı:

Öncelikle, üniversite kariyerim hakkında birkaç şey söylemem gerektiğini hissediyorum. Belki biliyorsunuz Londra Üniversitesi'nden mezunum ve öğrencilik dönemimin hocalarım tarafından oldukça gelecek vaat eden bir tanesi olarak düşünüldüğünü söylersem, gereksiz şekilde kendimi övdüğümü düşünmeyeceğinizden eminim. Mezun olduktan sonra kendimi araştırmalarıma adamaya devam ettim ve King Üniversitesi Hastanesi'nde küçük bir pozisyonda işe başladım. Katalepsi hastalığıyla ilgili araştırmalarımın ilgi görmesi ve en sonunda da az önce arkadaşınızın bahsettiği sinir hastalıklarıyla ilgili yazım sayesinde Bruce Pinkerton ödülünü ve madalyasını kazanacak kadar şanslıydım. O zamanlar önümde mükemmel bir kariyerin uzandığı yönünde genel bir izlenim olduğunu söylersem çok ileri gitmemiş olurum.

Fakat mükemmele ulaşmak için çıktığım bu yolda büyük bir engelim vardı. Kolayca anlayacağınız üzere, büyük hedefleri olan bir uzman doktor, Cavendish Meydanı'ndaki, tamamı oldukça yüksek kiralar ve eşya masrafı gerektiren evlerin bulunduğu bir düzine sokaktan birinde işe başlamak zorundadır. Bu başlangıç giderleri dışında, kendini en azından birkaç yıl daha orada yaşamaya ve düzgün bir araba ve at kiralayacak durumda olmaya hazırlamalıdır. Bunu yapmak benim ekonomik gücümün üzerindeydi ve yalnızca tasarruf ederek on yıl içinde tabağımı doldurmaya yetecek kadar para biriktirmeyi umuyordum. Ancak aniden beklenmedik bir gelişme beni umutlandırdı.

Her şey Blessington adında bir yabancının beni ziyaret etmesiyle başladı. Bir sabah odama gelip, anında iş konuşmaya başladı. "Çok mükemmel bir kariyeri olan ve geçenlerde büyük bir ödül kazanmış Percy Trevelyan'sınız değil mi?" diye sordu.

Başımı eğdim.

"Açık açık cevap verin," diye ısrarla devam etti, "Çünkü öyle yapmanız sizin yararınıza. Sizi başarılı bir adam yapan bir zekâya sahipsiniz. Fark ettiniz mi?"

Sorunun tuhaflığına gülmeden edemedim.

"Payıma düşeni aldığıma inanıyorum," dedim.

"Hiç kötü alışkanlığınız var mı? Alkolle aranız yok sanırım?"

"Lütfen, efendim" diye bağırdım.

"Pekâlâ! Sorun yok! Fakat sormak zorundayım. Tüm bu özelliklerle, neden işinizin başında değilsiniz?"

Omzumu silktim.

"Hadi ama!" dedi, telaşlı bir tavırla. "Bilindik bir hikâye. Cebinizden çok, kafanız dolu değil mi? Brook Sokağı'nda çalışmaya başlayacağınızı söylesem ne yapardınız?"

Şaşkınlıkla ona baktım.

"Ah, yalnız başınıza değil, benimle birlikte," dedi. "Size karşı tamamen dürüst olacağım ve size de uyarsa bana da uyacaktır. Görüyorsunuz ya, yatırım yapmak istediğim birkaç bin Pound'um var ve size yatırım yapmayı düşünüyorum."

"İyi ama neden?" diyerek yutkundum.

"Neden mi? Çünkü diğer söylentiler gibi ve en güvenlisi."

"Ne yapmam gerekiyor peki?"

"Dinleyin. Evi satın alacağım, döşeyeceğim, hizmetçilerin parasını ödeyip tamamen yaşanır hale getireceğim. Yapmanız gereken tek şey, muayenehanenizde sandalyenizde oturmak olacak. Size harçlığınızı ve gereken her şeyi vereceğim. Sonra da siz bana kazandığınızın üçte birini vereceksiniz ve kalanı sizin olacak."

Blessington'un bana sunduğu teklif çok tuhaf biliyorum Bay Holmes. Yaptığımız pazarlık ve anlaşmayla ilgili detaylarla sizi yormayacağım. Sonunda ertesi yılın ilk günü eve taşınmam ve hemen hemen adamın bahsettiği koşullarda işe başlamamla son bulduğunu söyleyebilirim. O da benimle birlikte yatalak hasta rolünde kalıyordu. Görünüşe göre zayıf bir kalbi vardı ve sürekli bir tıbbi gözetime gereksinim duyuyordu. Birinci katın en iyi iki odasını, kendisi için oturma odası ve yatak odasına dönüştürdü. Tuhaf alışkanlıkları vardı ve pek arkadaşı yoktu. Çok nadir dışarı çıkardı. Hayatı düzensizdi fakat diğer yandan kendisi oldukça düzenliydi. Her akşam, aynı saatte, danışma odasına girer, kitapları inceler ve kazandığım her altın için elli üç peni koyar ve kalanını odasındaki kasasına koyardı.

Şunu çok rahatlıkla söyleyebilirim ki, düşüncelerinden pişmanlık duymasına sebep olacak bir fırsatı olmadı. İlk andan beri başarılı oldum. Hastanede uyguladığım birkaç

başarılı tedavi, ün ve beni hızlı bir şekilde öne çıkardı ve son birkaç yılda onu zengin bir adam haline getirdim.

Bay Blessington'la uzun bir geçmişim ve güçlü ilişkilerim vardı Bay Holmes. Şimdi bana kalan, size bu akşam beni buraya getiren sebebi anlatmak.

Birkaç hafta önce Bay Blessington, sıkıntılı bir halde yanıma geldi. Batı tarafında meydana gelen bir hırsızlık olayından bahsetti ve hatırladığım kadarıyla o konu hakkında abartılı şekilde heyecanlanmış, pencere ve kapılarımıza daha sağlam kilitler takmamız için bir gün dahi beklemememizi söylemişti. Bir hafta boyunca tuhaf ve sıkıntılı bir ruh haliyle dolaşıp durdu. Sürekli camdan dışarıyı gözlüyordu ve akşam yemeğinden önce yaptığı kısa yürüyüşlerine son vermişti. Davranışlarından, bir şeyden veya birisinden aşırı derecede korktuğu belli oluyordu fakat ona bir sorun olup olmadığını sorduğumda o kadar sinirleniyorduki konuyu kapatmak zorunda kalıyordum. Zaman geçtikçe, korkmuş halinden eser kalmadı ve eski alışkanlıklarını geri kazandı, ta ki son günlerde meydana gelen bir olay onu şu an içinde bulunduğu acınası bir halsizlik durumuna düşürene kadar.

Meydana gelen olay şuydu; iki gün önce size şimdi okuyacağım mektubu aldım. Ne adres ne de tarih belirtilmişti.

'Şu anda İngiltere'de ikamet eden bir Rus soylusu, Dr. Percy Trevelyan'ın profesyonel yardımını almaktan memnuniyet duyacaktır. Birkaç yıldır kataleptik nöbetlerinin kurbanı ve Dr. Trevelyan'ın bu alana hakîm olduğu iyi biliniyor. Eğer Dr. Trevelyan o saatte evinde uygun olursa, yarın akşam altıyı çeyrek geçe uğramak istiyor.'

Bu mektup oldukça ilgimi çekmişti çünkü katalepsi araştırmalarındaki en büyük zorluk hastalığın çok nadir meydana gelmesiydi. Belirtilen saatte uşak hastayı içeri aldığında, danışma odamda olduğuma inanabilirsiniz.

Sıradan yaşlı, zayıf ve ağırbaşlı bir adamdı -hiçbir şekilde bir Rus soylusunun görüntüsüne sahip değildi. Ona refakat eden adamın görüntüsü beni daha çok şaşırtmıştı. Uzun ve genç bir adamdı ve şaşırtıcı şekilde siyah, sert mizaçlı bir yüzü ve iriyarı kolları ve göğsü vardı ve yakışıklıydı. Odaya girdiklerinde adamın koluna girmişti ve birinin görünüşünden ummayacağı bir şefkatle yaşlı adamın sandalyeye oturmasına yardım etti.

"İçeri girdiğim için kusura bakmayın, doktor." dedi, *biraz tuhaf bir aksanla. "Babam ve sağlığı benim için oldukça* önemli."

Bu genç adamın gösterdiği ilgi karşısında duygulandım. "Muayene boyunca burada kalabilirsiniz?" dedim.

"Hayır, asla." dedi, korku dolu bir ifadeyle. "Benim için açıklayabileceğimden çok daha acı verici olur. Eğer babamı o korkunç nöbetlerden birinde görürsem, bundan asla sağ çıkamayacağımdan eminim. Sinirlerim son derece hassastır. İzninizle, siz babamı muayene ederken bekleme odasında oturayım."

Bunun üzerine ben de doğal olarak kabul ettim ve genç adam odadan çıktı. Hastayla durumunu konuşmaya başladık ve detaylı notlar aldım. Çok zeki değildi ve cevapları sıklıkla belirsizdi. Bunu dilimiz hakkındaki sınırlı bilgisine bağladım.

Ancak aniden, yazmak için oturduğumda sorularıma cevap vermeyi kesti ve ona doğru döndüğümde sandalyesinde dimdik oturduğunu ve bana tamamen boş ve sert bir ifadeyle baktığını gördüğümde şaşkınlığa uğradım. Yine bir hastalık nöbetinin tam ortasındaydı.

Anlayabileceğiniz gibi ilk hissettiğim şey, acıma ve korkuydu. İkincisi ise, korkarım ki, profesyonel tatminlerimden biriydi. Hastamın nabzını ve ateşini not aldım, kaslarının sertliğini kontrol ettim ve reflekslerini inceledim. Hiçbir şekilde kayda değer bir anormallik yoktu. Önceki deneyimlerimin hiçbiriyle benzeşmiyordu. Amil nitrat verdiğim hastalarımdan iyi sonuçlar almıştım ve o an da onun avantajlarını test etmek için harika bir zaman gibi görünüyordu. Tüp aşağıdaki laboratuvarımdaydı, bu yüzden hastamı sandalyesinde bırakarak aşağıya koştum. Biraz gecikmeyle tüpü buldum -beş dakika diyelim- ve sonra geri döndüm. Hastamın orada olmadığını ve odanın boş olduğunu gördüğümdeki şaşkınlığımı hayal edebilirsiniz.

Tabii ki, yaptığım ilk şey bekleme odasına koşmak oldu. Oğlu da gitmişti. Holün kapısı tamamen kapanmamıştı. Hastaları karşılayan uşak yeniydi ve oldukça yavaştı. Aşağıda bekler ve muayenehanenin zilini çaldığımda hastaları dışarı çıkarmak için yukarı gelirdi. Hiçbir şey duymamıştı ve olay tamamen bir sır olarak kaldı. Bay Blessington kısa bir süre sonra yürüyüşünden dönmüştü fakat ona konuyla ilgili hiçbir şey söylemedim, çünkü açıkçası son zamanlarda onunla mümkün olduğunca az konuşmaya çalışıyordum.

Ve Rus ile oğlunu bir daha göreceğimi asla düşünmemiştim, bu yüzden başka bir akşam yine aynı saatte ikisi de, daha önceki gibi, muayenehaneme geldiklerindeki şaşkınlığımı hayal edebilirsiniz.

"Geçen günkü ani ayrılışım için size büyük bir özür borçlu olduğumu düşünüyorum, doktor," dedi hastam.

"Evet, çok şaşırdığımı itiraf etmeliyim," dedim.

"Gerçek şu ki, bu nöbetlerden sonra kendime geldiğimde zihnim önce olan her şey hakkında belirsizleşiyor. Tuhaf bir odada uyandığımı düşündüm ve yokluğunuzda sersemlemiş bir halde sokağa fırladım," dedi.

"Tabii ki ben de..." dedi oğlu, "Babamın bekleme odasının kapısından çıktığını gördüğümde doğal olarak muayenenin bittiğini düşündüm. Eve gidene kadar olayın aslını anlayamadım."

"Pekâlâ," dedim gülerek, "Beni oldukça korkutucu bir şekilde şaşırtmanız dışında bir sorun yok; bu yüzden bayım, nazik bir şekilde bekleme odasına giderseniz aniden sonlanan muayeneme devam etmekten mutluluk duyarım."

Hemen hemen yarım saat boyunca yaşlı adamın hastalık belirtilerini tartıştık ve reçetesini yazdıktan sonra oğlunun kolunda gidişini izledim.

Bay Blessington'ın genelde egzersizi için günün bu saatini seçtiğini söylemiştim. Kısa süre sonra geldi ve yukarı çıktı. Hemen ardından aşağı koştuğunu duydum ve panikten deliye dönmüş bir halde muayenehaneme girdi.

"Odama kim girdi?" diye bağırdı.

"Kimse" dedim.

"Yalan söylüyorsun!" diye bağırdı. "Yukarı gel ve bak!"

Kabalığını görmezden geldim çünkü korkudan kendini kaybetmiş gibiydi. Onunla birlikte yukarı çıktığımda açık renk halıdaki çeşitli ayak izlerini gösterdi.

"Bunların benim ayak izim olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?" diye bağırdım.

Kesinlikle onun yapmış olabileceğinden çok daha büyük ayak izleriydi ve açıkça görülüyordu ki oldukça tazelerdi. O öğlen vakti, bildiğiniz üzere, çok yağmur yağmıştı ve yalnızca hastalarım eve gelmişti. Öyleyse olay, bekleme odasındaki adamın bilinmeyen bir sebepten, ben diğeriyle meşgulken yatalak hastamın odasına çıkmasıydı. Hiçbir şeye dokunulmamış ve hiçbir şey alınmamıştı fakat ayak izleri davetsiz bir misafirin içeri girişini şüpheye yer bırakmayacak şekilde kanıtlıyordu.

Tabii ki meydana gelen şey her insanın huzurunu bozabilirdi fakat Bay Blessington olayla alakalı olarak tahmin edebileceğimden daha fazla heyecanlanmıştı. Bir koltuğa oturup ağlamaya başladı ve onu tutarlı bir şekilde konuşturmayı başaramadım. Size gelmemi o tavsiye etti ve tabii ki ben de hemen bunun gerekli olduğunu fark ettim, çünkü Bay Blessington önemini tamamen abartıyor gibi görünse de, yaşananlar gerçekten tuhaftı. Eğer arabamla birlikte benimle gelebilirseniz, en azından onu sakinleştirebilirsiniz. Yine

de bu kayda değer olayı açıklayabileceğinize pek inanasım gelmiyor," diyerek konuşmasını sonlandırdı.

Sherlock Holmes bu uzun konuşmayı, merakının kuvvetli bir şekilde arttığını gösteren bir dikkatlilikle dinlemişti. Yüzü her zaman olduğu gibi ifadesizdi fakat gözkapakları gözlerinin üstüne daha ağır bir şekilde düşmüştü ve pipo-sundan çıkan duman, doktorun hikâyesindeki her tuhaf bölümü vurgularcasına daha kalın bir şekilde kıvrılıyordu. Ziyaretçimiz açıklamasını bitirdiğinde Holmes tek kelime etmeden ayağa kalktı, bana şapkamı uzattı, kendisininkini masadan aldı ve Dr. Trevelyan'ı kapıya kadar takip etti. On beş dakika içinde doktorun Brook Sokağı'ndaki dairesinin, Batı tarafındakilere benzetilen kasvetli, düz duvarlı evlerden birinin kapısındaydık. Ufak tefek bir uşak bizi karşıladı ve hemen geniş, halıyla kaplı bir merdivenden yukarı çıkmaya başladık. Fakat tuhaf bir olay duraksamamıza sebep oldu. Üstteki ışık aniden söndü ve karanlıktan tiz ve titrek bir ses geldi.

"Silahım var!" diye bağırdı ses. "Eğer daha fazla yaklaşırsanız, yemin ederim ki ateş ederim."

"Bu kadarı gerçekten çok fazla, Bay Blessington," diye bağırdı Dr. Trevelyan.

"Ah, sizsiniz, doktor..." dedi ses, büyük bir rahatlamayla. "Fakat diğer beyefendiler, olmaları gereken kişiler mi?"

Karanlığın içindeki birinin bizi gözleriyle süzdüğünün farkındaydık.

"Evet, evet, sorun yok." dedi ses sonunda. "Yukarı çıkabilirsiniz, önlemlerim sizi rahatsız ettiyse özür dilerim."

Konuşmanın hemen ardından merdivendeki gaz lambasını yaktı. Önümüzde, görüntüsü ve sesi, altüst olmuş sinirlerini gösteren tuhaf görünümlü bir adam vardı. Çok şişmandı fakat görünüşe göre bir zamanlar daha da şişmandı bu yüzden bir tazının yanakları gibi, yüzünün etrafındaki deri sarkmıştı. Hastalıklı bir ten rengi vardı ve ince, sarı saçları ruh halinin sebep olduğu gerginlikle diken diken olmuştu. Elinde bir tabanca tutuyordu fakat biz ilerlerken cebine koydu.

"İyi akşamlar, Bay Holmes," dedi. "Geldiğiniz için size çok minnettarım. Kimsenin, tavsiyenize benden çok ihtiyacı olamaz. Sanıyorum Dr. Trevelyan size evime gelen affedilemez davetsiz misafirlerden bahsetmiştir."

"Evet, bahsetti," dedi Holmes. "Şu iki adam kim, Bay Blessington ve neden sizi rahatsız etmek istiyorlar?"

"Şimdi" dedi yatalak hasta, endişeli bir tavırla, "Tabii ki bunu bilmek zor. Buna cevap vermemi bekleyemezsiniz, Bay Holmes."

"Bilmediğinizi mi söylemeye çalışıyorsunuz?"

"İsterseniz içeri girin. Buraya girme nezaketini gösterin."

Yatak odasına giden, büyük ve rahat bir şekilde döşenmiş koridoru gösterdi.

"Görüyorsunuz," dedi, yatağının ucundaki büyük, siyah kutuyu göstererek. "Asla çok zengin bir adam olmadım,

Bay Holmes. Dr. Trevelyan'ın size anlattığı gibi ömrümde bir yatırımdan başka bir şey yapmadım. Fakat bankacılara inanmıyorum. Asla bir bankacıya güvenmem, Bay Holmes. Aramızda kalsın, o kasanın içindeki şeyler benim için çok değerli, bu yüzden tanımadığım insanların odama girmesinin benim için ne anlama geldiğini anlayabilirsiniz."

Holmes, Blessington'a sorgular bir ifadeyle baktı ve kafasını salladı.

"Eğer beni kandırmayı denerseniz size yardım edemem," dedi.

"Fakat size her şeyi anlattım."

Holmes bir tiksinti ifadesiyle arkasını döndü. "İyi geceler, Dr. Trevelyan..." dedi.

"Bana yardım etmeyecek misiniz?" diye bağırdı Blessington, titrek bir sesle.

"Size tavsiyem, bayım, doğruyu söylemeniz."

Bir dakika sonra sokaktaydık ve eve doğru yürüyorduk. Oxford Sokağı'nı geçmiş ve arkadaşım konuştuğunda Harley Sokağı'nı yarılamıştık.

"Böyle saçma bir iş için seni dışarı çıkarmamı mazur gör, Watson," dedi. "Derinine inildiğinde, ilginç bir olay aslında."

Çok azını anladığımı itiraf ettim.

"Pekâlâ, Blessington'a bulaşmak isteyen iki adam ya da büyük olasılıkla daha fazla, ama en azından iki-olduğu çok açık. Hem ilk hem de ikinci olayda genç adamın, suç ortağının becerikli bir şekilde doktoru araya girmekten alı-

koyarken, kendisinin Blessington'ın odasına girdiğine hiç şüphem yok."

"Peki ya katalepsi?"

"Hileli bir taklit, Watson. Yine de oyuncumuz hakkında başka bir tahminde bulunmaya gerek görmüyorum. Taklit edilmesi çok kolay bir şikâyet. Ben de yapmıştım."

"Ya sonra?"

"Büyük ihtimalle Blessington her iki olay anında dışarıdaydı. Bir muayene için bu kadar alışılmadık bir saati seçmelerinin nedeni, bekleme odasında başka bir hastanın olmamasını garantiye almaktı. Ancak görünen o ki, o saat Blessington'un takvimiyle çarpıştı ve bu gösteriyor ki günlük rutinine aşina değiller. Tabii ki, yalnızca yağmalama peşinde olsalardı en azından aramayı denerlerdi. Ayrıca, bir adamın korktuğu şeyin kendi yaptıklarından kaynaklandığını gözlerinden anlarım. Bu dostumuzun kinci olduklarını bilmeden böyle iki düşman edinmiş olması akıl almaz bir durum. Bu yüzden, o adamları tanıdığından ve kendi sebeplerinden dolayı konuyu kapattığından emin olmak için olayı bekletiyorum. Yarın onu daha konuşkan bir tavırda bulmamız mümkün."

"Garip bir şekilde olasılıksız fakat ikna edici bir alternatif yok mu? Katalepti hastası Rus ve oğul hikâyesi, kendi amaçlarıyla Blessington'ın odasında bulunan Dr. Trevelyan'ın bir uydurması olabilir mi?"

Gaz lambasının ışığında Holmes'un, benim bu parlak önerim karşısında memnuniyetini gösteren bir gülümseme takındığını gördüm.

"Sevgili dostum" dedi, "Bu aklıma gelen ilk olasılıklardan biriydi ama hemen doktorun hikâyesini doğruladım. Bu genç adam, merdiven halısında odada yaptığı ayak izlerini görmemi fazlasıyla istememe neden olan izler bıraktı. Ayakkabılarının Blessington'ınkiler gibi sivri uçlu değil de kare uçlu olduğunu ve doktorunkilerden üç santim kadar uzun olduğunu gördüğünde, doğruluğuna dair hiçbir şüphe olmadığını göreceksin. Fakat şimdilik sabahı bekleyeceğiz, çünkü sabah Brook Sokağı'ndan bir şey duymazsak şaşırırım."

Sherlock Holmes'un kehaneti çok geçmeden, dramatik bir olayla gerçekleşti. Ertesi sabah yedi buçukta, günün ilk ışıklarıyla, onu sabahlığıyla yatağımın ucunda dururken buldum.

"Bizi bekleyen bir araba var, Watson," dedi.

"Ne oldu peki?"

"Brook Sokağı işi."

"Yeni bir haber mi aldın?"

"Trajik, fakat belirsiz..." dedi, perdeyi çekerken. "Şuna bak -bir defterden bir sayfa, üzerinde 'Tanrı aşkına hemen gelin, P.T.' yazıyor. Arkadaşımız, doktor, bunu yazarken zor durumdaymış. Gel, sevgili arkadaşım, çünkü bu acil bir durum."

On beş dakika içinde tekrar doktorun evindeydik. Yüzünde korku dolu bir ifadeyle koşarak bizi karşılamaya geldi.

"Ah, bu nasıl olur!" diye bağırdı, ellerini şakaklarına dayayarak.

"Ne oldu?"

"Blessington intihar etti!"

Holmes ıslık çaldı.

"Evet, gece kendini asmış."

İçeri girdik ve doktor bizi bekleme odasında göreceğimiz şeye götürdü.

"Neden yaptığı konusunda hiçbir fikrim yok," diye bağırdı. "Polis yukarıda. Bu beni çok kötü bir şekilde sarstı."

"Ne zaman farkına vardınız?"

"Her sabah erken saatlerde ona bir fincan çay götürülürdü. Saat yedi gibi, hizmetçi içeri girdiğinde, zavallı dostum odanın ortasında asılı haldeydi. İpi eskiden ağır lambanın asılı olduğu kancaya bağlamış ve dün bize gösterdiği kutunun üstünden atlamış."

Holmes bir an derin bir sessizliğe gömüldü.

"İzninizle," dedi sonunda, "Yukarı çıkıp olayı incelemek istiyorum."

İkimiz de doktoru izleyerek yukarı çıktık.

Yatak odasının kapısından girdiğimizde bizi korkunç bir görüntü karşıladı. Blessington'ın gösterdiği sarkık yanaklarından ve vücudundan daha önce bahsetmiştim. Kancanın ucunda sallanırken, görünürde zar zor insana benzer hale gelmiş ve abartılıydı. Boynu, koparılmış bir tavuğunki gibi gerilmişti ve bu vücudunun geri kalanını daha şişman ve zıtlıktan dolayı olağandışı gösteriyordu. Üzerinde sadece uzun geceliği vardı ve şişmiş dizleri ve biçimsiz ayakları alt tarafta tamamen çıplak bir şekilde uzanıyordu. Cesedin

yanında, bir cep defterine notlar alan zeki bir adam izlenimi veren bir polis müfettişi duruyordu.

"Ah, Bay Holmes," dedi, içtenlikle, arkadaşım içeri girerken, "Sizi gördüğüme çok sevindim."

"Günaydın, Lanner," diye cevap verdi Holmes, "Beni davetsiz bir misafir olarak görmeyeceğine eminim. Buna sebep olan olayları duydun mu?"

"Evet, onlarla ilgili bir şeyler duydum."

"Bir fikrin var mı?"

"Görebildiğim kadarıyla, adam korkudan aklını kaçırmış. Görüyorsun, yatakta iyi bir uyku çekilmiş. Belirtileri yeterince açık. Biliyorsun, intiharların en yaygın olduğu saat sabah beş. Kendini astığı saat bu olmalı. Üzerinde oldukça düşünülmüş bir olaya benziyor."

"Kaslarının sertliğine bakarak üç saattir ölü olduğunu söyleyebilirim," dedim.

"Odayla ilgili tuhaf herhangi bir şey fark ettin mi?" diye sordu Holmes.

"Lavaboda bir tornavida ve birkaç vida bulundu. Gece boyunca çok sigara içilmiş gibi görünüyor. Şömineden çıkardığım dört sigara izmariti işte burada."

"Hmm!" dedi Holmes, "Sigara ağızlığını buldunuz mu?"

"Hayır, hiç görmedim."

"Tabakasını peki?"

"Evet, paltosunun cebindeydi."

Holmes onu açtı ve içindeki bir dal sigarayı kokladı.

"Ah, bu bir Havana ve diğerleri Doğu Hindistan kolonilerinden Hollandalılar tarafından ithal edilen sigaralar. Biliyorsunuz genelde samanla sarılır ve diğer markalardan uzun olduğundan daha incedir."

Dört izmariti aldı ve büyüteçle inceledi.

"Bunlardan ikisi bir ağızlıktan ve diğer ikisi normal içilmiş." dedi. "İkisi fazla keskin olmayan bir bıçakla kesilmiş ve diğer ikisinin izmaritleri kusursuz dişlerle ısırılıp koparılmış. Bu bir intihar değil, Bay Lanner. Çok derin bir şekilde planlanmış soğukkanlı bir şekilde işlenmiş bir cinayet."

"İmkânsız!" diye bağırdı müfettiş.

"Peki neden?"

"Bir adam neden birini böyle sakarca bir şekilde asarak öldürsün?"

"Öğrenmemiz gereken şey de bu."

"İçeri nasıl girebilmişler?"

"Ön kapıdan."

"Sabah kapalıydı."

"O zaman arkalarından kapatılmıştır."

"Nereden biliyorsunuz?"

"İzlerini gördüm. Bir saniye müsaade edin, size bununla ilgili daha fazla bilgi verebilirim."

Kapıya doğru gitti ve kilidi döndürerek onu sistemli bir şekilde incelemeye başladı. Sonra takılı olan anahtarı çıkardı ve onu da inceledi. Yatak, halı, sandalyeler, eşik, ceset ve ip

sırayla incelendi, ta ki en sonunda tatmin olduğunu söyleyip benim ve müfettişin yardımıyla zavallı cesedin ipini kesip onu bir çarşafın altına koyana dek.

"İp nerden geldi?" diye sordu.

"Bundan kesildi." dedi Dr. Trevelyan, yatağın altından büyük bir makara çıkararak. "Ateşten, hastalıklı bir şekilde korkardı ve bunu her zaman yanında bulundururdu. Bu sayede merdivenlerin yanması durumunda pencereden kaçabilecekti."

"Bu, onları zahmetten kurtarmış olmalı," dedi Holmes düşünceli bir tavırla. "Evet, gerçekler oldukça açık ve öğlene kadar sebeplerini de açıklayamazsam şaşırırım. Blessington'ın eşiğin üzerinde gördüğüm fotoğrafını alacağım, araştırmalarımda bana yardımcı olabilir."

"Fakat bize hiçbir şey anlatmadınız!" diye bağırdı doktor.

"Ah, olayların sıralamasına dair bir şüphe olamaz," dedi Holmes. "İçinde üç kişi vardı: genç adam, yaşlı adam ve kimliği hakkında hiçbir bilgimin olmadığı üçüncü bir kişi. İlk ikisi, zar zor belirtebilirim ki, Rus soylusu ve oğlu gibi davrananlarla aynı kişiler, bu yüzden onların tam bir tasvirini yapabiliriz. Evin içindeki bir işbirlikçi tarafından içeri alındılar. Size bir tavsiye verecek olursam, müfettiş, doktorun hizmetine yeni başladığını fark ettiğim uşağı tutuklamanız."

"Genç yaramaz çocuk bulunamıyor," dedi Dr. Trevelyan; "Hizmetçi ve aşçı onu arıyorlardı."

Holmes omzunu silkti.

"Bu oyunda önemli bir rol oynadı," dedi. "Merdivenlerden parmaklarının ucunda çıkan üç adam, önde yaşlı adam, onun arkasında genç adam ve en arkada bilinmeyen diğer adam...

"Sevgili Holmes!" diye bağırdım.

"Ah, ayak izlerinin görüntüsüne dair hiçbir şüphe yoktu. Dün gece hangisinin kime ait olduğunu öğrenme fırsatım oldu. Daha sonra Bay Blessington'ın, kapısının kilitli olduğunu gördükleri odasına çıktılar. Ancak bir kablo yardımıyla, anahtarı çevirdiler. Cam bile olmadan, kapıdaki çiziklere bakarak, nereye baskı yapıldığını görebilirsiniz. Odaya girdiklerinde ilk yaptıkları Bay Blessington'ın ağzını tıkamaktı. Uyuyakalmış veya korkudan çığlık atamayacak kadar uyuşmuş olabilir. Duvarlar kalın ve eğer atacak zamanı olmuşsa, çığlığı duyulmamıştır.

Yaşlı adamı bağladıktan sonra, bir tür sorgulama yapıldığı açık. Muhtemelen bir tür hukuki işlem benzeri bir şeydi. Bir süre devam etmiş olmalı çünkü sigaralar o zaman yakılmıştı. Yaşlı adam daha eski olan sandalyede oturmuştu; sigara ağızlığını kullanan oydu. Genç olanı şuraya oturmuştu; sigaranın külünü çekmecelere dökmüştü. Üçüncü adam ise ayaktaydı. Bence Blessington yatakta oturuyordu fakat bundan tam olarak emin değilim.

"Ve Blessington'ı alıp onu asmalarıyla son buldu. Olay önceden ayarlanmıştı ve beraberlerinde darağacı olarak görev yapacak bir tür makara ve tahta parçası getirmişlerdi.

O tornavida ve vidalar, sanıyorum ki, onu kurmak içindi. Ancak kancayı gördüklerinde doğal olarak zahmetten kurtuldular. İşlerini bitirip kaçtılar ve kapı işbirlikçileri tarafından arkalarından kapatıldı."

Hepimiz derin bir dikkatle o gece yapılanları anlatan bu sözleri dinledik. Holmes o kadar anlaşılması güç ve küçük işaretlerden çıkarımlar yapmıştı ki, onları bize gösterdiğinde bile akıl yürütüşünü zar zor anlayabilmiştik. Holmes ve ben kahvaltı için Baker Sokağı'na dönerken, müfettiş anında uşakla ilgili araştırma yapmak için aceleyle uzaklaşmıştı.

"Saat üçte geri döneceğim," dedi, yemeğimizi bitirdiğimizde. "Hem müfettiş hem de doktor, o saatte benimle burada buluşacak ve umarım o saatte olayın hâlâ gizemli kalan küçük belirsizliklerini çözmüş olacağız."

Ziyaretçilerimiz kararlaştırılan saatte geldiler fakat arkadaşım kendini gösterdiğinde saat dörde çeyrek vardı. Ancak odaya girdiğindeki yüz ifadesinden, her şeyin yolunda gittiğini görebiliyordum.

"Bir haber var mı müfettiş?"

"Çocuğu yakaladık, bayım."

"Harika, ben de adamları yakaladım."

"Yakalamak mı!" diye bağırdık, üçümüz birden.

"Evet, en sonunda kimliklerini öğrendim. Bu meşhur Blessington ve saldırganları beklediğim gibi, merkezde iyi tanınıyorlar. İsimleri Biddle, Hayward ve Moffat."

"Worthingdon Bankası çetesi!" diye bağırdı müfettiş.

"Kesinlikle!" dedi Holmes.

"Öyleyse Blessington, Sutton olmalı."

"Aynen öyle!" dedi Holmes.

"İşte, bu her şeyi apaçık ortaya döküyor!" dedi müfettiş.

Fakat Trevelyan ve ben şaşkınlıkla birbirimize baktık.

"Büyük Worthingdon Bankası olayını hatırlıyor olmalısınız!" dedi Holmes. "Beş adam işin içindeydi bu dördü ve Cartwright adında beşincisi. Bekçi Tobin öldürüldü ve hırsızlar yedi bin poundla birlikte kaçtılar. Bu 1875'te meydana geldi. Beşi de yakalandı, fakat kanıtlar hiçbir şekilde inandırıcı değildi. Bu Blessington diğer adıyla Sutton, çetenin en kötüsü, muhbirlik yaptı. Onun kanıtıyla Cartwright asıldı ve diğer üçü on beş yıl hapse mahkûm edildi. Geçen gün, hükümlerini doldurmadan birkaç yıl önce, hapisten çıktıklarında, anlayacağınız üzere haini yakalamak ve arkadaşlarının ölümünün intikamını almaya karar verdiler. İki kez deneyip başarısızlığa uğradılar; görüyorsunuz üçüncü seferde başardılar. Açıklayabileceğim başka bir şey var mı, Dr. Trevelyan?"

"Sanırım her şeyi oldukça açık bir şekilde anlattınız," dedi doktor. "Kaygılandığı günün, gazetede onların hapisten çıktığını gördüğü gün olduğuna şüphe yok."

"Kuşkusuz. Hırsızlıkla alakalı konuşması tamamen şaşırtmacaydı."

"Fakat bunu neden size anlatamadı?"

"Bayım, eski ortaklarının kinci karakterlerini bildiğinden gerçek kimliğini elinden geldiğince herkesten saklamaya

çalışıyordu. Sırrı utanç vericiydi ve açıklamaya cesaret edemedi. Ancak, zavallılığından, hâlâ İngiliz kanunlarının koruması altında yaşıyordu ve müfettiş, kalkan korumayı beceremese de adaletin kılıcının intikamını almak için hâlâ orada olduğunu göreceğinize şüphem yok."

Yatalak Hasta ve Brook Sokağı doktoru ile bağlantılı tuhaf durumlar bunlar. O geceden sonra polis tarafından o üç katille alakalı hiçbir şey görülmedi ve birkaç yıl önce Oporto'nun 15 kilometre kuzeyindeki Portekiz sahilinde kaybolan, durumu bir felaketle sonuçlanmış buharlı gemi Norah Creina'nın yolcuları arasında olduğu Londra Emniyeti dedektif masası tarafından tahmin ediliyor. Uşak hakkındaki işlemler kanıt yetersizliği nedeniyle durduruldu ve şimdiki adıyla Brook Sokağı gizemi şimdiye dek hiçbir gazetede yayımlanmadı.

Altı Napolyon

Scotland Yard'da çalışan Lestrade'in akşamları bizi ziyaret etmesi, ne benim ne de Sherlock Holmes için çok şaşırtıcı bir durum değildi dahası Sherlock Holmes bu ziyaretlerden memnu bile olurdu. Çünkü adamın bu ziyaretlerinden polis teşkilatında olan biten her şeyle ilgili bilgi sahibi olmasını sağlıyordu. Holmes, Lestrade'in getirdiği haberleri, yani müfettişin üzerinde çalışmakta olduğu bir olayın tüm detaylarını dinlemeye her zaman can atardı ve şahsen olayı incelememiş bile olsa, derin tecrübelerine dayanarak bir tavsiyede bulunur, hatta bazı zamanlar ipucu bile verirdi.

O akşam ise Lestrade, sürekli havadan sudan konulardan ve gazetelerden bahsetmişti. Hatta sohbetin sonlarına doğru sessizleşmiş, düşünceli bir halde purosunu içmeye koyulmuştu. Holmes, bir süre müfettişi inceledikten sonra, "İlgimizi çekeceğini düşündüğün bir vaka mı var?" diye sordu.

"Hayır, Bay Holmes, öyle bir şey yok."

"Anlat o halde ne olduğunu."

Lestrade gülmeye başladı.

"Tamam Bay Holmes, aklımı meşgul eden bir şeylerin olduğunu sizden gizlemeyeceğim. Ama o kadar saçma bir iş ki, sizi bu konuda rahatsız etmek istemedim. Gerçi her ne kadar önemsiz de görünse garip ve sıra dışı olaylara karşı özel bir merakınız olduğunu biliyorum. Yine de bana soracak olursanız, bu olay daha çok Dr. Watson'ın ilgi alanına giriyor."

"Bir hastalık mı?" diye sordum.

"Deliliği hastalık olarak görüyorsanız, evet. Üstelik çok tuhaf bir delilik! Günümüzde yaşayan birinin, karşısına çıkan her resmini, her heykelini yok etmek isteyecek kadar, Birinci Napolyon'dan da nefret eden birilerinin olduğunu söyleselerdi inanmazdım."

Holmes, sandalyesinde çöktü.

"Beni ilgilendiren bir olay değil," dedi.

"Kesinlikle. Ben de öyle düşünmüştüm zaten. Ama bir adam, kendisine ait olmayan heykelleri de kırmak için soygun yapmaya başlayınca, olaylar doktorların ilgi alanından çıkıp polis işi oluyor."

Holmes oturduğu yerde doğruldu.

"Soygun mu? Bak işte bu kulağa ilginç geliyor. Ayrıntıları anlat lütfen."

Lestrade, hafızasını tazelemek için elini cebine atarak ufak bir defter çıkarttı.

"İlk olayın ihbarını dört gün önce aldık," dedi. "Morse Hudson'un dükkânında gerçekleşti. Kensington Caddesi'nde, resimler ve heykeller satan bir yer var.

Çırağın, dükkânın ön tarafından bir anlık uzaklaşışının ardından büyük bir gürültü duyulmuş. Koşarak dükkâna geri döndüğünde de başka sanat eserleriyle beraber tezgâhın üzerinde duran bir Napolyon heykelinin yere düşüp tuzla buz olduğunu görmüş. Hemen sokağa fırlamış. Dükkânın önündekiler çırağa bir adamın, dükkândan koşarak çıktığını söylemiş ama görünürde kimsecikler yokmuş. Ara sıra sokak serserilerinin yaptığı olaylardan birisi gibi görünen bir olay olduğu için, polis memuruna da o şekilde ifade verilmiş. Kırılan alçı heykelinin değeri, birkaç şilini geçmediğinden soruşturma gerektirmeyecek kadar basit bir olay olarak görülmüş."

"Neyse, gelelim dün gece gerçekleşen ikinci olaya. Bu olayın daha ciddi ve daha garip olduğunu belirtmeliyim. Morse Hudson'ın dükkânından birkaç yüz metre uzaklıktaki Kennington Sokağı'nda, Dr. Barnicot isimli bir doktor yaşıyor. Dr. Barnicot, Thames Nehri'nin güney tarafında yaşayan en gözde hatta ünlü doktorlardan biridir. Muayenehanesi ve evi Kennington Sokağı'nda ama üç kilometre kadar ötede, Aşağı Brixton Caddesi'nde de bir ameliyathanesi eczanesi var. Dr. Barnicot tam bir Napolyon hayranıdır ve evi, Fransız İmparatorunun kitapları, resimleri ve her türlü heykeliyle doludur. Çok değil, kısa bir zaman önce, Morse, Hudson'dan Fransız heykeltıraşı Devine'in ünlü Napolyon kafası heykelinin alçıdan imal iki kopyasını almış. Bunlardan birini Kennington Sokağı'ndaki evinin salonuna, diğerini de

Aşağı Brixton'daki ameliyathanesine götürmüş. Ama Dr. Barnicot, bu sabah aşağı inince geceleyin evinin soyulmuş olduğunu görmüş ve dehşete kapılmış ama çalınan tek şeyin salonundaki Napolyon heykeli olduğunu fark etmiş. Heykel dışarı çıkartılmış ve haşince bahçeeye fırlatılarak paramparça hale getirilmiş."

Holmes ellerini ovuşturmaya başlamıştı. "Bu gerçekten ilginçmiş," dedi.

"Böyle düşüneceğinizi tahmin etmiştim. Neyse, daha hikâyem bitmedi. Dr. Barnicot, saat on ikide ameliyathanesine gitmiş, içeri girdiğinde, gece pencerelerden birisinin açıldığını ve ikinci heykelinin parçalarının odanın her tarafına dağıldığını görmüş. Bu manzara karşısında dehşetinin ikiye katlandığını sanırım tahmin ediyorsunuzdur. Heykel, olduğu yerde parçalara ayrılmış. Her iki olayda da bunları yapan suçlunun -ya da delinin- kim olduğunu gösterecek herhangi bir ipucu maalesef bulamadık. Evet, Bay Holmes, hepsi bu kadar."

"Kesinlikle çok özel, hatta gülünç denecek kadar garip bir durum," diye söze girdi Holmes.

"Peki, Dr. Barnicot'un kırılan heykellerinin, Morse Hudson'ın dükkânında kırılanın aynısı olup olmadığını öğrenebilir miyim?"

"Aynı alçı malzemesiyle yapılmışlardı."

"Bunun gibi bir ipucu, heykelleri kıran adamın, Napolyon'a karşı duyduğu nefret yüzünden böyle işlere

kalkıştığına dair bir teoriyi ortadan kaldırıyor. Sadece Londra'da bile, İmparatorun ne kadar çok heykelinin olduğunu düşünürsek, rasgele saldırıya geçecek bir delinin, aynı heykelin üç kopyasından başlamasının tesadüf olduğunu düşünmek hata olur."

"Evet, size katılıyorum," dedi Lestrade. "Ama öte yandan, bu Morse Hudson, Londra'nın o bölgedeki tek heykel satıcısı ve bahsi geçen üç heykel de yıllardır onun dükkânında durmaktaymış. Yani, dediğiniz gibi Londra'da yüzlerce Napolyon heykeli olsa da, o üçünün bölgedeki tek heykeller olması muhtemeldir. Demek istediğim, bu bölgede yaşayan bir delinin bu heykellerle işe başlaması aslında bir tesadüf de olabilir. Sen ne dersin Watson?"

"Belirli bir kişiye ya da nesneye yönelik saplantıların sınırı yoktur," diye cevap verdim. "Modern Fransız psikologların 'idee fixe' yani sabit fikirlilik diye adlandırdığı bir durum daha var. Bu durum, yapısal olarak sıradan gözükse de, diğer yandan tek bir durum haricinde her açıdan sağlıklı bireylerde bulunabiliyor. Napolyon hakkında derin bir araştırma yapmış ya da ailesi Dünya Savaşı'nda zarar görmüş olan bir adamın bir saplantı yaşaması söz konusu olabilir. Bu takıntısını, beklenmedik değişik bir şiddet gösterisiyle dışa vurması da gayet olası."

"Bu yine de yeterli değil, sevgili Watson," dedi Holmes. Kafasını onaylamadığını belli etmek için bir sağa bir sola sallıyordu. "Çünkü bu kişi, ne kadar 'idee fixe'

etkisi altında olursa olsun, heykellerin nerede olduğunu bilecek kadar kuvvetli bir durum yaşıyor olamaz."

"Peki, senin çözüm yolun nasıl olacak?"

"Herhangi bir çözüm yolu bulma niyetim yok. Bu adamın garip davranışının belli bir yol izlediğini belirtmek istedim sadece. Örneğin, bir sesin aileyi uyandırabileceği Dr. Barnicot'un salonunda, heykel kırılmadan önce dışarı çıkartılmış, öte yandan yakalanma riski daha düşük olan muayenehanede ise olduğu yerde parçalanmış. Olay önemsenmeyecek kadar basit görünüyor. Ama ele aldığım en önemli olaylardan kimilerinin de başlarda çok önemsiz olduğunu düşünecek olursak, herhangi bir şeyi basite indirgemenin yanlış olacağı kanaatindeyim.

"Abernetty ailesi hakkındaki korkunç gerçekleri öğrendiğimizde yaşadıklarımızı hatırlarsın Watson. Oysa ki başlarda bozuk bir yumurtanın suyun yüzeyine çıkması kadar basit bir olaydı. Bunları düşündüğümde, kırılmış üç heykelle ilgili hikâyene gülemiyorum Lestrade ve bu gibi özel olaylar gerçekleştiğinde, yeni gelişmelerden beni de haberdar etmeni senden rica ediyorum."

Dostumun kastetmiş olduğu gelişme, hayal etmiş olduğundan çok daha hızlı ve trajik bir şekilde gerçekleşti. Ertesi sabah, yatak odamda giyinirken kapı çaldı ve elinde bir telgrafla Holmes içeri girdi. Yüksek sesle okumaya başladı:

"Hemen gel, *131* Pitt Sokağı, Kensington. — Lestrade."

"Ne olmuş olabilir ki?" diye sordum.

"Bilmiyorum, her şey olabilir. Ama heykellerle ilgili olduğundan şüpheliyim. kuşkularımda haklıysam, dostumuz 'heykel düşmanı,' Londra'nın başka bir bölgesinde işe koyuldu galiba. Masada kahve var Watson, kapıda da bir araba bizi bekliyor."

Yarım saat sonra Pitt Sokağı'na ulaşmıştık. Londra'nın en işlek caddelerinin hemen yanında bulunan, sessiz bir arka sokaktı burası. *131* numaralı ev, sıra şeklinde dizili duran, tertipli görünen ve son derece sıkıcı binalardan biriydi. Kapıya yaklaşırken, evin önündeki parmaklıkların meraklı bir kalabalık tarafından istilaya uğradığını gören Holmes bir ıslık çaldı.

"Görünüşe bakılırsa sıradan bir durum değil! En azından cinayete teşebbüs olmalı. Aksi takdirde Londra'nın habercilerini burada göremezdik. Çocuğun yuvarlak omuzlarından ve uzatmaya çalıştıkları boyunlarından şiddet okunuyor. Şuna bak Watson. Üst basamaklar sırılsıklam, diğerleri ise kuru. Her neyse, yeterince ayak izi var en azından! Hah, işte Lestrade de camda gözüktü, az sonra her şeyi öğreniriz."

Müfettiş, bizi asık bir suratla karşıladıktan sonra saçları dağınık, flanel bir sabahlık giyen, sinirli ve yaşlı bir adamın bir ileri bir geri yürüyüp durduğu bir oturma odasına götürdü. Evin sahibi olan bu kişiyi, Merkezî Basın Ajansı'ndan Bay Horace Harker olarak tanıttı.

"Yine şu Napolyon heykeli olayı," dedi Lestrade. "Dün gece çok ilgilendiğinizi fark ettim, Bay Holmes ve

olay da şu anda çok daha ciddi bir duruma geldiğinden olay yerini görmek isteyeceğinizi düşündüm."

"Nasıl bir hal almış peki?"

"Bir cinayet olayı artık. Bay Harker, bu beyefendilere, neler olduğunu açık bir şekilde anlatır mısınız lütfen?"

Sabahlıklı adam, son derece üzgün bir halde konuşmaya başladı.

"İnanılmaz bir şey," dedi. "Bütün hayatım boyunca başka insanlarla ilgili haberleri toplayıp durdum. Ama şimdi kafam o kadar karışık ve canım o kadar sıkkın ki, gerçek bir haber karşısında iki kelimeyi bir araya getiremiyorum. Buraya bir muhabir olarak gelmiş olsaydım, kendimle bir röportaj yapıp bütün akşam gazetelerine iki sütunluk bir haber vermiş olurdum. Ama başıma gelenleri bir sürü farklı insana tekrar tekrar anlatarak çok değerli bir bilgiyi veriyorum fakat ben bunu hiçbir şekilde değerlendiremiyorum. Evet, sizin isminizi duymuştum Bay Sherlock Holmes. Bu garip olayı bir çözerek bir sonuca ulaştırabilirseniz, size hikâyemi anlatmakla gireceğim zahmetin karşılığını almış olurum."

Holmes, oturup dinlemeye başladı.

"Her şey, yaklaşık dört ay önce, bu oda için aldığım şu Napolyon heykeliyle ilgili gibi gözüküyor. Onu, High Sokağı istasyonunun iki bina yanındaki Harding Kardeşlerden oldukça makul bir fiyata almıştım. Neyse,

muhabir olmam nedeniyle işimi çoğunlukla gece saatlerinde hallediyorum dahası yazılarımı tamamlamak için sabaha kadar oturduğum da oluyor. Dün gece de öyle oldu. Saat üç civarında, küçük sığınağımda oturuyordum. Bu bahsettiğim yer; evin en üst katında, arkaya bakan bir oda. Aşağıdan seslerin geldiğini duydum. Kulak kabarttım ama yeni bir şey duyamadım ve sonunda sesin dışarıdan geldiğini düşünüp işime geri döndüm. Yaklaşık beş dakika sonra, aniden atılan dehşet verici bir çığlık, gecenin sessizliğini bozdu. Açıkçası hayatımda duyduğum en korkunç, en tüyler ürpertici sesti bu Bay Holmes, korkarım hayatımın sonuna kadar da bu çığlık kulaklarımda çınlamaya devam edecek. Her neyse, bir iki dakika kadar korkudan titreyerek donakalmış bir şekilde kaldıktan sonra şömine maşasını elime alıp aşağıya indim. Bu odaya girdiğimde pencere ardına kadar açıktı ve heykelin, şöminenin üzerindeki yerinden gitmiş olduğunu hemen fark ediliyordu. Bir hırsız ne diye öyle bir şeyi çalmak istesin aklım bir türlü almıyor sonuçta hiçbir değeri olmayan, alçıdan bir Napolyon heykeliydi.

Sizin de görebileceğiniz gibi, şu pencereden çıkan biri bacaklarını biraz açarsa ayağını ön kapının merdivenine ulaştırabilir. Hırsızın ön kapıya ulaşmak istediğini düşünerek, ben de gidip kapıyı açtım. Karanlık sokağa bakan kapıyı açtığımda, az kalsın önümde yatan ölü adamın üzerine basıp düşüyordum. Hemen içeri gidip bir lamba getirdim. Zavallı adam orada öylece yatıyordu.

Boğazı kesilmişti ve her yanı kan içindeydi. Sırtüstü uzanmıştı, dizlerini karnına çekmiş, ağzı korkunç bir şekilde sonuna kadar açıktı. Rüyalarıma gireceği kesin. Sonra, elimdeki polis düdüğümü öttürdüm. Zannedersem sonrasında bayılmışım çünkü gözlerimi bana doğru eğilmiş olan bir polis memuruna açtım, beni salonuma getirmişler. Başka bir şey hatırlamıyorum."

"Peki, öldürülen bu adam kim?" diye sordu Holmes.

"Kimliğini belirtecek hiçbir şey yok üzerinde," dedi Lestrade. "Cesedi morga götürdük, orada görebilirsin ama şimdiye kadar cesetten bir ipucu elde edemedik. Uzun boylu, esmer, iriyarı, otuzlarında bir adam. Üzerindeki kıyafetlerden mali durumunun iyi olmadığı anlaşılıyor. Ama yine de bir işçiymiş gibi görünmüyor. Kabzası boynuzdan yapılma bir bıçak bulduk yanındaki kan gölünün içinde. Bu bıçak adama mı ait yoksa cinayet silahı mı, onu bilmiyoruz...

Giysilerinin üzerinde de bir isim yoktu ve ceplerinden de sadece bir elma, biraz ip, Londra'yı gösteren küçük bir harita ve bir resim çıktı. Resim de şu işte."

Küçük bir kamera yardımıyla, poz verilmeden çekildiği belliydi. Sonuna kadar açılmış gözleri ve sert hatları olan maymunu andıran bir adamdı. Kaşları çok kalın ve yüzünün alt kısmı bir Habeş maymununun ağzı gibiydi.

"Heykele ne olmuş?" diye sordu Holmes, resme iyice baktıktan sonra.

"Siz gelmeden hemen önce aldık haberini. Campden House Sokağı'nda, boş bir evin bahçesinde bulunmuş. Parçalarına ayrılmış. Biz de şimdi oraya geçecektik. Siz de gelmek ister misiniz?"

"Elbette. Ama önce etrafı biraz incelemek istiyorum."

Holmes, önce halıyı sonra da pencereyi inceledi. "Adam ya çok uzun bacaklı ya da inanılmaz derecede esnek birisi," dedi.

"Aradaki boşluğu düşününce, pencereye ulaşıp onu açabilmek, hiç de küçümsenecek bir başarı değil. Eminim geri dönmek daha da kolay olurdu. Heykelden geriye kalan parçaları görmek için bizimle gelecek misiniz, Bay Harker?"

İçini hüzün kaplamış olan muhabir, masasında öylece oturmaktaydı.

"Bunlardan bir şeyler üretmeye çalışmak zorundayım," diye cevap verdi, "Her ne kadar akşam gazetelerinin ilk baskılarının çıkmış olduğuna ve olayın ayrıntılarını içerdiğine emin olsam da. Şans işte!

Doncaster'da yıkılan tribünü hatırlıyor musunuz? Hah, işte o anda orada bulunan tek muhabir de bendim ama bir tek benim gazetem bunu haber yapamadı. Çünkü o zaman da tek satır yazamayacak kadar kötü bir haldeydim. Şimdi de kendi kapımın önünde işlenen bir cinayeti yazamayacağım korkarım."

Biz odayı terk ettiğimizde, kâğıdın üzerinde hızla hareket eden kalemin sesi gelmeye başlamıştı bile. Parçalanmış heykelin bulunduğu yer, yalnızca birkaç yüz metre ötedeydi. Peşinde olduğumuz kişiyi çılgına çeviren, onun zihninde bu tür bir yıkıma neden olduğunu düşündüğümüz büyük İmparatorun heykeline bakıyorduk ilk kez.

Alçı heykel, parçalara ayrılmış bir halde çimenlerin üzerindeydi. Holmes, parçaların birkaçını alıp çok dikkatli bir şekilde inceledi. Yüzündeki ciddiyeti ve maksatlı hareketlerinden çıkardığım kadarıyla, sonunda bir ipucu bulmuştu.

"Ee?" diye sordu Lestrade.

Holmes omuzlarını silkti.

"Önümüzde kat edilecek daha çok yol var," diye cevap verdi. "Ama... Ama... Şöyle ifade edeyim, bundan sonra atmamız gereken adımların ne yöne doğru olacağını belirleyen birkaç şey var. Bu ucuz heykele sahip olmak, bu garip suçlu için bir insanın hayatından daha önemliydi. Üzerinde durulması gereken ilk nokta budur. Sonra, heykeli evde ya da hemen dışında kırmadığı gerçeğini de göz önünde bulundurmalıyız. Tek amacı heykelleri kırmak olsaydı, öyle yapması gerekmez miydi?"

"Karşısına çıkan adam belki de onu şaşırttı. Ne yaptığının farkında değildi."

"Tamam, bu da bir ihtimaldir. Ama dikkatini özellikle bu evle, heykelin götürüldüğü evlerin bulunduğu yerlere çekmek istiyorum."

Lestrade etrafına bakındı.

"Ev boştu. Yani bahçesinde rahatsız edilmeyeceğini biliyordu."

"Evet, ama sokağın yukarısında boş bir ev daha var ve buraya gelmeden önce mutlaka oradan geçmiş olmalı. Heykeli neden orada kırmadı? Sonuçta heykeli taşıdığı her metrede, birilerinin onu görmesi riski artıyordu."

"Pes ediyorum!" dedi Lestrade.

Holmes tepemizdeki sokak lambasını göstererek, "Bu bahçenin farkı, öbür taraftaki evden farklı olarak, ne yaptığını görebilecek olmasıydı. İşte bu yüzden burayı seçti."

"Çok şaşırtıcı! Doğru söylüyorsun," diye atıldı müfettiş. "Şimdi aklıma geldi, Dr. Barnicot'un heykelini de kırmızı bir lambanın yakınında kırmıştı. Peki, Bay Holmes, bu bilgiyi ne yapacağız şimdi?"

"Bu ipucunu unutmamak üzere kaydedeceğiz. Daha sonra bununla ilgili bir şey karşımıza çıkabilir. Bundan sonra nasıl bir yol izlemeliyiz sence Lestrade?"

"Bence, başlamak için en uygun yer, kurbanın kimliğini tespit etmek olacak. Zor olacağını hiç sanmıyorum. Kim olduğunu ve bağlantılarının kimler olduğunu öğrenince, gecenin bir yarısı Pitt Sokağı'nda

ne işi olduğunu öğrenmek için doğru bir adım atmış olacağız. Kiminle buluştuğunu, Bay Horace Harker'ın kapı önünde, onu öldürenin kim olduğunu böylece bulabiliriz. Siz ne dersiniz?"

"Şüphesiz, ama yine de olayı ele alma biçimi olarak benim tercih edeceğim bir yöntem değil."

"Peki, o halde, sen ne yapardın?"

"Senin aklını karıştırmayı istemem! Ayrı yöntemler izlememizi öneriyorum. Sonra bulgularımızı kıyaslayabiliriz. Böylece birbirimize destek olmuş oluruz."

"Fevkalade." dedi Lestrade.

"Pitt Sokağı'na geri dönüyorsan, Bay Horace Harker'ı gördüğünde, kararımı verdiğimi, dün gece evine giren kişinin, Napolyon takıntılı, tehlikeli, çılgın bir katil olduğunu düşündüğümü ilet lütfen. Onun haberine katkıda bulunalım."

Lestrade, Holmes'a öylece bakıyordu.

"Buna gerçekten inanmıyorsunuz, değil mi?"

Holmes gülümseyerek "İnanmıyor muyum? Bilmem, belki de inanıyorumdur. Önemi yok. Bay Horace Harker'ın ve Merkezî Basın Ajansı'ndaki yazarların, bu söylediklerime bayılacaklarından eminim. Evet, Watson, önümüzde uzun ve oldukça zorlu olacağa benzeyen bir gün var. Lestrade, bu akşam saat altıda Baker Sokağı'nda bizimle buluşabilirsen çok sevinirim. Cesedin cebinden çıkan şu fotoğrafı da o zamana kadar saklayacağım. Fikirler zincirim doğruysa eğer, bu gece

yapılması gerekecek küçük bir araştırmada senin yardımın ve desteğine ihtiyacım olabilir. O zamana kadar hoşça kal ve iyi şanslar!"

Sherlock Holmes'la ikimiz, High Sokağı'na kadar yürüdük. Holmes burada heykelin satın alındığı Harding Kardeşlerin dükkânına uğradı. Genç bir Bayan, Bay Harding'in öğleden sonraya kadar gelmeyeceğini, kendisinin yeni çalışmaya başladığını ve bize yardımcı olamayacağını söyledi. Holmes'un hayal kırıklığı ve siniri yüzünden anlaşılıyordu.

"Tamam, öyle olsun. İstediğimiz her şey de gerçekleşecek değil ya, Watson," dedi sonunda. "Bay Harding o zamana kadar dönmeyeceğine göre, öğleden sonra tekrar gelmekten başka çaremiz yok. Sen de fark etmişsindir ki, heykellerin bu tuhaf kaderlerinin bir ortak noktasını bulabilmek için, nerede üretildiklerini öğrenmeye çalışıyorum. Kennington Caddesi'ndeki Bay Morse Hudson'a uğrayalım da, merakımızı bu konuda giderip gideremeyeceğini görelim."

Bir saat süren bir yolculuğun ardından, tablo satıcısının dükkânına varmıştık. Kısa boylu, sağlam yapılı, kırmızı yüzlü ve sinirli bir adamdı.

"Evet, efendim. Tam burada, kendi tezgâhımda," dedi. "Serseriler bu kadar rahat bir şekilde insanların mülklerine zarar verebiliyorlarsa, biz neden vergi ödüyoruz anlamıyorum. Evet, efendim, Dr. Barnicot'a heykelleri satan bendim. Çok utanç verici bir durum efendim. Bu bir Nihilist komplo, başka bir şey değil!

Etrafta gezip, heykellere böyle zarar veren birisi olsa olsa anarşisttir. Pis komünistler! Hepsi aynı değil mi? Heykelleri nereden mi aldım? Bunun konumuzla ne ilgisi var anlamadım. Peki, bu kadar ısrar ediyorsunuz madem, Gelder Şirketi'nden aldım. Church Caddesi, Stepney. Bu konuda en fazla ün yapmış olan kişilerdir. Bu unvanı yirmi yıldır ellerinde tutuyorlar. Kaç tane mi heykelim vardı? Üç -iki artı bir üçtür- Dr. Barnicot'a verdiğim ikisi ve güpegündüz tezgâhımın üzerinde parçalanan da var... Bu fotoğraftakini tanıyor muyum? Hayır, tanımıyorum. Bir dakika, sanırım tanıyorum. Bu Beppo yanılmıyorsam. Dükkânda bana yardım eden bir İtalyan'dı. İşçilikten anlardı ve çerçeve yapıp yaldızlayabiliyordu. Eli bunun gibi zor işlere yatkındı. Geçen hafta ortadan kayboldu, sonrasında da hiç kendisinden haber alamadım. Hayır, nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmiyorum. Burada olduğu sürece, asla ters bir davranışta bulunmadı. İlk heykelin kırılmasından iki gün önce de gitmişti."

"Morse Hudson'dan öğrenebileceğimiz her şey zaten bu kadardı," dedi Holmes, dükkândan çıkarken. "Şu Beppo, hem Kennington hem Kensington arasında ortaklık kuran bir nokta. On beş kilometre gitmeye değer. Evet, Watson, Stepney'e, Gelder Şirketi'ne gidiyoruz, heykellerin imal edildiği yere. Orada işimize yarayacak bilgiler edineceğimizden eminim."

Hızla yola koyulduk; önce Londra'nın moda merkezinden, daha sonra da sırasıyla, Londra'da otellerin dizili

olduğu yerden, Londra tiyatrolar bölgesinden, Londra'nın ticari merkezinden, en sonunda da Londra limanından geçtik ve yüz binlerce insanın yaşadığı nehir kıyısındaki bir kente vardık. Burası her yanın apartmanlarla dolu olduğu, Avrupa'dan göç edenlerin sığındığı bir yerdi. Burada, bir zamanlar zengin tüccarların ikamet ettiği geniş bir yolun üzerinde, aradığımız heykel atölyesini bulduk. Atölyenin dışında, taştan bir sürü heykelin bulunduğu büyük bir bahçe, içeride de oyma işi yapan ve kile şekil veren yaklaşık elli tane işçi vardı. Uzun boylu, sarışın bir Alman olan müdür, gayet kibar bir şekilde bizi karşıladı ve Holmes'un bütün sorularını cevapladı. Adamın kayıt defterleri, Devine'in Napolyon heykelinin mermer olan aslının yüzlerce kopyasının yapıldığını ama bir yıl kadar önce Morse Hudson'a yollanmış olan üçlünün, altı adetlik bir sete ait olduğunu belirtti. Geri kalan üçü de Kensington'daki Harding Kardeşlere gönderilmişti. O altı heykelin benzerlerinden farklı olmasını gerektiren bir durum yokmuş ortada. Alman, birisinin bu heykelleri yok etmeyi istemesine bir anlam verememişti. Hatta bunun düşüncesi bile adamın kahkahalarla gülmesine neden oldu. Toptan fiyatlarının altı şilin, perakende fiyatınınsa ortalama on iki-on üç şilin olacağını belirtti. Heykeller, orijinalinin iki tarafından çıkartılan bir kalıba alçı dökülerek yapılıyormuş ve sonra bu iki kalıptan çıkan parçalar birleştiriliyormuş. Bu işlem, bizim o sırada içinde olduğumuz salonda çalışan İtalyanlar tarafından yapılıyormuş. Heykeller

bittiğinde, kurumaları için avludaki bir masaya bırakılıyor, sonrasında da depoya kaldırılıyorlarmış. Müdür, bize bildiklerinin bu kadar olduğunu söyledi.

Soruların adından yanımızdaki fotoğrafı kendisine gösterince, müdürün üzerindeki ifade inanılmazdı.

Adamın yüzü öfkesinden kıpkırmızı oldu ve buz mavisi gözleri buz kesti.

"Şu aşağılık sahtekâr!" diye bağırdı. "Evet, bu adamı gayet iyi tanıyorum efendim. Burası her zaman çok saygın bir kuruluş olmuştur ve polis merkezine de yalnızca bir kez bu adam yüzünden işimiz düşmüştür. Olayın üzerinden bir seneden fazla zaman geçti. Sokağın ortasında başka bir İtalyanı bıçakladığı için polisler buraya geldi ve adamı burada tutukladılar. Beppo'ydu ismi, soyadını asla öğrenemedim. Bu görünüşte bir adamı işe almamla, başıma gelenleri hak ediyorum zannedersem. Ama diğer taraftan iyi bir işçiydi, hatta en iyisi denilebilirdi."

"Ne ceza aldı peki?"

"Bıçakladığı adam ölmediği için, bir sene yattı ve çıktı. Sanırım şu anda özgürdür ama buraya gelmeye cesaret edeceğini sanmıyorum. Kuzenlerinden birisi burada çalışıyor. O nerede olduğunu biliyordur kesinlikle."

"Hayır, hayır!" diye atıldı Holmes, "Kuzeni tek kelime bile duymamalı! Lütfen, ona hiçbir şey söylemeyin. Şu anda incelemekte olduğum çok önemli bir olay var ve

bu olay gittikçe ilginç bir hal alıyor. Kayıt defterlerinizde, heykellerin satışıyla ilgili bilgileri bizimle paylaşırken, bahsi geçen satışların geçen yılın 3 Haziran'ında gerçekleştiğini gördüm. Beppo'nun hangi tarihte tutuklandığını söyleyebilir misiniz bana?"

"Maaş tutanaklarına bakarak, size yaklaşık bir tarih söyleyebilirim," diye cevap verdi müdür. "Evet," diye devam etti, birkaç sayfa çevirdikten sonra, "En son 20 Mayıs'ta kendisine maaş verilmiş."

"Teşekkür ederim." dedi Holmes. "Sizi de gereğinden fazla meşgul ettik ve sabrınızı daha fazla zorlamak istemiyoruz."

Müdüre, soruşturmayla ilgili olarak kimseye tek kelime etmemesi gerektiğine dair son bir uyarıda bulunduktan sonra, yeniden batıya doğru gitmeye başladık.

Bir restorana girip hızlıca bir yemek yediğimizde, saat öğleden sonrayı gösteriyordu. Restoranın girişindeki bir gazetede 'Kensington Dehşeti. Akıl hastası can aldı' başlığını görünce, Bay Horace Harker'ın, her şeye rağmen yazısını baskıya yetiştirdiğini anladık. Olay, biraz da süslenerek, abartılı bir dille iki sütunluk bir yer kaplamıştı. Holmes, gazeteyi içlerinde sirke ve zeytinyağının olduğu küçük şişelere yasladı ve yemeğini yerken yazıyı okudu. Birkaç defa kendi kendine güldü.

"Bu harika Watson," dedi. "Dinle bak: 'Polis teşkilatının en tecrübeli müfettişlerinden Bay Lestrade ve ünlü dedektif Bay Sherlock Holmes'un hemfikir olduklarını düşünürsek, olay hakkında herhangi bir görüş ayrılı-

ğının olamayacağını bilmek yüreklerimize su serpiyor. Her ikisi de, bu kadar üzücü bir şekilde sonuçlanan bu insanlık dışı olayların, aklıselim birisinden çok, akli dengesini yitirmiş biri tarafından işlendiği konusunda birleşiyor. Delilikten başka hiçbir şey bu yaşananları açıklayamaz.' Basın, nasıl kullanacağını biliyorsan, aslında çok faydalı bir kurumdur Watson. Neyse, eğer yemeğini bitirdiysen, Kensington'a dönüp Harding Kardeşlerin müdürünün fikirlerini bir öğrenelim."

Oraya vardığımızda, büyük mağazanın kurucusunun, kısa boylu, tez canlı ve kendinden emin bir adam olduğu gördük. Zarif hareket eden zeki birisiydi. Holmes'un sorularını memnuniyetle cevapladı.

"Evet efendim, akşam gazetelerinden okudum olayı. Bay Horace Harker, bizim müşterilerimizden birisidir. Heykeli birkaç ay önce kendisine sattık. Gelder Şirketi'nden üç adet sipariş etmiştik. Üçünü de sattık. Kime mi? Defterlerimizi bir kontrol edersek bunların kimler olduğunu bulabileceğimizden eminim. Evet, kayıtlarımız burada işte. Gördüğünüz gibi biri Bay Harker'a, biri Chiswick, Sarısöğüt Vadisindeki Sarısöğüt Malikânesinden Bay Josiah Brown'a ve biri de Aşağı Grove Sokağı, Reading'te oturan Bay Sandeford'a satılmış. Hayır, fotoğraftaki kişiyi hiç görmedim. Bunun gibi bir yüzün kolayca unutulabilineceğini sanmıyorum. Bu kadar çirkin ve korkutucu bir surat görmemiştim hayatımda. Çalışanlarımızın arasında hiç İtalyan var mı diye mi sordunuz? Evet, efendim, işçilerimiz ve te-

mizlikçilerimizin arasında bir sürü İtalyan var. Satış defterlerine bakardım ama bu defterlerin bir gün işime yarayacağını hiç düşünmedim maalesef. Pekâlâ, pekâlâ, gerçekten de çok garip bir olay. Soruşturmanızda bir yerlere ulaşırsanız lütfen bana da haber veriniz."

Holmes, Bay Harding'in konuşması boyunca bir sürü not almıştı ve şu anda, geldiği noktadan çok memnun olduğu anlaşılıyordu. Buna rağmen, acele etmezsek Lestrade'le olan randevumuza geç kalacağımızdan başka bir söz söylemedi. Baker Sokağı'na vardığımızda, sabrı tükenmiş olarak volta atan müfettiş bizi bekliyordu. Yüzünden, gününü çok da boş geçirmediği anlaşılıyordu.

"Ee?" diye sordu. "Bir şey bulabildiniz mi Bay Holmes?"

"Ajandamız çok yoğundu. Zamanımızın nasıl geçtiğini anlayamadık," dedi dostum. "Her iki dükkân sahibiyle de görüştükten sonra bir de heykelleri üreten şirketin müdürüyle konuştuk. Artık, yapılışlarından bu yana geçen zamanda, her heykelin nerede olduklarını biliyorum."

"Heykeller mi!" diye bağırdı Lestrade. "Tamam, neyse, sizin kendi yöntemleriniz var Bay Holmes ve bu yöntemleri eleştirmeye yetkili birisi olmadığımı biliyorum, ama galiba sizinkinden daha verimli bir gün geçirdim. Öldürülen adamın kimliğini tespit ettim."

"Gerçekten mi?"

"Ve cinayetin nedenini de buldum."

"Mükemmel!"

"Saffron Hill ve İtalyan mahallesinde özel görevlendirilmiş bir müfettişimiz var. Neyse, öldürülen adamın boynunda Katolik amblemi gibi bir şey vardı. Bu gerçekle adamın ten rengi arasında bir ilişki kurmaya çalıştım; böylece güneyi düşünmeye başladım. Müfettiş Hill, resmini görür görmez adamı tanıdı. Adı Pietro Venucci'ymiş ve Napoliliymiş. Üstüne üstlük, Londra'nın en azılı katillerinden birisiymiş. Mafyayla bağlantısı olduğunu öğrendim. Sizin de bildiğiniz üzere mafya, cinayet işleyerek kendini güçlendirmeye çalışan gizli örgütlerdir. Bakınız, nasıl da olay aydınlanmaya başladı. Diğer adam da büyük ihtimalle İtalyan mafyasının bir üyesi. Sanırım mafyanın kanunlarına karşı geldiği için Pietro'yu bu adamın peşine taktılar. Cebinde bulunan fotoğraf da büyük ihtimalle aradığımız adama ait; yanlış adamı öldürmesin diye kendisine verilmiş olmalı. Bizim adamımızı takip ediyor, eve girdiğini görüyor. Adamın çıkmasını bekliyor ve sonra aralarında meydana gelen kavgada kendisi ölüyor. Nasıl hikâyem Bay Holmes?"

Holmes onayladığını belirtir bir şekilde alkışlamaya başladı.

"Mükemmel Lestrade, mükemmel!" diye bağırdı. "Ama heykellerin kırılmasıyla ilgili herhangi bir açıklama yapmadın."

"Heykeller mi? Şu heykelleri düşünmekten bir türlü kurtulamadınız. Bu olaydaki en önemsiz kısımlar onlar.

Ufak bir hırsızlık olayı, en fazla altı ay yatar. Cinayet çok daha önemli bir konu ve gördüğünüz gibi olayı çözmek üzereyim."

"Peki, bundan sonra ne yapacaksınız?"

"Çok basit. Hill'le beraber İtalyan Mahallesi'ne gidip, elimizdeki fotoğrafta bulunan adamı bulacağım sonra da cinayete teşebbüs suçlamasıyla onu tutuklayacağım. Bizimle gelmek ister misiniz?"

"Hayır, sanmıyorum. Bence sonuca ulaşmanın daha kolay bir yolu var. Kesin sonuç sağlayacağına garanti veremem çünkü aslında her şey bizim elimizde olmayan bir olayın gerçekleşmesine bağlı. Ama umutluyum. Hatta sizinle ikiye bir iddiaya bile girebilirim. Bu gece bizimle gelmeyi kabul edersen, onu yakalamanıza yardımcı olacağından eminim."

"Nereye, İtalyan Mahallesi'ne mi?"

"Hayır, Chiswick'te bu adamı yakalama ihtimalimizin daha yüksek olduğunu düşünüyorum. Eğer bu gece benimle Chiswick'e gelirsen, ben de ertesi gece İtalyan Mahallesine seninle geleceğime söz veriyorum. Bir gün gecikmen sanırım sorun yaratmaz. Neyse, şimdi birkaç saat uyusak iyi olacak çünkü on birden önce mutlaka yolda olmalıyız ve sabaha kadar eve dönmeyebiliriz. Akşam yemeğini bizimle yersin Lestrade, yola çıkma saatimiz gelene kadar da koltuğumuz senin hizmetindedir.

Bu arada Watson, bir kurye çağırsan çok memnun olurum. Bir mektup göndermem lazım ve acilen ulaşması benim için önemli."

Holmes gecenin geri kalanını, içi ağzına kadar eski gazetelerle dolu küçük odalardan birinde, dosyalara bakarak geçirdi. Sonunda yanımıza geldiğinde, gözlerinde bir zafer ışıltısı vardı ama araştırmanın sonuçlarıyla ilgili ikimize de hiçbir şey söylemedi. Bana gelince, bu garip olayda attığı her adımda ben de onun yanındaydım ama henüz hedefimizin ne olduğunu anlayamamıştım. Gerçi Holmes'un, garip suçlumuzun geri kalan heykellere saldırmasını beklediğini seziyordum ve bu heykellerin bir tanesinin Chiswick'te bulunduğunu hatırlıyordum. Amacımızın, onu iş üstündeyken yakalamak olduğundan emindim ve dostumun, adamın, peşinde kimsenin olmadığını düşünmesini sağlamak için gazetelere yanlış ipucu vererek yaptığı kurnazlığa hayran olmaktan da kendimi alamıyordum. Holmes, tabancamı yanıma almamın akıllıca bir davranış olacağını söylediğinde çok da şaşırmadım. Kendisi de favori silahı olan kamçısını almıştı yanına. Saat tam on birde araba kapımızdaydı.

Hammersmith Köprüsü'nün diğer tarafına geçince arabacıya biraz beklemesini söyledik. Kısa bir süre yürüdükten sonra, bahçe içinde, muhteşem evlerin bulunduğu bir sokağa geldik. Bir sokak lambasının ışığı sayesinde evlerden birisinin 'Sarısöğüt Malikânesi' olduğuna dair bir tabela gördük. Ev halkı çoktan ya-

taklarında olmalıydı çünkü bahçeye yuvarlak ve sönük bir ışık veren, dış kapının üzerindeki ufak lambanın haricinde evde yanan tek ışık yoktu.

Bahçeyi yoldan ayıran tahta çitin arka tarafında koyu bir gölge vardı ve biz de oraya çömelip beklemeye başladık.

"Ne yazık ki uzun bir nöbet olacak," dedi Holmes, fısıldayarak.

"Yağmur yağmadığı için şanslı olduğumuzu düşünebiliriz. Zaman geçirmek için pipo içmek bile yasaklar arasında maalesef. Her neyse, dediğim gibi, sıkıntımıza değecek bir şeylere rastlama şansımız ikiye bir."

Neyse ki gece nöbetimizin, Holmes'un korktuğu kadar uzun olmayacağı ortaya çıktı. Nöbetimiz çok ani ve olağanüstü bir şekilde kesildi. Aniden, bahçenin kapısı ardına kadar açılıverdi, kapı çalınması ya da başka bir uyarı olmamıştı. İçeriye bir maymun kadar hareketli ve hızlı bir karaltı geçti. Kapının üzerindeki lambanın ışığıyla bir an için karaltısı göründü ve ardından evin gölgelerinde kayboldu. Nefes almak için bile gereken cesareti toplayamamıştık. Sonra birden çok hafif bir gıcırtı sesi geldi kulaklarımıza. Evin penceresini açıyordu. Ses kesildi, uzunca bir sessizlik eşliğinde beklemeye devam ettik. Adam eve girmenin bir yolunu arıyordu. Çok geçmeden odalardan birisinde bir ışığın açıldığını gördük. Aradığı şey, sanırım o odada değildi çünkü fenerin ışığı başka bir odada göründü bu sefer; sonra bir başkasında daha.

"Gelin, açık olan pencerenin altına doğru gidelim. Tam çıkarken onu yakalarız," diye fısıldadı Lestrade.

Ama biz daha yerimizden bir santim bile kıpırdayamadan, adam çıkmıştı bile. Loş ışığın aydınlattığı patika yola döndüğünde, kolunun altında beyaz renkli bir şey taşıdığını fark ettik. Tedirgin gözlerle etrafını kontrol etti. Sokağın boş olmasından dolayı rahatlamış gözüküyordu. Bize arkasını döndükten sonra, taşıdığı şeyi yere koydu ve ardından bir çatırtı sesi koptu. Adam yaptığı işe o kadar yoğunlaşmıştı ki biz arkasından yanaşırken sesimizi duymadı bile. Holmes, o an bir kaplan çevikliğiyle adamın sırtına atladı. Hemen ardında da Lestrade adamın bileklerine kelepçeleri takmıştı bile. Adamı kendimize çevirince, bize nefretle bakan, öfkesinden kudurmuş, korkunç bir yüz gördüm ve yakalamış olduğumuz adamın gerçekten de fotoğraftaki olduğunu anladım.

Ama Holmes, yakaladığımız adamla çok ilgilenmiyordu. Adamın evin içinden çıkarttığı şeyi, yani giriş kapısının hemen önünde bin parçaya ayrılan Napolyon heykelini inceliyordu dikkatli bir şekilde. Holmes, heykelin parçalarını teker teker kaldırıp ışığa tutuyordu ama parçaların birbirinden hiçbir farkı yoktu. İncelemesini bitirmek üzereyken holün ışıkları yandı, kapı açıldı ve evin sahibi, gömlek ve pantolonunu giymiş bir halde bize doğru gelmeye başladı. Güleç ve tombul bir adamdı.

"Bay Josiah Brown, değil mi?" diye sordu Holmes.

"Evet, efendim. Sanırım siz de, Bay Sherlock Holmes'sunuz! Bugün ulakla gönderdiğiniz notu aldım ve söylediklerinizi harfi harfine uyguladım. Bütün kapılarımızı içeriden kilitleyip olacakları beklemeye başladık. Hırsızı yakaladığınızı görmek beni sevindirdi. Evet, baylar, umarım içeri gelip bir şeyler içme davetimi kabul edersiniz."

Ne var ki, Lestrade, yakaladığımız adamı güvenli bir yerlere götürmek için sabırsızlanıyordu. Onun için arabamız çağrıldı ve birkaç dakika içerisinde dördümüz de Londra yoluna koyulmuştuk çoktan. Tutuklanan adamın ağzını bıçak açmıyordu. Dağınık saçlarının arasından her birimizi teker teker süzüyordu hatta bir defasında, ulaşabileceği kadar yakınında olduğumu görünce elimi ısırmak üzere bana aç bir kurt gibi saldırdı. Polis merkezine vardığımızda, adamın üstünde, birkaç şilin ve kabzasında kan izleri bulunan uzun bir bıçak olduğunu öğrendik.

"Her şey çözüldü," dedi Lestrade, ayrılırken. "Hill bunların hepsini tanır. Bu adamın ismini tespit etmekte de güçlük çekeceğini sanmam. Mafyayla ilgili teorimin doğru olduğunu göreceksiniz. Neyse, adamın yakalamak için gösterdiğiniz büyük ustalıktan dolayı sizi tebrik etmek istiyorum Bay Holmes. Aslında bunu nasıl yaptığınızı hâlâ çözemedim."

"Ne yazık ki herhangi bir açıklama yapmak için saat artık çok geç," dedi Holmes. "Ayrıca tam anlamıyla yerini bulması gereken birkaç ipucu daha var ve bu olayın sonuna kadar takip edilmesi lazım. Yarın saat altıda bize bir ziyarette bulunabilirsen, şu anda bile olayın özünü anlayamamış olduğunu sana ispatlayabileceğimi düşünüyorum. Suç tarihinde özel bir yere sahip olmasını gerektirecek, önemli noktalara sahip bir olay bu. Çözdüğüm küçük olayları kaleme almana bundan sonra izin verecek olursam Watson, Napolyon heykelleri olayının bu olağanüstü durumunun sayfaları kaplayacağından eminim."

Bir sonraki akşam tekrar bir araya geldiğimizde, Lestrade, tutukladığımız adamla ilgili birçok bilgiye ulaştığını gösterdi bize. Soyadı bilinmiyormuş ama adı Beppo'ymuş. İtalyan mahallesinde herkes onu "bela" olarak bilirmiş. Bir zamanlar, parasını hakkıyla kazanan, iyi bir heykeltıraşmış ama kötü yola girmiş. İki kez hapis yatmış; biri adi bir suçtan, diğeri de daha önce dinlediğimiz adam bıçaklama olayından. İngilizcesi mükemmelmiş. Heykelleri neden kırdığı, hâlâ gizemini koruyormuş ve adam bu konuyla ilgili soruları kesinlikle cevaplamıyormuş ama polis, Gelder Şirketinde heykeltıraşlıkla ilgilendiği için, olayla ilgili heykellerin büyük ihtimalle adamın kendisi tarafından yapıldığını düşünüyormuş. Holmes, zaten birçoğunu bildiğimiz bütün bu bilgileri nezaketen dinledi; bense onu çok iyi tanıyan birisi olarak, aklının başka şeylerle meşgul

olduğunu görebiliyordum ve belli etmemeye çalıştığı yüz ifadesinin ardında, huzursuz bir şekilde bir şeyleri beklediğini anlamıştım. Sonunda, koltuğunda doğruldu ve gözlerindeki o ışıltı yeniden belirdi. Kapımız çalınmıştı. Bir dakika kadar sonra merdivenlerden ayak sesleri gelmeye başladı ve içeri favorileri kırlaşmış, kırmızı suratlı, yaşı ilerlemiş bir beyefendi girdi. Sağ elinde tuttuğu eskimiş çantayı masanın üstüne bıraktıktan sonra, "Bay Sherlock Holmes'u görmek istiyordum, kendisi burada mı acaba?" diye sordu.

Dostum gülümseyerek eğildi ve selamını verdi.

"Ve siz de Reading'ten Bay Sandeford'sunuz," dedi.

"Evet efendim, özür dilerim, biraz geç kaldım ama trenle ilgili bir sorun yaşadık. Sahip olduğum bir heykelle ilgili gönderdiğiniz mektubu aldım."

"Evet, kesinlikle."

"Mektubunuz yanımda. Şöyle demişsiniz: 'Devine'in Napolyon'unun bir kopyasını satın almak istiyorum ve sahip olduğunuz heykel için size on sterlin ödemeye hazırım. Doğru mu bu?"

"Kelimesi kelimesine."

"Mektubunuz beni çok şaşırttı, benim bu heykele sahip olduğumu siz nereden biliyorsunuz?"

"Tabii ki şaşırmışsınızdır ama bunun çok basit bir açıklaması var. Harding Kardeşler Şirketi'nden Bay

Harding, ellerindeki son kopyayı da size sattıklarını söylediler, adresinizi onlardan aldım."

"Ah, bu kadar basit miydi? Peki, ödediğim miktar konusunda bir bilgi verdiler mi?"

"Hayır, söylenmedi."

"Anladım. Zengin değil ama en azından dürüst birisiyim. Heykel için yalnızca on beş Şilin ödedim. Sizden on sterlin almadan önce bunu bilmeye hakkınızın olduğunu düşünüyorum."

"Bu yaptığınız gerçekten de çok onurlu bir davranış Bay Sandeford. Ama fiyat konusunda bir kez teklifte bulundum, değiştirmenin haksızlık olacağını düşünüyorum."

"Çok iyisiniz Bay Holmes. Heykel şu anda yanımda; işte burada!"

Adam çantasını açınca sonunda her seferinde kırılmış halini gördüğümüz heykelin sağlam halini görme şansına eriştik. Holmes cebinden bir kâğıt aldı ve masanın üzerine de on sterlin koydu.

"Bu kâğıdı imzalamanızı rica ediyorum Bay Sandeford, şahitlerin huzurunda. Bu belgeyi imzalayarak heykel üzerindeki haklarınızın hepsini bana devretmiş oluyorsunuz. Prensip sahibi bir insanım ve insan, gelecekte nelerin olacağını asla bilemiyor. Teşekkürler Bay Sandeford, paranız burada. İyi akşamlar."

Ziyaretçi gider gitmez, Sherlock Holmes garip davranışlarda bulunmaya başladı. Çekmecelerin birisinden

beyaz bir örtü çıkartıp onu masanın üzerine serdi önce. Sonra yeni satın aldığı heykeli örtünün tam ortasına yerleştirdi. Ve kamçısını eline aldıktan sonra Napolyon heykelinin kafasına sert bir darbe indirdi. Heykel bir anda tuzla buz oldu. Hemen sonrasında Holmes heyecanlı bir şekilde parçaları incelemeye başladı. Birkaç saniye sonra bir zafer çığlığı atarak, parçalardan birisini havaya kaldırdı. Parçanın üzerinde koyu renkli, yuvarlak bir şey vardı.

"Baylar!" diye bağırdı Holmes, "Size, Borgiasların ünlü siyah incisini takdim etmeme izin verin."

Lestrade ve ben bir süre hiçbir tepki veremeden öylece oturduk ve bilinçsiz bir şekilde, iyi yazılmış bir oyunun en heyecanlı perdesi kapandıktan sonra insanlar nasıl alkışlarsa, aynı heyecan içinde Holmes'u alkışlamaya başladık. Holmes'un yanakları biraz kızardı ve seyircilerinin hayranlığı karşısında usta bir oyuncunun yaptığı gibi önümüzde eğilerek selam verdi. Bunun gibi zamanlarda, Holmes bile, mantıkla çalışan bir makine olmaktan çıkar ve kendisine duyulan hayranlık ve sevgiye karşı tepkisiz kalamayan bir insan olurdu. İnsanüstü gururuna ve kontrol etmeyi başarabildiği yapısına rağmen, bir dosttan gelen samimi hayranlık ve takdirle en derin şekilde etkilendiğini gizleyemiyordu.

"Evet, baylar!" dedi. "Yeryüzünün en ünlü incisi karşınızda! Tümevarımla oluşturduğum mantık zincirimin son halkasında, şans önce yüzüme güldü sonra da kayboldu. Yani Prenses Colonna'nın Dacre Oteli'ndeki

yatak odasında başlayan ve Gelder Şirketinin ürettiği altı Napolyon heykelinin sonuncusunda, yani buradaki heykelin içinde son bulan uzun bir yolculuktan sonra bana ulaştı. Lestrade, sen bu değerli incinin kaybolmasıyla başlayan sansasyonları ve ardından Londra polisinin onu bulma konusunda gösterdiği beceriksizliği hatırlarsın mutlaka. Olayla ilgili olarak bana da başvurulmuştu ama ben de olayı bir çözüme kavuşturamamıştım. Prensesin hizmetçisi baş şüpheliydi. Hatırlarsan o da İtalyandı ve Londra'da yaşayan bir ağabeyi olduğunu öğrenmiştik. Ama bir türlü o ikisinin arasında bir bağ kuramamıştık. Hizmetçinin ismi Lucretia Venucci'ydi ve Pietro'nun, yani iki gece önce öldürülen adamın, şu an onun ağabeyi olduğu konusunda hiçbir şüphem yok. Eski gazeteleri karıştırarak tarihler arasında bir karşılaştırma yaptım ve incinin kayboluşunun, Beppo'nun tutuklanmasından tam iki gün öncesine denk geldiğini gördüm. Beppo, saldırıdan tutuklanmıştı ve bu olay, söz konusu heykellerin yapıldığı yer olan Gelder Şirketi'nin imalathanesinde gerçekleşmişti. Artık olaylar zinciri zihninizde canlanmaya başladı. Üstelik benim aklımda canlananın aksine, kronolojik bir şekilde. İnci, Beppo'daydı. Onu belki de Pietro'dan çalmıştı, belki de Pietro'nun suç ortağıydı ya da Pietro'yla kız kardeşi için arabuluculuk yapıyordu, kim bilir. Ama bunların hiçbirinin önemi yok artık.

Önemli olan şey, incinin onda olduğunu ve polisin, inci yanındayken peşine takılmış olduğunu bilmemiz-

dir. Adam hemen çalıştığı fabrikaya gitti ve yakalanmadan eşsiz hazinesini saklamak için sadece birkaç dakikaya sahip olduğunu fark etti. Altı adet Napolyon heykeli avluda kurumaya bırakılmıştı. Birisi hâlâ yumuşaktı. Usta bir heykeltıraş olan Beppo, bir saniye içinde, heykelin üstünde küçük bir delik açıp inciyi içine attı ve parmağıyla attığı birkaç rötuş darbesiyle deliği gizledi. Siyah incinin nerede olduğunu bulmak artık imkânsızdı. Ama Beppo bir yıl hapis cezası aldı ve o hapisteyken heykeller Londra'nın çeşitli yerlerine satıldı. Hazinesinin, hangisinin içinde olduğunu bilmesi imkânsız olduğu için de hepsini teker teker kırmaktan başka bir çare bulmadı.

Heykelleri sallayarak anlayamazdı çünkü inciyi içine attığı zaman, alçı ıslaktı ve büyük ihtimalle yapışmıştı. Sizinde anladığınız üzere işler böyle gelişti. Beppo sakin bir şekilde arayışa koyuldu. Gelder'da çalışan bir kuzeni sayesinde heykelleri satın alanların isimlerine ulaştı. Morse Hudson'da bir iş buldu ve heykelleri satın alan üç kişinin sahiplerine de o şekilde ulaştı. İnci onlarda değildi. Sonra, başka bir İtalyan işçi sayesinde, diğer üçünü satın alan isimleri de öğrendi. İlki Harkerlardaydı. Suç ortağı tarafından yakalandığı yer orasıydı, incinin kaybolmasıyla ilgili olarak kurban Beppo'yu suçladı, aralarında meydana gelen kavga bıçaklandı ve öldü."

"Madem suç ortağıydı, neden adamda fotoğrafı vardı?" diye sordum.

"Beppo'nun nerede olduğunu bulmak için etraftaki insanlara sormak zorundaydı, işte bu yüzden. Neyse, cinayetin gerçekleşmesinden sonra Beppo'nun geri adım atmayı tercih etmeyeceğini, aksine daha da hızlı hareket etmeye çalışacağını düşündüm. Polisin, amacını öğreneceğinden korkacaktı ve polisin önüne geçmesine izin vermemek için daha hızlı hareket edecekti. Bildiğiniz gibi, inciyi Harker'ın heykelinde bulup bulmadığını söylemek için hiçbir yolum yoktu. Aslında söz konusu hazinenin siyah inci olup olmadığı konusunda da kesin bir görüşe varamamıştım ama heykeli, ışığı olan bir bahçeye kadar taşıması içinden bir şeyler aradığını gösteriyordu. Harker'ın heykeli, bu üçünden birisi olduğu için incinin bunlardan birisinin içinde olmasının ikiye bir şansı vardı. Geriye iki tane heykel kalmıştı ve ilk önce Londra'dakini görmek isteyeceği açıktı. Başka bir üzücü olayın daha yaşanmaması için ev sakinlerini önceden uyardım ve işte sizin de gördüğünüz mükemmel sonuca ulaştık. Ama ondan öncesinde ben, peşinde olduğumuz şeyin Borgia incisi olduğu konusunda kesin bir karara varmıştım elbette. Öldürülen adamın adı bütün halkaların birbirlerine bağlanmasını sağlayan şeydi. Neyse, en sonunda geriye bir tek heykel kalmıştı: Reading'teki. İncinin bu heykelin içinde olması gerekiyordu. Siz şahitlerin huzurunda da onu satın aldım ve işte sonuç!"

Lestrade'le ikimiz tek kelime edemeden onu dinliyorduk.

"Evet!" dedi Lestrade, "Birçok olayı çözerken ben de yanınızdaydım Bay Holmes ama bundan daha ustaca hareket ettiğiniz başka bir olay var mı, bilmiyorum. Scotland Yard'da hiç kimsenin sizi kıskanmadığını bilmenizi isterim. Hayır efendim, oradaki herkes sizinle gurur duyuyor ve eğer yarın bizi ziyaret ederseniz, en yaşlı müfettişten en genç polise kadar, teşkilatın her bir elemanı sizin elinizi sıkmaktan gurur duyacaktır."

"Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Çok teşekkür ederim!"

Başını çevirdi, o an daha önce hiç görmediğim duygusal bir ifade oluştu yüzünde fakat çok geçmeden, soğuk ve mantıklı adam olarak konuşmaya başladı.

"İnciyi kasaya koyar mısın Watson?" dedi. "Lütfen Conk Singerton sahtekârlığı olayına ait belgeleri de getir. İyi akşamlar Lestrade. Yine ufak bir sorunla karşılaşacak olursan, eğer mümkün olursa, sana birkaç ipucu sunmaktan memnuniyet duyarım."

Sherlock Holmes

FISILTI

ARTHUR CONAN DOYLE

Fısıltı
Şeytanın Ayağı
Mavi Yakut
Tavşan Dudaklı Adam
Üç Öğrenci
Peçeli Kiracı
Sherlock Holmes Ölüm Döşeğinde
Yatalak Hasta
Altı Napolyon